

Raftul
Denisei

Autoarea bestsellerului *Miniaturista*

Jessie Burton

Casa destinului

roman tradus
de Elena Drăgușin-Richard

e
book
HUMANITAS
fiction

Jessie Burton

Casa destinului

Traducere din engleză și note de
ELENA DRĂGUȘIN-RICHARD

Colecție coordonată de DENISA COMĂNESCU

JESSIE BURTON

THE HOUSE OF FORTUNE

Copyright © 2022 by Peebo & Pilgrim Ltd

All rights reserved.

Acest e-book este protejat de legea drepturilor de autor. Reproducerea sa integrală sau parțială, multiplicarea sa prin orice mijloace și sub orice formă, punerea sa la dispoziție publică pe internet sau în rețele de calculatoare, stocarea sa temporară sau permanentă pe diverse dispozitive sau în sisteme care permit recuperarea informației, gratuit sau în scop comercial, precum și alte fapte similare, fără permisiunea scrisă a editurii reprezintă o încălcare a legislației privind protecția dreptului de autor și se pedepsesc conform legilor în vigoare.

© HUMANITAS FICTION, 2023, pentru prezenta versiune în limba română (ediția digitală)

ISBN: 978-606-097-322-5 (epub)

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0723.684.194

*Fiului meu, căruia i-am citit această poveste
înainte ca vreunul din noi să-i înțeleagă sensul.*

Robia va fi lungă; zidiți case și locuiți-le; sădiți grădini și mâncați din roadele lor!

— Ieremia, 29:28, *citat subliniat de Marin Brandt în Biblia familiei Brandt*

Fiecare femeie este arhitectul propriului destin.

— *Motto adresat de miniaturistă Nellei Brandt în toamna anului 1686.*

ANUL 1705
O MOȘTENIRE

I

La cei optsprezece ani ai ei, Thea este prea mare să-și mai sărbătorească ziua de naștere. Rebecca Bosman a împlinit treizeci de ani în decembrie și nici măcar nu a pomenit acest lucru. Iată adevărata dovadă a rafinamentului. În zorii întunecați de ianuarie, Thea tremură în pat, sub așternut. Aude cum mătușa ei se ceartă cu Cornelia, jos în salon, dar și cum tatăl ei trage deoparte masa pentru picnicul lor de pe covor. Întotdeauna încep ziua de naștere a Theei așezați pe covor. O tradiție de neocolit: se amuză autoproclamându-se aventurieri nevoiți să se descurce cu proviziile pe care au reușit să le agonisească. În ultima vreme a devenit un joc zadarnic și demn de milă, căci nici unul dintre ei nu a mai ieșit dintre zidurile orașului de ani de zile. Și apoi ce-i așa de rău cu masa? Au ținut cu dinții de cea bună, ar trebui să o folosească. Adulții stau la masă. Dacă Rebecca Bosman ar trebui să îndure un mic dejun în cinstea zilei ei de naștere, sigur ar sta la masă.

Dar Thea nu poate să le spună nici unul dintre lucrurile astea. Nici nu poate să îndure gândul că trebuie să coboare și s-o vadă pe mătușa Nella cum se întoarce cu spatele, trăgând de ghirlandele de hârtie ponosite pe care cu siguranță le-a atârnat în geamurile uriașe, acoperite cu cristale de gheață. Tatăl ei s-ar uita ținută la covorul tocit. Cornelia, fosta ei dădacă, ar privi abătută la micile *pufferts*¹ la care a trudit toată noaptea ca să le facă perfecte. Thea n-ar vrea deloc să-i întristeze, dar nu știe cum să iasă din rolul de copil al tuturor în care au plasat-o. Chiar dacă a devenit femeie, în casa asta bucuria e mereu însoțită de teama pierderii.

1. Clătite crescută, prăjite în tigaie (în neerlandeză, în orig.).

Și iată că apare sub formă de mâncare, de miros dulce și condimentat care se insinuează de jos pe sub ușa dormitorului ei. *Pufferts* infuzate cu apă de trandafir, fără îndoială așezate ca să alcătuiască numele Theei, nu care cumva să-l uite. Ouăle pufoase ale Corneliei, cu semințe măcinate de chimion, menite să o țină captivă, chiflele cu unt care să o încălzească. Untul de Delft, un adevărat răsfăț, iar pentru adulți un degetar de vin dulce. Thea aruncă deoparte plapuma, dar nu reușește să se ridice din pat. Nu simte că starea ei de spirit se

îmbunătățește la gândul untului special. Singurul lucru la care poate să spere este că i-au cumpărat bilete la Schouwburg, ca să o vadă pe Rebecca Bosman jucând din nou. Iar apoi, după finalul piesei, să se poată furișa la Walter, singura persoană care o poate face să se dea jos din pat.

Curând, își spune Thea. Curând vom fi împreună, și totul va părea firesc. Dar deocamdată va trebui să îndure o copilărie prelungită și stătuță.

Adunându-și toată voința, se încalță, își pune halatul și pășește încet pe scări, ca să nu fie auzită. Thea se străduiește să fie recunoscătoare. Trebuie să încerce să nu-i dezamăgească. Veselia exagerată a familiei cu ocazia zilei ei de naștere nu o deranjase în trecut, dar între copilărie și optsprezece ani se așterne un întreg ocean. Până la urmă tot vor începe să o trateze ca pe un adult. Și poate că anul acesta, cu ocazia zilei sale de naștere, cineva îi va da pentru prima oară în viață darul pe care îl vrea cu adevărat: să-i vorbească despre mama ei, să-i spună o poveste sau măcar o povestioară despre ea! Da, cu toții știm că astăzi este cea mai dificilă zi din calendarul familiei Brandt. Da, în urmă cu optsprezece ani Marin Brandt a murit chiar în această casă, dându-i naștere Theei. Dar cine ar putea să găsească această zi mai dificilă decât mine, se gândește Thea, în timp ce înaintează pe gresia din hol, eu, care am crescut fără mamă?

În fiecare an nu vorbesc decât despre cât de mult a crescut Thea în douăsprezece luni, cum e și mai frumoasă sau deșteaptă, de parcă e o persoană nouă-nouță de fiecare dată. Ca și cum la fiecare opt al lui ianuarie, care este mereu rece și mereu trist, apare ca nouă din găoace. Dar Thea nu vrea ca ei să-i reflecte creșterea. Are o oglindă pentru asta. De ziua ei vrea să se uite în oglindă și să o vadă pe mama ei, să știe cine a fost și de ce tatăl ei nu vorbește niciodată despre ea. De ce aproape toate întrebările ei primesc drept răspuns un schimb de priviri sobre și buze țuguiate. Ezită cu spatele lipit de perete. Poate că ei vorbesc chiar în clipa asta despre Marin Brandt.

Expertă la trasul cu urechea, Thea așteaptă în penumbra de la ușa salonului, cu răsuflarea tăiată de speranță.

Nu. Se ciorovăiesc despre cum Lucas, motanul, n-o să accepte să poarte un guler aniversar.

— Îl urăște, Cornelia, spune mătușa ei. Uită-te în ochii lui. O să vomite pe covor.

— Dar o face să râdă.

— Nu și dacă o să mănânce *pufferts* lângă vărsătura lui.

Lucas, zeul cu ochi galbeni al resturilor de mâncare, miaună indignat.

— Albăstreaua mea, intervine tatăl Theei. Lasă-l pe Lucas să stea neîmbrăcat la micul dejun. Permite-i acest lucru. Poate se îmbracă pentru cină.

— Voi doi nu aveți nici un simț al sărbătorii, răspunde Cornelia. Îi *place*.

Thea știe prea puțin în afară de ritmurile lor familiare, de vocile lor. Închide ochii. Înainte adora să-i asculte pe Cornelia, pe mătușa Nella, pe tatăl

ei, să stea la picioarele lor sau atârnată de gâtul lor, să fie iubită și mângâiată, strânsă în brațe și tachinată. Dar acum lucrurile astea n-o mai interesează și nu de gâtul lor vrea să se atârne. Iar conversația asta despre gulerul pe care ar trebui sau nu să-l poarte motanul lor uriaș o face pe Thea să-și dorească să fie altundeva. Să fie departe de ei și să-și înceapă propria viață, pentru că nici unul dintre ei nu știe ce înseamnă să ai optsprezece ani.

Trage aer adânc în piept și intră. Familia ei se întoarce la unison, și ochii li se luminează. Lucas pășește țănoș către ea, în ciuda greutateii lui. Ghirlandele de hârtie sunt agățate la geamuri, așa cum își închipuia că vor fi. Ca și Thea, familia ei este încă în cămăși de noapte, o altă tradiție de Ziua de Naștere a Theei. Este stingherită să vadă conturul corpurilor lor bătrâne. E adevărat că mătușa Nella arată încă destul de bine la treizeci și șapte de ani, dar tatăl ei are patruzeci și unu, iar un bărbat de patruzeci și unu de ani ar trebui să fie complet îmbrăcat atunci când coboară la micul dejun. Cornelia are șolduri atât de late! Oare nu-i e rușine de modul în care lumina pătrunde prin cămașa ei? Eu aș fi stingherită, își spune Thea. N-o să-mi las corpul să se bălăngăne așa niciodată. Oricum nu ai ce face după cum tot repetă Cornelia: „Când îmbătrânești, șoldurile ți se lătesc și apoi mori.“ Dar Thea o să fie ca Rebecca Bosman, care încape în hainele pe care le purta la vârsta Theei. Secretul, spune Rebecca, este să treci foarte repede pe lângă orice brutărie. Cornelia nu ar fi de acord.

— La mulți ani, bulgăraș! spune Cornelia cu un zâmbet larg.

— Mulțumesc, răspunde Thea, încercând să nu facă o grimasă la auzul poreclei. Îl ia pe Lucas în brațe și merge către locul unde sunt adunați cu toții pe covor.

— Ce înaltă ești! spune tatăl ei. Când o să te oprești din creșcut? Nu pot să țin pasul cu tine.

— Papa, am aceeași înălțime de doi ani de zile.

O îmbrățișează îndelung.

— Ești perfecțiunea întruchipată.

— E Thea, spune mătușa.

Thea privește în ochii mătușii ei și îl lasă jos pe Lucas. Mătușa Nella e întotdeauna cea care îl aduce cu picioarele pe pământ pe tatăl ei, când exagerează cu laudele. Mătușa Nella e mereu cea care caută nod în papură.

— Să mâncăm, spune Cornelia. Lucas, nu!

Motanul fără guler și nestingherit are deja o bucată de ou în gură. Se retrage într-un colț, cu labele din spate ca o pereche de pantaloni nisipii. E foarte comun ca locuitorii Amsterdamului să nu agreeze animalele în casă, de teamă că labele lor vor murdări podelele proaspăt spălate, că-și vor face nevoile în locuri curate și vor distruge mobila. Dar lui Lucas nu-i pasă de ce crede lumea. E perfect în felul său și are darul de a o liniști pe Thea.

— Cea mai lacomă creatură din Herengracht, spune mătușa Nella. Nu

vrea să prindă șoareci, se mulțumește cu dejunul nostru.

— Lasă-l în pace, intervine Thea.

— Bulgăraș, zice Cornelia, iată clătitele tale aniversare. I le prezintă. *Pufferts* miniaturale compun numele ei, THEA BRANDT. Avem sirop de trandafiri, dar dacă vrei ceva sărat cu ele...

— Nu, nu, e bine așa. Mulțumesc.

Thea se așază pe covor, cu picioarele sub ea și își bagă rapid două *pufferts* în gură, una după alta.

— Mai încet! o dojenește Cornelia. Otto, vrei o chiflă cu unt?

— Te rog, răspunde el. Nu mă lasă genunchii să stau pe covor. O să mă așez pe scaun, dacă nu are nimeni nimic împotriva.

— Nu ai optzeci de ani, spune mătușa Nella, dar tatăl Theei o ignoră.

Femeile stau pe covor. Thea se simte ridicolă și se bucură că nimeni nu le poate vedea de pe stradă.

— Vrei un deget de vin? o întreabă mătușa Nella.

Thea se ridică un pic, cu farfuria pe genunchi.

— Chiar pot?

— Ai optsprezece ani. Nu mai ești un copil. Uite. Mătușa Nella îi oferă un păhărel.

— De Madeira, clarifică tatăl ei. Au avut un butoi la VOC₂, netrecut în registre, cu jumătate de preț.

2. Compania Olandeză a Indiilor Orientale.

— Slavă Domnului că a fost așa, spune mătușa ei. Nu ne permitem să cumpărăm din senin butoaie de Madeira.

Iritarea i se citește pe chip, iar mătușa Nella roșește și se uită țintă la modelul covorului.

— Să ciocnim, continuă tatăl Theei. În cinstea Theei noastre. Să fie mereu în siguranță...

— ...bine hrănită, spune Cornelia.

— ...și fericită, adaugă Thea.

— Și fericită, repetă și mătușa.

Thea înghite vinul – un șoc puternic și luminos care radiază în stomacul ei pentru a-i da curaj.

— Cum a fost ziua în care m-am născut? întreabă.

Tăcere pe covor, tăcere pe scaun. Cornelia se întinde să ia încă o chiflă și o umple cu ou pufos.

— Ei bine? întreabă Thea. Toți ați fost de față.

Mătușa Nella se întoarce către tatăl Theei. Privirile li se întâlnesc.

— Ai *fost* de față, nu-i așa, papa? insistă Thea. Sau am venit pe lume singură?

— Toți venim pe lume singuri, îi răspunde Nella.

Cornelia își dă ochii peste cap. Tatăl Theei nu spune nimic. E la fel ca întotdeauna.

Thea oftează.

— Nu ați fost fericiți că m-am născut.

Familia ei se însufletește și se întoarce către ea, îngrozită.

— O, nu, spune Cornelia. Am fost atât de fericiți! Ai fost o binecuvântare.

— Am fost un sfârșit, spune Thea.

Mătușa Nella închide ochii.

— Ai fost un început, spune tatăl ei. Cel mai bun început posibil. Acum e timpul pentru daruri.

Thea știe că a fost învinsă din nou. Cel mai simplu lucru pe care îl poate face acum este să mănânce încă o chiflă cu unt și să deschidă darurile pe care le-au adunat pentru ea. O cutie cu fursecurile ei preferate cu scorțișoară de la Cornelia, iar de la tatăl și mătușa ei, căci da, se pare că acordă atenție măcar unei părțicle a sufletului său, două bilete pentru spectacolul cu *Titus* din aceea seară.

— Locuri la galerie, spune și simte cum îi crește inima. Un dar cu adevărat generos. O, mulțumesc!

— Nu împlinești optsprezece ani în fiecare zi, zâmbește tatăl ei.

— Putem să petrecem ziua împreună, spune Cornelia. Tu și cu mine.

Thea se uită la fețele lor luminoase. Își dă seama că deja au planificat cine o va însoți, și e de înțeles, presupune ea, căci tatăl ei trebuie să plece în curând la slujba lui de funcționar la VOC, iar mătușii nu-i place teatrul.

— Mulțumesc, Cornelia, zice ea, și dădaca ei o strânge de mână.

Titus e o piesă plină de violență, iar preferatele Theei sunt poveștile de dragoste. Idile care se petrec în pădure sau pe insule de vis, unde totul este plin de încurcături înainte de a se desluși în final. De la vârsta de treisprezece ani Thea le obligă pe mătușa ei sau pe Cornelia să meargă cu ea la teatrul orașului. Ajung devreme de fiecare dată, plătesc taxa de intrare și doi stuiveri în plus pentru locuri în picioare, nici gând să-și permită locuri la primul nivel, la balcon, și cu atât mai puțin în lojă, iar apoi așteaptă ca teatrul să se umple cu șase sute nouăzeci și nouă de alte trupuri. Evadările ei în câte o comedie sau tragedie sunt ca o întoarcere acasă. După ce a împlinit șaisprezece ani, după multe implorări și rugăminți și în ciuda împotrivirii vehemente a Corneliei, familia ei a căzut de acord să o lase din când în când să parcurgă cele cinci minute pe jos până la teatru neînsoțită, câtă vreme venea direct acasă. Până când l-a întâlnit pe Walter în culise cu șase luni în urmă, Thea s-a ținut de cuvânt. Dar lucrurile sunt pe cale să se schimbe. Anumite înșelătorii au devenit necesare. A început să exagereze durata spectacolelor ca să fure puțin timp în plus cu el. Chiar a inventat titluri de piese și zile de spectacol ca să meargă să-l caute în culise. Familia ei nu i-a pus niciodată la îndoială

afirmațiile. Nimeni n-a verificat ce farsă sau tragedie se joacă. Și cu toate că Thea se simte uneori vinovată, iubirea ei și a lui Walter este prea importantă. Povestea lor de dragoste se joacă în coridoarele dosnice din Schouwburg, folosind cuvinte de neșters, căci rămân întipărite în inima ei. Thea știe că nu va renunța niciodată la povestea lor.

— Nu uita de seara asta, spune mătușa.

Thea ridică ochii de la biletele pe care le ține în mână.

— Seara asta?

Observă imediat respirația precipitată care indică nervozitatea mătușii ei.

— Ai uitat? Întreabă mătușa Nella. Balul celor Trei Regi la familia Sarragon. Thea, e un miracol că am fost invitați. Am cultivat-o pe Clara Sarragon de la Sfinții Mihail și Gavril încoace numai ca să fiu sigură că se întâmplă.

3. Ziua celor Trei Regi (Epifania Domnului sau Ziua celor Trei Regi Magi) este o sărbătoare catolică celebrată pe 6 ianuarie.

Thea aruncă o privire la expresia încremenită a tatălui ei și decide să riște.

— Nu-ți plac oamenii ăștia. De ce trebuie să mergem?

— Pentru că trebuie, spune mătușa Nella, îndreptându-se cu pași mari către ferestrele înalte și largi din salon care dau către canalul Heren.

— Dar de ce trebuie? insistă Thea.

Nimeni nu răspunde. Prin urmare Thea hotărăște să-și joace ultima carte.

— Clara Sarragon are plantații în Surinam, nu-i așa?

Atmosfera din cameră se tensionează. Thea știe că tatăl ei a fost sclav în acea colonie, iar la vârsta de șaisprezece ani a fost adus de unchiul ei, acum răposat, la Amsterdam. Cornelia i-a spus o singură poveste despre vremurile acelea, despre cum femeile din Amsterdam puneau păsări cântătoare în părul tatălui ei, o imagine care o făcuse întotdeauna pe Thea să se simtă foarte stânjenită. Dar dincolo de asta, adevărul despre trecutul tatălui ei este ascuns într-o fântână adâncă pe care nu poate să o dragheze. Thea nu știe nimic despre viața lui înainte de Surinam, sau cum a fost perioada pe care a petrecut-o în colonie. El nu vorbește niciodată despre asta. Este o filă la fel de albă și profundă ca tăcerea care o înconjoară pe mama ei de rasă albă, încă unul dintre lucrurile nespuse care impregnează casa asta ca o negură. Era ca și cum Otto Brand ieșise și el direct din găoacea unui ou.

Thea s-a săturat de tăcerile lor. Când o bate la cap pe Cornelia primește același răspuns:

— Am fost luată de la orfelinat, zice Cornelia. Iar tatăl tău, din prima lui casă. Așa stau lucrurile cu noi. Casa asta este refugiul nostru. Locul unde rămânem. Locul nostru.

Dar dacă nu mai vrei să rămâi în refugiu? se întreabă Thea în sinea ei, dar nu îndrăznește să spună cu voce tare. Dacă simți că nu e locul tău?

— Ce deține sau nu Clara Sarragon nu are nimic de-a face cu tine, spune mătușa.

Nici una dintre ele nu se uită la tatăl Theei.

— Nu uita. În seara asta la ora șase. Trebuie să fim gata în holul de la intrare îmbrăcați în cele mai bune haine.

— Ce-a mai rămas din ele, spune Thea.

— Exact, oftează mătușa ei.

— Du-te și îmbracă-te, bulgăraș, intervine Cornelia cu voce vioaie. O să vin să te ajut să-ți aranjezi părul.

Thea aruncă o privire către tatăl ei, care acum se uită pe geam. Simțindu-se ușor rușinată, se întoarce în grabă și-și abandonează familia în salon. În timp ce urcă scările către holul de la etaj cufundat în beznă, Thea alungă complet din minte balul Sarragonilor și Surinamul, pe care l-a menționat atât de neinspirat, ca să se gândească la adevăratul cadou de ziua ei. Se bucură că o va vedea pe Rebecca cum creează magie pe scenă, dar în spatele acelor decoruri pictate așteaptă ceva mult mai real. Dragostea vieții Theei, motivul pentru care trăiește. Nici o petrecere plicticoasă organizată de un personaj suspus al Amsterdamului nu ar putea vreodată să distrugă promisiunea lui Walter Riebeeck.

II

Înainte de unsprezece și jumătate, Thea și Cornelia pleacă într-un vârtej de eșarfe și sporovăială, lăsând-o pe Nella singură cu Otto. Epuizați de micul dejun solicitant, cei doi, îmbrăcați acum, se întâlnesc în salon să contemple rămășițele eforturilor de mai devreme. Casa, învăluită în tăcere, pare goală, iar Lucas, ghiftuit cu ouă, doarme tun, ca o pernă sprijinită de-o alta. Nella se uită în jur, la pereții goi, la focul insuficient. De luni de zile nu și-au mai bătut capul cu camera asta, căci e prea mare și greu de încălzit, are prea multe suprafețe. La sfârșitul lui decembrie, canalele au înghețat și zgribulirea înfrigurată de afară a orașului s-a răspândit și în interior.

A ieși este aproape de neîndurat. Ploaia îmbibă glugile de lână, vântul e pătrunzător ca un deget de gheață. Nellei îi e dor de dimineți mai luminoase, de amiezi mai lungi, vrea să îngroape gulerul de blană în lada de cedru până la anul. Din lemnul de foc de calitate bună va rămâne doar o grămăjoară după petrecerea din dimineața asta. De obicei fac focul numai în bucătărie și-n dormitoare. Nu are nici un rost să încălzească trupul prea mare al casei, plină de ecouri, pentru că au tot rărit mobila și au vândut tapiseriile de pe pereți. Au rezerve de turbă, dar miroase îngrozitor. Îi e tare dor de primăvară.

— Nu ne văd făcând asta când împlinește nouăsprezece ani, spune ea. I-ai văzut expresia?

— I-a plăcut, spune Otto.

— Ar trebui să ne afișăm mai des în camera asta, răspunde Nella, schimbând subiectul. Se uită prin ferestrele uriașe din față. Ca cetățenii orașului să vadă că totul merge strună.

— Spectacolul devine obositor.

— Știu bine.

— Trebuie să fim mai prudenți cu rezervele din gospodărie, Nella. Ai cheltuit un gulden numai pe lumânări de ceară, nu-i așa?

— E ziua ei de naștere, Otto, spune Nella, evitând să-l privească în ochi, nedorind să admită că lumânările au fost pentru ea însăși, ca să-și amintească din nou de vremurile când casa era plină de aroma subtilă de miere.

— Îți amintești, spune ea cu o ezitare în glas, căci lui Otto nu-i place să depeze amintiri, cum ardeam ulei de trandafir?

— Așa făceam?

— Cea mai bună calitate din oraș, de la un negustor care-l aducea de la Damasc. Îneecam casa în el. Nella face o pauză. Nu-mi pare rău. Sau poate îmi pare? Arată către pereți. Pentru că acum ne vindem tablourile ca să plătim măcelarul.

Otto oftează. Nella înfoaie una dintre puținele perne rămase, agitând praful care se ridică sus către tavan. Se așază punându-și perna pe genunchi de parcă ar putea să o joace ca pe un copil, cu palmele pe brațele scaunului cu capetele de leu sculptate, cu coamele încoronate cu frunze de acant. Cu ochii închiși mângâie boturile de lemn și trimite un gând către Dumnezeu, dar și – de ce nu? – către Afrodita. *Fie ca totul să funcționeze în seara asta. Fie ca cineva să o dorească.*

Deschide ochii și vede că Otto se uită la ea. Privirea lui e dezaprobatore.

— Știu de ce nu vrei să mergi la bal, spune ea.

— De bună seamă nu-mi poți spune că o consideri pe Clara Sarragon o companie plăcută.

— Ce mi se pare mie plăcut nu are importanță. Cât despre Clara Sarragon, o voi evita cât pot de mult. Mergem de dragul Theei.

— Ca lumea să se holbeze la ea, să șușotească pe furiș? Toată viața am încercat să evit să fac din copilul meu un spectacol. Dar exact asta vor face. Și noi vom fi cei care am pus-o în situația asta.

— Poate fi un lucru bun dacă oamenii o observă. Thea e frumoasă, e talentată. Merită o șansă.

— Ce șansă?

Nella nu îndrăznește să rostească cuvântul: *căsătorie*. Otto privește țință la șemineul gol, cu gura strânsă.

— Nu ai nici o idee ce înseamnă să fii observat cum sunt eu observat, cum e *observată* Thea, spune el. Nu e ceea ce crezi.

Nella își ține gura. Amsterdamul e un oraș port, plin de diferențe. Aici sunt și hughenotii francezi care au venit când au fugit de catolicii puși pe omor. Măiestria lor în ale țesutului a fost întâmpinată cu brațele deschise de orașul pragmatic. Și-au pus mâinile în slujba mătăsii care curgea din Asia și au făcut haine de o frumusețe rară, în care locuitorii Amsterdamului se plimbă tanțoși. Aici sunt și lucrătorii veniți din Germania și Suedia, Danemarca și Anglia, care își caută de lucru ca servitori sau zidari. Aici sunt și negustorii bogați, evrei portughezi, care sosesc de la plantațiile lor din Brazilia ca să cumpere case lângă Cotul de Aur și care umplu străzile cu melodiiile dănțuitoare, dar într-o limbă de neînțeles. Jos, lângă docuri, trăiesc oameni din Java și Japonia: marinari, doctori, negustori, călători, vânzători de mărunțișuri. Iar în cartierul evreiesc locuiesc băieții și fetele care și-au început viața pe continentul african, în locuri ale căror nume Nella nu le cunoaște, care acum duc comisioane pe străzile olandeze pavate cu piatră sau strâng în

brațe instrumente muzicale, ca să cânte la petrecere după petrecere, unde oaspeții îi consideră o contribuție înviorătoare.

Dar în ciuda diversității inegale, pe toată durata vieții Theei Nella a văzut privirile furișe sau ațintite asupra capului ei dacă boneta i se desfăcea puțin și cârlionții ei întunecați săreau afară ca niște arcuri, sau cum era cântărită din priviri. Thea, cu ochii de un câprui închis, cu pielea de-un ocru pe care soarele verii o întunecă, în timp ce pielea Nellei și a Corneliei se face roz. Nella a văzut privirile, dar nu le-a simțit, iar acest adevăr îi desparte pe ea și Otto de optsprezece ani.

— Este un oraș al supravegherii, spune el. Cu o mână menții pacea și cu unghiile de la cealaltă scrijelești ce zace sub pojghița de la suprafață. Ține cont cum e pentru ea.

— Țin minte. Ne-am descurcat cum am putut mai bine. Ce putem să facem, Otto? Vrei să o ascundem pentru totdeauna? E singurul copil pe care noi trei îl vom avea vreodată, dar n-am avut nici măcar un *kloppertje*⁴ împodobit cu hârtie și dantelă pe ușa de la intrare ca să anunțe că avem o fetiță.

4. Plăcuță de lemn plasată pe ușa de la intrare, care anunță nașterea unui copil și sexul acestuia (în neerlandeză, în orig.).

El îi aruncă o privire.

— Noi trei?

Nella ignoră remarca.

— Nu ai purtat boneta paternității, ca să fii tachinat și bătut pe spate. Nu ai beneficiat de scutire de taxe. Nu ai dat o petrecere, n-au fost nici dansuri, nici muzică. Nu ai ținut-o la geam ca să te felicite vecinii că e rotofeie și frumușică. Și nu a avut nici mamă.

A mers prea departe, iar acum mama Theei este în aceeași încăpere cu ei. Marin, cu postura ei dreaptă, privindu-i cu ochii de un cenușiu luminos. Marin, care a murit la câteva ore după ce Thea s-a născut, care i-a lăsat naufragiați în oceanul unui nou-născut, fără hartă, fără busolă, fără un simț al destinului. Nu au vorbit niciodată de față cu alții despre identitatea mamei Theei. Orașul știe doar că fata este o moștenitoare fără mamă, cu o nuanță mai închisă a pielii, o enigmă de dragul dezlegării căreia și-ar da viața. Nu au dorit să dea amănunte, și nici n-au fost nevoiți să o facă. Dar Nella e încă uluită să vadă trăsăturile lui Marin în cele ale nepoatei, cum o întoarcere a capului Theei, felul în care își țuguie buzele sau oftează o invocă pe mama ei absentă.

Când Thea avea doar șase luni, Nella, Otto și Cornelia au căzut de acord că lucrul cel mai de bun-simț și mai blând ar fi să nu-i spună prea multe Theei despre ilicitul felului în care-a fost concepută, detaliile privitoare la moartea mamei ei și ascunderea acesteia. Era greu să vorbească unui copil despre aceste lucruri, iar pe măsură ce anii au tot trecut nu au exersat deloc. Nu

doreau ca Thea să fie asociată cu sentimentul de vină și rușine al acelui moment sau cu oroarea lui. Corect sau nu, Thea a devenit doar fiica tatălui ei, nepoata mătușii și pupila Corneliei. Nu era interzisă. Era Thea. Să o lăsăm pe Thea să fie Thea.

Învățaseră să trăiască cu subiectul interzis care era Marin, până când în final tăcerea s-a pipernicit într-atât, încât a dispărut pe sub lambriurile de lemn, a fost înghițită de mobilă. Au împins-o pe Marin în umbră. Thea a avut o mamă numai pentru o clipă, iar acum era moartă. Întrebările nu se puteau pune, pentru că nu aveau o țință. Era o decizie luată din panica traiului într-o societate plină de prejudecăți. Marin nu era măritată când a născut. Marin și Otto nu ar fi putut să se căsătorească niciodată în lumea aceea, dar au făcut un copil cum puțini erau în Cotul de Aur. Confrunțați cu aceste lucruri imposibile au trebuit cumva să crească o fetiță robustă și plină de încredere.

Unde oare *ne-a fost capul*? se miră Nella. Nu poți să îngropi o mamă și să te aștepti să nu mai fie pomenită vreodată. Eu una ar fi trebuit să știu.

Thea nu o întreabă niciodată direct pe mătușa ei: *Cum a fost mama?* În schimb o acuză: *Nu m-ai vrut. Nu ai fost fericită că m-am născut.* Într-un fel e mai rău. Într-un fel au eșuat complet.

— Tot ce-am făcut a fost pentru a o proteja, spune Otto, de parcă îi citește gândurile Nellei.

— Și acum avem nevoie de alt fel de protecție. Lasă-mă să o găsesc pentru ea, Otto. Lasă-mă să-i găsesc niște festinuri și muzică. Ne-a luat foarte mult timp să fim reprimiți în acest oraș. Am muncit atâta anul trecut, am luat ceaiul cu oameni pe care mai degrabă i-aș fi împins într-un canal.

Nella se simte disperată. Ei doi au mai discutat asta de atâtea ori.

— E și mai rău acum, că e mai mare, spune el. Oamenii sunt mai îndrăzneți. Curiozității începe să-i ia locul șocul. Ea și cu mine nu suntem singurii din oraș care arătăm așa. Dar poate că suntem printre puținii care se îmbracă atât de bine, și oamenii urăsc asta.

Nella își amintește o întâmplare de când Thea avea nu mai mult de șase ani și se ținea de fusta Corneliei la piață. O femeie care târguia lângă ele se uitase în jos, iar expresia ei curioasă s-a transformat repede în una aproape hămesită.

— Vai, ce creatură! a strigat, băgându-și degetele în coroana de păr negru al Theei. Nu-mi dau seama ce e. Este, o... dar nu poate să fie!

— Nu e treaba ta, a răspuns Cornelia, trăgând-o pe Thea după ea și apucând o varză în mână ca pe o ghiulea.

Mai fuseseră și alte femei și bărbați asemenea celei care târguia varză în toți acești optsprezece ani: aroganți și palizi, cu inteligență vegetativă. Puteai spune că erau o mulțime de oameni-varză. Și apoi mai erau fetele și băieții mai închiși la culoare decât Thea, slujnicele african-braziliene care veneau devreme la sinagogă, ca să rezerve un loc bun pentru stăpânele lor, nevestele

negustorilor portughezi. Când era mică, Theei îi plăcea foarte mult să le audă pe fete cum se chemau una pe alta, cu numele lor cu rezonanță portugheză sau ebraică: *Francisca, Yiska, Gracia*. De multe ori o trăgea de mână pe Nella ca să se oprească și să se uite. Pe măsură ce Thea creștea, Nella a văzut că le fixa pe slujnice, sperând să fie cumva recunoscută. Dar cu excepția uneia sau poate două dintre ele, de obicei fetele nu o priveau. Nu doreau să aibă necazuri, presupusesse Nella. Albeața mamei ei o însemna pe Thea ca nefiind una dintre ele. Sau poate era vorba de hainele ei, așa cum spune Otto: croite simplu, dar de o calitate mai fină, mai durabile. Sau poate nu era nici unul dintre aceste lucruri. Nella s-a simțit mereu o ignoranță în materie.

— Averea, dacă Thea o va găsi la bal, o va proteja, zice Nella. Ezită. Căsătoria o va proteja.

— *Căsătoria*, spune Otto. Căsătoria nu e o garanție că va supraviețui. Mai ales tu ar trebui să știi.

Se privesc în ochi. Se află pe un teritoriu periculos.

— Ar fi mai bine ca fiica mea să rămână aici, spune Otto.

— Dar ai întrebat-o dacă asta vrea și ea? Vezi doar catastrofele noastre de cheltuieli. Știu ce rău stăm. Noi doi n-o să fim mereu aici, insistă Nella. Și pe urmă? Vrei să o lași singură în cavoul ăsta uriaș, fără venit, fără protecție?

El se ridică în picioare.

— Sigur că nu.

— Deși, continuă ea, încercând să pună capăt tensiunii, cel puțin Cornelia n-o să moară niciodată. Cornelia o să trăiască mai mult decât noi toți.

Zâmbetul reticent al lui Otto le oferă un moment de destindere.

Ea și Otto poartă urmele celor optsprezece ani pe fețele lor, dar Cornelia trănțește oalele din bucătărie de parcă are tot douăzeci de ani, pregătindu-se să se lupte cu puii și peștele, cu orice rădăcinoasă încăpățânată. Imortalitatea Corneliei chiar pare plauzibilă.

— Thea nu e aici ca să ne salveze, Petronella, spune Otto. Nu ne datorează nimic.

— Doamne, Dumnezeu! Știu asta.

— Ești sigură? Otto o privește direct în ochi. Dacă tu ești atât de convinsă că măritișul îi va asigura viitorul, de ce nu o faci chiar tu? Nu trebuie să-i mai porți de grijă, nu mai trebuie să o crești. Ai treizeci și șapte de ani, ea are doar optsprezece.

— Și eu m-am măritat la optsprezece ani.

— Și uite cum a ieșit.

— Otto...

— Ești o partidă bună. Sarragon te-a invitat la balul ei. Oamenii te văd ca pe o văduvă bogată, cu un strop de scandal, o casă în Herengracht...

— Pe care Johannes ți-a lăsat-o ție! Eu personal nu am avere.

Otto oftează.

— S-ar găsi cineva care să-ți ofere ce îți dorești.

Se apropie de fereastră, și Nella sare din scaun și i se alătură.

— Și ce anume vreau eu?

Otto nu o spune, dar Nella știe la ce se gândește. Că vrea copii. Iar asta o ustură, așa cum el probabil își închipuie. Nella știe cum o văd și alții din oraș, nu suficient de tânără, la treizeci și șapte de ani. E văduvă de multă vreme, nemăritată, fără copii. Rezervată, cumpătată, se îmbracă modest. Dar cumva Nella încă nici nu știe cine este de fapt. Își imaginase că va fi o persoană cu picioarele pe pământ, echilibrată, sigură pe ea. Lăuntric este însă o persoană plină de umorile apei, care ar putea fi măturată ușor de șuvoaie sau absorbită de-un lac. Oare un doctor ar spune că e melancolică? Vârsta ei este lichidă, i se scurge printre degete. Mintea îi e plicticoasă, nu are nimic surprinzător, nu hălăduiește prin închipuiri. Cândva simțea că gândurile ei erau păstrate într-o scoică nautilus, în spiralele infinite și sifonii care se înălțau din străfundurile craniului ei.

— Îți dorești o casă a ta, spune Otto.

— Aici e casa mea. Căsătoria mea cu Johannes mi-a schimbat viața în bine.

— Nu asta susții de obicei.

Îl ignoră.

— Undeva există un bărbat care va face același lucru pentru Thea.

— Te-a mințit despre cum va fi viața ta și ai avut de-a face cu urmările acelei minciuni toți acești optsprezece ani. Crezi că e singurul bărbat capabil de asta?

Nella înghite lovitura.

— Și Marin a mințit. Și totuși n-o învinovățești niciodată.

Otto pășește înapoi către centrul salonului.

— De ce nu vinzi ruina? spune el. Am putea face niște bani din asta.

Nella simte o împunsătură în stomac. Nu asta. Nu ruina. Din când în când lui Otto îi place să invoce casa ei părintească din Assendelft, la care nu s-a mai întors din ziua când i s-a poruncit să plece la Amsterdam ca să devină soția lui Johannes Brandt. Chiar și după ce, cu patru ani în urmă, sora ei, Arabella, ultima dintre ei, a murit, Nella tot n-a cedat și n-a făcut drumul înapoi, în trecut. În loc să meargă în persoană, a plătit un agent să viziteze casa și să scrie un raport. Ce a primit descria un adevărat dezastru, iar Otto știe prea bine: găuri mari în acoperiș, etajul nelocuibil, lacul plin de alge și livezile cel mai probabil sterpe. Vacile ocupaseră fosta grădină de plante medicinale, iar agentul credea că o bandă de tâlhari petrecuse luni în șir ascunsă în bucătărie și-n camerele de la parter, făcând focul pe covor și spărgând geamuri. Sătenii susțineau că e un loc bântuit de duhuri. Nella citise suficient și dăduse ordin să se baricadeze cu scânduri clădirea. Nu avea absolut nici o intenție să se întoarcă.

Dar chiar și când și-a părăsit familia cu mulți ani în urmă era deja un loc plin de pierderi, frică și abandon, însă ea nu le-a spus de ce. S-a străduit din răputeri să se schimbe din fata care trăise acolo, în femeia care locuia aici. Proprietatea îi aparține, dar îi atârână de gât ca o piatră de moară, a ei și numai a ei.

— Ți-am mai spus, îi răspunde. Assendelft nu e de vânzare.

— Nella, dar nu mergi niciodată acolo.

— Nu e de vânzare.

— Dă-mi un motiv, de ce nu?

Nella se așază pe scaun și-și sprijină capul pe mâini.

— Nu înțeleg de ce nu vorbești niciodată despre casa asta, insistă Otto.

Ea își ridică brusc capul.

— La fel cum eu nu vorbesc despre Assendelft, nici tu nu vorbești despre Marin. Nici despre timpul petrecut în Surinam. Nici despre copilăria din Dahomey. Amândoi avem un trecut, Otto. Amândoi avem lucruri despre care nu vrem să vorbim. Eu nu te întreb despre ele, tu de ce o faci?

— Nu e același lucru. O casă la țară se compară cu viața mea?

— Toți avem pietrele noastre de moară, spune ea.

— Cum adică?

Nella își mușcă buzele.

— Nu contează.

Fața lui se întunecă.

— Otto, încearcă ea din nou. Nimeni nu o va cumpăra. Nimeni nu poate locui în ea. Pământul e mort.

El se îndreaptă către ușă.

— Trebuie să plec.

— Începi târziu.

— Bert Schippers m-a înlocuit ca să putem avea micul nostru dejun.

— La ce lucrezi acum?

— Un transport de nucșoară. Abia a sosit din insulele Moluca.

— Și o să...

Dar Otto a plecat deja. Nella îl aude în hol cum își ia paltonul și pălăria, apoi sunetul ușii de la intrare, care o ține captivă în casă.

— Nu uita de bal, spune, vorbind cu pereții goi.

Se apleacă și îl surprinde pe Lucas luându-l în brațe. Conversațiile astea cu Otto o neliniștesc, stârnesc amintiri pe care ar vrea să le lase în amănare, dar pare imposibil să eviți trecutul când ai discuții controversate despre viitor.

Înainte ca soțul ei, Johannes, și sora lui, Marin, să moară în urmă cu optsprezece ani, amândoi își făcuseră testamentele, căci deși aveau secretele lor, erau cetățeni rezonabili și integri. Casa din Herengracht a fost lăsată pe numele lui Otto, iar acțiunile lor la VOC, parcelele mici de teren din afara orașului și celelalte bunuri mobile i-au fost încredințate Nellei. Pentru o vreme

părise că văduva Brandt, Otto, Cornelia și Thea vor supraviețui pierderii lui Johannes și a lui Marin într-o oarecare bunăstare. Speranța lor fusese naivă.

În ciuda faptului că Otto lucrase alături de Johannes aproape un deceniu, negustorii care lucraseră cu Johannes, dar și clienții din străinătate sau locali care se bazau pe el răciseră brusc relațiile. Contactele și contractele expiraseră. Cinele private erau tot mai rare, invitațiile din partea breslei încetaseră. Modul în care Johannes murise și percepția inferiorității lui Otto erau dezastruoase pentru finanțe. Poate dacă soțul ei ar fi fost un altfel de om, Nella ar fi putut să fie luată în serios ca executoare a moștenirii lui financiare, așa cum erau tratate uneori văduvele din Amsterdam. Dar soțul ei decedat fusese dezonorat, numit sodomit, făcut de rușine în public, iar rușinea e un lucru sclipitor. Se reflecta în ochii altora, care i-au abandonat, orbiți de puterea ei.

La trei ani după ce fuseseră abandonați, influența lor în oraș se redusese drastic, iar cu Thea alergând de colo-colo pe podelele lustruite, pe care era nevoie s-o hrănească și s-o îmbrace, fondurile lor disponibile se epuizaseră. Au vândut pământul și acțiunile de la VOC, iar în cele urmă Cornelia a spus că tot ce le-a mai rămas este să se roage. Otto găsisse un post de registrator la depozitul VOC, pe care i-l oferise un ofițer care știa necazul familiei Brandt și îl compătinea pe tatăl Theei mai mult decât restul companiei VOC și toate breslele luate împreună. Otto era supracalificat pentru post, dar altceva nu găsisse. Unii dintre băieții cu care lucra nu aveau mai mult de treisprezece ani. Probabil se uitau la el și credeau că era un Matusalem. Căci ce altceva era Otto, decât un depozitar al cunoașterii pe care puteau să o folosească pentru a-și atinge scopurile? Dar familia era disperată, iar banii din salariul lui Otto o salvase. La scurt timp după ce începuse să lucreze, Otto a sugerat ca Nella să se mărite din nou, ca să asigure securitatea lor financiară pe viitor. Era un refren la care în ultimii optsprezece ani se întorsese de mai multe ori decât ar fi vrut Nella.

— Poate Nella va trebui să se mărite cu un om bogat.

Pe măsură ce anii treceau, și viața devenise mai rea și mai limitată, Nella începuse să vadă toate astea într-un singur fel: Marin aranjase căsătoria ei cu Johannes pentru a se proteja pe ea însăși, tratând-o pe Nella ca pe o necesitate nedorită. Johannes – prea neatent și egoist ca să se opună surorii lui atotputernice – o lăsase pe tânăra lui soție să-l iubească fără să ia în considerare ce o va costa o astfel de dragoste. Dacă Nella reușise să doarmă vreun pic în lunile de după moartea lui Johannes și Marin, în vise nu vedea un om care se îneca în mare cu o piatră legată de gât. Simțea pe umerii ei apăsarea pietrei. Odată cu venirea pe lume a Theei, viața ei devenise un sacrificiu, unul pe care Marin și Johannes fuseseră dispuși să-l facă. Cu ce a rămas din acești optsprezece ani? Aparținând unei națiuni care se mândrește că s-a construit singură, ea nu a construit nimic, nici înăuntru, nici afară. Și

totuși prezumția lui Otto că ar putea să plece fericită din casa din Herengracht, lăsând-o pe Thea în urmă, o rănea de fiecare dată. De ce era atât de sigur că ar dori să aibă un nou început?

Adevărul era că în anii de după moartea lui Johannes văduvele bogate erau cele care îi captau atenția Nellei. Femei care aleseseră să nu se mai mărite. Nu fuseseră nevoite. Aveau banii lor și averile bărbaților lor morți. Ca văduve nu mai erau entități legale sub controlul soților. Nella trecea pe lângă ele în cartierul Cotul de Aur sau le vedea pe bărcile lor, cu perle de mărimea unui ou de găină la gât sau la urechi, îndreptându-se către palatele lor perfect confortabile și lipsa lor de obligații, cu calitatea lor de acționare ținându-le la suprafață pe apele agitate ale Amsterdamului, până în ziua când și ele vor merge să-l întâlnească pe Dumnezeu. Fără bărbat de satisfăcut în pat. Fără bebeluși pentru care să-și riște viața. Nella nu putea să și le scoată din minte, chiar dacă știa că nu are perle gigantice sau acțiuni, iar viața ei era plină de griji și obligații.

De ce aş lăsa un alt bărbat străin să debarce pe malul gospodăriei mele, pretinzând să i-o înmânez pe tavă, ca el s-o conducă? se-ntrebă Nella, privind o altă femeie parfumată cum dispărea în spatele ușii masive de la intrare. Și cum ar trata-o pe Thea? Cum i-ar privi pe Otto sau pe Cornelia? De ce să riște? Avea o viață grea, dar era a ei. Luptase și plătitise pentru dreptul de a avea propriul ei domeniu micuț.

Însă există și reversul medaliei. De fapt, nu întâlnise niciodată pe altcineva cu care să fi vrut să se mărite. Nici un bărbat decent nu-i apăruse în cale. Cu viața lor socială redusă și toată atenția acordată Theei, potențialii soți din anii trecuți fuseseră rari, și din ce în ce mai rari de când îmbătrânea, mai ales cu numele ei de familie, cu rușinea moștenită și cu declinul financiar. Doar singurătatea îi aparținea și lipsa unui viitor al ei. Otto presupune că-și dorește copii, dar ce știe el despre ce își dorește ea? Nici măcar ea nu știe prea bine.

Nella îl pune pe Lucas pe scaun și merge repede în holul plin de ecouri, sus pe scări, și apoi și mai sus, la etajul superior mai îngust și treptele către pod. E atentă să nu calce pe poalele fustei, ține o lumânare în mână și se lasă pe vine în întuneric, învăluită de frig și umezeală. Nimeni nu știe că vine aici la fiecare aniversare a morții lui Marin. Încă un secret.

În penumbra din colț se află cufărul de călătorie al lui Marin. Cornelia ar spune că e morbid și dăunător să-l deschidă. Otto ar spune că nu are dreptul. Thea nici măcar nu știe că acest cufăr există, că taina mamei ei este întrupată atât de aproape în artefactele ascunse. Nella și Cornelia aveau de gând să-i arate, să-i spună, dar cumva nu au găsit niciodată momentul potrivit. Pe Nella o consolează că este singura care îngenunchează în fața cufărului lui Marin, pentru a descuia ivărele vechi din părți și a-i deschide capacul.

Mirosul așchiilor de cedru se răspândește, și inima Nellei începe să bată

tare. Când se uită prin cufărul lui Marin e ca și cum s-ar uita într-un coșciug din care corpul a dispărut și unde în loc de giulgiu se află câteva pergamente rulate. Cu lumânarea ținută sus, Nella vede risipite semințele familiare și penele colorate care odată împodobeau camera lui Marin. Petalele ei uscate, craniile de animale. Aici sunt cărțile lui Marin, una peste alta, legate cu sfoară. Nella vede titlul de deasupra: *Nefericita călătorie a navei Batavia*, unul dintre preferatele lui Marin, o poveste despre călătorii și revoltă, sete de sânge și sclavie. Scoate cel mai citit volum, *Memorabila călătorie în Indiile Orientale*, și își trece degetul peste incrustațiile de lemn ale epavelor și malurilor, imaginându-și mâna subțire a lui Marin pe umărul ei. *Iarăși iscodești, Petronella? Lucrurile astea nu sunt pentru tine.*

Vocea lui Marin se află dincolo de acești pereți, dar cumva pare mereu îngropată adânc în corpul Nellei.

Iată și hărțile lui Marin: Nella le desface pe rând, acoperă podeaua cu întreaga lume. În liniștea din pod se află Africa, iar tot aici sunt și insulele Moluce. Java și Batavia. Iată Anglia, Irlanda, Franța, America de Nord și cea de Sud. Și mai sunt și cuvintele scrise de mâna lui Marin: *Vremea? Mâncarea? Dumnezeu?* Întrebări al căror răspuns Marin nu l-a aflat niciodată.

Nella își pironește privirea asupra Africii, în crenelurile tocului cartografului ce conturează coaste stâncoase și munți, deșerturi și lacuri, se uită la teritoriul necunoscut în căutarea unei soluții pentru tăcerea neîntreruptă a lui Otto, a locului unde a fost înainte de sosirea la Amsterdam. Se mută la harta Surinamului, trasează cu degetul numele, gândindu-se la el, la zahărul care umple aerul cu miresme de caramel, la balul din seara asta, plin de căldură și muzică. *Clara Sarragon are plantații în Surinam, nu-i așa?*

Punând jos lumânarea, Nella își bagă mâna între așchiile de cedru și atinge ceea ce căuta de fapt.

A păstrat miniaturile în stare bună toți acești ani. Cele trei păpuși ale lui Otto și Marin, precum și micul bebeluș de ceară pe care l-a furat din atelier în ziua de acum optsprezece ani când viața ei a fost întoarsă pe dos. Le ridică una câte una. Timpul a fost blând cu trupurile lor mici. Nella se întreabă dacă nu cumva, păstrându-l pe Otto atât de impecabil, i-a ținut viața în siguranță. Întotdeauna a fost convinsă că opera miniaturistei avea putere, dar după optsprezece ani pare o închipuire, iar el cu siguranță asta i-ar spune. Existența lui Otto, precum a Nellei, numai sigură nu a fost.

Și miniatura lui Marin s-a conservat perfect. Se uită lung la cumnata ei cu fața îngustă și palidă, cu ochii cenușii, fruntea înaltă și gâtul subțire. Arată atât de vie! Doar că a fost comprimată, asta-i tot. Moartea ei e o confuzie. Rochia lui Marin este sobră, dar scumpă, de lână și catifea neagră. Nella atinge țesătura căptușită cu blană de samur, mărginită la gât de un guler de dantelă albă, simplă, de mult ieșită din modă. Nu poate să-și ia privirea de la ochii ei pătrunzători. Păpușile au fost dintotdeauna făcute mult prea bine, cu detalii

atât de reale, create cu prea multă dragoste ca să fie nesocotite. Simte un fior pe șira spinării.

— Ce ne facem, Marin? șoptește.

Așteaptă, dar miniatura e mută.

Fără să stea pe gânduri, Nella îi pune pe Otto și Marin aproape la fundul cufărului, unde i-a găsit. Apoi așază hărțile și craniile, semințele negre și lucioase, florile și fructele uscate și deformate, penele cu reflexe irizante, azurii și rubinii. Pune la loc cărțile lui Marin, verifică sfoara ca să fie sigură că le ține bine copertile.

Dar când vine rândul bebelușului, Nella ezită. Îl ține în palmă. Pentru ea, acest lucru micuț a fost dintotdeauna reprezentarea Theei. Cu toate că e atât de ușor, pare să vibreze în palma ei. E făcut atât de perfect, de meticulos, cu hainele din rămășițe înguste din cea mai fină pânză de in înălbit. Nella adoră să-l țină în mână. Pentru ea a fost un semn că Thea trebuia să se nască. O fărâma de speranță. O consolare. O dovadă a măiestriei miniaturistei. O promisiune că lucrurile ar putea fi reînnoite.

Nella îl strânge pe nou-născut cu blândețe, de parcă vrea să afle secretul puterii lui. E bine înfășat și nu mai mare decât jumătate din degetul mic al Nellei, cu fața care se vede dintre feșe ca o nucă. Thea nu mai este de mult un bebeluș, dar Nellei i se pare că asta e tot ce are, această ofrandă furată ce-i oferă confort și îndrumare, senzația că e văzută.

— Întoarce-te la mine, rostește în întuneric.

Dar bebelușul stă nemișcat în palma ei. În pod e tăcere. Singurul zgomot vine dinspre Lucas, care zgârie la baza scărilor care duc spre pod, din grijă pentru stăpâna lui și curios ce face ea în întuneric. Nella se mută către geam și privește la canalul înghețat, dar nu vede nici o femeie singuratică observând casa, nici urmă de vreun cap descoperit, cu plete blonde. Deși părul miniaturistei poate că a devenit cenușiu acum. Optsprezece ani este o perioadă lungă de timp. Prea lungă. Nu e nimeni pe marginea canalului.

Și totuși, fără să mai ezite, pentru că dacă se oprește să se gândească la ce ar spune Cornelia sau Otto dacă ar ști ce face și-ar pierde curajul, Nella strecoară bebelușul în buzunar. Închide capacul cufărului lui Marin și pășește încet la lumina lumânării ei pe scările ce coboară din pod. Își scutură fustele de pânze de păianjen, și Lucas se învârte în jurul ei. E un motan deștept, în ciuda lăcomiei lui. Știe că s-a produs o perturbare, o hoție, o schimbare. Dar aidoma stăpânei lui, nici el nu poate intui consecințele.

III

Întreaga atenție a Theei se îndreaptă spre scenele care se petrec la lumina lumânărilor. *Titus* se numește spectacolul în olandeză; este montat după piesa lui Shakespeare, *Titus Andronicus*, iar Rebecca joacă rolul Laviniei. Spectatorii nu văd siluirea Laviniei de către Demetrius și Chiron, dar văd cum mâinile și limba îi sunt tăiate după aceea. Cum împăratul Titus, jucat de un actor voinic, pune copiii altora în plăcinte. Totul e oribil, iar sala geme și oftează. Când Laviniei i se taie limba, și vomită panglici roșii, și apoi, când personajele încep să mănânce plăcinta umplută cu copii, ținând la vedere un organ sângerând înainte de a-l înfuleca, Cornelia lasă capul în jos și șoptește:

— Nu pot să mai îndur. Cred că o să vărs.

— Nu e real, șoptește Thea, dar își rotește limba în gură, verificând că este încă prinsă la locul ei.

Pentru că în pofida a ceea ce i-a spus Corneliei, pentru ea totul pare real. Totul. Pare mai real decât viața. Rebecca Bosman este cea mai bună actriță din întreaga Provincie Unită și dincolo de marginile ei. Nimeni nu se compară cu ea. Pare să creeze impresia că ce se întâmplă acolo jos, departe de spectatori, este lumea adevărată, iar ce e aici, printre trupurile transpirate și evantaie, e doar un interludiu, o pauză intermediară, o întrerupere tristă în comparație cu culoarea și pasiunea de pe scenă. Unii oameni vin la Schouwburg ca să uite de ei pentru câteva ore, dar Thea vine ca să se descopere pe sine, să-și umple sufletul cu cuvinte și lumină. A văzut cum Rebecca își pierde limba de patru ori, iar de fiecare dată când se întâmplă pare o surpriză.

Lacrimile țâșnesc din ochii Theei când Lavinia, cu dreptatea de partea ei, răzbunătoare, își spune povestea fără cuvinte. Simte că e înăuntrul Rebeccăi, și că Rebecca e înăuntrul ei. Se simte încurajată, transportată într-un loc mai veridic, unde o femeie refuză cătușele tăcerii. Când piesa ia sfârșit și actorii își fac plecăciunile, spectatorii încep să se scurgă către ieșirea din sală, înșiruiți pe sub cele trei arcade ale Schouwburgului către amiaza întunecoasă de pe Keizersgracht. Cornelia se ridică, palidă la față, dar Thea o trage de mânecă să se așeze din nou.

— Așteaptă puțin, te rog, spune ea.

E cu mintea la Walter și la pretextul cu care să se ducă în culise și să-l vadă.

— Vreau să savurez momentul.

— Eu nu vreau, zice Cornelia. A fost un coșmar de la început până la sfârșit.

Dar pentru că e ziua de naștere a pupilei ei iubite, se așază la loc.

— De ce nu putea să fie o comedie?

— Pentru că lumea este foarte crudă.

Cornelia își dă ochii peste cap.

— N-am nevoie de două ore la teatru ca să aflu asta.

— Dar nu te face să te simți vie?

Cornelia se cutremură, cu rămășițele ororii, tristeții și ale agresivității încă pe față.

— M-a făcut să mă gândesc numai la moarte. Te rog, bulgăraș, hai să mergem.

Thea răsuflă adânc.

— *Pe mine* m-a făcut să mă gândesc la mama mea.

Cornelia încremenește. Nu vede legătura, dar Thea așteaptă. Cornelia a fost singura în toți anii ăștia care i-a oferit mici detalii despre Marin Brandt și despre fratele ei. Datorită Corneliei, Thea știe că mama ei făcea familia să mănânce hering când puteau să-și permită o carne de calitate. Că fustele ei aveau căptușeli ascunse din samurul cel mai fin. Că știa să facă socoteli. Dar oricât de plăcute ar fi aceste fragmente, nu reușesc să compună un portret complet.

De ce vă făcea să mâncați hering? De ce ținea secretă moliciunea fustelor ei? întreba Thea, iar Cornelia tăcea mîlc, de parcă detaliile acelea erau de-ajuns, de parcă nu avea dreptul să ofere nici o altă informație. Și totuși Thea a simțit adesea în Cornelia un impuls să spună mai mult, de parcă ar vrea să vorbească despre stăpîna ei moartă, chiar să o bârfească, dar nu i se dă voie.

— Cornelia, sunt femeie în toată firea acum, spune Thea de parcă îi explică unei persoane sărace cu duhul.

Cornelia ridică din sprâncene.

— De ce nu pot să știu cine era? Papa nu-mi spune nimic. *Cum* erau el și mama mea împreună?

Cornelia e șocată.

— Thea, suntem în public.

— Nimeni nu ne ascultă.

Cornelia aruncă o privire peste umăr.

— Dacă mama și tatăl tău erau împreună în spatele ușilor închise, ce te face să crezi că o să vorbesc despre ei când suntem în public?

Thea se apleacă în față.

— Spune-mi despre unchiul meu, atunci. Erai de față când s-a înecat?

Cornelia începe să răsucescă firele poșetei. Arată mândră, dar Thea nu renunță.

— N-a fost nimeni de față?

Cornelia își mușcă buzele.

— Nu este deloc o conversație potrivită pentru o zi de naștere.

— Știu ce a fost, șoptește Thea.

Cornelia ridică mâna și o pune încet pe fața Theei. Palma ei este rece și îngustă, și șocul o face pe Thea să se uite în ochii dădăcei.

— A fost un bărbat, spune Cornelia. Și-a iubit familia. Oamenii l-au respectat. Iar noi am muncit din răsuputeri să redevenim respectabili. Nu mai trăim cu frica sau rușinea, pentru că tatăl și mătușa ta au îndepărtat demonii.

— Cultivând oameni ca Clara Sarragon? Thea își țuguie buzele.

Cornelia dă din umeri.

— Trebuie să faci ce se cuvine. Reputația contează într-un oraș ca ăsta.

— Atunci de ce trăim într-un oraș ca ăsta?

— Pentru că nu avem alt loc pe lumea asta în care să trăim.

Thea oftează.

— Cornelia, cum ai putut să stai cu mine la piesă după piesă, uitându-te la decoruri tropicale sau la sugestia unei străzi din Londra, la un palat din Paris și să spui că nu există nici un alt loc pe lume unde o femeie poate să-și pună boneta în cui și să simtă că e acasă?

— Londra este un loc murdar, spune Cornelia. Iar Parisul e și mai rău.

— Dar de ce trebuie să depindă totul de părerea unor oameni precum Clara Sarragon? protestează Thea. Clara Sarragon nu are nici o *înzestrare*. Nu este o persoană pe care o respect. E bogată și atât. Arată către locurile libere. Sarragon nu ar putea niciodată să umple un teatru ca ăsta. Nu este ca Rebecca Bosman. Nu are suflet.

— Toți oamenii au suflet.

— Nu ar putea niciodată să inspire iubire. Nu poate să-mi ofere nimic.

Dar Cornelia e obișnuită cu izbucnirile acestea și nu-și pierde cumpătul.

— Thea, tot o să mergi la bal. Nici un fel de discurs nu schimbă asta. Și nu cred că Clara Sarragon vrea iubirea ta. Treaba ei are de-a face cu banii și puterea, iar potrivit mătușii tale fetele de familie bună din oraș au numai de câștigat de pe urma patronajului ei.

— Fetele de familie bună, repetă Thea cu dispreț. Le știu prea bine.

Cornelia îi evită privirea. Și ea le știe; fetele cu gât alb și obraji rozalii de la școala la care Thea a mers până la vârsta de doisprezece ani. Greu de găsit printre ele una care să o motiveze pe Thea să meargă la bal.

— Thea, trebuie să mergem acasă.

— Avem destul timp. I-am promis Rebeccăi că merg în culise să o văd. Mi-a spus să trec când vin.

Cornelia oftează. Nu-i plac promisiunile încălcate, iar Thea știe.

— Atunci merg și eu.

— Nu e nevoie.

Cornelia se ridică în picioare și-și aranjează fustele.

— Poate că vreau să cunosc și eu o actriță faimoasă? Să văd cum arată de aproape?

— Nu suntem la menajerie.

În zilele ei libere Cornelia putea fi găsită adesea la menajeria lui John cel Albastru, unde îi plăcea să se plimbe cu un pahar de bere și o gustare-n mână, înconjurată de păsări abătute și creaturi de cele mai extraordinare forme și dimensiuni din Americi și Indii, multe dintre ele ajungând să fie expuse mai mult moarte decât vii. Pufni:

— Îndrăznesc să cred că nu e la fel de interesantă precum căluțul de mare pe care l-am văzut de Crăciun.

— Să vedem, spune Thea.

*

Cu șase luni în urmă, într-o după amiază caldă de iulie, Thea văzuse un spectacol cu *Farsa lui Pyramus și a Thisbei*. Era binedispusă, căci răsese încontinuu, iar bucuria clocotea în ea și se revărsa în sală. Rebecca o juca pe Diana, zeița vânătorii, și purta pe cap o semilună de argint atât de mare, încât Thea se minuna că nu-i cade. La final pornise încet către ieșire, nedorind să se întoarcă la atmosfera sumbră din casa de pe Herengracht, iar în timp ce mergea agale prin curtea din față de la Schouwburg, înainte de a începe plimbarea de zece minute până acasă, nimeni alta decât Rebecca Bosman îi tăiașe calea.

— Ați fost minunată, *madame*, i-a spus Thea.

Dorința de a vorbi fusese copleșitoare. Poate că o altă ocazie nu se va mai ivi.

— Discursul pe care l-ați ținut în fața iubiților a fost cel mai bun pe care l-am văzut vreodată.

Rebecca, schimbată din costumul ei de vânătoare, dar tot cu un aer din altă lume, se opri și se întorsese, privind-o pe Thea: o fată care nu arăta ca femeile care veneau să fie văzute în lojă, ca să șușotească și să-i spioneze pe ceilalți locuitori ai orașului.

— Ați mai văzut piesa? întrebă.

— De câteva ori, a răspuns Thea, și mai binedispusă acum, că zeița se opri să vorbească.

— Dar celelalte actrițe nu au fost credibile. Cred că e greu să joci rolul Diane. Vreau să spun, nu pentru *domnia voastră*, desigur, dar când cineva încearcă să comunice atât de diferit nu funcționează întotdeauna.

O licărire de amuzament apăruse în ochii Rebeccai.

— Numele domniei voastre, *madame*? întrebare.

Nimeni nu i se mai adresase Theei cu *madame*.

— Sunt Thea Brandt, răspunsese Thea cu o reverență adâncă.

— Iar eu sunt Rebecca.

— Știu.

Rebecca o întrebase dacă venise la Schouwburg singură, iar plăcerea Theei se risipise în stânjeneală.

— Da, răspunsese privind în pământ. Aș fi venit cu o prietenă, dar...

— O, dar și eu merg întotdeauna la teatru singură, răspunsese Rebecca. Câteva ore de liniște pe cont propriu. Aveți dreptate.

— Credeți? De fapt trebuia să merg la piața de pește.

— Codul e un pește înțelegător, sunt sigură.

Și așa începuse. Rebecca o invitase pe Thea în culise să-i cunoască pe ceilalți actori. Thea văzuse cum toate obiectele de recuzită erau puse la loc, acolo unde trebuiau să se afle la începutul unui nou spectacol, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut, de parcă totul se întâmpla pentru prima dată, toată lumea avea voie să înceapă din nou și toate greșelile erau iertate. Era o revelație să vadă mecanica misterului, dedesubturile sale minunate și banale totodată. Rebecca îi arătase cabina ei privată, iar Thea fusese fascinată de toate detaliile, de mirosul de santal, de ulciorul cu apă cu lămâie, de cățelușa pe care Rebecca îi spusese că o numise Smarald, în onoarea ochilor ei. Rebecca era o artistă și trăia conform fluxului și refluxului talentului ei, în loc să se supună cerințelor unei societăți care ar fi preferat să o mărite și să-i ascundă darul în întuneric. O atrăgea pe Thea. Îi cerea părerea despre piesele văzute, despre cărțile pe care le citise. Era umană și generoasă. Era ca un vis din care Thea nu mai dorea să se trezească.

Acum, în aerul rece de ianuarie, Rebecca vine la ușa din spate a clădirii teatrului cu brațele deschise, încă pătate cu sângele din spectacol, cu gura și bărbia mânjite. Face o impresie uluitoare, dar zâmbește la Thea și Cornelia, fericită să o vadă pe susținătoarea ei cea mai înfocată. E frumoasă, are în jur de treizeci de ani, e scundă și bine făcută, sigură pe ea, cu păr lung și roșcat lăsat liber pe umeri. Încă poartă costumul, cu fusta mai largă și țesătură care conține mai multă mătase decât au veșmintele majorității femeilor, în cute și falduri gândite ca să reflecte orice pâlpare a lumânărilor.

— Intrați! spune ea.

Thea grăbește pasul către ea.

— Cum faci asta de fiecare dată? Ești magică.

— Nu sunt magică, draga mea. Am experiență, spune Rebecca cu un zâmbet roșu.

— Cornelia este servitoarea noastră, spune Thea.

Cornelia se apropie și dintr-odată pare foarte mică.

Rebecca zâmbește din nou, cu palmele întinse.

— Bine ai venit, Cornelia. Și dumneata ai fost în sală?

— Bună ziua, doamnă Bosman, răspunde Cornelia, uitându-se la mâinile Rebeccăi, iar apoi la fața ei pătată.

Thea își ascunde iritarea. Oare Cornelia nu are brațele până la coate în sânge când spintecă un pește, când decapitează un pui? De ce nu ia mâinile înroșite ale femeii odată?

— *Domnișoară Bosman*, spune Rebecca, lăsând mâinile în jos. Am jucat destule roluri de nevastă pe scenă ca să nu vreau să fiu una și în viața reală.

Râde. Cornelia rămâne serioasă. Thea își dorește ca pământul să o înghită.

— *Domnișoară Bosman*, se corectează Cornelia, neprietenoasă.

Rebecca se întoarce pe călcâie și pășește repede în străfundurile teatrului, iar Thea și Cornelia tropăie după ea, încercând să țină pasul.

— E doar sânge de porc. În fiecare zi trebuie să-mi frec mâinile și fața de parcă am petrecut ore-n șir la abator, scoțând mațe. Să mergem la mine în cabină, e mult mai cald. Vremea asta o să ne omoare.

Le conduce pe Cornelia și Thea pe lângă o cameră mare, unde o parte dintre actori se relaxează, își scot perucile, își șterg machiajul de pe față. Thea nu poate să se abțină și încetinește pasul, sperând că Walter e și el acolo. Un ibric de cafea e ținut la cald pe sobă și aroma se răspândește pe coridor. Copii din *Gazeta Amsterdamului* sunt împrăștiate pe masă, una în mâinile mari ale lui Titus însuși, care ridică din sprâncene pe deasupra la vederea femeilor care trec pe lângă ei. Într-un colț stau cei doi băieți care cântă pasaje muzicale și care au fost angajați ca să mai disipeze din tensiunea creată de *Titus* cu vocile lor încă nealterate. Nu pot avea mai mult de șapte sau opt ani. Unul din ei se uită la Thea și o studiază cu aceeași curiozitate neînfrănată. Stau cu un fel de tutore, o femeie albă care le despachetează niște pâine cu brânză. Walter nu este nicăieri.

În camera Rebeccăi focul arde frumos, sunt covoare și scaune, iar Smarald doarme atât de adânc în coșul ei, că nici măcar nu ridică botul. Manuscrise se înalță în teancuri pe mese și pe podea. O mantie și o bonetă sunt atârinate pe ușă, iar trei costume se leagănă pe o bară montată între pereții unui alcov. Pe masă e un mic picnic, mâncare, o cană de cafea, un ulcior de vin roșu. Camera are o atmosferă confortabilă, curată, și Thea vede cum Cornelia începe să se relaxeze, impresionată că nu vede praf, că geamurile sunt curate și că miroase a lămâie și apă de trandafiri. Aproape că poate să vadă cum aprobarea reticentă a servitoarei radiază în valuri.

— E dezordine, spune Rebecca și se duce în fața ulciorului și a ligheanului și începe să-și spele cu săpun sângele de pe față și mâini.

— Nici vorbă, o contrazice Cornelia.

— E mică, dar e numai a mea, ripostează Rebecca, ștergându-se cu o

fâșie impecabilă de în. Face un gest către două scaune de oaspeți.

— Vă rog, stați jos, spune. Am auzit atât de multe despre dumneata, jupâneasă Cornelia. Despre *pufferts* ale dumatile, despre *hutspots*. Vreau să-ți fur rețetele.

5. Mâncare tradițională din Țările de Jos, preparată din cartofi, morcovi și ceapă (în neerlandeză, în orig.).

Cornelia roșește.

— Pot fi găsite în *Bucătăreasa chibzuită*, coniță. Ezită, apoi îndrăznește să ofere o punte. Nici eu nu sunt vrăjită. Doar că le găsesc de treizeci de ani.

Rebecca zâmbeste.

— Argumentul perfect în favoarea practicii.

— Sunt sigură că oricine poate să o facă.

— Dar puține sunt dispuse să investească timpul, răspunde Rebecca, iar urechile Corneliei se înroșesc.

E uluitor: Cornelia nu e deloc modestă în ce privește gătitul, e sigură pe ea aproape de fiecare dată când servește un fel de mâncare. Dar iat-o timidă, doritoare să facă conversație. Generozitatea și deschiderea Rebeccai au dezarmat-o în câteva minute. Foarte puțini oameni corespund standardelor înalte ale Corneliei, dar se pare că Rebecca se numără printre ei. Cornelia arată ca și cum nu poate să îndure prezența unui soare atât de strălucitor, dar totodată nu poate suporta ideea de a-l părăsi. Pare să fie pe punctul de a mai spune ceva, dar se smulge și merge către ușă.

— Trebuie să merg acasă, spune. Am treabă.

— Acum? Întrebă Rebecca și pare cu adevărat dezamăgită.

— Întotdeauna, răspunde Cornelia. Thea, trebuie să fii acasă nu mai târziu de ora cinci. Altfel, cu o privire aruncată către Rebecca, mătușa ta o să facă o plăcintă din tine.

Rebecca râde. Thea nu poate să creadă ce succes are gluma Corneliei.

— Promit, spune ea.

— Poate că ești o femeie în toată firea acum, Thea, dar vom plăti cu toții un preț dacă nu mergi la balul Sarragonilor. Mulțumesc pentru această după-amiază, domnișoară. A fost foarte plăcut. Știu o rețetă bună de săpun care scoate cele mai încăpățânate pete de sânge, dacă aveți vreodată nevoie.

Înainte ca Rebecca să poată răspunde, Cornelia își înfășoară mai strâns fularul în jurul gâtului și dispare pe coridor.

Thea privește cum se închide ușa în urma ei.

— Ai impresionat-o. De asta nu a rămas. Niciodată nu știe ce să facă dacă este impresionată de ceva.

Rebecca toarnă câte un pahar mic de vin pentru fiecare.

— Îmi place foarte mult de ea. Ai noroc. Să ciocnim că o ai încă pe dădaca ta și la optsprezece ani.

— Nu-mi trebuie dădăcă.

Rebecca ridică din umeri.

— Personal, aş adora să am una.

— Dar ai totul.

— Am o mulţime de lucruri. Nu şi o dădăcă iubitoare.

Rebecca oftează.

— Balul Sarragonilor. O invitaţie de invidiat.

— Dacă-ţi place genul ăsta de lucruri.

Rebecca măreşte ochii.

— O să fie extraordinar. Mi-aş fi dorit să pot veni.

Thea simte o fărâmbă de speranţă.

— Ai fost invitată?

— Da, însă am spectacol. Aleg sângele de porc în schimbul perlelor. Oricum, până ajung eu acolo probabil cei mai buni invitaţi vor fi plecat deja. Dar, Thea, ascultă.

Se duce la rochiile ei atârinate şi scoate una de mătase aurie dintre faldurile costumelor.

— Ia şi poartă asta.

Ochii Theei înghit cu nesaţ rochia aurie pe care prietena ei o ţine în faţa ei.

— N-aş putea.

— Poţi.

— E prea scurtă, gleznele mele o să fie expuse.

Rebecca dă din umeri.

— A fost tivită pentru mine. Dar are un tiv mare. O să-l rog pe Fabritius să dea drumul la tiv şi să o calce. Ție o să-ţi vină mai bine. Am purtat-o pentru Julieta, dar culoarea ei mă spălăceşte.

Thea se apropie de rochie şi atinge materialul.

— Eşti atât de bună cu mine. Mi-aş fi dorit să vii la bal.

— Mă îndoiesc că mătuşa ta ar fi fost încântată. Ai spus că nu-i plac actorii. De ce oare, când nu facem nici un rău?

— Rebecca, spune Thea, luându-şi mâna de pe rochie şi întorcându-se la masă. Ai auzit că nu am mult timp. El e aici?

O umbră trece pe chipul Rebeccăi. Pune rochia aurie pe spătarul unui scaun.

— Spune-mi, Thea Brandt. De ce vii la teatru? Crezi că vii pentru el?

— Îl iubesc.

Rebecca e serioasă.

— Ştiu că îl iubeşti. Şi Walter e un pictor bun.

Se întinde să ia pâinea de pe masă şi rupe o bucată.

— Dar nu e un zeu, Thea. E doar un bărbat.

— Şi totuşi merită să-l ador.

Rebecca își trece mâna prin păr, cu o expresie stânjenită.

— Știu că timpul pare finit pentru tine. Dar o să vezi că e elastic. Mult mai mult va să vie.

— Ce vrei să spui?

— Nu vreau să-ți spun ce să faci, dar...

— Exact. Thea nu se poate abține și dă ochii peste cap. Nu ești mama mea.

— Vreau să fii fericită.

— Nu am fost niciodată mai fericită.

— Tot ce vreau să spun este să fii atentă.

— La ce?

Rebecca oftează.

— Mi-am promis să nu mă bag. Știu că ești fericită. Dar câți ani are Walter, douăzeci și cinci, douăzeci și șase?

— Împlinește douăzeci și șase în aprilie.

— E cu opt ani mai mare decât tine.

— Opt ani nu înseamnă nimic. Vârsta nu contează. Nu-l știi la fel de bine ca mine. Nu înțelegi.

— Înțeleg că ești din familia Brandt. Și asta înseamnă ceva.

— Poate în trecut însemna ceva, spune Thea. Acum nu înseamnă nimic. Credeam că nu-ți pasă de regulile din societate? Nu te-ai măritat niciodată. Ai camera ta aici. Libertatea ta.

— Există reguli și pentru mine, fie că-mi place sau nu, spune Rebecca. Ai grijă ce faci. Cu el. Ești o partidă mai bună decât crezi și meriți tot ce e mai bun.

— Și chiar va primi tot ce e mai bun, spune o voce din pragul ușii.

Femeile se întorc la unison și inima Theei crește. Rebecca se uită în altă parte, dar Thea se ridică în picioare. A venit la ea pictorul șef de decoruri de la Schouwburg. Thea, de îndată ce-și vede iubitul, e ca un șoim care zboară către mâna lui.

IV

Walter Riebeeck nu e primul bărbat pe care Thea l-a îmbrățișat în imaginația ei. Când avea șaisprezece ani era convinsă că Robert Hooft, care-i aducea ouă Corneliei, era cel mai frumos bărbat din lume. Și înaintea lui, Abraham Molenaar, vânzătorul de măhuri care venea primăvara, a fost și el cel mai frumos bărbat din lume. Și înaintea lui, când avea cincisprezece ani, Dirk Sweerts, cel care curăța ferestrele din salon: și el era chipeș. Când avea paisprezece ani, a mai fost Geert Brennecke, care livra purceii sărați de la măcelarul Claes. Și el era o binecuvântare pentru ochi. Thea nu putea să se abțină să nu vadă frumusețea în băieții de pretutindeni, dar în băieți care nu aveau habar că ea o vedea, băieți cărora nu le păsa câtuși de puțin. Așa erau ochii pe care-i primise de la Dumnezeu, dar privirea lor mergea într-o singură direcție. Nu primise nici măcar o otheadă drept răspuns de la vreuna dintre fapturnle acelea.

Dar cu Walter fusese diferit de la bun început. Thea era cea care nimerise în atelierul de pictură într-o zi pe când explora coridoarele, în timp ce Rebecca era în cabină, unde i se monta pe cap luna de argint pentru spectacolul din seara aceea. Și Walter era acolo, în lumina de amiază târzie care inunda podeaua prin ferestrele înalte, într-o postură meditativă în fața unei întinderi înalte de o frumusețe bucolică, ținând pensula în mână și retușând o tufă de căpșuni.

Se întorsese când auzise ușa, iar Thea încremenise. Se încruntase de parcă nu dorea să fie întrerupt, dar când o văzuse expresia lui se schimbbase. Se uitase la ea mai întâi surprins, apoi cu interes, iar Thea, la care nici un bărbat nu se mai uitase așa, fusese pironită locului.

— Ai o față frumoasă, spusese el. Ești nouă?

Orice gând legat de Robert Hooft și ouăle lui de găină fusese dat uitării.

Walter a văzut-o, așa cum a văzut-o și Rebecca. Aprobarea lui Walter este cumva învăluită în afecțiunea Rebeccăi pentru Thea. Se petrece sub același acoperiș, în posibilitățile infinite ale teatrului Schouwburg. Decorurile și construcțiile lui Walter sunt extraordinare. Dau impresia că fructele pot fi culese și că poți să trăiești în peisajele lui. Un bărbat mai talentat nu există pe pământ, dar nu e vorba doar de frumusețea lui, de vocea, de mâinile sau de

talentul lui. E vorba de tot ceea ce este el, chiar și despre părțile pe care Thea nu poate încă să le atingă. Are ochi albaștri și douăzeci și cinci de ani, e un bărbat care visează să călătorească în toate orașele Europei, să construiască decoruri cum nimeni n-a văzut nici la Drury Lane, nici la Opera din Paris. Proiectele lui olandeze ambițioase din culori și lemn!

Thea ascultă discursurile lui Walter despre evadări, despre începuturi noi, despre locuri unde va câștiga un respect nemaivăzut și printre rânduri vede un spațiu pentru trupul ei în patul lui din Paris, un cârlig pentru hainele ei în dosul ușii lui din Londra. E ușor să-l împodobească pe Walter cu ghirlanda viitorului său, căci pensula deja o ține în mână. E ușor să și-l imagineze cum pictează o lume întregă din nimic. Thea știe că visurile lui se vor împlini din felul cum pensula atinge câmpiile, din felul în care copacii și plajele, pâlcurile de pădure, palatele venețiene și fermele modeste cresc din nimic altceva decât vraja măiestriei lui. Admirația pentru talentul său este inseparabilă de anticiparea lui ca bărbat. Thea nu poate să despartă aceste sentimente, nu poate să destrame ce se țese laolaltă mai repede decât poate să măsoare și nici nu vrea să o facă. Sunt zile când se simte posedată de toate variantele de viitor din el, care îi vor fi și ei promise dacă lucrurile continuă așa. Înapoiindu-se acasă, chiar și norii de pe cer par să conțină trăsăturile lui. Bucuria ei cea mai profundă este că și Walter simte exact la fel. Sunt împreună pe orbită, pereche pentru totdeauna, apropiați și îndrăgostiți.

*

Lăsând-o pe Rebecca în cabina ei, Thea îl urmează pe Walter prin întunecimea coridoarelor din Schouwburg, printre grămezi de sfori și costume dezbrăcate după spectacol și lăsate pe jos, de parcă personajele s-ar fi evaporat din ele. Știe drumul către atelierul de pictură atât de bine, că ar putea să-l găsească cu ochii închiși. Walter împinge ușa și se dă la o parte ca să o lase să intre. Thea îndrăgește camera asta, cu mirosul de ulei de in și vopsea, de lemn tăiat proaspăt. Îi place să cutreiere printre decorurile făcute pe jumătate, să treacă pe sub o arcadă încă nepictată sau printr-o ușiță care duce doar către un morman de cârpe. Pare o anticameră pentru viața lor. Într-o zi, curând – simte convingerea pulsându-i în vene – vor pași afară și ceva se va schimba. Ceva va fi deja construit, pictat, făcut să stea pe propriile picioare.

— Pictez palmieri, spune Walter. Un decor nou. *Viața e vis* de Calderón.

— O, da, spune Thea, deși n-a citit piesa.

Își notează în minte să o facă.

— Regizorul vrea să o plaseze într-un loc unde e foarte cald, așa că am sugerat palmieri. Ca să facă spectatorii să simtă că vor să-și mai scoată din straturile de lână.

Thea stă în fața celor trei pânze înalte ale lui Walter. Coasta pe care a pictat-o nu seamănă deloc cu un peisaj olandez, nu are ape maronii sau

cenușii, nici o plajă stâncoasă. Apa e aproape azurie și se întinde nemărginită către orizontul îndepărtat. Scoici spiralate uriașe au fost aduse la mal și par aproape animate, cu interioarele lor misterioase care fac aluzie la o intimitate invizibilă. Nisipul gălbui urcă spre un pâlc de copaci uriași, unii mai înalți decât alții, cu frunzele palmate aruncând umbre.

Walter arată către partea de sus a pânzei.

— Aceia sunt cocotieri, spune. Se zice că dacă stai sub ei și nuca îți cade în cap, te poate omorî. Îți imaginezi? Nu știu dacă i-am pictat cum trebuie. N-am văzut niciodată un cocotier.

Walter e atât de talentat în crearea unei alte realități, încât Thea chiar crede ar putea să fie ucisă de delicatesele acestea ascunse în ramurile lui.

— Ce jalnic, să fii omorât de un copac, observă ea, chiar dacă tu ești cel care l-a pictat. Arată minunat.

El se întoarce către ea și o ia în brațe. Îi place s-o audă cum îl laudă.

— Nu la fel de minunat ca tine, spune el, îngropându-și fața în gâtul ei.

Corpul Theei începe să vibreze din interior. El îi scoate fularul și murmură:

— Dă-mi voie să-ți scot straturile *tale* de lână, murmură el.

— *Walter*, spune ea, dar e încântată să-l lase să-i descheie haina, să simtă degetele lui cum o mângâie pe spate.

Pare că atingerea lui e simțită de întreg corpul ei și îi face pielea de găină. Senzația din interiorul senzației – nici nu există cuvinte pentru a o descrie.

Uneori Thea crede că ar trebui să se oprească aici: la mângâierea lui pe spatele ei pe deasupra bluzei. Ar fi îndeajuns. Dar o parte din ea știe că există mult mai multe părți din corpul ei pe care Walter le-ar putea atinge. Înaintea ei trebuie să mai fi fost alte femei, mai experimentate, oricât de dureroasă ar fi ideea pentru Thea. E numai o chestiune de timp, iar gâtul și spatele Theei nu vor mai fi de ajuns pentru el. Poate nici pentru ea. Thea vrea totul de la el, vrea ca el să o dorească cu nesaț, dar vrea ca timpul cu el să conțină și altceva. Plăcerea de a avea spatele mângâiat produce lucruri ciudate în tălpile ei, în locul secret dintre picioarele ei.

— Nu putem să furăm numai clipele astea, șoptește ea. Mă tem mereu că cineva o să dea buzna. Rebecca spune...

— Rebecca Bosman nu vrea decât să creeze necazuri, spune Walter, iar iritarea i se citește pe față. E o femeie stranie, singuratică. Nu poate să vadă diferența dintre rolurile pe care e plătită să le joace și viața pe care o trăiește dincolo de ele.

— Walter! Nu e frumos ce zici.

El se dă înapoi și se uită la ea.

— Tu chiar crezi că Rebecca e cumsecade? Nu-i pasă decât de spectacolele ei.

— Dar...

— Şşş, spune Walter, luând-o de bărbie şi apropiindu-şi gura de gura ei.

Toate discursurile se evaporă. Thea e mută de plăcere, cu limba ei lipită de a lui. Se trage mai aproape de el, îl sărută mai tare, iar el o cuprinde cu braţele în jurul taliei, ridicând-o pe vârfuri.

— Aş putea să vin la tine acasă, şopteşte ea. De ce să ne întâlnim la teatru când pot să vin la tine acasă?

— Mi-ar plăcea. Dar proprietăreasa nu-mi dă voie să am oaspeţi, murmură el. Mi-aş pierde camera. Şi aici nu e chiar rău, nu-i așa? Avem intimitatea noastră. Te am numai pentru mine, iar tu mă ai numai pentru tine. Suntem secretul celuilalt.

— Aşa e.

— Vrei să stai mai confortabil? Pot să aduc perne...

— Walter, e perfect. Şi presupun că aici măcar putem să avem încredere că ceilalţi ne vor păstra secretul.

— Sper să fie aşa. El îşi pleacă privirea, aproape cu timiditate. Crezi... că vei spune vreodată familiei tale despre mine?

— O, îmi doresc, spune Thea. Îmi doresc foarte mult. Dar cum să încep o astfel de conversaţie? Tatăl meu, mătuşa... ar fi foarte greu. Tu eşti Pyramus şi eu sunt Thisbe, suntem prinşi în mâna destinului, separaţi de un zid gros.

Walter râde.

— Nu e de râs, protestează Thea. Ştii că te iubesc foarte mult.

— Şi eu te iubesc pe tine. Mai mult decât orice pe lume.

— Mai mult decât pictura?

— E o întrebare crudă. Nu tu mă ții pe casă şi masă.

— Ştiu, ezită Thea. Dar aş putea să fiu în patul tău.

Walter se uită la ea şi începe să o sărute din nou, mai apăsător ca niciodată, cu mâna pe sub bluza ei, pe sâni. Are degetele calde şi sigure. Thea se gândeşte că dacă le-ar plimba pe sub fustele ei l-ar lăsa; nu ar putea să facă nimic. Se clatină şi se sprijină de peretele văruiat, ascunşi parţial de un decor cu un templu grecesc.

— Ce vrei să faci? şopteşte el.

— Asta, îi răspunde ea, strecurându-şi mâna în jos, către tăria din brăcinarii lui.

El geme, apăsând mai tare, iar în momentul acela uşa e dată de perete. Sar deoparte, încă ascunşi după panouri.

— Rochia ta pentru diseară, spune o voce sonoră, obișnuită să se facă auzită în spații largi: e Rebecca. Fabritius a refăcut tivul pentru tine.

Thea își pune mâna la gură ca să-și ascundă chicotele. Walter, cu hainele răvășite şi roșind o priveşte plin de dorință.

— Presupun că eşti aici, Thea, spune Rebecca. Vocea ei e mai tensionată. Şi e patru şi jumătate. În caz că nu ştii.

Thea aude fustele femeii foșnind când merge să pună rochia pe scaunul lui Walter.

— Sper să ai o seară plăcută, continuă Rebecca. Și că o să te bucuri de bal. Vino curând să mă vezi. Și, Thea? adaugă ea după o pauză. Ai grijă de rochie.

Ușa atelierului de pictură se închide la loc.

— Despre ce e vorba? întrebă Walter. Ce rochie?

Thea dă ochii peste cap și se desprinde de perete, căci momentul de intimitate s-a destrămat.

— Balul Epifaniei dat de Clara Sarragon, spune ea. Mătușa mea a țesut intrigă ca să mergem și noi.

Ochii lui Walter se fac mari.

— E una dintre cele mai faimoase petreceri din oraș. Știam că locuiești în Herengracht, dar familia ta chiar are relații atât de sus-puse?

— Sigur că nu avem, spune Thea. Dar mătușa mea încearcă. Nu știu de ce: o să fie plin de negustori plictisiți care nu au altceva mai bun de făcut. Și Rebecca a fost invitată, dar are spectacol în seara asta, bineînțeles. Tu ai primit o invitație?

— O, da, e undeva cu toate celelalte pe care le-am primit de la regenta orașului.

— Dar de ce nu te-ar invita? Ești un artist vestit în oraș.

— Sunt un pictor de decoruri.

— Ești pictorul șef de decoruri.

— Nu e lumea mea, spune el tăios. Ei nu înțeleg oamenii ca mine.

— Sau ca mine, intervine Thea, dar el nu răspunde. Walter, ar fi norocoși dacă ai veni chiar și numai pentru cincisprezece minute.

— Nu mă interesează, spune el. Îmi pare rău că tu trebuie să mergi.

— Și mie, oftează Thea. Începe să-și îndrepte bluza, o bagă în fustă, își îndreaptă boneta.

— Stai, spune el. Să nu crezi că am uitat că e ziua ta de naștere. Am un plan.

Thea scoate un chiot de plăcere în interior. Deodată, Walter cade în genunchi și-i ridică poalele.

— Ce faci? întrebă ea.

El se oprește, își scoate capul de sub fuste.

— Nu vrei?

— Dar ce faci?

El zâmbeste larg.

— Așteaptă și ai să vezi, spune și dispare din nou.

Deodată Thea îi simte limba.

— O, Dumnezeule, șoptește ea, cuprinsă de o căldură indescritibilă. Walter, dacă intră cineva...

— Eu sunt ascuns, murmură el. Nu știu ce faci tu.

— Dar...

— Vrei să mă opresc?

— *Nu* te opri.

Thea simte că trupul i se topește în gura lui, de parcă Walter îi dezvăluie o vulnerabilitate pe care nu știa că o are, dar și o putere incredibilă.

— Spune-mi că mă iubești, șoptește el.

— Te iubesc, îi șoptește ea.

Se cutremură și țipă, iar el o ține strâns. În momentul acela Thea simte că nu a fost niciodată mai sigură că cineva îi spune adevărul.

Walter reapare cu o privire ghidușă, mulțumită.

— E cea mai grozavă zi de naștere pe care am avut-o vreodată, spune Thea. Și ți se datorează ție.

El o sărută întruna, pe pleoape, pe gură, pe obraji, pe gât. Ea răspunde și se țin strâns în brațe.

— Să vin miercură viitoare? șoptește ea.

— Te aștept, răspunde el.

Cu reticență, Thea părăsește lumea lor restrânsă din atelierul de pictură. Rebecca are dreptate, o să întârzie. Fuge de palmierii lui Walter, de limba și de mâinile lui, cu rochia Rebeccai strânsă în brațe. Corpul ei cântă, iar locul dintre picioarele ei cântă cel mai tare. Nu poate să creadă ce a trăit, că acest lucru sofisticat îi aparține, și că i s-a întâmplat de ziua ei. În sfârșit, în sfârșit a lăsat în urmă copilăria.

Sus pe Keizersgracht, Thea o ia la goană, apoi în jos, pe Leidsegracht, către casă. Fuge pe marginea canalului, cu greutatea fustelor împotriva ei. I s-a spus că nu știe nimic despre lume, dar știe atât de mult! Știe despre locuri în care nici n-a pășit vreodată. Înăuntrul capului ei se află o lagună, iar stelele care plutesc pe suprafața ei încă nu au primit nume. Poartă în ea o lumină pe care iubirea pentru Walter o aprinde în timp ce fuge în amurgul ce se întuneacă treptat.

V

Thea știe că ceva nu e în regulă din clipa în care pășește dincolo de pragul ușii de la intrare. Se așteaptă să apară Cornelia, să o certe că a întârziat, dar nu vine nimeni. Atmosfera e densă, dar nu plină de agitația previzibilă când te pregătești de bal, ci de altceva mai greu, aproape amenințător.

— Bună seara, strigă din hol, incapabilă să localizeze instinctiv restul familiei.

Ușa salonului se deschide, și Cornelia se grăbește către ea, închizând-o repede.

— Hai, spune, traversând gresia alb negru. La etaj. Trebuie să te îmbraci. Se uită la rochia împrumutată a Theei, la tivul modificat pe care-l târăște pe dale. N-o să porți asta, nu? Ți-am pregătit ce să îmbraci...

— Cornelia, Thea arată cu capul în direcția salonului. Ce se întâmplă acolo?

— Nu-ți face griji, nimic important.

Dar fața Corneliei, palidă și trasă, spune cu totul altceva.

Thea pornește cu pași mari către ușa salonului.

— Stai, șuieră Cornelia atât de urgent și autoritar, încât Thea se supune.

O spaimă începe să i se răspândească în stomac, urcă în piept. O frântură de clipă se gândește că poate ea și Walter au fost dați în vileag, că a dat de belea mai mult decât își poate imagina. Dar cu siguranță mătușa ei s-ar fi năpustit asupra ei deja, cu tatăl ei pe urme, amuțit, dar îngrozit.

— Au venit niște vești, spune Cornelia.

— Ce vești, noi nu primim niciodată vești.

Cornelia își trece o mână muncită peste sprâncene.

— Dacă trebuie să intri, și știu că nu pot să te opresc...

— Nu poți. Am optsprezece ani acum...

— Știu. Dar dacă trebuie să intri, fii blândă.

Este o indicație surprinzătoare. De ce ar trebui ca Thea să fie blândă, când ea este cea care nu știe despre ce e vorba?

— Când nu sunt eu blândă?

Cornelia îi aruncă o privire severă.

— A murit cineva? întreabă Thea, începând să-și piardă răbdarea. Cu toate că nu-și poate imagina cine ar putea fi. În afară de Walter nu are pe cine să piardă.

Cornelia închide ochii pentru o clipă.

— Du-te, spune. Deși nu cred că tatăl tău îmi va mulțumi pentru asta.

Pornește în grabă în jos pe scările ce duc la bucătărie.

Senzațiile euforice cauzate de ultimele ore de la teatru s-au topit cu totul. Thea vrea să le păstreze, dar e imposibil într-o casă ca asta. E aproape ca și când cadoul lui Walter nici nu s-a întâmplat. Nu poate să sufere acest lucru. De ce familia ei strică mereu totul?

Lasă rochia aurie a Rebeccai pe un scaun din fața salonului și intră. Tatăl ei e așezat lângă căminul rece, iar în camera mare e foarte frig. Mătușa ei stă în picioare de cealaltă parte a căminului cu o expresie înțepenită. Își ridică ochii surprinsă.

— Thea? De ce nu ești îmbrăcată?

— Cine a murit? întreabă Thea. Nu putem merge la bal dacă a murit cineva.

— Nimeni nu a murit, spune tatăl ei. Cel puțin, oftează el, nu încă.

— Papa? întreabă Thea mai blând acum, amintindu-și sfatul Corneliei.

— Vino, copila mea.

Îi întinde mâna. Thea merge către el și o ia.

— Nu trebuie să-ți faci griji, zice el.

— Și Cornelia a spus asta, dar nu o cred.

— Și ai dreptate, intervine mătușa și se așază de partea cealaltă a căminului. Otto, spune-i, nu poți să-i ascunzi.

— Nu intenționez să-i ascund nimic, zice tăios tatăl Theei. Dar este ziua de naștere a fiicei mele, Petronella.

— Papa, mă sperii.

Se uită la ea de jos în sus.

— Nu ai de ce să te sperii. E o problemă care poate fi rezolvată. Ce anume? Din păcate mi-am pierdut poziția de la VOC.

— Ce? Ai plecat de acolo?

Tatăl ei arată îndurerat.

— Am fost dat afară.

Pentru o clipă Thea nu înțelege. Dat afară? Cum e posibil? Tatăl ei a lucrat la compania cea mai renumită din oraș de când se știe ea. Este un funcționar bun, foarte bun, care înregistrează și inventariază mărfurile care vin din Orient. Nucșoară, sare, scorțișoară, mătase și bumbac, cupru, porțelan, argint, aur și ceai. Thea le știe pe toate, tot acest vocabular specific Amsterdamului, toate acele mărfuri de lux și noutățile care intră pe sub nasul lui, consemnate de mâna lui. Asta face tatăl ei.

Se uită la el, la tatăl ei muncitor și devotat, care și-a deschis mâinile de

parcă vrea să vadă răspunsul în liniile din palme.

— Nu înțeleg, spune ea.

— Au spus că sunt prea bătrân.

— Prea *bătrân*? Thea își amintește vinovată gândurile de azi-dimineață când l-a văzut în cămașă de noapte. Nu ești prea bătrân.

— Au spus că sunt mai lent decât ceilalți.

Mătușa Nella scoate un sunet de dezgust.

Thea simte că gâtul i se strânge, e ușor amețită. Tatăl ei a devenit altceva decât tatăl ei: acum este un bărbat care poate fi criticat. Este ceva revoltător. Vrea să fugă la VOC și să țipe la cineva. Se uită la mătușa ei, care pare mai resemnată decât Thea, dar sumbră.

— Dar unii dintre oamenii cu care lucrezi sunt de-o vârstă cu tine, spune Thea. Bert Schippers, de pildă, e antic. Unii dintre bărbații care lucrează acolo au peste șaiszeci de ani.

— Așa am spus și eu, afirmă mătușa ei.

Cornelia intră și stă într-un colț, cu un aer nefericit.

— Cui i-e foame?

— N-am crezut că poate să se întâmple, spune tatăl ei. Ar fi trebuit să observ. M-au pus să am grijă numai de cele mai mici tranzacții. Cele mai neînsemnate livrări. Nimic important, în pofida experienței mele.

— Bărbații de la VOC vin și pleacă la fel ca fluxul, spune Cornelia. Tu ai stat o perioadă lungă.

O privește.

— Până acum.

— E revoltător, zice mătușa Nella, ridicându-se din nou în picioare și lovind cu mâna marginea poliței de deasupra căminului. Când te gândești la toată ambiția și tăria de caracter de care VOC și întreaga noastră republică fac atâta caz, când de fapt orașul nu susține decât câțiva oameni din familiile potrivite.

— Familiile potrivite, spune tatăl Theei. E și ăsta un fel de a spune.

Se lasă o tăcere îndelungată. Toți patru contemplă un viitor care dintr-odată a devenit și mai nesigur. De parcă toate funiile care îi țineau la mal au fost retezate și șerpuiesc în cădere, iar Thea și familia ei plutesc în derivă, pe ape necunoscute, fără să știe încotro se îndreaptă. Știe lucrurile pe care tatăl ei nu i le-ar spune cu nici un chip, că vârsta nu are de-a face cu concedierea lui, nici viteza cu care își îndeplinește îndatoririle, nici faptul că nu provine din familia potrivită. *E și ăsta un fel de a spune.* Expresia lui atât de epuizată îi spune totul. Știe că familia ei e convinsă că a trebuit, de-a lungul anilor, să fie protejată de priviri și comentarii. Speranța lor că Thea nu le va fi observat la rândul ei este aproape jalnică. Câteodată își dorește ca ei să-i fi spus adevărul în față, în loc să aleagă prefăcătoria, dându-i de înțeles că oamenii de fapt nu au vrut să-și bage mâna în părul ei sau să întrebe de unde este și de ce arată

cum arată, când accentul ei este pur amsterdamez. Probabil că nu vârsta lui Otto Brandt e de vină că numele i-a fost tăiat din marea carte a VOC-ului. Probabil nu vor ști niciodată.

— Oricum ar fi, spune, sunt sigură că vei găsi altă poziție.

Nimeni nu răspunde. Tatăl ei are privirea pironită asupra cenușii din vatră.

— Thea, rochia ta e pe pat, spune mătușa ei cu voce strangulată. Du-te și îmbracă-te.

Cornelia deschide ușa salonului și-i face semn Theei să o urmeze. Thea se uită la mătușa ei fără să-i vină să creadă.

— Încă mai mergem?

— Avem nevoie de relațiile Sarragonilor mai mult ca niciodată.

— Dar...

— Thea, te rog. Fă ce te roagă mătușa ta, spune tatăl ei.

Thea urăște faptul că ei sunt de aceeași parte. Nu-i vine să creadă că el e dispus să se prindă în farsa din această seară, trăgând-o și pe ea. Fierbe înlăuntrul ei, dar amintindu-și îndemnul Corneliei la blândețe, se apleacă și-l sărută pe obraz. Închizând ușa, se preface că o urmează pe Cornelia, care deja urcă repede scările către camera Theei, fără îndoială ca să prepare pomada de ceară de albine pentru buclele pupilei ei. Dar Thea pășește pe vârfuri înapoi către ușă și se apleacă să asculte prin gaura cheii ce spun tatăl și mătușa ei atunci când nu e de față.

— De ce acum? întrebă mătușa Nella. După toți anii ăștia? E o crimă. Să creadă că te pot trata în felul ăsta.

— E un supraveghetor nou. Ceva se simte în apă. Au tot așteptat să facă asta. Poate fi din multe motive. Nici unul nu mă interesează. Nici unul nu e valid.

— Otto, ce ne facem? Fără un venit, nu știu...

— O să gălesc ceva.

Vocea tatălui ei sună de parcă ar vrea s-o facă pe mătușa Nella să tacă.

— E bine că mergem la bal, spune mătușa. Saboții ei bocăne tare pe podeaua salonului, pe care îl traversează în sus și în jos. Nu ești și tu de acord? Vezi că are sens, mai ales după o zi ca asta?

— Petronella, nu profita de pierderea asta ca să faci paradă cu intențiile tale. Situația mea de la VOC nu are nimic de-a face cu Thea.

— Bineînțeles că are de-a face cu ea.

Thea se uită prin gaura cheii și vede abătută cum tatăl ei își pune mâinile în cap.

— În zile ca asta, zice el, o să fiu pedepsit că o spun, dar mă bucur că Marin n-a trăit să vadă rușinea.

Thea își încheștează degetele de tocul ușii. E insuportabil să-i vadă așa, răstindu-se unul la altul din cauza ei, să-și audă tatăl vorbind așa despre mama

ei. A vrut să-i audă cum vorbesc despre Marin Brandt, dar nu în felul acesta. Dorința zilei ei de naștere a fost îndeplinită, dar într-un mod atât de strâmb. Și care sunt de fapt așa-numitele intenții ale mătușii ei?

Thea vrea să fugă la tatăl ei, să-i promită că o să-i găsească o altă slujbă, că o să aibă și ea una. Dar în sinea ei știe că nu este așa. Lucrurile astea nu le poate controla. Senzația de neputință este copleșitoare. Se uită prin gaura cheii la o lume subacvatică. Nu poate să intre în cameră și să ajute, pentru că nu ar putea să respire.

O mână pe brațul ei. Thea se întoarce și o vede pe Cornelia, cu fața și mai severă, cum ia rochia aurie a Rebeccai de pe scaunul unde a lăsat-o Thea.

— Hai, Thea, vino, șoptește.

— Dar...

— Nu, e vremea să te îmbraci. Ai auzit destul.

VI

Palatul Clarei Sarragon este cel mai nou pe pe Prinsengracht, terminat abia la sfârșitul anului 1704, la timp ca familia să se mute aici pentru Crăciun. E enorm. Ferestre duble, înconjurată de cărămidă neagră, buchete de flori de piatră sub fiecare geam înalt și heruvimi deasupra lor. Candelabrele se reflectă cu putere în fiecare fereastră, iar torțe uriașe sunt aprinse de ambele părți ale ușilor duble deschise, flancate de lachei în livrele, cu pielea strălucind în lumina flăcărilor.

Nella, Otto și Thea ezită la baza scării de piatră. Se află la marginea prăpastiei; nu pot decât să urce.

— O oră, spune Otto. Pot face asta pentru o oră.

— S-ar putea să-ți faci plăcere, odată ce intri, răspunde Nella. Gândește-te ce bună va fi mâncarea. Probabil are un batalion la bucătărie.

— Avem mâncare foarte bună acasă, spune. Care e motivul pentru care ne-a invitat? Ca lumea să se holbeze la noi?

— Otto, te rog. Nu *acum*. Vino, arătăm ridicol așa, învârtindu-ne afară.

Toți trei urcă cele nouă trepte, trec pe lângă lacheii care privesc țință în față, de parcă cei trei sunt invizibili.

— Care este scopul lor? murmură Otto în timp ce intră în holul principal. Statui vii? Fac parte din distracție?

— O să te comporți așa toată seara, sau numai ora pe care mi-ai promis-o? șuieră Nella la el.

Își regretă cuvintele imediat. Fața lui Otto devine ermetică. Ce zi a avut, mai întâi la VOC, iar acum aici, o seară cu Clara Sarragon. Thea se încruntă la ea, dar Nella știe deja că a fost prea dură.

— Îmi pare rău, șoptește. Otto, iartă-mă. Am emoții.

El se face că nu aude. Intrarea unde stau pare înaltă ca o catedrală și strălucește în bătaia miilor de lumânări de culoarea mierii. Pereții sunt acoperiți cu piele roșie, nouă, care pare de porc, fără îndoială densă la atingere și sufocantă. Două picturi uriașe atârnă pe fiecare latură a holului. Din ce poate Nella să observe despre subiectul lor, înainte ca un lacheu să vină să le ia pălăriile și mantiile, acestea reprezintă Buna Vestire și Învieră. Picturile sunt amețitor de mari, pline de personaje, iar detaliile sugerează că sunt opera

unui maestru mai degrabă decât a unui atelier. Două uși enorme închise se înalță între ele.

Ușierul se întoarce cu un număr de cupru pentru hainele lor. Nella îi mulțumește și-l strecoară în săculețul ei de catifea. Își măsoară din priviri companionii. Otto, în jacheta lui cea mai bună de lână neagră, cămașă de brocart și guler lat și strălucitor, arată elegant, dar expresia de pe față îi trădează disconfortul. Și nu e de mirare, căci și ea se simte la fel. Zumzetul din sala de bal răzbate înfundat prin ușile închise, cu sute de voci care se ridică și coboară, suprapuse peste acordurile orchestrei, și totul este intimidant. Otto și Marin poate că l-au însoțit pe Johannes la astfel de petreceri, dar Nella nu a fost niciodată. Adunările la care o lua Johannes erau mai mici, doar pentru negustori și membrii breslei și nevestele lor, unde tot ce se discuta toată seara erau afacerile. Își amintește balul argintarilor, ținut într-o clădire minusculă prin comparație cu aceasta. Acum nu-l mai are pe Johannes care să o protejeze. Nella se îndreaptă. De atunci au trecut optsprezece ani. Nu mai este o fetiță.

Aruncă o privire către Thea și vede cât de indiferentă e nepoata ei la splendorile palatului Sarragonilor. E ca și cum Thea se uită la lucrurile astea uluitoare și nu le vede. E îmbrăcată într-o rochie aurie, împrumutată, pare-se, de la actrițele de teatru, și strălucește ca o comoară în altar. Cu postura ei dreaptă, cu tinerețea și frumusețea ei, cu strielele sclipitoare, Thea se potrivește cu decorul mult mai bine decât mătușa sau tatăl ei.

Nella împinge deoparte săgeata geloziei, strângerea de inimă pentru pierderea propriei tinereți. Și ea poartă cea mai bună rochie pe care o are, una argintie, comandată pentru ea de Johannes cu mult timp în urmă. Nu a slăbit și nici nu s-a îngrășat în tot acest timp, dar pare cumva greșit că încă îi vine, că poartă aceeași rochie din altă viață. Își dorește pentru o clipă ca ea să fie cea care are optsprezece ani și să poarte rochia aurie, nu pe cea argintie.

Nu, își spune. Ești aici pentru Thea, nu pentru amintirile tale.

— Capul sus, șoptește, deși Thea nu are nevoie de îndemn. Și noi avem dreptul să fim aici, la fel ca toți ceilalți.

O mulțime de oameni ajunsă în spatele lor îi împinge către ușile sălii de bal, care se deschid în timp ce ei se apropie. Căldura îi lovește ca un val, iar pentru un moment Nella uită să respire. Dacă fațada casei și holul de la intrare au fost impresionante, această sală e impunătoare.

— Predicatorii s-ar prăbuși de la amvon, murmură Otto, examinând pereții acoperiți de oglinzi.

Oglinzile sunt peste tot, în părți și chiar deasupra capetelor; nu le vine să creadă. Tavanul nu are *trompe l'œil*, nici cornișe sau fresce, numai paneluri de oglindă enorme, în rame aurite. Vocile oaspeților se învălmășesc, se armonizează și intră-n disonanțe, apoi se armonizează din nou cu corzile de vioară. Servitorii se strecoară și șerpuiesc printre fuste largi și bărbați

împlicitiți, ținând în echilibru tăvi încărcate de carafe cu vin și pahare de cristal.

Cei mai de seamă oaspeți sunt regenții și regentele din dinastii sus-puse și vechi care controlează de multă vreme baierile pungii orașului, nu negustorii care pun banii în pungă pentru ei. Nella se miră la rândul ei, gândindu-se la întrebările lui Otto – *Care e motivul pentru care ne-a invitat? Ca lumea să se holbeze la noi?* – și pentru o clipă regretă că i-a făcut să vină, căci în afară de lachei și de câțiva dintre muzicanți nu vede pe nimeni altcineva care să arate ca Otto și Thea. Poate că el are dreptate: au fost invitați pentru a induce un iz de scandal. Bărbatul negru care locuiește în Herengracht, fiica lui mulatră și văduva omului înecat la ordinul orașului pentru presupusele lui păcate. A fost o idee groaznică să vină aici.

E pe cale să se retragă, să-i ia de mână și să se întoarcă în Herengracht, când Clara Sarragon se țiește din mulțime, îmbrăcată din cap până-n picioare în mătase de un turcoaz țișător.

— Aha, spune Clara cu vocea ei pătrunzătoare și sonoră. *Madame Brandt*, sunteți bine-veniți. Dar nu aveți încă un pahar?

Nella face o reverență adâncă.

— *Madame Sarragon*, sunt sigură că vom găsi unul.

— Nu, paharele vă vor găsi *pe domniile voastre*. Clara face un semn către unul dintre lachei. E datoria lor, până la urmă. Zâmbește, arătându-și două rânduri de dinți egali.

Nu pot fi adevărați, își spune Nella. Femeia are cel puțin cincizeci de ani. Se spune că mănâncă fructe glasate de dimineața până seara.

Clara se întoarce către Otto și Thea.

— În sfârșit ne întâlnim, spune femeia, oferindu-și mâna lui Otto. Am auzit atât de multe despre domnia voastră.

Nella simte că plămânii i se contractă. Nu vrea ca Otto să creadă că-l vorbește pe la spate. Otto ia mâna femeii, o ridică și o atinge cu un sărut.

— *Madame Sarragon*, spune. Iar eu despre domnia voastră.

Ceva licărește în ochii Clarei, dar dispare repede.

— Aceasta este fiica dumneavoastră, Thea?

— Da.

Privirea Clarei măsoară trupul Theei și urcă înapoi către fața ei.

— Ai surori sau frați? întreabă.

— Nu am, *madame Sarragon*, răspunde Thea.

— Atunci totul depinde de tine.

— Pardon?

Clara râde.

— De asta vine lumea aici, fetiță. Familia ta nu ți-a spus? Ai venit să-ți găsești un soț.

Amuțită de uimire, Thea se întoarce către mătușa ei. Se uită lung la tatăl

ei, care îi evită privirea. Înainte ca Nella să poată scoate o vorbă, Clara Sarragon continuă.

— Chiar nu i-ați spus? spune ea. Nu ați *pregătit-o*? O, ce truc crud. Chicotește. Ar fi trebuit să-i spuneți ceva. Căci iată cum am dat eu năvală. Se întoarce către Thea. Ei bine, Thea Brandt, o să înveți repede. Fiicele mele te vor călăuzi.

Clara dă din nou din mână, iar două tinere se apropie de parcă le-ar fi invocat.

— Acesta este locul unde se naște puterea. Unde se pun la cale căsătoriile. Unde cei care aparțin de mult locului vin să confrunte *ariviștii*, spune Clara și îi aruncă o privire Nellei. Rolul meu e să pun lucrurile în mișcare. Face un pas înapoi și se uită la ei trei. Nu pot însă să garantez întotdeauna.

Deși expresia lui rămâne neutră, Nella își dă seama că Otto fierbe de furie. N-ar fi trebuit niciodată să venim, se gândește ea. În ciuda căldurii din încăpere, Thea pare secătuită, dar nu se mai poate face nimic, căci fetele Sarragonilor sunt deja lângă ei.

— Acestea sunt fetele mele, Catarina și Eleonor, explică mama lor. Fetelor, o cunoașteți pe Thea Brandt?

Catarina și Eleonor se întorc către Thea.

— Nu cred, spune Catarina. Mi-aș fi amintit.

Dar o luminează clipește în ochii lui Eleonor.

— Eu o știu! spune ea. Te-am văzut din loja noastră de la teatru, domnișoară Brandt. Te afli adesea în locurile de jos. De fapt, fata cea mare măsoară din priviri rochia strălucitoare a Theei, parcă îmi amintesc că acesta a fost costumul uneia dintre curtezane în *Ducesa de Malfi*. Te-a inspirat când ți-ai comandat rochia?

Nella simte că totul în interiorul ei începe să se strângă. Clinchetul paharelor, oglinzile, isteria vocilor care vorbesc toate odată conspiră să o amețească. Își dorește să fie singură în camera ei, în fața căminului, cu o carte. În cazul fiicelor e greu de zis dacă spusele lor sunt înveninate înadins. Vrea să creadă că nu, că este doar tonul unei conversații de societate, dar nu îndrăznește să se uite în ochii lui Otto. Toate astea sunt din vina ei și numai a ei.

În momentul acesta Nella nu-și dorește decât să o ia pe Thea și să o scoată de acolo. Dar, spre surpriza ei, e neclintită și serioasă în fața zâmbetelor forțate ale fetelor.

— Nu e chiar așa, spune Thea. Piesa era *Romeo și Julieta*, iar rochia mi-a fost împrumutată de Rebecca Bosman, care a jucat rolul principal.

Simpla mențiune a numelui le impresionează pe fetele Sarragon și

cântărește mai greu decât surpriza că au fost corectate. Fac ochii mari, dar ca și mama lor își ascund sentimentele foarte repede.

— Deci ai venit în postură de eroină tragică? spune Eleonor. Catarina chicotește.

Thea se uită la Eleonor de parcă e una dintre creaturile din menajeria Corneliiei.

— Nu e o tragedie să mori din dragoste.

Sprâncenele Clarei se ridică, dar Thea nu a terminat ce avea de spus.

— Julieta a trăit cu adevărat. Și apoi nu văd rostul în risipirea câtorva guldeni pe rochii care vor fi călcate în picioare. Se uită la mulțimea asudată, apoi la fete, de parcă vrea să spună: *Vi se pare amuzant?*

— Familia Brandt știe bine despre cum se trăiește cu frugalitate, spune Clara. Sunt sigură că ar putea să ne învețe multe.

Înainte ca Nella să se scuze, Clara spionează ceva peste umărul ei.

— A, tu erai! Vino aici.

Grupul se întoarce și vede în mulțime un bărbat care înghețase în loc. Dacă Thea arată uimitor, de parcă a coborât de pe scena de la Schouwburg, acest bărbat e opusul. E neîngrijit, cam de vârsta Nellei, cu păr răvășit, șaten, cu o cămașă bine croită, dar care atârână pe el. Arată ca o barză, e slab și lung, cu genunchi care par să cedeze. Are un aer obosit, de parcă ar dori să fie oriunde altundeva, de parcă această chemare a doamnei Sarragon e ultima picătură. Pare să poarte o tavă de argint cu mâncare, însă nu seamănă a servitor. În acest loc arată neîndemânatic și neîngrijit.

— *Madame* Sarragon, spune apropiindu-se. Accentul lui e educat, dar manierele lasă de dorit.

— Vi-l prezint pe Caspar Witsen, spune Clara, fără să-și poată ascunde satisfacția. Botanistul meu personal. Nu-i așa, Witsen?

Caspar Witsen se uită scurt la Clara înainte de a pleca privirea către platou.

— Așa este, *madame*.

— Insist să încercați gemul lui. Sau mai degrabă gemul *meu*. Clara îl tachinează pe Caspar Witsen. Ei, Witsen, ce zici? Oferă-le puțin. Dar nu le spune ce este!

Nella se uită la platoul acestui Caspar, în timp ce gazda însăși ia una dintre bucățele și o pune în gură. Temându-se că întreaga conversație a distrus șansele Theei de a primi ajutorul Clarei pe piața căsătoriilor, ia o bucățică de pe platou. Este o pătrăciță de pâine prăjită unsă cu ceva alarmant de galben, dar ar face orice ca să îndrepte situația, așa că o mănâncă. Cu reticență, Otto și Thea procedează la fel.

Orice ar fi acest gem, e mai dulce și mai savuros decât căpșunile sau prunele Reine Claude. Nella are senzația că mici bule îi explodează pe buze. Aroma este mai intensă decât a lămâii, dar totodată mai plină și ușoară. Nella

nu e sigură că îi place, dar Otto și-a închis ochii. Când se uită la el, încremenește la expresia lui șocată.

— Ananas! croncăne Clara triumfătoare. Nu ați ghicit, așa că v-am spus. Ați mai gustat ananas până acum, *madame* Brandt?

— Nu, răspunde Nella înghițind restul, cu aciditatea lui nedorită.

Thea refuză să mai ia, iar Clara zâmbește arătându-și din nou dinții perfecți și continuă:

— Și nu v-ar *uimi* dacă v-aș spune că nu e crescut în Surinam, unde l-am gustat pentru prima oară, ci pe meleagurile noastre, doar la o poștă de aici?

— Sigur că da, spune Nella supusă, urându-se pentru asta. Sunt absolut uluită.

S-a întâlnit cu Sarragon de suficiente ori în ultimele săptămâni ca să fie obișnuită cu schema întrebărilor, cu nevoia Clarei de a avea un cor mai degrabă decât un partener de conversație, pe cineva în fața căruia se poate lăuda.

Clara se apleacă spre ea.

— L-am găsit plivind în grădina universității, murmură, deși în ciuda zgomotului din jur, Nella e sigură că Caspar Witsen poate să audă fiecare vorbă. Fiul meu studiază acolo, și îi vizitasem pe tutorii lui să văd dacă îi aduceau vreun folos. Și l-am văzut pe Witsen, care avea grijă de cele mai frumoase flori pe care le-am văzut vreodată. Am înțeles repede că este folosit sub capacitatea lui, eu simt lucrurile astea. S-a dovedit că am avut dreptate. Witsen are cele mai *alchimice* degete cu plantele.

Nella nu se poate abține să nu privească la degetele lui Caspar Witsen, aproape se așteaptă să fie de culoarea ierbii. Dar tot ce vede este cât de murdare sunt sub unghii. El observă și roșește, dar întinde mâna dreaptă către ea, cu unghiile înainte.

— Pericolele meseriei, spune el. E doar pământ, *madame*, nimic de speriat.

— Pământul nu mă sperie, răspunde Nella.

Se simte caraghioasă rostind asta. El își lasă mâna în jos repede, de parcă înțelege acum intensitatea gestului.

— Contribuie la autenticitate, întrerupe Clara. E ca și cum aș avea fermierul meu personal, unul inteligent. Witsen lucrează pe domeniul meu de la Amersfoort. Construim acolo o seră pentru ananas, încălzită, mai mare decât a universității. Ne gândim și la recolte de mango și guava. Visez la ele! Fructele din colonii, în pragul ușii mele și la petrecerea mea!

— Și ce aveți de gând să faceți cu recolta aceea bogată, *madame*? întreabă Otto. O să aveți o petrecere ca aceasta în fiecare săptămână, pentru contracte de căsătorie și gem de ananas?

Caspar Witsen se întoarce brusc către el, dar Clara râde, uitându-se la Otto.

— Căsătoria este un joc pentru femei tinere, *seigneur*, spune ea, aruncându-i o privire Nellei. Ananasul însă? O să fac bani cu el. Patentez rețetele și le vând în Europa.

— Sunt rețetele domniei voastre? întrebă Otto.

Clara dă din mână de parcă moralitatea posesiei este sub demnitatea ei.

— Am o mostră de ananas cu zahăr, conservat și îmbuteliat aici. Cu experiența lui Witsen și relațiile soțului meu deja suntem pe cale să încheiem câteva contracte. Englezii în special iubesc gemul mai mult decât opiul, sunt aproape ridicoli.

— Și toate astea fără să trebuiască să meargă în Surinam, spune Otto.

— Exact, răspunde Clara cu o sclipire în ochi. Dispare nevoia unei călătorii incomode.

— Într-adevăr, spune Otto. Se întoarce către Caspar Witsen. *Seigneur*, cum ați descoperit *domnia voastră* proprietățile ananasului?

Pentru prima dată în această seară Caspar Witsen arată entuziasmat. Încă ținând tava în mână începe să-i povestească lui Otto despre primele dăți când a dat peste ananas, dar Nella este distrasă de curenții subterani din conversația precedentă despre perspectivele de căsătorie ale Theei. După atâtea eforturi depuse ca să ajungă aici, este descurajată de înțepăturile și laudele Clarei și este îngrijorată că Otto va spune ceva pe care ei toți îl vor regreta apoi. Însă Thea și-a dovedit forța, o calitate care îi amintește Nellei de Marin. Trebuie să admită că nu era ceva la care se așteptase.

Eu nu sunt așa, își spune. Cum e posibil ca spiritul lui Marin să fie în ea, când ele abia dacă s-au întâlnit?

Încearcă să prindă privirea Theei ca să se împace cu ea, dar Thea o evită. Nella plănuise o introducere treptată a ideii destinului ei în discuțiile cu Thea. Mai întâi dorea să vadă cum se încadrează în ierarhiile unui bal ca acesta. Dar acum, cu noutatea deprimantă despre VOC a tatălui ei și indiscreția Clarei despre adevăratul scop al serii, forma viitorului Theei a fost dezvăluită cu brutalitate. Thea are optsprezece ani. O căsătorie benefică pentru ea trebuie să fie identificată. Seara se poate desfășura în multe feluri, dar în cele din urmă Thea trebuie să înțeleagă că povestea ei se poate încheia numai într-un singur fel.

Nella și-ar dori să-i dea o palmă Clarei Sarragon, să întindă mâna și să o plesnească peste obrazul ei satisfăcut. Dar în pofida atacurilor și a precarității familiei ei, Thea e sigură pe ea. În comparație cu fetele Sarragonilor, care chicotesc cu mâna la gură pe seama apariției excentrice a lui Caspar Witsen, Thea este detașată, cu privirea distantă, iar Nella privește cu fascinație zâmbetul discret de pe buzele nepoatei ei, de parcă totul în jur este superficial, iar ea se află undeva departe.

Privind-o pe Thea, Nella simte o apăsare sub stern, ca și cum a uitat pentru o clipă trecătoare cum să respire. La început e ca o panică. Sentimentul de frică e imposibil de definit, o încorsetează, și nu poate să-și dea seama care e cauza lui. În ciuda căldurii înăbușitoare din camera aglomerată, o undă rece îi trece pe gât, îi străbate spatele, îi zburlește părul, îi face pielea de găină, umezindu-i-o sub rochia argintie. Fără să-i pese cât de ciudată pare, Nella se răsuțește fără să-și creadă ochilor. Dar, iată, sentimentul acela vechi, familiar pe care nu l-a mai avut de optsprezece ani încoace îi cuprinde corpul și mintea, la fel cum se întâmpla în trecut, de fiecare dată când era în preajma miniaturistei.

Nu e posibil. Dar când Nella se întoarce la loc către grup, o prezență trece prin spatele ei, aproape atingându-i talia. A venit. Ea e *aici*. Chiar dacă o parte a Nellei crede că ideea e ridicolă, se întreabă dacă ruga ei din pod nu a fost cumva ascultată.

Jură că aude o femeie rostindu-i numele și se răsuțește din nou cu fața la viermuiala sălii de bal, plimbându-și privirea peste mulțime pentru a găsi chipul pe care știe că l-ar recunoaște chiar și acum, după atâția ani. Ochii căprui, într-o nuanță deschisă, aproape portocalii, părul blond...

— Nella? Nu ți-e bine? Ești foarte palidă.

Se întoarce amețită să descopere că Otto e cel care o întreabă. Otto îi rostește numele, Clara Sarragon o privește cu un aer de neplăcere, iar fetele ei se holbează. Caspar Witsen ține în continuare tava lui cu gem de ananas, și Thea se uită la ea. Toți sunt uimiți. Nella înghite în sec și încearcă să se stăpânească. Ultimul lucru pe care și-l dorește este să provoace o scenă. Dar nu poate să reziste impulsului. După toți acești ani nu poate să piardă urma persoanei care îi face ca părul de la ceafă să se zbârlească.

— Sunt bine, răspunde ea, cu vocea parcă detașată de ea. Zâmbește tensionat, iar sângele i se scurge din vine, încât aproape își pierde echilibrul. Scuzați-mă, vă rog.

Înainte ca Otto să obiecteze, Nella îi abandonează pe el și pe Thea în ghearele Clarei, care fără îndoială o să-i analizeze cu plăcere comportamentul straniu. Se repede printre spiralele de mătase. E împunsă de coate, aproape își pierde răsuflarea, cineva o calcă pe rochie, varsă vin pe ea, dar Nellei nu-i pasă. Zgomotul mulțimii crește și mai haotic în capul ei, dar caută cu ochii în toate colțurile încăperii mantia miniaturistei.

E aici, Nella e sigură. Căldura sutelor de lumânări parcă o presează. Muzica pulsează în ea ca un val, dar nu renunță. Continuă să meargă împotriva curentului de oameni beți, spre mijlocul sălii de bal.

*

— Permiteți-mi, spune o voce bărbătească.

Nella își revine și se vede așezată pe scaun, într-o cameră mică,

lambrisată, aflată alături de sala de bal.

— Ați avut noroc că eram chiar în spatele domniei voastre, spune el.

— Da? Când?

Nella îi examinează fața. Senzația de rece a dispărut. Numai zăpușeala și transpirația au rămas, o umezeală și o vagă senzație de rușine. Se simte epuizată, de parcă a fugit prea repede. Știe că miniaturista a dispărut.

— Ați leșinat în brațele mele, spune bărbatul. V-am dus la fereastră.

— Am *leșinat*?

E tânăr. Scund, în jur de douăzeci de ani, în costum închis la culoare, cu inserții de brocart de culoarea muștarului pe alocuri, cu părul șaten până la umeri. Sprâncene groase, ochi câprui. O expresie destul de plăcută.

Ea expiră.

— Nu am mâncat suficient, asta-i tot. Cât am...?

— Probabil doar un minut.

— Și cineva...?

— Nimeni n-a văzut, răspunde el, zâmbind, înțelegând preocuparea ei tipic amsterdameză. Eram lângă perete. V-ați prăbușit puțin spre mine și v-am așezat pe scaun. Nimic dramatic. Toate aparențele salvate.

Ea roșește.

— Mulțumesc.

Tânărul privește peste umăr către ușă, unde sala de bal continuă să se frământa.

— E o încăpere foarte încinsă, spune el. De fapt mă tem că vom lua cu toții foc, cu mulțimea de lumânări pe care le arde Clara Sarragon și cantitatea de mătase inflamabilă. Pot să chem pe cineva?

— Nu, mulțumesc, răspunde Nella, apoi adaugă repede. Pot să întreb cum vă cheamă?

— Jacob van Loos. Mă bucur că v-am putut fi de folos.

— Sunt Petronella Brandt, răspunde.

Cu toată osteneala ei, Nella observă că numele său are un efect. E tot mai stingherită. Jacob van Loos încremenește complet și se uită la ea cu interes sporit.

— Van Loos este o familie din Leiden, nu-i așa? spune ea, făcând un efort uriaș să-și păstreze firea, cum se cuvine pentru o văduvă distinsă a unui negustor amsterdamez, îmbrăcată cum este în hainele ei argintii cele mai arătoase. Faceți parte din ramura ilustră?

El zâmbeste.

— Cum se face că toate femeile din clasa noastră pot să recite toate familiile și orașele lor de proveniență de parcă ar turui alfabetul?

Din clasa noastră, aceste trei cuvinte o fac pe Nella să răsuflă ușurată. Conțin o căldură, o senzație de apartenență! O fac să simtă că toate eforturile

și îndoielile ei cu privire la venirea la bal au fost meritate. Jacob van Loos a văzut ceva familiar la ea. Râde, hotărâtă să nu-l piardă.

— Nu suntem educate pentru prea multe, *seigneur*, spune ea. Mințile noastre nu sunt folosite la adevărata valoare, ca ale domniilor voastre.

— Ei, bine, aveți dreptate, răspunde el. Familia mea locuiește în Leiden, dar eu lucrez în Amsterdam. Al treilea fiu al familiei nu este atât de ilustru încât să-și permită să nu muncească.

— Ați grăit ca un adevărat olandez.

Al treilea fiu. Nu la fel de bogat ca primul născut, dar poate mai potrivit pentru Thea, dat fiind că familia Brandt este departe de familiile bune din acest oraș, chiar dacă locuiesc în Herengracht. Nella vrea să-l rețină cât se poate de mult.

— Lucrați pentru familie?

— Mă ocup de interesele lor în oraș. Sunt avocat. Fratele meu mijlociu este soldatul, iar cel mare administrează domeniul.

— O mașinărie bine pusă la punct, răspunde Nella.

— Asta a fost intenția tatălui meu.

Era foarte versat în a se prezenta. Dar în pofida larmei din sala de bal, Nella aude o notă în vocea lui: amărăciune, poate, sau posibil resemnare? El pare să-și dea seama de scăpare și-și mută atenția asupra ei.

— Și eu am auzit de familia domniei voastre, spune el. Sunteți Petronella Brandt, soția lui Johannes?

Când o întreabă, Nella se simte de parcă urmează să i se tragă preșul de sub picioare. Bărbatul e tânăr, poate îl va flata dacă este directă.

— Termenul corect este văduvă, răspunde. Și să nu credeți tot ce auziți.

— Nu cred, spune el. Știu despre familia domniei voastre pentru că am studiat cazul la universitate.

Ea nu poate să-și ascundă surpriza.

— Cazul?

— Cazul soțului. Procesul lui.

Ea rămâne fără cuvinte. De la proces, în toți acești optsprezece ani, nimeni nu a vorbit public cu ea despre acesta. Să audă cuvântul proces și numele lui Johannes din gura acestui tânăr tocmai *aici*, în mica anticameră de lângă miezul fierbinte al balului Sarragonilor, este aproape din cale-afară.

Jacob van Loos se încruntă.

— N-ar fi trebuit să menționez. Îmi pare rău...

— Nu, spune ea. Doar că... nu credeam că se poate face asta: studierea cazului.

— O, da, spune el. Republica ține evidența tuturor cazurilor, *madame*.

— Sigur că da.

Nella privește țință la podeaua lustruită. Nu vom scăpa niciodată de trecut, își spune. Niciodată.

— A fost o eroare judiciară, spune Jacob.

Nu vorbește cu blândețe, ci cu detașarea sigură pe sine a omului legii, de parcă Johannes nu ar fi nimic mai mult decât un nume scrijelit în arhive, nu un om adevărat pe care statul l-a scăpat printre degete.

Nella îl vede pe soțul ei așa cum era în timpul vieții. Cu tâmpile presărate de sarea mării, în umbrele din holul de la intrare, cu Rezeki, cățeaua îndrăgită, alături. Se gândește la el cu iubitul lui, Jack, cel care a mințit la tribunal ca să-l distrugă. Își amintește umezeala din temnița de la Stadhuis. Trupul frânt al lui Johannes. Toate traumele vechi, pe care un loc precum balul Sarragonilor ar trebuit să le anihileze.

— Soțul domniei voastre nu a avut parte de un proces echitabil, continuă Jacob. Din punct de vedere al dovezilor nici nu ar fi trebuit să fie judecat.

Nella se bucură că are capul plecat, că el nu poate să-i vadă expresia. Cuvintele nu-l vor întoarce din morți pe Johannes. Își alungă lacrimile și se îndreaptă.

— Știți, spune ea, s-a întâmplat cu mult timp în urmă.

Jacob van Loos arată aproape sever.

— Nu pot să-mi imaginez că o asemenea pierdere poate să fie vreodată departe în timp...

— Iată unde erai! se aude o voce dinspre pragul ușii.

Jacob și Nella se întorc amândoi și o văd pe Thea, iluminată din spate de strălucirea sălii de bal care se reflectă în rochia ei aurie. Thea se grăbește către ei, neluându-l deloc în seamă pe Jacob van Loos. Nella privește reacția bărbatului: se uită la Thea cu o surpriză aproape nedisimulată. Nella nu poate să se abțină. Începe să calculeze riscul de a-i reține pe amândoi aici, de a-i prezenta unul altuia, să vadă ce se întâmplă. Până la urmă este scopul acestui bal. Nu a mai făcut asta niciodată, în mod normal nu încurajează privirile ațintite, dar Jacob trebuie să fie un gentilom, dacă a salvat-o de la cădere.

— Te simți bine? o întreabă Thea pe mătușa ei. Eram îngrijorați, nu știam unde ești.

— Sunt foarte bine, răspunde Nella. Zâmbește larg. Thea, acesta este *seigneur* Van Loos. Se poate spune că m-a salvat.

— De la ce? întreabă Thea și abia îi aruncă o privire.

De la ce, într-adevăr? se întreabă Nella, gândindu-se cât de aproape a fost de miniaturistă, iar acum a pierdut-o din nou. Dar simte că iritarea ei crește: dacă ea poate să îndure o discuție despre procesul lui Johannes, Thea trebuie să tolereze măcar un simplu salut. *Privește-l pe tânăr!* îi vine să strige.

— Nu știu, spune, încercând să râdă. Era prea cald acolo, cred că mi s-a făcut rău.

— Ai leșinat?

Nella ezită.

— Nu.

Alături de ea, Jacob se mută de pe un picior pe altul, de parcă vrea să zdrobească minciuna ei de podea.

Thea oftează și se uită prin ușa întredeschisă către capătul sălii de bal.

— Papa încă vorbește cu omul cu ananasul. Au sporovăit de când ai plecat.

Jacob van Loos i se adresează Theei.

— O să merg să aduc niște apă pentru mama domniei voastre.

Thea întoarce brusc capul.

— Nu e mama mea.

Nella vede cât de mânioasă e Thea pentru că a adus-o aici, pentru că a obligat-o să se confrunte cu revelațiile despre căsătorie ale Clarei Sarragon.

— Pot să merg chiar eu, spune ea și dă să se ridice de pe scaun. Rămâneți...

— Merg *eu*, o întrerupe Thea și dispare înainte ca Nella să poată să o oprească.

Nella oftează.

— Mama Theei a murit, spune ea.

E surprinsă că i se confesează unui bărbat pe care abia l-a cunoscut, dar acum vrea să-i ofere lui Jacob niște fragmente despre familie, să vadă cum le primește. Cu toate acestea, trebuie să fie precaută.

— Îmi pare rău, spune Jacob.

— A împlinit optsprezece ani astăzi, continuă Nella, de parcă acest lucru ar trebui să scuze indiferența monumentală a Theei față de prezența lui Jacob.

— E foarte distrasă. E prietenă apropiată a fetelor Sarragon și, ei bine, domnule, fetele tinere au o energie mai deosebită, nu credeți?

Cuvintele i se topesc, de parcă nu se potrivesc în gura ei.

Jacob van Loos zâmbeste.

— Thea e foarte frumoasă.

— Și foarte talentată.

— Știe pe de rost listele cu familiile bune și orașele în care locuiesc?

Nella începe să încropească un răspuns, când își dă seama că Jacob o tachinează. Tachinarea e un semn bun. Sugerează o anumită afecțiune, sau măcar toleranță. Jacob van Loos a observat-o pe Thea și o consideră frumoasă.

— Cântă la lăută, spune Nella. Și îi place teatrul Schouwburg foarte mult.

— Într-adevăr?

— Poate credeți că este o cutezanță, *seigneur*. Dar ați accepta o invitație la cină la casa noastră din Herengracht? Întreabă Nella. Miercurea viitoare? În semn de mulțumire pentru că m-ați salvat.

— Salvarea a fost modestă, *madame*. Nu ați fost în pericol nici o clipă.

— Vă rog să veniți. Cornelia, bucătăreasa noastră este una dintre cele mai bune din oraș.

Jacob van Loos, bărbatul care a apărut în calea Nellei din senin, continuă să o privească. La ce se gândește? Ce cântărește? Deja știe despre scandalul legat de capul familiei lor, renumitul negustor Johannes Brandt, cel care a fost soțul Nellei timp de trei luni și care a fost executat de stat cu optsprezece ani în urmă. A citit hârtiile de la proces, până la urmă. Dar a știut oare și despre Thea, înainte de a fi văzut-o? Poate a auzit speculațiile despre identitatea mamei ei? Jacob a spus că Thea e frumoasă. Dar poate dacă s-ar afla în fața lui Otto ar reuși să-și dea seama cum de în anul Domnului nostru 1705, un bărbat african cu accent de Amsterdam a ajuns să dețină titlul de proprietate al casei din Herengracht și cum are alături o fiică a cărei mamă palid de albă, despre care nimeni nu știe nimic, e îngropată sub podeaua Bisericii Vechi? E un risc pe care Nella e dispusă să și-l asume.

— Mi-ar face plăcere să vin, spune el cu un zâmbet, iar Nella simte cum îi crește inima pentru prima dată în acea zi.

DARURI CIUDATE

VII

În dimineața de după balul Sarragonilor, Thea doarme până târziu, și e trezită numai de Lucas, care împinge ușa cu botul pentru a o deschide și sare pe perna ei. Cornelia pusese rochia aurie împrumutată de la Rebecca pe spătarul scaunului. Atârnă flască, lipsită de strălucire, de parcă magia țesăturii a fost furată de eforturile din noaptea precedentă. Cel puțin nu a vărsat vin pe ea, și nici nu i-a mânjit faldurile cu gem de ananas. Închide ochii din nou, bucuroasă că e departe de zăpușeala balului, de fiicele stupide ale Sarragonilor, de vipera lor de mamă, de stânjeneală tatălui ei, de mătușa ei, care dispăruse în mulțime ca o nebună. Se prea poate ca mătușa Nella să fi fugit de rușine că a mințit-o așa pe Thea. Se gândește la cuvintele Clarei Sarragon: *Nu ați pregătit-o? O, ce truc crud!*

Cum a putut mătușa ei să nu-i spună pentru ce a dus-o la această petrecere? Cum îndrăznește? E umilitor. Da, tatăl ei și-a pierdut poziția de la VOC, dar ea nu este un vițel de vânzare, numai ca să pună niște galbeni în sîpetul cu bani.

Familia mea nu mă iubește, își spune Thea. Le pasă așa de puțin de mine, că sunt gata să mă ofere la licitație primului venit.

Plecaseră de la petrecere în jur de ora zece. Mătușa ei avea un ușor aer triumfător, tatăl ei era preocupat, iar Thea era atât de furioasă, că îi venea să dea cu pumnii în gardul promenadei de lângă canal și nu i-ar fi păsat că o vede cineva. Când intraseră în casă, mătușa Nella se uitase în urmă de parcă ar fi căutat pe cineva. *Nu e nimeni acolo*, ar fi vrut să strige Thea. *Cine să te aștepte pe tine?*

Se opriseră în hol și era imposibil să nu observe diferența față de locuința familiei Sarragon. Dalele simple, alb-negru, lambriurile de lemn rezistent, dar neîmpodobite, lipsa ornamentelor și a picturilor uriașe, răceala din aer. Cornelia, singura lor servitoare îi aștepta în umbră să le ia mantiile și să le dea păături încălzite. Nu ai avea cum să găzduiești balul celor Trei Regi în casa asta. Poate o înmormântare, dar nu un bal. Cu toate acestea mătușa ei arătase veselă, în ciuda frigului și a orei înaintate.

Thea nu-și dorește decât să stea în pat, să se gândească la Walter în

atelierul de pictură, la mâinile lui, la limba lui, la viața care îi așteaptă, iar imaginile se tot adună una peste alta până când adoarme la loc. Dar dorința nu-i va fi îndeplinită, căci Cornelia intră și stă la capătul patului.

— A, un degețel, spune Cornelia, aplecându-se și apucând piciorul Theei ca o vânzătoare de pește care inspectează creveți la piață. Am auzit că mai e și o gleznă pe-aici, pe undeva. Poate dacă am noroc, și vreun picioruș tânăr?

E unul dintre jocurile lor vechi, să recompună extremitățile Theei până se organizează în confortul unui trup. Dar Thea nu vrea jocuri vechi, iar trupul ei nu mai este de copil. Își trage brusc piciorul înapoi sub plapumă. Lucas sare pe podea, șocat.

— Stai așa, spune Cornelia. Ce s-a întâmplat aseară? Te aștept aici până te trezești și vii să mănânci micul dejun cu noi ca o persoană în toată firea. Poate că va dura câtva timp, dar asta e povara pe care mi-a dat-o Dumnezeu.

— Nu mi-e foame, bolborosește Thea în pernă.

Atingerea inului pe buze o face să se gândească la Walter și la gura lui atingând-o pe a ei; amintirea sărutărilor îi urcă din tălpi în vintre, până îi pulsează în gâtlee. Ce au făcut ieri în atelierul de pictură a fost cu adevărat scandalos. Nimănui la bal nu i-ar veni să creadă, iar Thea își dorește mai mult. E o minciună că nu îi e foame. E hămesită, își dorește totul. Dar dacă se întoarce și înfruntă lumina zilei, Cornelia s-ar putea să vadă.

— Povestește-mi despre petrecere, spune Cornelia. Rai sau iad, cum a fost?

Thea își recompune trăsăturile și se uită la ea.

— Iad, iad, iad. Au fost mult prea mulți oameni, iar Clara Sarragon ne urăște.

— Vă urăște? Ea e cea care v-a invitat.

— Exact. Am fost acolo doar ca să se rădă de noi. Nu știu cum de n-a văzut mătușa Nella lucrul ăsta. Thea se ridică în capul oaselor. Știai că are de gând să mă mărite?

Cornelia pare surprinsă.

— Nu cred că ar face asta.

— De asta m-a luat la bal. Nu mi-a spus pentru că știa că n-aș merge. Cu vestea lui papa oricum nu era o zi bună, dar la cinci minute după ce am ajuns acolo, Sarragon mi-a spus că sunt acolo ca să găsesc un soț. Papa *n-a scos o vorbă*.

Cornelia e șocată.

— Ei bine, nu cred că era momentul sau locul potrivit pentru o ceartă. Tatăl și mătușa ta nu acționează decât în interesul tău.

— Habar nu au care este interesul meu. Nu știu nimic despre mine! Nu mă voi mărita niciodată cu cineva ales de ea.

Cornelia oftează și merge la geam să tragă draperiile.

— Thea, face și ea ce poate mai bine.

În sfârșit, Cornelia pleacă, iar Thea își trage niște ciorapi de lână, aruncă un halat peste cămașa de noapte și coboară pe scara principală, către cea care duce la bucătărie. Se oprește și ezită. La demisol îi aude pe tatăl și mătușa ei cum se ceartă.

— Dacă Thea o să aibă copii într-o zi, vor fi legitimi, spune mătușa Nella. Dacă își va declara iubirea față de cineva, o va face la biserică.

— Petronella, fanteziile astea de care vorbești sunt la ani distanță.

— Fantezii? Sunt lucruri normale, Otto. Noi nu mai avem avere, dar Thea poate să fie bogată din nou. A impresionat niște persoane aseară. M-a impresionat și pe mine. Poate că are încăpățânarea mamei ei, dar istoria nu se va repeta.

— Și ce vrea să însemne asta?

— Știi ce vrea să însemne. Fără ilegitimități. Fără legături ascunse care pot să ducă la tot felul de neazuri.

Thea nu poate să-și creadă urechilor. În tăcerea scurtă care urmează își ține răsuflarea.

— Nici măcar nu am făcut cunoștință cu el, spune tatăl ei cu voce sugrumată. Și l-ai invitat în casa noastră?

— Otto, oricât de mult am vrea să o păstrăm aproape, Thea nu se poate irosi în casa asta până la douăzeci, treizeci de ani, poate și după aceea. Și e posibil să se întâmple, datorită nuanței pielii ei și datorită sipetelor noastre goale.

— Nu e nevoie să-mi amintești de culoarea ei sau de sipetele noastre.

— Singurătatea și sărăcia sunt groaznice!

— Știu asta.

— Atunci cum de nu vezi că nu există viitor în casa asta pentru copilul nostru?

— Copilul *meu*.

O pauză lungă.

— Ești nedrept, spune mătușa Nella. Acum și vocea ei e sugrumată. Am fost aici de la bun început. Și acum încerc să clădesc un viitor pentru Thea.

— Îți înțeleg grija.

— Dar mă mir că nu o împărtășești la rândul tău. Ce crezi că se va întâmpla, un miracol? Familia asta nu prea a avut parte de ele. Toot, oftează ea, folosind vechea lui poreclă. *Trebuie* să facem asta. Opțiunile noastre... s-ar putea să fie limitate.

— Cine spune că vor fi limitate?

— Ai trăit douăzeci și cinci de ani în orașul ăsta. VOC te concediază, și tu mă întrebi una ca asta? Thea trebuie să fie în siguranță. Continuă vorbind mai încet: Banii înseamnă siguranță. Și ce om cu bani se va căsători cu ea, Otto? *Cine?*

— Nu știm nimic despre intențiile acestui om. De ce ești așa convinsă că vrea să se căsătorească? A vorbit cu tine, nu cu ea.

— Cu atât mai mult trebuia să-l invit. A fost la balul Sarragonilor, nu-i așa? Toată lumea știe scopul acestor baluri. Toată lumea în afară de Thea, poate.

— Și eu am fost acolo, Nella, dar nu ca să-mi caut o soție. Ai trăit prea multă vreme în afara lumii bărbaților. Ești naivă.

Thea nu mai suportă să-i audă. Tropăie pe scări, și în mod previzibil conversația se oprește. Se întorc către ea să o întâmpine. Tatăl ei arată obosit. Mătușa ei e deja îmbrăcată îngrijit, în rochie de un negru intens cu guler alb imaculat.

— Thea, zâmbește mătușa Nella. Arăți foarte bine. Ai visat frumos?

— Am visat că mă mărit, mătușă Nella.

Zâmbetul mătușii încremenește.

— Da?

— Da. Și singurul lucru de mâncare era un perete din ananași.

— Râzi de mine.

— Adevărul este că nu-mi amintesc ce visez, spune Thea.

— Norocul tău, oftează mătușa ei.

— Vino, spune tatăl ei. Mănâncă niște terci.

Thea se așază la masă și își pune din fiertura de ovăz cu miere.

— Thea, începe mătușa ei. Înțeleg că ce ți-a spus Clara Sarragon aseară a fost o surpriză. Îmi pare rău că a abordat subiectul în maniera asta.

— Eu regret că l-a abordat pur și simplu, spune Thea. Are cea mai mare casă din Cotul de Aur și bunăvoință cât un purice. Și-a râs de noi. Mă bucur că măcar *eu* nu i-am ținut isonul.

Mătușa Nella pare stânjenită.

— E adevărat că nu ne este prietenă. Dar un lucru bun tot *a ieșit* din vizita noastră la bal. Îți amintești tânărul care m-a ajutat?

— Nu.

— Avocatul din Leiden, Jacob van Loos. În jacheta cu dungi de culoarea muștarului.

— Nu-mi amintesc jacheta. A, cel care a crezut că ești mama mea?

— Ei bine, toți greșim dacă ne bazăm pe prima impresie, Thea. Dar l-am invitat la cină ca să-i mulțumesc că a avut grijă de mine. Vine miercură viitoare, și vom lua masa împreună.

— Miercuri seara? spune Thea și nu poate să-și mascheze disconfortul.

Miercurile sunt pentru Walter, dar cu o cină precum aceasta va trebui să stea acasă toată ziua.

Tatăl și mătușa ei se întorc amândoi către ea, surprinși de vehemența ei, iar Thea se prefăce preocupată de fiertura ei de ovăz.

— Ai alte planuri pentru miercuri seara? Întreabă mătușa ei. O cină cu breasla de care nu știm? Un banchet la VOC la care participi?

— Nu, mormăie Thea. Sigur că nu. Nu am niciodată planuri.

— E doar o cină, spune mătușa Nella, masându-și tâmplele. Cu un tânăr erudit și atent...

— N-o să mă mărit niciodată cu el, spune Thea. Se uită țintă la amândoi. Pentru că atunci când mă mărit, o voi face din dragoste.

Tatăl ei arată stupefiat. Pe moment Thea e încântată că l-a șocat, dar apoi se teme că a spus prea mult.

— Dragoste, spune mătușa Nella, pe un ton epuizat. Dragostea e minunată. Dar oare strică să ai o conversație cu Jacob van Loos cu ocazia unei cine delicioase și să-l cunoști mai bine?

— Tu nu știi nimic despre dragoste, spune Thea.

Se așterne o tăcere dureroasă.

— Nu știi? spune mătușa ei.

— *Adevărata* dragoste țâșnește din pământ, deja formată.

— Așa deci.

— Nu e de găsit în timpul unor cine plicticoase sau stând pe scaun după ce te-ai prăbușit lângă primul bărbat ieșit în cale.

— Thea! o avertizează tatăl ei. Destul!

Mătușa Nella are privirea pironită în masa veche de bucătărie.

— Nu pretind că sunt specialistă în dragoste, spune ea. Dar știu destul despre ea. Mai mult decât crezi. Mai mult decât dragostea ilustrată de piesele dramaturgului tău, recitată timp de două ore și apoi dizolvată în aplauze.

— Nu se dizolvă, spune Thea. *Durează*.

Mătușa Nella își ridică lingura din terci și o îndreaptă în sus pentru emfază.

— Thea, dragostea e ceva care se învață în locuri mai puțin atrăgătoare decât teatrele și sălile de bal. Se câștigă prin ceea ce faci. Prin vorbele pe care le rostești. Trebuie să fie practică. Are nevoie de răbdare și timp.

Pune lingura înapoi în fiertura de ovăz și continuă:

— O să înveți despre dragoste, sunt sigură. Dar s-ar putea să nu capete forma la care te-ai așteptat la început.

Thea își încleștează lingura.

— Nu-mi pasă de filozofia ta rece a iubirii. Iubire de bancher.

Mătușa Nella râde.

— Aș vrea eu să fiu bancher. Atunci nici n-am mai avea conversația asta stupidă.

Cuvintele alunecă din gura femeilor ca untul în tigaia încinsă.

— Vorbești de lecții acumulate, spune Thea cu dispreț. Sau de practicarea forțată a dragostei. Mi se pare *dezgustător*. Împotriva naturii.

— Ești atât de tânără, încât mă întreb cum de-ai devenit expertă? întreabă Nella, cu roșeața urcându-i-se către obraji. Ești fiica unui gentilom din Herengracht, dar vorbești ca un poet din cafenele. Cum de *știi tu* atât de multe despre dragoste, Thea?

Thea se simte încolțită.

— E un subiect care mă interesează, spune ea. Când iubirea vine la noi, când alegem să o dăruim...

— Destul, spune tatăl ei. Destul!

— Papa! Spune-i că nu are nici un rost să vină avocatul.

Cele două femei se întorc către el. Tatăl Theei își trece mâna peste creștetul capului, de parcă mișcările palmei vor găsi gândul potrivit.

— Nu-mi place să primesc străini în casa mea, spune el, iar inima Theei tresaltă. O cină, adaugă el, iar ea simte că fericirea ei scade din nou. Numai o cină. Cu condiția să nu o mai văd pe Clara Sarragon vreodată. Iar dacă Theei nu-i place acest Van Loos, atunci nu mai trebuie să-l vedem nici pe el.

*

Dacă Thea nu poate să-l vadă pe Walter miercurea viitoare, trebuie să-l prevină. Trebuie să-i împărtășească cum e torturată cu Jacob van Loos și nu există nici o scuză mai potrivită decât că trebuie să meargă la teatru să înapoieze rochia aurie.

— Trebuie să merg în dimineața asta, îi spune Corneliei la o oră după micul dejun, în timp ce se îmbracă în camera ei.

Capul îi e plin de grijile și insultele de azi-dimineață. *Și ce om cu bani se va căsători cu ea, Otto? Cine? Nu mai avem averi... sipelele noastre sunt goale.* Dar Thea e totodată speriată. Căsătoriile cu bărbați nepotrivți sunt la ordinea zilei în orașul acesta, nu doar în piese. Adevărata ei dragoste s-ar putea să-i fie smulsă. Trebuie să-l vadă pe Walter.

Cornelia se mișcă în jurul Theei, îi desface părul prins ca să-l verifice, își pune degetele în pomada de ceară și cârlionțează ultimele șuvițe din față, atentă să nu fie prea strânse. Scoate un țâțâit.

— Vremea asta, spune ea. Ce poate să facă umezeala urmată de căldură! L-am aranjat aseară.

— Leagă-l la spate astăzi, spune Thea cu nerăbdare. Bagă-l sub bonetă, trebuie să plec.

— Pot să vin cu tine.

Cornelia îi leagă părul; e atât obișnuită, că abia dacă se uită la ce face. Uneori Thea crede că felul în care Cornelia îi tratează părul e provocarea ei aruncată întregii lumi.

— Nu poți să vii, spune Thea. Aș vrea să vii, firește. Dar nu trebuie să

discuți cina de miercuri cu mătușa Nella?

— Cum e el? Cornelia face o grimasă, terminând aranjatul părului și legând strâns boneta Theei.

— Cine?

— Acest Jacob?

— A, nu știu. Sunt sigură că o să aflăm. Thea apucă mâna Corneliei și o strânge. O singură cină excelentă făcută de tine o să dezvăluie totul, promit. Și apoi o să dispară.

— Familia asta face niște învoieli ciudate, oftează Cornelia.

*

Mătușa Nella se odihnește în dormitorul ei, probabil își linge rănila, deși Thea e cea rănită. Tatăl ei este în birou. Thea trece prin fața ușii lui deschise: arată absorbit, cu condeiul suspendat, întorcând paginile din catastiful familiei. Dacă ce spune mătușa Nella despre banii lor e adevărat, cât timp vor mai rezista aici? Tot ce au este casa asta și o reputație frântă, căreia ea ar trebui să-i restituie o glorie pe care nu a cunoscut-o niciodată.

Cornelia a călcat rochia Rebeccăi și a stropit-o cu apă de lavandă. Arată ca nouă. Thea o acoperă cu mantia ei și trage ușa grea de la intrare. Probabil că nu va mai purta niciodată o rochie precum asta, ca Julieta la balul Capuleților. Trebuie să recunoască, a fost palpitant să strălucească așa, să atragă atâtea priviri, fie ele critice, sau nu. A arătat spectaculos aseară, unicul ei regret este că singura persoană care ar fi vrut să-i fie martoră maiestuoasă ei de-o clipă nu a fost de față. Îi va spune că poate să o picteze cu ochii minții.

Perspectiva de a-l vedea pe Walter o înviorează, și Thea pășește în aerul rece. Canalul nu este prea aglomerat, la vremea aceasta a anului e traversat de mai puține bărci și trecători. Cei care sunt pe apă sau care grăbesc pasul de-a lungul canalului au capul plecat împotriva vântului. Nu e timpul potrivit pentru o plimbare. Câteva săptămâni de acum încolo nu mai sunt sărbători de anticipat; recolta de primăvară e departe, iar festivitățile de vară sunt și mai îndepărtate.

Dar cu spatele la casă Thea simte o rază de speranță. Nu a pășit niciodată dincolo de granițele acestui oraș, dar câteodată e convinsă că într-o zi va evada dintre străzile înguste cu casele lor înalte și subțiri. Într-o zi canalul se va deschide către mare numai pentru ea. Povestea familiei sale, oricât ar insista aceasta, nu este și povestea ei.

Thea este atât de absorbită de gândurile ei, încât calcă pe un pachet lăsat pe pragul treptelor de piatră. Sare înapoi și ridică repede piciorul. Pachetul e cât jumătate din lungimea ghetei, învelit în hârtie cafenie și legat cu sfoară. Spre uimirea ei își vede numele scris îngrijit, cu litere mari de mână, în colțul din dreapta sus. Nimeni nu i-a mai trimis vreun pachet până acum. Fără să

ezite, Thea ridică pachetul. E ușor, compact, iar surpriza îi face degetele să freamăte.

Dacă s-ar duce înapoi în aerul mai cald al holului ca să-l deschidă acolo, Cornelia o va întreba ce face. Sau, mai rău, mătușa sau tatăl ei o vor vedea. Se uită în ambele părți ale canalului în căutarea persoanei care pare să fi livrat ceva. Dar nu vede pe nimeni.

Thea închide ușa de la intrare și se reazemă de ea în aerul rece, punând rochia aurie pe trepte ca să deschidă pachetul. Când vede ce este înăuntru, scoate un sunet de surpriză. Pare imposibil, dar e adevărat.

E Walter, o miniatură de-o perfecțiune absolută. A fost transformat într-o păpușică extraordinară, care îi încapă-n palmă.

Uluită, Thea soarbe din priviri fiecare detaliu de pe fața iubitului ei, brațele lui, cizmele. S-ar putea spune că este ușor să faci o miniatură din perfecțiune, atunci când bărbatul pe care îl copiază este deja perfect. Dar păpușica asta e cu totul altceva. E Walter al ei, cu părul lui de culoarea nisipului, căzând până la umeri, cu o umbră de barbă crescută, cu ochii albaștri surprinși într-un moment de veselie, cu bărbia fermă. Buzele lui sunt lipite și e greu de spus dacă zâmbește normal sau condescendent. E singura tonalitate minoră din întruchiparea adevăratei realități din palma Theei. Walter nu pare perfect fericit, iar provocarea ei este să-l facă să-și găsească fericirea. E îmbrăcat cu jacheta de pictor și ține o pensulă în pumnul drept, ca pe o sulică mică. Vârful pensulei a fost înmuiat în vopsea roșie, roșie ca sângele, precum căpșunile lui, roșul vieții. În mâna cealaltă are o paletă, dar fără culori. E goală, incoloră, de lemn natur.

Trebuie să fie un cadou de la Walter. Numai un artist de calibrul lui ar putea să facă așa ceva, gândindu-se la ea în acel răstimp. Dar când Thea apasă pe bicepșii lui frumoși, își dă seama că figurina nu este sculptată în lemn, ci turnată din ceară. Oare Walter știe să lucreze și în ceară? Măinile lui mari pot să creeze pensula asta micuță, cu paleta nu mai mare decât o monedă? A cusut el jacheta asta intrată la apă? Sigur că da, își spune Thea. Walter are talente fără număr.

E ca un indiciu într-o căutare de comori, o invitație să meargă în căutarea versiunii adevărate. Thea întoarce păpușa pe toate părțile, căutând un mesaj – *vino la mine acasă* – sau alte instrucțiuni. Dar nu găsește nimic. Numai ceafa și corpul lui Walter, pe care le atinge cu blândețe. Când Thea ridică jacheta, așteptându-se să găsească lenjerie de corp, descoperă că Walter este gol. Privește la goliciunea lui, la corpul lui frumos turnat, cu măsură și știință, cu mare atenție, anatomic, dar artistic totodată.

Numai el ar fi putut să o facă, se gândește. Nimeni nu ar fi putut să-l vadă la fel de pur precum se vede el însuși.

Păpușa primită în dar o încântă pe Thea, dar o face să se simtă în prezența unui secret. Stă în frig și admiră frumusețea în toată goliciunea ei. Walter s-a

oferit pe el însuși, ca un dar intim. Se grăbește să înfășoare hârtia în jurul trupului lui prețios și îl pune în buzunar. O miniatură e minunată, dar Thea dorește originalul și trebuie să-l aibă.

VIII

După ce-l mituiește pe paznicul de la ușa din dos de la Schouwburg cu doi stuiveri ca să o lase să intre, Thea îl găsește pe Walter în atelierul de pictură. Când deschide ușa, Walter, care pictează un palmier cu spatele la ea, aruncă vorbele peste umăr.

— Am cerut să mă lași în pace.

Vocea lui este dură, iritată.

— Sunt eu, spune Thea.

Walter se întoarce către ea, iar orice urmă de nemulțumire îi dispare de pe chip.

— Thea? Ce surpriză, credeam că nu poți să vii decât miercuri.

— Trebuie să înapoiez rochia Rebeccăi.

Se așteaptă să o întrebe despre surpriza din prag, dar n-o întreabă. Încuie ușa, ca să nu fie întrerupți.

— A, spune Walter. Rochia. Și cum a fost evenimentul Sarragonilor?

Thea drapează rochia pe spătarul unui scaun și-și pune mâinile în jurul gâtului lui Walter. Vrea să vorbească despre miniatură, să scoată păpușa și să o admire împreună cu el, să-i laude ingeniozitatea, simțul ludic, să-i spună că nu s-a grăbit să vină din cauza rochiei, ci datorită chemării lui.

— Balul a fost oribil, spune ea.

— Nu pot să cred.

— Plin de cucoane mult prea parfumate. De bătrâni cu peruci. De gem de ananas peste tot. De transpirația și disperarea celor necăsătoriți.

Walter râde, punându-și brațele în jurul taliei ei.

— Dumnezeu din ceruri! Și tu nu i-ai lăsat cu gura căscată, îngerul meu?

Thea se gândește la felul în care Clara Sarragon o măsurase din cap până-n picioare. La Eleonor și Catarina, care chicoteau cu mâna la gură, amuzate de rochia ei împrumutată. La Jacob van Loos, care apăruse din senin să o salveze pe mătușa ei. Își amintește cum o surprinsese pe mătușa Nella privind-o cu admirație și cu un dram de invidie.

— Sunt sigură că nu, spune ea.

— Într-o rochie ca asta?

— Toți oamenii de acolo erau niște prefăcuți.

El ridică din sprâncene.

— Prefăcuți?

— Am văzut interpretări mult mai iscusite în clădirea asta. Dar e epuizant să te prefaci tot timpul.

— Și tu cum te-ai prefăcut?

— Că doream să fiu oriunde altundeva.

Walter pipăie țesătura rochiei aurii.

— Probeaz-o pentru mine.

Thea se simte puțin șocată, căci ar însemna să încalce o regulă nerostită dacă ar îmbrăca rochia Rebecăi din rolul Julietei chiar la teatrul unde a fost menită să fie purtată, spre deosebire de un bal dat de o parvenită ahtiată după bani.

— Nu pot.

— De ce nu? Lasă-mă să te te pictez așa.

Până acum Walter nu s-a oferit niciodată să o picteze.

— Chiar vrei să faci asta?

— Vreau. Dar s-ar putea să fie ca și cum aș vrea să pictez soarele.

Ce n-ar da Catarina și Eleonor Sarragon să fie pictate în rochia aurie a Rebecăi Bosman, să pozeze pentru un pictor atât de talentat precum Walter Riebeeck. Există momente în viața actuală a Theei în care nu-i vine să creadă că se întâmplă cu adevărat. Zâmbește și duce rochia în spatele unei pânze înalte, nepictate, și începe să-și dezlege șireturile de la mantie. Se gândește din nou la miniatura din buzunar, la cât de mult își dorește să-i spună despre ea. Dar e posibil ca oferta lui Walter să nu dureze, prin urmare trebuie să o accepte cât încă mai poate.

Și apoi mai este o chestiune pe care trebuie să o discute.

— Walter, spune ea. Nu pot să vin să te văd miercuri. Mătușa mea organizează o cină la noi acasă. Aș vrea să vii și tu, dar... Se oprește, nesigură cum să încheie fraza.

Intervine o mică pauză.

— Ce fel de cină? Întreabă el.

Thea pășește în rochie, își trage mânecile bine călcate. Își imaginează că prin intermediul țesăturii încrederea de sine a Julietei îi pătrunde în piele.

— A invitat un bărbat pe care l-a cunoscut la bal.

— Un bărbat?

— Da, un Jacob oarecare.

— Un Jacob Oarecare? repetă Walter. A, da, cred că am auzit de familia Oarecare. O familie ilustră cu afaceri în transporturi maritime.

Thea râde.

— Nu-l cunosc. E avocat.

— Unul bogat?

— Nu vreau să merg, Walter...

— ...dar e timpul să agăți un soț?

Amărăciunea lui și interpretarea situației o șochează. Cum să-l convingă pe Walter că este a lui și va fi a lui întotdeauna?

Thea iese de după paravan, cu șireturile rochiei împrumutate încă nelegate.

— Nu vreau nici un soț bătrân, spune ea. Avocat sau nu.

Walter face un pas înapoi și evaluează lumina care cade pe mătasea aurie. Thea vine către el cu brațele întinse, luându-l de ambele mâine.

— Mă ascuți? spune ea. Singura persoană pe care o vreau ești tu.

O privește în ochi.

— Cum pot să fiu sigur? Te duci la balurile astea...

— Am fost la *unul* singur! Și nici măcar nu am vrut să merg.

El oftează.

— Presupun că familia ta își dorește doar ce e mai bine pentru tine.

— Tu ești ce este mai bine pentru mine. Familia mea nici măcar nu mă cunoaște.

Walter își desprinde mâinile din ale ei și merge la masa unde pensulele lui sunt aliniate perfect.

— Jacob și Thea Oarecare. O viață grandioasă. Pot să văd că așa va fi. Face o pauză și ridică una dintre pensule în pumnul drept. Te văd părăsindu-mă.

Thea simte cum disperarea ei sporește. N-ar fi trebuit să pomenească cina. Acum a reușit să îngrijoreze singura persoană a cărei fericire înseamnă totul pentru ea. Închide ochii și nu-l vede pe Walter, nici pe Jacob. O vede pe mătușa Nella, plină de anticipare și sigură că Thea Brandt va face ce i se spune.

— Walter, spune, deschizând ochii. Din moment ce te iubesc, iar tu mă iubești, de ce nu ne-am căsători?

Mâna lui Walter rămâne suspendată în aer. Ea vrea ca el să vorbească, să întrerupă vraja stranie cu cuvinte capabile să-i scoată din atelier, să-i ducă în lumea reală.

Ochii lui Walter se măresc.

— Ce-ai spus?

— Am spus: de ce nu ne-am căsători?

El e șocat.

— Asta îți dorești?

— Bineînțeles. Nu este ce îți dorești și tu? Ultimele șase luni au fost cele mai fericite din viața mea.

Când el nu răspunde, Thea se simte stingherită.

— Walter, nu-i așa că *este* ce vrem amândoi în cele din urmă?

El pare să se adune.

— Sigur că da. Numai că nu eram sigur de sentimentele tale.

Thea este uluită.

— Nu sunt evidente?

El face o grimasă.

— Femeile nu sunt mereu obligate să fie statornice.

E un lucru atât de naiv, încât începe să râdă.

— Ei bine, eu sunt statornică. Știi că sunt. Și imaginează-ți, Walter, n-ar mai trebui să ne furișam ca hoții, de parcă facem ceva rău.

— Presupun că nu ne putem ascunde aici pentru totdeauna, nu? spune el, privind de jur împrejurul camerei.

— Nu, nu putem.

Walter își drege glasul.

— În mod normal bărbatul este cel care întreabă, spune el. M-ai luat prin surprindere. Tatăl și mătușa ta nu vor fi acord.

— Dar nu ei sunt cei care s-ar mărita cu tine. Și știu că de îndată ce vor face cunoștință cu tine, Walter, de îndată ce ne vor vedea împreună, vor înțelege. Vor vedea că suntem fericiți și vor fi fericiți la rândul lor.

Walter pare să cadă pe gânduri.

— Atunci să ne logodim? Ai vrea să ne logodim?

O căldură se răspândește prin pieptul Theei. Se apropie de masa cu pensulele și îl strânge de mână pe Walter.

— Hai să ne logodim, șoptește.

— Dar nu e nevoie să ne căsătorim imediat, spune el. Trebuie să facem planuri pentru o ceremonie cum se cuvine.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine, Walter. Pentru că atunci mătușa mea poate să pună capăt demersului ei inutil, iar noi doi putem să ne începem viața și să ieșim din umbră.

El își trece degetele prin păr.

— Cred că trebuie să termin contractul cu Schouwburg înainte de a ne căsători. Pentru că atunci vom avea mai mulți bani. Și asta va mai domoli grija familiei tale.

— E o idee bună. Peste trei luni, atunci. Thea știe totul despre munca lui Walter. Au mai rămas douăsprezece săptămâni până când va fi liber, iar acum înseamnă că și ea va fi.

— Atunci voi putea să lucrez oriunde doresc, spune el.

— Londra? Paris?

— Dacă vrei.

— Dar care dintre ele?

— Hai să tragem un nume din pălărie, spune Walter, zâmbind larg.

— Și trebuie să mergem ca soț și soție.

— Nu am merge în alt chip, răspunde el, punându-și brațul în jurul taliei

ei.

Thea îl îmbrățișează strâns. Iubitul ei – logodnicul ei! – miroase a vopseluri de ulei, a săpun și a parfumul lui imposibil de descris, un amestec de bumbac curat, walteresc, care o face să i se taie răsuflarea.

— Dumnezeu, murmură ea cu gura la pieptul lui. Sunt atât de fericită! Nici nu știam că e *posibil* să fiu atât de fericită.

— Știu, spune el și o sărută pe creștetul capului.

Se distanțează puțin de ea și îi prinde fața în ambele mâini:

— Deci ne-am înțeles, dacă ne-am logodit, avem un contract de căsătorie. Ea privește în ochii lui.

— Poate că nu sunt notar sau preot, Walter, dar cred că așa este.

— Deci într-un fel suntem deja soț și soție.

— Încă nu am fost mireasă și încă nu ne-am cununat în fața altarului.

— Nu, dar în ochii lui Dumnezeu suntem căsătoriți. Ne-am jurat să ne luăm, spune el, iar ea râde la auzul frazei, simte cât de potrivită este.

Walter o trage către el.

— Ceea ce înseamnă că nimic nu ne mai oprește, spune el, dacă vrei să ne culcăm ca soț și soție.

În cercul strâmt al brațelor lui, Thea stă nemișcată, cu nasturii jachetei lui apăsându-i obrazul. Se gândește, există o linie aici, o linie trasă la picioarele ei, invizibilă pe scândurile podelei din atelierul de pictură. Din momentul în care Thea a pus pentru prima dată ochii pe Walter și-a imaginat într-un fel sau altul această linie, dunga nedeslușită care într-o zi avea să prindă contur sub picioarele ei. Ea și Walter, goi, împreună, contopiți. Iar acum el o roagă să pășească dincolo de linie.

Nu se gândește în acest moment nici la Walter, nici la ea însăși, ci la Cornelia, care a călcat cu grijă mânecile rochiei aurii, șifonată acum de mâinile lui Walter. Ce ar spune Cornelia dacă ar auzi cuvintele lui Walter?

Cornelia nu și-ar dori ca Thea să se mărite cu un bărbat pe care nu-l iubește. Cornelia ar înțelege disperarea ei de a-și întări promisiunea făcută lui Walter.

Cât despre tatăl sau mătușa ei, Thea îi împinge departe, sub scândurile podelei din atelierul de pictură, în timp ce-și scoate rochia aurie pe care Walter a spus că vrea să o picteze. Se lasă pe spate în brațele lui și îl privește în ochi.

— În ochii lui Dumnezeu, spune ea, sunt soția ta.

Încet, Walter o culcă pe podea.

— O să faci cu mine ce ai făcut ieri? întreabă.

Walter zâmbește cu gura până la urechi.

— Ce anume am făcut ieri?

Thea îl lovește ușor pe umăr.

— Walter Riebeeck! Știi foarte bine ce ai făcut!

O sărută.

— Ești perfectă, Thea Brandt, șoptește el. Ești mai mult decât o Oarecare.

Cei doi iubiți sunt culcați pe cearșafurile stropite cu vopsea, înconjurați de pădure și plajă, de castele false în ruine ridicându-se deasupra lor. Câteodată senzațiile fizice sunt dureroase pentru Thea. Walter se oprește ca să o lase să se relaxeze și reîncepe, ținând-o în brațe, mângâind-o, încurajând-o. Și când se culcă din nou, Thea închide ochii, ca să nu mai vadă miile de lumi din jurul ei, și încearcă să se concentreze numai asupra lui, asupra trupului care face dragoste cu ea, care o dorește, asupra acestui bărbat căruia i-a promis restul vieții ei. Pentru că dacă ar deschide ochii, să-l vadă pe Walter făcând asta, ar fi aproape prea mult. Nu va uita niciodată această primă dată, dar sunt momente când Walter se mișcă deasupra ei și când Thea crede că totul e în imaginația ei, că nu a venit niciodată la teatru, că n-a găsit păpușa, și nici nu s-a încuiat cu el în cameră.

Când Walter se retrage din ea cu un strigăt ciudat, șuierător, ca un amestec de suferință și plăcere, și se revarsă peste rochia Rebeccăi și înainte ca Thea să protesteze și să spună că trebuie să aducă niște apă, — căci ce se vor face dacă Rebecca vede rochia așa! —, Walter începe să o acopere cu sărutări între picioare. De îndată Thea uită de petele de pe rochie, iar senzația dată de ce face el crește, se acumulează în ea până când și ea scoate un strigăt, un geamăt de uimire că se poate întâmpla din nou, chiar mai bine, că un miracol poate să se petreacă repetat.

După aceea stau culcați pe cearșafuri și privesc la tavanul înalt.

— Soții și soțiile fac asta în fiecare zi? întrebă ea.

Walter râde, încheindu-se la pantaloni. Ea își închipuie că și-ar putea petrece tot restul vieții găsind moduri de a-l face să râdă, să fie fata cea hazlie, nu ieșită dintr-un ou, ci dintr-un secret, din adâncurile orașului banilor.

— Absolut în fiecare zi, spune el.

Apucă o cârpă umedă și începe să curețe rochia Rebeccăi.

Thea se întoarce pe o parte ca să-l vadă mai bine. Se simte ca o femeie stăpână pe destinul ei.

— O să locuim împreună la tine?

Walter face o grimasă și continuă să curețe pata.

— Deocamdată nu. Știi că nu se poate, nu-i așa?

Thea se gândește la familia ei. Cum o să le spună că și-a găsit un soț singură, fără ajutorul lor?

— Sigur că știu. Dar mă gândesc la viitorul nostru. Poate ar trebui să găsim altă locuință? Una nouă pentru noi amândoi?

Walter se apleacă și o sărută ușor pe buze.

— Putem să facem tot ce vrei.

Thea se ridică pe jumătate și începe să se îmbrace.

— Fabritius o să se întrebe ce e cu pata asta.

— Nu-ți face griji cu Fabritius. O s-o usuc lângă cămin și n-o să știe niciodată.

— Suntem o pereche de amăgitori, spune ea, râzând.

Încearcă să nu-și amintească cu câtă grijă călcase Cornelia rochia pentru a-i fi înapoiată Rebeccăi.

— Minciuni nevinovate, spune Walter. Care nu fac rău nimănui.

— Vreau să-ți arăt ceva, spune Thea și se ridică în picioare ca să se scotocească în buzunar.

Scoate păpușa aidoma iubitului și se așteaptă ca el să zâmbească complice. *Ai găsit-o!* va spune. *Ai înțeles și ai venit.*

Dar Walter nu zâmbește. Ba chiar se uită la păpușă cu groază.

— Ce-i asta? spune el. Ce trebuie să cred, că sunt eu?

— Sigur că da. Walter, nu mă mai tachina. Că doar tu ai făcut-o pentru mine.

Dar Walter se dă câțiva pași înapoi, și Thea începe să se simtă stingherită.

— Nu ai făcut-o tu?

— De unde o ai? întreabă el.

— Era pe pragul ușii azi-dimineață. Într-un pachet cu numele meu pe el.

— Chiar crezi că aș face o imagine a mea și aș pune-o pe pragul ușii tale? Thea se bâlbâie.

— N... nu știu. Am crezut că e un dar de la tine. Că era un mesaj că vrei să vin să te văd.

— Un dar?

Walter pare fascinat la vederea păpușii aidoma lui. Se apropie cu grijă de miniatura din palma Theei. Ridică brațul care ține paleta goală.

— Nu aș trimite niciodată așa ceva. Și în orice caz nu aș avea o paletă goală. A mea e mereu plină de culori.

Thea încearcă să-l atragă înapoi către afecțiune și intimitate.

— Sigur că e. Însă este o păpușă foarte frumoasă, chiar dacă a făcut-o altcineva, nu tu.

Walter se uită din nou țintă la păpușă.

— Nu-mi place, spune el, iar ochii îi fug către ușă. Ne supraveghează cineva? Cine a făcut-o? Aruncă miniatura pe cearșaf și se ridică repezit să-și tragă cizmele și jacheta. Arată agitat și mai tânăr decât cei douăzeci și cinci de ani ai lui. Ai spus cuiva despre noi?

— Sigur că nu.

— Nu ți-a scăpat nimic la balul Sarragonilor? Poate ai băut vin aseară și te-ai lăudat cu iubitul tău de la teatru?

— Nu, Walter. Și chiar dacă aș vorbi despre tine, oare e ceva atât de rău? Suntem logodiți acum. O să ne căsătorim.

Când Walter nu răspunde și pentru că pare atât de agitat, Thea se hotărăște să mintă.

— Eu am făcut-o, spune.

El o pironeste cu privirea.

— Ce?

— Mărturisesc, eu am făcut-o. Thea se simte dezbrăcată fără toate hainele ei. Își dorește să se strecoare în spatele peisajelor pictate și să-și pună la loc rochia în care a venit îmbrăcată. E doar o glumă nereușită, spune ea. Nu înseamnă nimic.

— Tu ai făcut-o? întreabă Walter. Cu adevărat?

— Am crezut că o să-ți placă.

Din direcția ușii se aud pași, un zgomot, apoi se lasă tăcerea.

— Nu-mi place, spune Walter încet.

— Îmi pare rău, răspunde Thea.

E mirată că este atât de agitat și tulburată că îi displace atât de mult. Simte că i se face frig.

— Bine, spune el. Te cred. Dar acum trebuie să pictez plaja.

Se apropie unul de altul, ochi în ochi, un fel de soț și soție, dar fără certificat de căsătorie sau inel, în această cameră a imaginației. Dar când se sărută și se țin strâns în brațe Thea se simte puțin mai bine. Presupune că așa se întâmplă mereu cu îndrăgostiții. Neînțelegerile fac împăcarea mai plăcută.

— Mă bucur că am făcut ce am făcut, șoptește ea.

— Și eu, spune Walter, sărutând-o pe frunte. Și ne vedem curând. Cină plăcută miercurea viitoare. Gândește-te la mine.

— Mă gândesc mereu la tine.

Walter arată cu degetul miniatura care încă zace aruncată pe cearșaf.

— Atunci poate îți ține el de urât.

*

Thea pleacă de la teatru simțind că se află în posesia unui secret atotputernic. Ceva s-a schimbat în viața ei și vrea să protejeze acest lucru. Se bucură că nu s-a văzut cu Rebecca Bosman, de teamă că ar fi trebuit să explice pata umedă de pe rochia aurie. Alege drumul mai lung către casă, să fie singură cu gândurile ei și să se adune, pentru ca nimeni din familia ei să nu bănuiască ce a făcut.

Orașul este în plină activitate acum. Toate obloanele au fost înlăturate din fața vitrinelor prăvăliilor, iar vânzătorii își aranjează mărfurile. Amsterdamul se mândrește cu curățenia, iar mătura și cârpele de praf demonstrează moralitatea superioară a cuiva, ori măcar bunele sale intenții.

Thea se plimbă fără țel pe lângă pragurile imaculate, geamurile sclipind de curățenie, aleile măturate de orice impuritate. *Aici nu avem păcate!* spun casele și străzile. Se oprește în fața prăvăliei unui pălărier, cu ochii pironiți la

sulurile de mătase și bumbac, la ațele vopsite în culoarea roiei, șofranului sau abanosului aranjate pe scânduri vopsite în alb, ca să scoată mai bine în evidență culoarea. Un negustor de brânzeturi își pune cu grijă în vitrină roțile de Gouda maturată, ca niște sori giganti. Le reaşază cu un surâs, de parcă i-ar invita pe trecători să joace un joc ale cărui reguli sunt înțelese numai de el.

Oare *nici unul* din ei nu e în stare să-și dea seama ce a făcut? Oare nu pot să-i vadă lumina din privire? Negustorul de brânzeturi se uită la ea și tresare, cu ochii mari și obraji roșii. Pentru Thea, văzându-l prin geam, e greu de zis dacă a tresărit așa pentru că se concentra pe ceea ce făcea, iar ea a apărut în fața lui dintr-odată, sau pentru că n-a mai văzut niciodată pe cineva care să arate ca ea. Ce arată șocul lui de fapt, curiozitate inofensivă, suspiciune, teamă?

Fii pe pace, că nu-ți fur brânza, se gândește Thea și se întoarce repede cu spatele, căci nu vrea să fie studiată, nu dorește să lase gândurile ei despre atelierul de pictură să fie transformate în preocupare.

Servitoarele trec pe lângă ea grăbite, înfășurate în fulare, cu coșurile de răchită goale pe braț, mergând către piață ca să cumpere cei mai proaspeți calcani și merlani, abia pescuiți din marea înghețată, sau cea mai rotofeie sfeclă, pe care apoi stăpânii lor trândavi să le rumege și să-și arate nemulțumirea față de ele. Thea continuă să cutreiere, căzută pe gânduri.

Crezuse că după un act atât de intim, o dovadă atât de mare de încredere, se va simți ușoară și fericită. A făcut dragoste cu Walter, nu mai este virgină. Unii ar spune că e un scandal, dar în cazul ei e vorba de o adevărată logodnă. Dar ce trebuia să fie o dimineață plină de iubire, totodată o regăsire și un nou început, a deviat în mod ciudat, iar păpușa e de vină pentru asta. Canalele care duc spre Herengracht, de obicei atât de familiare, par străine. Sub gheață apa îți lasă impresia că e mai adâncă. Chiar și fațadele caselor par mai puțin ospitaliere, cu ferestrele lor uriașe și goale. Thea simte miniatura lui Walter îngropată adânc în buzunar și când pornește spre casă nu se poate abține să nu privească peste umăr, examinând toate fețele locuitorilor din jur, căutând dovada privirilor nefirești și ostile.

E pur și simplu *imposibil* ca cineva să știe despre ea și Walter sau să-i țină sub observație. Thea nu poate spune care e adevărul. Dar acum se gândește să arunce păpușa pe gheață. L-a rănit și l-a ofensat pe iubitul ei, și nu poate să-și dea seama în ce scop a fost lăsată pe pragul ușii ei. Probabil e adevărat că nu el a făcut-o. După cum spune și Walter, e un artist al tuturor culorilor. Nu doar al unei pensule înmuiate în roșu.

Au vorbit despre cum ar fi să locuiască împreună, s-au văzut complet goi. Dar acum Walter s-a întors la munca lui, la pictarea decorurilor, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Thea simte o durere în vintre, iar inima ei parcă ar fi înfundată cu un dop. Știe că-l iubește pe Walter. Și este sigură că el o iubește. Vrea să se însoare cu ea – o certitudine minunată! –, iar mătușa Nella are

dreptate măcar în această privință: căsătoria înseamnă totul în Amsterdam. Logodna lor este o dovadă nu doar a dorinței lui Walter față de Thea, dar și a *încrăderii* lui în ea, a intenției lui de a face public viitorul lor comun. Dar Thea vrea ca timpul să se oprească puțin, să se poată strecura înăuntrul lui ca un iepure în vizuină, să se gândească la tot ce s-a întâmplat în dimineața asta.

Pipăie în buzunar iubitul ei în miniatură și simte o putere în forma lui micuță. Dar cine poate să spună că este numai pentru că îl iubește atât de mult pe bărbatul real și că își pune tot sufletul în copia lui? Până la urmă nu este decât o păpușă. Și totuși simte că nu poate să o arunce, cel puțin nu încă, indiferent de unde a apărut. O să-l pună pe acest Walter în micuța cutie încuiată pe care o ține sub pat, și a cărei cheie o poartă mereu la gât. Îl va proteja de mătușa ei, de tatăl ei și de Cornelia, până va veni momentul potrivit.

Când ajunge în fața ușii de la intrare, Thea respiră adânc, pentru a înghiți această zi fără seamăn, pentru a limpezi urmele secretelor corpului de pe fața ei. Dar când intră în holul de la intrare, un gând o bântuie. Dacă nu *ea* a făcut miniatura, dar nici Walter, atunci cine din orașul acesta plin de secrete?

IX

Cina va începe cu frigănele cu ou garnisite cu fenicul și mărar crescute în seră, ceva în plus, din afara sezonului. Apoi găinușă învelită în costiță afumată cu nucșoară, șofran și sos de vin alb. Găinușa va fi urmată de carnea de căprioară, la rândul ei acompaniată de claponi reci cu sos de lămâie. Batalionul de ingrediente va fi cumpărat cu mai mulți guldeni pe care nu-și permit să-i cheltuiască, dar Jacob van Loos trebuie să înțeleagă bine că familia Brandt știe să primească oaspeți, iar talentul Cornелиei este cheia acestui lucru.

— Și m-am gândit, spune Cornelia, pregătindu-se să meargă la piața de legume cu o zi înainte de vizita lui Jacob, spășită (datorită cheltuielii) și îndreptățită (datorită cauzei), să fac și niște varză de Savoia în stil spaniol.

— Vine cu o garnitură de mătăanii murate? întrebă Nella, dar Cornelia rămâne impasibilă. Când vrea să gătească ceva, orice zeflemea e irelevantă.

Faimoasele fursecuri cu scorțișoară de la Hanna și Arnaud Maakvrede (*din partea casei*, dar numai să nu știe Arnaud) vor trona în mijlocul mesei. Otto a fost la un negustor de vinuri pe care l-a cunoscut pe când încă lucra la VOC și a arvunit trei butoiașe de Bordeaux care trebuiau să ajungă în Suedia. Au căutat prin casă cele mai bune scaune sculptate și au înlăturat cearșaful care acoperea divanul. Au atârnat tablourile rămase pe pereții salonului, iar pe podele au așternut cel mai frumos covor. Otto a cărat în casă lemn de foc. Nella a bătut pernele. De dimineața până în seara zilei cu cina, Cornelia a stat în bucătărie luptându-se cu claponii.

În ce o privește pe Thea, singura ei îndeletnicire a fost să exerseze la lăută și să îmbrace cea mai bună rochie, cusută când avea cincisprezece ani, dintr-un damasc de culoare rubinie, de care se plânge acum că are mânecile prea scurte. Cu toate acestea tinerețea și frumusețea sunt mai puternice. Odată ce Cornelia merge la etaj să aranjeze buclele Theei în două cozi împletite, voluminoase, împodobindu-le la capete cu panglici negre, îi ia Theei mai puțin de zece minute să se îmbrace. Iar acum, în holul slab luminat, cu Jacob la zece minute distanță, se întoarce pe jumătate către mătușa ei și arată ca o viziune în roșu, cu cerceii ei cu perle sclipind prin penumbra. E adevărat, încheieturile mâinilor sunt puțin expuse, dar Thea stă atât de sigură de ea, asemeni unei curtezane venețiene pozând pentru un portret. Nella simte un

amestec de admirație și iritare, iar pe sub ele trece un curent de teamă. Fata asta îi scapă din mână.

— O să-ți amintești piesele tale la lăută? întrebă.

— Piesele mele la lăută?

Nella își înăbușă un oftat. De când au fost la balul Sarragonilor, de fiecare dată când o întreabă pe nepoata ei la ce se gândește, ce muzică aude în cap în loc de notele din fața ei, Thea susține că nu se gândește la nimic. E o minciună evidentă. Adesea Nella o surprinde pe Thea uitându-se în gol, cu un surâs visător pe care îl alungă de pe față de îndată ce-și dă seama că este observată. Nu abordează subiectul ambuscadei plănuite de Clara Sarragon, lucru care o surprinde pe Nella, care se așteptase să fie mândrie, din cauza modului în care evoluase seara balului. Dar răspunsurile Theei la orice întrebare care i se pune sunt difuze, iar Nella știe că nu mai are acces la poveștile de dincolo de ochii și buzele ei, nici măcar nu poate să le ghicească.

Iar cu alte ocazii, din seara balului încoace, Thea a fost obraznică, încrezută, însuflețită peste poate, de parcă se crede mai bună decât mătușa ei. E greu să-ți dai seama ce versiune primești. De fiecare dată când Nella încearcă să aibă o conversație cu ea, tentativa eșuează. A uitat cum să vorbească cu această tânără misterioasă sau poate nu a învățat încă noi moduri de a vorbi cu ea. A dispărut copila căreia Nella i-a citit odinioară și pe care a învățat-o să citească, a cărei mână a ținut-o la toate *kermis*-le de primăvară și iarnă, când se uita la fetele cu flori și la patinatori, iar cu cealaltă mână punea între degetele ei dolofane nuci caramelizate.

6. Festival (în neerlandeză, în orig.).

— Thea, spune, încercând să fie blândă. Seara asta este importantă.

— Pentru cine este importantă? De ce te agăți de bărbatul ăsta, chiar dacă eu sunt cea care voi fi luată și dusă departe?

Nella șovăie.

— E doar o cină. O cină introductivă.

— Dar ai spus că e importantă.

— Da, pentru că...

— Poate că este o brută de om. Poate mă bate sau mă ține nemâncată.

— Nu e genul acela de bărbat, spune Nella și ridică vocea, în ciuda celor mai bune intenții.

— De unde știi?

— M-a așezat pe un scaun, spune Nella, simțindu-se ridicolă. Oare asta nu sugerează bunătate?

Thea nu poate să creadă.

— M-ai mărită cu primul bărbat care te așază pe un scaun?

Nella trage adânc aer în piept.

— Dacă într-o zi te-ai mărită cu un bărbat care – Doamne ferește – ți-ar

face vreun rău, Thea, atunci ai veni înapoi acasă, la noi, am sta la lumina unei lumânări de seu, am mânca un hering prăpădit și ți-am plânge de milă. Ai dreptul să divorțezi, de bună seamă, dar îți sugerez să încerci să te măriți mai întâi. Familia asta rămâne fără bani în curând, iar tu te poți salva.

— Ești așa de severă, spune Thea, dându-i lacrimile.

Nella își alungă mânia.

— Sunt severă pentru că ești încăpățânată. Vrei libertate, știi. Și eu am fost la fel...

— Nu ai fost niciodată ca mine.

— Crede-mă când îți spun că o căsătorie ar putea fi calea ta către libertate.

— Dar tu nu te-ai mai măritat niciodată.

Nu. Pentru că erai tu aici, vrea să-i spună Nella, dar își mușcă limba.

Thea își ridică bărbia: iat-o, partea ei năvalnică.

— Din câte văd, știi foarte puține lucruri despre bărbați, declară nepoata ei.

Amândouă știu că întrec măsura, dar Jacob probabil e aproape, și Nella nu se lasă învinsă.

— M-am bucurat de o altfel de libertate, spune ea tensionată. Și apoi n-am întâlnit pe nimeni care să se apropie de ce voiam.

— Dacă tu n-ai întâlnit pe nimeni, de ce ești așa pornită să mă vinzi imediat?

— Să devii soție e singura ta opțiune, spune Nella tăios, iar ochii Theei strălucesc triumfători că a reușit să o mânie pe mătușa ei. Sau vrei să o întrebi pe Hanna Maakvrede dacă te ia calfă la brutărie? Nu te-am crescut ca să faci forme din turtă dulce.

— Bărbatul care vine aici în seara asta nu va fi calea mea către libertate. Nu am nevoie de măritiș sau de banii lui.

— Aș spune că ai nevoie. Ai o viață lungă în față, Thea, dea Domnul, iar dacă Jacob van Loos e gata să-și împartă averea...

— Vrei să spui dacă e gata să ignore culoarea tenului meu.

— Nu asta am spus.

Thea râde.

— Stai să vezi.

— Ce vrei să spui?

— Nimic, zice Thea, și chipul ei se zăvorește din nou.

*

Jacob sosește cu o barcă frumoasă, lungă și joasă, pictată în negru cu accente surprinzătoare, galbene ca piciorul-cocoșului, și care sclipește în lumina holului. Nella și Otto așteaptă, cu Thea alături de ei. Inima Nellei bate puternic. Își lasă greutatea de pe un picior pe altul, dar Otto și Thea stau drepti

ca statuile, refuzând să-și trădeze gândurile.

La intrarea în casă oaspetele îi dă pălăria Corneliei fără să se uite la ea.

— *Seigneur Brandt*, spune, făcând o plecăciune adâncă. *Madame Brandt*.
Thea.

— *Seigneur Van Loos*, spune Nella. Bine ați venit.

Reverențe, plecăciuni și momente de nervozitate se succedă. Cornelia, strângând puțin borul pălăriei lui, închide ușa în fața aerului rece de afară, și în hol lumina aurie parcă se intensifică. Toate lumânările de ceară pe care le-au putut găsi sunt aprinse.

Jacob este impresionat de casă, Nella își dă seama. Poate că nu mai este la fel de trupeșă precum odinioară, dar structura e puternică. Jacob își dă capul pe spate ca să admire pictura *trompe l'œil* de pe tavan. Privește țintă la picturile *grisaille* de pe pereți cu aceeași intensitate cu care o privise pe Thea în anticamera Clarei Sarragon. Bagă mâna în buzunarul jachetei, scoate o pipă de ceramică lungă și spune:

— Dacă nu aveți nimic împotriva?

— Sigur că nu, spune Nella. Aveți timp pentru o pipă înainte de masă.

— Mulțumesc. Jacob se scotocește în buzunar din nou. Și aproape că am uitat: Jupâniță Thea, ți-am adus un dar.

Scoate un volum subțire, împachetat în hârtie groasă. Thea face câțiva pași și ia pachetul din mâna lui. Se uită țintă la el fără să se clintească. Cornelia o privește din umbră, iar Nella și-ar dori ca ea să-și facă de lucru pe altundeva.

— Nu vrei să vezi ce este? Întreabă Nella.

Thea schimbă o privire cu tatăl ei, deschide cartea și stă o clipă, citind titlul. Nella vede cum maxilarul Theei se încordează aproape imperceptibil și gâtul i se contractă. O îndeamnă în gând pe nepoata ei: *Uită-te la el. Mulțumește-i. Vorbește!*

— *Critica reprezentațiilor teatrale* de Voetius, citește Thea aproape în șoaptă, fără să ridice ochii de pe pagină.

Nella e sigură că aude un țâțâit din umbră, dar Jacob nu pare să observe nimic.

— Personal nu am citit-o, spune Jacob. Nu am timp pentru lectură. Dar m-am gândit că poate te-ar interesa.

Își scoate jacheta și Cornelia vine s-o ia, și dispare cu ea în întuneric ca s-o atârne în cuier, alături de pălărie. Se dovedește că Jacob poartă o vestă scumpă, pantaloni strâmți negri și o pereche extraordinară de pantofi. Arată incredibil de moi și nepotriviți pentru piatra cubică de pe străzile din Amsterdam.

Thea se uită întâi la pantofi, apoi își ridică privirea, oprindu-se pentru o clipă pe fața lui.

— Mulțumesc, *seigneur*, spune politicoasă. Sunt sigură că voi afla foarte multe din aceste pagini.

— Sunt convins.

— Intrați, intervine Nella. Să mergem în salon.

*

Salonul strălucește în lumina focului din cămin, iar Nella știe foarte bine: casa lor arată minunat, chiar dacă nu au servitori ascunși în umbră sau fete în casă trebăluind grăbite. Nu e prea îngrijorată de lipsa personalului, căci adesea chiar și familiile bogate țin doar un grup restrâns de servitori. Marin spunea mereu că era stupid să umpli casa de străini, fiind mai prudent și plăcut lui Dumnezeu să întreții o gospodărie mică. Dacă Nella menționează vreodată asta, Cornelia ridică din sprâncene și-și arată mâinile muncite și înroșite.

Dar nu întreținem o gospodărie mică, nu-i așa? se gândește Nella, zâmbind și închizând ușa salonului. Întreținem un mausoleu gigantic, cu numele morților plutind în aer.

— Pe onoarea mea, e una dintre cele mai frumoase case din oraș, spune Jacob. O comoară ascunsă.

Nella îi da coate Theei.

— Mulțumesc, *seigneur*, murmură Thea.

Pentru o persoană atât de dornică să-și exprime opiniile, acum pare foarte tăcută și sfioasă.

— Alte case sunt sufocate de aur și catifea, marmură și ivoriu pretutindeni. De parcă locuiești într-o casetă de bijuterii, lipsită de aer, spune Jacob.

— Nu vă plac ornamentele? întreabă Nella, așezându-se și făcându-i semn să ia loc și el.

— Ornamentul potrivit la locul potrivit este incomparabil, răspunde Jacob, așezându-se lângă cămin de parcă ar face asta dintotdeauna.

Scoate apoi din buzunarul vestei o cutiuță de fildeș și începe să-și umple pipa cu niște fărâme întunecate de frunze. Nella presupune că este tutun.

— Dar dacă sunt prea multe ornamente, continuă el, le agăț cu mâneca și se fac țândări pe podea. Aici însă se pune în evidență frumusețea lucrurilor esențiale, atât de plăcută lui Dumnezeu. Aveți petreceri adesea?

— Nu multe, *seigneur*, spune ea.

Otto îi aruncă o privire din spatele lui Jacob.

— Am locuit mulți ani fericiți în această casă, continuă ea cu un zâmbet încordat.

În salon, în holul de la intrare și-n sufragerie pot să mențină aparențele, să disimuleze inteligent pustietatea casei, impresia de abandon prezentă în toate odăile. Dar dacă își dă seama cât de disperată este situația lor?

— *Seigneur Brandt*, spune Jacob, întorcându-se către Otto. Nu cred că v-

am văzut la balul Sarragonilor.

— Am fost acolo, spune Otto. Dar nu pentru mult timp.

— Nu este genul de amuzament pe care îl preferați?

Otto zâmbește subțire.

— Prefer adunările mai restrânse, cu prieteni adevărați. Sunteți avocat, mi s-a spus?

— Da, reprezintă interesele familiei mele în oraș. Contracte noi, oportunități comerciale și altele asemenea.

— Și familia v-a lăsat toate acestea în seamă? Sunteți încă tânăr.

— Tatăl meu a murit acum zece ani, a trebuit să mă maturizez repede. Mama s-a întors la Leiden și mi-a încredințat afacerile din Amsterdam.

— Un fiu devotat, spune Otto.

— Va trebui să o întrebați pe mama, zâmbește Jacob, și ia un bețișor de pe polița de deasupra căminului ca să-și aprindă pipa.

Toți îl privesc cum trage fumul din pipă. Apoi îl scoate pe nări, iar camera se umple de o aromă lemnoasă, cu note de lămâie.

— Experimentez cu citrice și fenicul, spune el, reaşezându-se. Îmi cumpăr tutunul de la un negustor din Virginia.

— Ați fost în Virginia? întreabă Otto.

Jacob scutură din cap în semn că nu.

— Nu am fost niciodată în afara Europei.

— Înțeleg.

— Și dumneavoastră, *seigneur* Brandt, sunteți liber să vă petreceți timpul cum doriți, sau aveți o profesie?

Otto se uită în ochii Nellei. Pregătit să mintă, privește la flăcările din cămin.

— Controlez livrările în depozitele VOC. Mă ocup de distribuție.

Jacob încuviințează și pufăie din pipă. Nu observă disconfortul lui Otto.

— Cu volumul pe care îl avem, trebuie să fie o slujbă foarte solicitantă.

Otto îi toarnă lui Jacob un pahar de Bordeaux și se așază.

— Așa este.

— Thea, spune Nella, poate înainte de a ne așeza la masă putem asculta o pavană?

Înainte ca Thea să răspundă, dinspre ușa de la intrare se aude un ciocănit puternic. Toți se întorc, iar Thea pornește spre ușa salonului, evident dornică să evadeze în hol.

Nella o oprește.

— Cornelia o să deschidă, spune, uitându-se drept la Thea. Rămâi și cântă-ne ceva.

Thea face o grimasă și se apropie de cutia lăutei. Nella se forțează să

rămână așezată, în loc să sară și să deschidă ușa. Nu intra în planurile ei să aibă alt oaspete în această seară, iar Nella își dorește să audă conversația înfundată din hol, în timp ce aerul rece pătrunde pe sub ușa salonului, peste interpretarea fără tragere de inimă a Theei. Nella pe jumătate speră și pe jumătate se roagă să fie miniaturista. După reapariția bebelușului din pod și prezența stranie de la bal, probabil că acum este momentul. Cu siguranță miniaturista va lăsa ceva în pragul ușii, la fel ca în urmă cu mulți ani.

Ușa salonului se deschide. Otto se ridică în picioare. Inima Nellei bate puternic.

— Caspar Witsen! strigă el, jovial. Intră, intră!

Nella nu știe ce să creadă, privindu-l pe botanistul Clarei Sarragon. Caspar Witsen, cu părul lui răvășit, și fularul de lână ros în jurul gâtului, și cu geanta ponosită purtată de-a curmezișul stă în pragul salonului. În mod neașteptat ține în mâini cu grijă un ananas. Thea nu mai cântă la lăută și se uită la noul-venit cu o expresie de amuzament abia disimulată.

— Intrați odată, domnule Witsen, îl mustră Cornelia. Să nu lăsăm tot frigul să pătrundă.

Caspar Witsen pășește pe covor și Cornelia dispare în spatele ușii, la adăpostul bucătăriei ei, după ce îi aruncă o privire disperată Nellei. Nou-venitul privește în jur, iar expresia lui inițială de încântare se transformă în nesiguranță. Focul continuă să trosnească în cămin, iar Nella rămâne fără cuvinte pentru o clipă. Din nou se întreabă ce caută acest om aici, cu degetele lui subțiri, murdare, cu aerul lui intens, cu fructul țepos ca o creatură ciudată salvată de ger.

Se uită la Jacob, care pufăie din pipă lângă foc și arată detașat și ușor amuzat. Probabil crede că ne petrecem serile ca la tavernă, se gândește ea. Cu ușile deschise, să intre oricine.

Otto îi ocolește privirea, iar Nella simte cum confuzia i se transformă în mânie. Știa cât de importantă e seara asta. Că prezența unui om ca Jacob poate fi foarte importantă pentru ei, totuși iată-l pe omul cu ananasul, care n-a văzut un pieptene de la Sfinții Arhangheli încoace, iar Otto îl primește cu brațele deschise.

— Foarte amabil să mă invitați, spune Caspar.

Nella simte că-i ard obraji. L-a invitat *la masă*? După toate pregătirile pe care ea și Cornelia le-au făcut pentru cină, toate orele petrecute să deretice casa, să o facă lună, să aibă grijă de rochiile, de păr, în timp ce Otto n-a făcut altceva decât să sporovăiască cu negustorul de vinuri, iar Thea să piardă vremea în camera ei? O să fie mâncare destulă și pentru el, Cornelia gătește oricum prea mult, dar nu despre asta e vorba. Problema este că Otto a sabotat seara asta în mod intenționat. Încearcă să se liniștească, pentru ca Jacob să nu o vadă tulburată.

Caspar se întoarce către Nella.

— *Madame*, spune oferindu-i ananasul, o ofrandă drept mulțumire.

— Mulțumesc, domnule Witsen.

Nella își controlează expresia în timp ce apreciază greutatea fructului.

— Ați mai ținut vreodată un ananas?

— Mărturisesc că nu. E mai greu decât credeam. Privește în sus către Caspar. Puțin cam aspru la atingere.

El zâmbește. Nella se uită la dar, tentată să-l arunce în flăcări, să vadă ce s-ar întâmpla. Se forțează să pară calmă și îngăduitoare cu grădinarul excentric, asemeni Clarei Sarragon. Dacă Clara Sarragon poate să aibă un om cu ananas la petrecerea ei, atunci poate și Nella Brandt. Merge la cămin și pune fructul cu grijă pe poliță, iar grupul îl contemplă împreună.

— Ce formă curioasă are, spune Jacob.

— O formă frumoasă, zice Caspar.

— Arată pe jumătate ca ceva din junglă, spune Jacob. Și pe jumătate ca ceva făcut pentru băieți, să se joace prin iarbă.

— L-am cunoscut pe domnul Witsen la balul Clarei, îi explică Nella lui Jacob.

— Se pare că seara a fost un adevărat tezaur de domni, răspunde Jacob.

Thea pare să tușească, cu mâna la gură, în timp ce lăuta zace abandonată. Otto soarbe o gură de vin, și dispoziția Nellei se strică și mai tare. *O singură seară*, se gândește. *Tot ce am cerut a fost o cină normală.*

Caspar cotrobăie în geantă și scoate un borcan.

— V-am mai adus și asta, spune. Gemul pe care l-ați gustat. Dar poate nu-l doriți?

— Sigur că-l dorim, spune Otto și ia borcanul din mâna lui Caspar. Mi-a făcut mare plăcere să-l gust. Îl pune pe poliță lângă ananas. Acum, că suntem toți aici, spune el, întorcându-se zâmbind către Nella, cred că e timpul să ne așezăm la masă.

*

Masa este o mare de damasc alb pe care sclipesc ultimele piese de cristal rămase de la Johannes. Nella se retrage în carapacea ei, în timp ce bărbații discută despre comerț, ananași, despre englezi și francezi. Otto stă în capul mesei cu Thea la stânga lui, și cu Jacob la dreapta. Nella și Caspar sunt ceva mai departe. Se uită la tabloul din spatele lui Jacob, ultimul dintre preferatele lui Marin, o corabie naufragiată de Bakhuizen⁷. Mai că aude scârțâitul catargului, vuietul vântului tropical, strigătele marinarilor care se îneacă, din care se mai văd numai brațele printre valurile înspumate. Dintotdeauna i-a displicut. Numai Marin putea să cumpere un tablou cu un naufragiu, se gândește, iar apoi să-l atârne în sufragerie chiar deasupra capetelor noastre. Un avertisment despre primejdia dorinței excesive într-o odaie destinată plăcerii.

În scurt timp frigănelele au dispărut, ca și găinușa și carnea de căprioară. Claponii au fost devorați, iar resturile au rămas împrăștiate pe farfurii ca alicele, iar stropi mici de Bordeaux roșu ca sângele pătau damascul feței de masă. Așezată lângă mătușa ei, Thea se preface docilă, dar Nella vede o flacăra arzând în ea. Se uită țintă la paharul ei, de parcă restul de vin este un ocean de nepătruns.

N-am fost niciodată așa la vârsta ei, se gândește Nella. Am făcut ce mi s-a spus. Oare chiar crede că am aranjat lucrurile astea ca să mă amuz? Nu vede că mai degrabă aș vrea să fiu jos cu Cornelia și Lucas, la gura sobei? Fata se poartă de parcă ne face o favoare. Nu o interesează nimic altceva decât propria persoană, nu știe că anii se vor năpusti asupra ei ca o pisică șireată care pândește de după colț.

Nella strânge pumnii în poală și-și spune să fie calmă și generoasă: *Amintește-ți împrejurările în care s-a născut. Nu e un copil rău, e doar plictisită și n-are nici o idee despre cum stau lucrurile pe lumea asta.*

— O seră încălzită pentru ananasul perfect e visul meu, spune Caspar, iar ochii lui Otto strălucesc în timp ce urmărește cum botanistul mișcă solnița și ulciorul de apă, pe care le folosește pentru un soi de demonstrație.

— Deja există unele destul de bune pe terenuri private. Clara Sarragon și soțul ei au una. Și mai sunt cele de la Leeuwenhorst și Sorgvliet. Clingendael și Vijverhof, desigur.

Otto zâmbește.

— Petronella îmi zice mereu că la țară nu ai ce face. Poate că nu e așa.

Nu eu am spus asta, ci Marin, și-ar dori să spună Nella. Dar ultimul lucru pe care vrea să-l facă acum este să o amintească pe mama Theei.

Caspar pare surprins. Își ațintește privirea asupra mesei.

— Cunoașteți viața la țară, *madame*?

— Am cunoscut-o cândva.

Otto și Thea se întorc către ea de parcă se așteaptă ca ea să apere nostalgia copilăriei la țară.

— Dar la Assendelft timpul meu trecea culegând mere, spune ea. Nu știam nimic despre aceste lucruri. Nu erau pentru noi.

Jacob își împinge buza de jos în afară.

— Dar lumea merge înainte.

Nella se simte prizonieră în corsetul ei, cu mintea mergându-i în gol. Sufrageria strălucește, dar pare o închisoare. Și-a adunat părul prea strâns sub bonetă și-i vine să și-l smulgă din rădăcini. După toate pregătirile și munca ei, acum nu vrea decât să tragă cu putere fața de masă. Vrea să vadă ultimele piese de cristal ale lui Johannes, bolurile lui fine de Delft, furculițele de argint cum se rostogolesc pe jos, cum sar sau se sparg pe podeaua imaculată. Vrea să fugă la etaj și să-și scoată agrafele. Să stingă lumânarea și să se bage sub

plapumă. Și totuși bărbații continuă să vorbească.

— Cred că ai dreptate, Van Loos, spune Caspar. Lumea merge înaintea și sunt atâtea de făcut! Ce i-ar fi de folos unui om e o seră pentru două sute de plante. Cu căldură iarna, zi și noapte. În care se pot cultiva și alte plante pe lângă ananas. Guava, mango, fructul pasiunii, banane.

— Gândește-te numai la gem. La fructele glasate. La romul aromat. Ar putea aduce o avere, spune Jacob.

— Dar ar mai fi nevoie, spune Caspar, ridicând solnița, pe lângă teren, bineînțeles, de o relație la VOC și WIC.

8. Compania Olandeză a Indiilor Occidentale.

— De ce? întreabă Thea.

— Pentru că ambele companii au un mare avantaj în comparație cu aristocrații amatori și domeniile lor de la țară, răspunde Caspar. Vorbește cu ea ca de la egal la egal, de parcă ar fi bărbat. Majoritatea semințelor și florilor intră în oraș folosind rutele lor comerciale. Au monopol asupra mărfurilor care intră și ies. Depinde de cei care stau acasă dacă înfloresc sau se usucă. Dar este foarte scump. De aceea aristocrații se ocupă de asta. De aceea se ocupă Clara Sarragon.

— Și cam cât este de scump? întreabă Otto.

— O, mii de guldeni, răspunde Caspar. Și trebuie să întrecem modelele de orangerie și sistemele de încălzire care există deja. Trebuie să asigurăm o temperatură la sol și-a aerului precum cea din Indii. Trebuie să descoperim ce abur funcționează cel mai bine. Dacă scoarța de stejar este cea care se menține fierbinte mai mult timp și face ca fructele să crească.

Nella nu are nici o idee despre aceste domenii bogate, aceste grădini, aceste planuri de a crește fructe necunoscute. Despre această ambiție. *Scoarța de stejar* nu face parte din vocabularul ei. *De ce ai venit aici?* vrea să țipe la Caspar. Ananasul și mangoul au învins claponii Corneliiei. Lui Otto îi place perturbarea introdusă de acest fanatic la cina cu un pețitor al fiicei lui, dar Nella nu renunță. Iar Jacob pare să se simtă bine, în ciuda conversației care s-a împotmolit în cultivarea și polenizarea peste continente. Jacob scoate cutiuța de fildeș din nou și presară cu gesturi delicate tutunul în pipă. O să ne acopere cu nori de fum în timp ce mâncăm, se gândește Nella. Și noi o să-i permitem.

Din disperarea de a avea subiecte de conversație spune:

— M-am întrebat adesea cum se păstrează uscat tutunul pe corăbii? Cum se procedează?

Nu i-a trecut niciodată prin cap așa ceva, însă întrebarea îi iese pe gură manierată și interesată. Ca femeie trebuie să pună întrebări astfel încât bărbații să-și poată etala cunoștințele. Thea își înăbușă un căscat.

— Este un proces îndelungat și complicat, răspunde Jacob, întinzând un bețșor către lumânare și aprinzând tutunul din pipă. Umezeală și sare, soare,

întuneric. Uneori devine imposibil.

Arată către tabloul din spatele lui cu naufragiul.

— Jupâniță Thea, dumneata *îți dorești* să călătorești peste hotare?

Thea pare surprinsă, dar face o pauză și pare să se gândească.

— Aș vrea să văd Parisul și Londra, spune. Să merg la Drury Lane, să văd actrițele de acolo. Aș vrea să vizitez Opera din Paris.

Apoi taie o bucățică din ultima ei clătită, concentrată, cu ochii în farfurie, de parcă a dezvăluit fără voia ei ceva despre ea însăși.

Paris, Londra, Drury Lane. Nu vorbeau niciodată despre locurile astea, totuși par atât de familiare pentru Thea. Eu mă gândesc la naufragii și la soțul meu mort, se minunează Nella, iar Thea visează la Paris?

— Ce-i rău cu Amsterdamul? întreabă Nella mai aspru decât intenționează.

Cealaltă se întorc către ea surprinși. Ezită, privindu-l pe Jacob.

— Până la urmă în Amsterdam orice om poate să atingă excelența.

— Aveți dreptate, spune Jacob.

Caspar râde.

— Chiar credeți acest lucru?

— Așa a fost pentru bărbatul meu, spune Nella, încercând să nu pară înțepată.

— *Madame* Brandt, spune Caspar, bătând darabana pe pulpe pe sub masă, în acest oraș un număr de numai cinci familii ocupă toate pozițiile influente. Se asigură că fiii și nepoții lor moștenesc totul. Se însoară cu fiicele celorlalți. Cercul de aur al puterii rămâne impenetrabil și perpetuu.

Jacob trage din pipă din nou, iar camera se umple cu mirosul de fum și fenicul. Nella e la capătul răbdării.

— Ei bine, domnule Witsen, cine să știe mai bine decât domnia ta, care lucrezi pentru Clara Sarragon? Poate îți face plăcere strălucirea cercului de aur?

Caspar râde.

— O, dar nu e adevărat.

Nella observă că trage cu ochiul la Otto.

— De ieri nu mai sunt angajatul ei.

— Poftim? întreabă, nereușind să-și disimuleze surpriza.

Clara Sarragon păruse atât de sigură de posesia ei.

— Da, *madame*, m-am eliberat.

— Eliberat? Pentru ce?

— *Seigneur* Van Loos, intervine Otto, luându-i-o înainte lui Caspar. Spuneți-ne, de cât timp aveți casa de pe Prinsengracht? Este una dintre cele noi și frumoase?

Jacob soarbe din vin.

— De patru ani, atunci am cumpărat-o. Și totuși rămâne în continuare mare și goală, nu locuiesc acolo decât eu și doamna Lutgers, care are grijă de gospodărie.

Nella se simte ușurată auzind că nici Jacob n-are mulți slujitori.

— Dar aș vrea să umplu casa, continuă el. Să am o masă ca asta, cu multe chipuri în jurul ei, ca atunci când eram copil. Mâncare bună și veselie. Sunt hotărât să-mi formez propriul meu arbore genealogic. Pedigriul meu, chiar dacă Witsen nu crede că ar conta prea mult.

Jacob zâmbește ca un amsterdamez onorific: își aduce visul la viață prin vorbe, își declară scopurile și vorbind despre casa lui vorbește despre sine însuși. Nella o vede pe Thea cum stă cu capul plecat, netezind faldurile rochiei rubinii, detașată de ce se petrece în jur.

Caspar râde bonom la auzul înțepăturii, dar Nella se gândește la ramurile arborelui lui Jacob, crescând către soare, cu frunzele umbrind acest pământ mișcător pe care îl vor lăsa în urmă. Pot să înceapă din nou cu un vlăstar. *Vor începe din nou*, îndemnite de visul lui Jacob. Jacob van Loos este un specimen rar și trebuie păstrat. Sau mai bine, trebuie să-l facă să-și dorească să stea.

— Să ne retragem în salon, spune ea.

I-au ajuns ananașii, serele încălzite, aluziile la copilăria ei din Assendelft.

Nella aruncă încă o privire spre tabloul cu naufragiul. Marin ar vrea să mă lupt pentru fiica ei, chiar dacă fiicei ei îi displace acest lucru, se gândește. Se întoarce către oaspeți cu un zâmbet.

— Înainte de plecare poate domnii ar vrea să audă un cântec la lăută?

— Excelent, spune Jacob. Iubesc lăuta.

X

În noaptea aceea Nella se visează la Assendelft.

Casa copilăriei nu dă semne că ar fi locuită, iar ea stă în fața locuinței cu două etaje largi, cu cărămida roșie care iese în evidență pe fondul cerului alb, iar vântul mai că-i smulge boneta. Copacii bătrâni de lângă casa tatălui sunt ca niște sentinele veștejite, iar livezile care odinioară rodeau cireșe și mere sunt ca o armată ce-a renunțat să mai lupte. Mormintele familiei sunt în livada de meri: Geert Oortman, tatăl ei; Petronella, mama ei. Arabella și Carel, sora și fratele ei. Toți au murit, la fel ca în realitate, dar le întoarce spatele și merge pe lângă casă, oprindu-se lângă lac.

Întinderea apei este mare și tulbure la suprafață, dar și în adâncuri. Rațele leșești nu mai sunt, dar în mijloc Nella observă barca din copilărie, acum putrezită, scorojită, care plutește singură către ea. Știe că ceva groaznic se va întâmpla dacă barca ajunge la mal, că nu trebuie să ajungă la ea, așa că se întoarce către casă.

Ferestrele goale se uită la ea cu găuri în locurile unde bucăți de geam lipsesc, pe unde vegetația șerpuiește în interior. Pare să se descompună în fața ei, cu găurile din acoperiș lărgindu-se văzând cu ochii în timp ce ea le privește cu groază și uimire. Nu poate să intre, dar nici nu poate să rămână lângă lac. Deasupra camerei unde Geert Oortman a murit dizolvându-se o dată pentru totdeauna în băutură, hornurile încep să se sfărâme. Alături este odaia unde mama ei bocise, lovind pereții cu pumnii sângerânzi, cu mintea destrămându-i-se treptat. Jos este camera unde Nella l-a cunoscut pe Johannes Brandt, apoi s-a măritat cu el, pentru ca viața ei și a lui să reînceapă. Cărămizile par să se onduleze, căci fiecare odaie abia mai poate să conțină durerea.

În spatele ei barca se lovește ritmic de mal. Groaza o sufocă. Se aude șiroitul unui trup care iese din apa lacului și o pereche de picioare târându-se pe pietriș. Pașii se aud tot mai tare. În cele din urmă Nella se dezmeticește și aleargă de-a lungul casei. Umbra este pe urmele ei, udă learcă, o mână încearcă să o prindă de talie, degete șiroind de apă vor s-o apuce de fustă. Nella fuge printre copaci, împiedicându-se de rădăcini, cu șnururile bonetei fluturând. Tălpile goale și murdare i se afundă în pământul umed, rece ca gheața. Abia poate să se mai miște, dar trebuie să continue. Țipând, se întinde

către ușa și apasă pe clanță împotriva voinței ei, căzând în cine știe ce se află în spatele ușii.

Nella se trezește cu un suspin. E culcată în întuneric, în Amsterdam, cu inima bătând tare și transpirația făcând așternuturile lipicioase. Tace. Oare a tipat? Așteaptă ca ușa reală să se deschidă, să audă pașii Corneliei, așteaptă ca vechea ei prietenă să bage capul pe ușa, îngrijorată, cu lumânarea pâlpâitoare în mână. Dar nu vine nimeni. Floarea întunecată desfăcută în coșul pieptului începe să se închidă și respirația îi revine la normal.

Nella se ridică în capul oaselor în patul unde, cu optsprezece ani în urmă, trebuia să ia viața de la capăt și aprinde o lumânare cu mâna tremurândă.

Când visezi despre camerele copilăriei visezi despre tine. Sau te cauți. Se culcă la loc și privește țintă la crăpăturile din tavan. E miezul nopții, nici un sunet nu răzbate dinspre canal.

A existat o Nella înainte de Amsterdam, înainte de soțul ei răposat, Johannes Brandt, și de sora lui, Marin, răposată și ea. Înainte de pietrele funerare de sub copacii familiei Oortman. A existat o persoană înainte de acești strigoi care vor ceva de la ea. O fată ai cărei ochi priveau câmpurile nefârșite, care culegea căpșuni crescute lângă ușa casei, care cutreiera pe sub cerul vast de la Assendelft, unde vacile pășteau sub linia unui orizont atât de aproape de pământ, încât părea că însuși Dumnezeu le mână.

Dar chiar dacă e vorba de fapte reale, iar copila a existat cu adevărat, la fel și casa, vacile, căpșunile, Nella e conștientă că memoria e cea care distorsionează viața, o face să pară mai vastă sau mai îngustă. Nimic din ce-ți aduci aminte nu e exact. Poate crezi că a existat frumusețe și curaj, chiar te convingi că le-ai avut cândva. Dar nu poți fi sigură.

Nella scoate bebelușul miniatural din sertarul cu lenjerie și îl ține strâns. Pune capul pe pernă, dorindu-și liniște. Se întoarce de pe o parte pe alta până în zori, făcându-și griji legate de bani, întrebându-se dacă Jacob va dori să o vadă din nou pe Thea și de ce ferestrele de la Assendelft se mișcau în mintea ei ca niște fălci căscate larg.

*

Dimineața, ceva mai târziu, epuizată, Nella mănâncă singură în bucătărie. Thea coboară deja îmbrăcată și ezită, căci spera să o găsească pe Cornelia sau măcar să nu fie nimeni și să mănânce în pace, cum făcea și Nella. O doare s-o vadă pe Thea atât de circumspectă, iar când se întoarce să plece, Nella o cheamă înapoi.

— Thea? Stai puțin.

— Sunt obosită, mătușă Nella.

— Și eu. Putem să vorbim despre seara trecută?

Dar Thea rămâne pe trepte, refuzând să coboare.

— Papa s-a trezit?

— Din câte știi, nu.

Nella privește rochia neagră, îngrijită a nepoatei ei, fularul pe care îl are deja la gât. Lucas coboară și el pe scări și se bagă între două falduri ale rochiei Theei.

— De obicei nu te îmbraci atât de devreme.

— Camera mea e friguroasă. Casa asta nu e niciodată suficient de caldă.

— Nu vrei să iei micul dejun?

— Nu mi-e foame.

— Pot să-ți fac niște costiță, să frig...

— Nu mi-e foame.

Deci n-a iertat-o pe Nella pentru seara trecută. Nici pentru bal, probabil. Nici pentru ultimii optsprezece ani oribili din viața ei. Nella încearcă să se adune cu firea. Spune:

— Am visat că eram la Assendelft.

Thea ridică ochii, surprinsă. Nella vede un licăr de curiozitate în ochii nepoatei, pe care fata îl alungă repede.

— Ei, adaugă ea. A fost mai mult un coșmar, de fapt.

Thea vine și se așază în fața mătușii ei, cu o expresie inscrutabilă. Se apleacă și ia din costița Nellei. Nella o lasă.

— Nu seamăna cu casele pe care le descria Caspar Witsen, spune Nella. Mai degrabă cu opusul lor. Deși abia îmi mai amintesc cum arată în realitate.

Se simte de parcă a adus din dormitorul ei în camera aceasta caldă frunzele căzute din pomii livezilor de vis ale tatălui ei. Negre și ude de ploaie, aproape că i se lipesc de piele. Thea rupe costița în două și lasă jumătate să cadă pe podea pentru Lucas. Își bagă cealaltă jumătate în gură și clefăie. Din nou Nella nu comentează. Se apleacă și-l mângâie pe Lucas pe cap.

— Îmi amintesc că erau o groază de animale acolo unde am crescut, spune ea.

Nici acum Thea nu spune nimic. Nella trebuie să se străduiască mai tare.

— Dar nici unul dintre animalele din grajdurile de la Assendelft nu se compară cu creaturile din menajeria lui John cel Albastru. Știi cumva dacă a adus creaturi noi anul ăsta? Ai fost cu Cornelia?

Thea ridică din umeri și tace în continuare. Amândouă ascultă zgomotele făcute de Lucas mâncând costița.

— Cred că ai avut mare noroc să ai un loc în care să evadezi, spune Thea deodată, cu vehemență. O casă la țară.

Mărită-te cu Jacob și poate o să ai și tu, îi vine Nellei să-i răspundă. Dar nu vrea să o provoace și e mulțumită că a scos de la ea măcar două propoziții. Nu-i place să vorbească sau să se gândească la Assendelft și începe să regrete că a pomenit visul de azi-noapte. Dar iată-le vorbind politicos una cu alta, în timp ce alte lucruri se ridică la suprafață, umbre întunecate dintre frunzele tatălui ei.

— Era mai mult o fermă decât o casă idilică la țară, spune ea. Dar n-a durat.

Thea face o grimasă.

— N-a durat?

Nella ezită.

— A devenit foarte dificil să locuiesc acolo.

— Nu cred că putea să fie mai dificil decât să locuiești aici, spune Thea.

— Era și un lac.

Nella simte că i se taie respirația. Nu poate să mai spună nimic.

— Mi-ar fi plăcut să văd un lac, zice Thea. Noi nici măcar nu avem o barcă.

Jacob ți-ar putea oferi o barcă.

— Dar, scumpa mea, spune Nella, nici măcar nu știi să înoți.

— Pot să învăț. Doar pentru că nu știu ceva *acum* nu înseamnă că nu pot să fac asta în viitor.

— Sora și fratele meu știau să înoate. Carel și Arabella.

— Au venit vreodată aici?

— Nu. Erau mult mai mici decât mine. Eu am fost trimisă să mă mărit cu Johannes și să încep o altă viață la Amsterdam. De la început a trebuit să învăț multe lucruri.

Nella își amintește cât de neospitalieră a fost Marin în primele săptămâni, cum a făcut-o pe Nella să creadă că numai cu greu ar putea să se adapteze.

— Învățam să fiu soție, spune ea. Să țin o gospodărie. Toate lucrurile astea.

Nella se uită la nepoata ei. *Toate lucrurile astea.* Iubitul secret al soțului ei. Legătura de taină dintre Marin și Otto. Eforturile de a vinde zahăr pentru a menține familia pe linia de plutire, iar printre toate astea, miniaturista. Miniaturista, mereu la periferia vieții ei, trăind în inima ei. Thea nu are habar cum a fost și cu cât mai ușor i-ar fi ei! Dar Nella știe că trebuie să prezinte întotdeauna un portret pozitiv al căsniciei ei, altminteri Thea nu va dori niciodată să facă pasul.

— Nu credeam că ar fi fost util să-i am pe sora și fratele meu atârnați de fustele mele.

— Dar când au crescut? N-ai vrut să-i vezi?

Thea miroase sângele, se apleacă în față.

— Nu-ți plăcea de ei?

— Carel a plecat de acasă când avea treisprezece ani. Aș fi vrut să-l văd din nou. Dar nu s-a întâmplat.

Thea face ochii mari.

— Nu l-ai mai văzut niciodată? Unde s-a dus, în insulele Moluca?

— Antwerp.

Thea nu se poate abține. Pufnește.

— La marginea lumii, deci. Și ce s-a întâmplat cu Arabella?

Nella trage aer în piept. Arabella e un subiect despre care îi displace să vorbească chiar mai mult decât despre părinții ei.

— Tatăl nostru a murit când aveam șaptesprezece ani, și a trebuit să mă mărit ca să-mi asigur viitorul. Arabella a rămas la Assendelft cu mama mea, spune ea, de parcă ar fi un rezumat suficient al vieții Arabellei.

Prinzând expresia Theei adaugă:

— Ceea ce s-a întâmplat a fost un lucru obișnuit. Fiica mai mare pleacă să se mărite. Băiatul pleacă de unul singur să-și caute norocul.

Dar Nella știe că nu e un lucru obișnuit ca un băiat de familie „bună” să-și ia lumea în cap la treisprezece ani, ca o soră mai mare să nu comunice niciodată cu cei rămași acasă. Se gândește la Jacob, la cei trei frați Van Loos. Moșier, soldat, avocat, niște arhetipuri simple, care încă orbitează în jurul mamei lor. Nu este viața de familie pe care a cunoscut-o ea, dar nici a vreunuia dintre cei care au crescut în casa de pe Herengracht.

— Și ce s-a întâmplat cu ele? întreabă Thea. După ce te-ai măritat cu unchiul meu, și Carel a fugit de acasă?

Nella își dorește ca Otto să se trezească, să coboare și să pună capăt amintirilor neplăcute. Dar în minte e confruntată cu imaginea mamei ei. Doamna Oortman fusese cândva o femeie atrăgătoare, plinuță și vrednică, dar Nella nu poate să vadă decât imaginea mamei ei care se lovește cu capul de peretele din dormitor. Simte declicul, când e momentul să o ia de brațe, cu ochii ei lipsiți de viață fixați asupra lacului din Assendelft. Își amintește de moliciunea pielii mamei, cum îi ștergea fruntea însângărată cu o bucată de bumbac. Cum o ducea înapoi, la patul răvășit. Arabella, prea mică, stătea în dreptul ușii, cu ochii cășcați, privindu-și sora cum evită unghiile rupte ale mamei, respirația ei cu iz acru. Învinovățiile guturale care ieșeau din gâtul femeii. Uneori părea că sunt puii unui animal.

Ca să evite privirea întrebătoare a Theei, Nella se uită la resturile micului dejun. Nu și-au purtat de grijă în Assendelft. Reputația distrusă a tatălui lor și-a croit drum în ele, iar când mama lor a început să-și facă rău pentru a scăpa de demonul lui, Arabella a fost cea care a văzut demonul mai mult decât oricine altcineva.

Vina crește în Nella insuportabil, și trebuie să se mute lângă foc sub pretextul de a lua apă fierbinte pentru cafea.

— Mama mea avea și zile bune, spune, încercând să-și controleze tremurul din voce.

Își dă seama că Thea nu are nici o idee despre ce vorbește. Cum ar putea să înceapă să-i descrie Theei cum era să trăiască într-o lume plăsmuită din fanteziile mamei ei? Din acuzațiile și invențiile unei lumi care nu exista? Nici o descriere, nici o povestire nu poate să cuprindă degradarea și neputința care impregnase Assendelftul, o realitate pe care o ținuseră ascunsă bine pentru ca

Nella să se mărite, să meargă la Amsterdam, să readucă numelui Oortman măcar un pic de normalitate, indiferent dacă Nella dorea asta sau nu.

— Mama mea nu se simțea bine, încearcă ea din nou. Era greu pentru ea să recunoască ce... era adevărat.

Mama ei se uita ținută la lac, iar curenții apei îi transmiteau mesaje într-o limbă pe care numai ea putea să o înțeleagă.

— A murit cam la un an după ce am venit la Amsterdam, spune Nella.

Thea își pune palmele pe masă.

— Și... cum a murit?

Nella simte un blocaj undeva între coaste.

— S-a înecat în lac.

Thea tace pentru o clipă. Privirea ei alunecă într-o parte, de parcă își imaginează scena acestei pierderi, alcătuiind imaginea unui loc pe care nu l-a vizitat niciodată, cu o femeie pe care nu o va cunoaște nicicând.

Sub reticența ei de a vorbi despre aceste lucruri Nella nu se poate abține să înregistreze o urmă vinovată de satisfacție. Acum știi, se gândește. Nu ești singura care nu are mamă. Iată ce primești dacă pui întrebări.

— Nu știm dacă a vrut să se înece, spune ea. Dar s-a înecat. A fost înmormântată în livada de meri, alături de tatăl meu.

Thea este uluită.

— Dar ce s-a întâmplat cu Arabella? De ce n-a venit să stea aici?

Nella simte că mâinile i se răsucesc aproape fără voia ei.

— N-am știut multă vreme că mama mea murise.

— Cum?

— Carel era plecat deja. Nu corespundam deloc cu Assendelftul.

— Dar de ce?

— Pur și simplu nu ne scriam, spune Nella, tăioasă. Trage aer în piept și se întoarce la masă. Nu toată lumea are relații apropiate cu familia.

— Dar Arabella trebuie să fi fost foarte mică!

— Iar tu erai încă și mai mică, Thea. Erai atât de mică.

— Și Arabella?

— Avea nouă ani. Dar tu erai scopul meu.

Thea o privește cu gura căscată.

— Vrei să spui că e vina mea?

— Sigur că nu. Nella simte că i se taie răsuflarea.

— Dar era sora ta, spune Thea. Avea nouă ani. Dacă aș fi avut o soră eu m-aș fi dus după ea.

— De unde știi ce ai fi făcut tu? Arabella era foarte fericită.

— De unde știi, dacă n-ai mers niciodată să o vezi?

Nella strânge marginea mesei.

— Iubea Assendelftul. Am aranjat să stea în casă cu ultima noastră servitoare. A crescut având grijă de animale și de grădină.

— Nu pot să cred că nu te-ai mai întors niciodată acolo.

— Erau atât de multe lucruri în Amsterdam, Thea, asta s-a întâmplat. Așa e viața, să știi. Nu poți întotdeauna s-o înghesui într-o piesă în trei acte. Nu poți să fii în două locuri în același timp.

Thea tace, dar Nella știe că nepoata ei se delectează cu extazul și indignarea acestor bogate informații abia primite.

Se simte amețită, de parcă a venit aici la confesiune, ca să apară într-o lumină proastă. N-a reușit să-i transmită Theei cum arată lucrurile din punctul ei de vedere, ce a însemnat pentru ea să crească prin armata de pomi a tatălui ei, înconjurată de căsnicia părinților. Și ce s-a întâmplat apoi cu mama ei. A reușit doar să pară lipsită de inimă, o supraviețuitoare care a evadat în detrimentul altora. Poate că asta este lecția pe care vrea să o împărtășească: ce ar trebui să facă Thea ca să-și clădească o viață mai bună pentru ea. Dar tot ce a reușit să facă a fost să pară că e un monstru.

Înainte ca Nella să mai reverse alte detalii, să smulgă acele zile oribile din adâncurile memoriei – scrisoarea trimisă de Arabella în care descria ultimele ore din viața mamei lor înainte de a se îneca, descrierea corpului ei de după și decizia Nellei de a nu le spune nimic lui Otto și Corneliei –, răzbate în sfârșit zgomotul de pași venind din capul scărilor ce duc spre bucătărie.

Nella se întoarce recunoscătoare că Otto s-a trezit și că pot să înceapă ziua cum se cuvine. Poate în sfârșit să alunge totul din minte: lacul mocirlos, ferestrele mișcătoare ale casei, imaginea trupului umflat al mamei și pe Arabella, abandonată acolo. Dar cea care coboară în căldura bucătăriei este Cornelia, cu o expresie îngrijorată, cu mâna încleștată pe un plic mic.

Corpul Nellei freamătă de încântare, convinsă că va vedea în final scrisul atât de familiar adresat ei. O altă miniatură, după atâția ani. Dar observă că Thea se ridică văzând nota din mâna întinsă a Corneliei și pare răvășită și plină de speranță. De la cine ar putea Thea să aștepte o misivă?

— E de la Van Loos, spune Cornelia. Se uită la Nella. Pentru tine.

Thea se așază, iar Nella simte o dezamăgire similară.

— Așteptai ceva? întreabă Nella.

— Nu, spune Thea. Dar tu?

— Un mesaj de la Jacob.

— Atunci dorința ți s-a îndeplinit. Nu ai de gând să-l deschizi?

Nella desface sigiliul, își trece ochii peste mesaj, apoi nu-și poate disimula un zâmbet. Planul ei a funcționat totuși.

— O, Thea, spune ea. Jacob ne invită la teatru peste o săptămână. Și are locuri în *lojă*.

Cornelia mijește ochii.

— Dar ție nu-ți place la teatru.

— Jacob ne invită la teatru? Întreabă Thea, care arată șocată.

— Da. Ce-i rău în asta?

— Nici lui nu-i place la teatru, spune Thea. Dacă ar fi să judecăm după cartea aceea groaznică pe care mi-a dat-o.

— Ți-a adus *un dar*, spune Nella, încercând să-și tempereze iritarea.

— Luând totul în considerare, aș fi preferat un ananas. Ce ai făcut cu cel adus de Caspar? Nu l-am văzut în salon.

— Nu-mi vorbi de ananași, spune Nella. Întreab-o pe Cornelia. Nu e domeniul meu.

Cornelia roșește.

— L-am pus în cămara cu cartofi, spune ea. Nu știu ce să fac cu el. Thea oftează.

— Potrivit cărții aduse de Jacob, fetele care merg la teatru sunt nerușinate și slobode la gură.

— Poate că are dreptate.

Thea își încrucișează brațele.

— Din partea mea, Cornelia poate folosi paginile ca să împacheteze brânză. *Darul* acela mi-a dat fiori reci. De ce a crezut Jacob că ar fi putut să-mi placă?

— Ți-a dat fiori? Întreabă Nella tăios.

Thea oftează.

— Nu contează.

— Invitația este o veste bună, Thea. O veste foarte bună! Cina a avut efect.

— Mă întreb de ce pari atât de recunoscătoare, mătușă. Dacă doreai să vedem împreună o piesă, am fi putut merge oricând.

Nella ignoră mânia de pe chipul Theei. Nu ia în seamă expresia jenată a Corneliei. Ține strâns în pumn răvașul lui Jacob, și cărămizile copilăriei ei se fac din nou pulbere.

XI

În timp ce se grăbește să ajungă la Schouwburg, Thea se gândește plină de furie: asta explică *foarte multe*. Mătușa Nella vorbește de parcă ar fi fost târâtă cu forța de la țară și obligată să se mărite cu Johannes Brandt. Dar, de fapt, abia aștepta să plece! Pentru ea, faptul că și-a abandonat familia săracă nu înseamnă *nimic*. Nu-i de mirare că nu vorbește niciodată despre copilăria ei. Conversația de dimineață nu i-a arătat altceva Theei decât cruzimea tipică a mătușii, și Thea simte că i se face greață. Nu-i de mirare că nu are nici o reținere în a-mi ordona și mie să mă mărit, își spune Thea. Și nici nu-i pasă să-mi spună ceva despre Marin Brandt. De ce ar face asta, când a lăsat-o pe mama ei să se înece și n-a vorbit niciodată despre ea, iar pe sora ei încă mică a părăsit-o în grija unei văcărițe?

În locul ei aș fi luat-o pe Arabella sub aripa mea, își spune Thea, mergând atât de repede că ghetele-i izbesc cu putere piatra cubică. Aș fi îmbrățișat-o strâns. Și eu aș fi fost acolo să-mi salvez mama de la înec.

Cotește pe Keizersgracht, căci îl vrea aproape pe Walter, vrea să aibă propriile ei secrete. Chiar și când e singură simte fizic minunea care este el: în stomac, în gât, în vârfurile degetelor. Când se gândește că sunt legați cu fire invizibile, și nimeni din preajmă nu le poate vedea! Îl dorește atât de mult pe Walter că vrea să-i pătrundă în cap, să sălășluiască în pieptul lui, la adăpostul coastelor. Nu vrea să existe nici un spațiu care să-i despartă. Vrea ca el să facă totul împreună cu ea.

Când se apropie de intrarea din spate de la teatru Thea nu se poate abține și se uită împrejur, de parcă simte o privire urmărind-o de undeva din spate. Stă câteva clipe și urmărește trecătorii, dar nimeni nu se uită la ea. Când se întoarce din nou cu fața către teatru senzația se diminuează. Amsterdamul este ocupat cu treburile lui, ca de obicei, ce ușurare!

Dar la ușa din spate este un paznic nou. Când Thea vrea să treacă mai departe, doar cu un semn din cap, o oprește.

— Unde mergeți? întrebă.

Ea se uită la el.

— Rebecca Bosman este aici?

— De ce întrebați?

— Sunt Thea. Simte că i se face cald, că e nesăbuită. Sunt prietena ei.

— Dacă aş lăsa pe oricine spune că e prietenă cu *madame* Bosman să intre...

Paznicul rosteşte cuvintele de parcă însăşi ideea de prietenie cu Thea ar fi dubioasă.

— Vrei bani? întreabă Thea, îndreptându-se de spate.

Paznicul mijeste ochii, dar înainte să mai poată spune ceva, Thea îl vede în spatele lui pe Walter mergând pe coridor.

— Walter! îl strigă ea. E o neînţelegere.

Walter se întoarce. Pentru o clipă, în mod ciudat, e ca şi cum nu ar recunoaşte-o. Thea se simte ameţită, de parcă ar fi bolnavă, dar paznicul întreabă:

— O cunoşti pe tânăra aceasta?

— O cunosc, spune Walter.

— Într-adevăr?

— Într-adevăr. Poţi să o laşi să intre.

Oarecum în silă, paznicul se dă la o parte. Thea trece pe lângă el fără să-l mai bage în seamă. După ce cotesc, îşi aruncă braţele în jurul gâtului lui Walter.

— Thea. Nu aici.

— Dar nu te bucuri că mă vezi?

— Nu poţi să te arunci pe mine aşa în public.

— Dar nu suntem în public. Nu e nimeni aici, spune ea, dar îşi desface braţele şi păşeşte alături de el, în timp ce Walter se grăbeşte către atelierul lui prin labirintul coridoarelor.

— *Viaţa e vis* are premiera peste o săptămână, spune el. Nu poţi să stai mult. Îmi pare rău.

— Desigur, zice ea. Înţeleg.

Dar de fapt nu înţelege, nu când ştie că ar sta tăcută într-un colţ şi l-ar privi cum pictează. Vrea să-i mărturisească de îndată că va fi aici la premieră, dar lui Walter nu-i place când îl pomeneşte pe Jacob Oarecare, aşa că nu spune nimic. Nu poate să îl grăbească pe Walter. Trebuie să-şi onoreze contractul cu Schouwburg. Trebuie să aibă răbdare, plajele tropicale au nevoie de timp.

Când se apropie de uşa atelierului de pictură, Thea îşi strecoară mâna în a lui Walter, şi tocmai atunci Rebecca apare de după colţ. Actriţa zâmbeşte, dar Thea observă consternarea ei de o clipă la vederea mâinilor lor împletite. Walter îşi retrace mâna, dar nemulţumirea actriţei e palpabilă.

— Thea! spune Rebecca. Ce minunat că te văd. Sper că rochia s-a potrivit bine?

Walter o ia din nou de mână şi o strânge, iar Thea se gândeşte la pata de

pe țesătura de aur a Rebeccăi, la Walter, fără cămașă, tamponând pata cu o cârpă.

— O, da, foarte bine, spune ea. Mulțumesc. A fost foarte amabil din partea ta și a lui Fabritius.

Se lasă o tăcere scurtă, stânjenitoare.

— Ai repetiție? întreabă Thea.

— Da, spune Rebecca. Dar am o pauză de un sfert de oră. Vrei să vii în camera mea?

— Mi-ar plăcea să vin. Walter tocmai voia să îmi arate noile decoruri. Dar apoi pot să bat la ușa ta?

Rebecca se întoarce către Walter.

— Pot să ți-o iau acum? Cincisprezece minute nu e chiar atât de mult.

Walter se crispează și o înfruntă pe Rebecca privind țintă în ochii ei. Rebecca zâmbește, și Walter apasă pe clanța ușii atelierului.

— Desigur, spune el, deschizând ușa. Ești liberă să faci ce dorești.

În cabina Rebeccăi Thea ezită, îngrijorată că trebuie să fie în două locuri în același timp.

— Așadar, spune Rebecca cu blândețe, închizând ușa și conducând-o pe Thea la un scaun. Cum a fost la bal?

Thea dă din umeri.

— Obositor.

— Nu ai cunoscut nici un tânăr de treabă?

— Nu aveam nevoie. Dar mătușa mea a găsit unul care i-a plăcut, deși spune că-l vrea pentru mine. Numele lui e Jacob.

Rebecca se așază în fața Theei și toarnă vin în două pahare.

— Îți place de el?

— Nu.

Rebecca ia o înghițitură de vin. Pune jos paharul și se întinde să o ia pe Thea de mână.

— Thea, spune ea, vreau să-ți dau un sfat. Despre Walter.

Thea își trage mâna.

— Nu am nevoie de nici un sfat.

Rebecca oftează și-și trece o mână prin părul ei neted, roșcat.

— Thea, spune ea aproape în șoaptă, știu că îl iubești. Știu că iubirea ta este onorabilă. Și m-am bucurat să te văd atât de fericită. Dar... simt că trebuie să spun ceva.

— Nu-i treaba ta să spui ceva, zice Thea. Acum nu ești pe scenă.

Rebecca face ochii mari.

— Dar...

— Sunt destul de mare ca să știu ce simt!

— Dar ești oare destul de mare ca să știi ce simte el?

Întrebarea formulată cu blândețe ustură. O doare că tocmai Rebecca se

îndoieste de iubitul ei, că nu are încredere în ea. Thea își amintește ostilitatea din vocea lui Walter când vorbește despre Rebecca, singura dată când l-a auzit folosind acel ton. *E o femeie stranie, singuratică.* Ce lucruri știe el pe care Thea nu le cunoaște? Rebecca nu i s-a părut stranie niciodată Theei, dar poate că *este* singuratică. Walter cunoaște lumea mult mai bine decât Thea și vede lucrurile mai limpede.

— Nu încerc să-ți distrug idila, spune Rebecca. Încerc să te protejez.

Thea o privește fără să-și creadă ochilor.

— Să mă protejezi de ce?

— Ce știi cu adevărat despre el? insistă Rebecca. Ce ți-a promis?

— Știu că mă iubește. Și știu lucruri pe care tu doar le mimezi pe scenă.

— Thea...

— Oprește-te, Rebecca. Suntem logodiți.

Actrița e uluită.

— *Cum?* Cât de departe ați mers?

Pentru o clipă Thea vrea să-i spună Rebeccăi totul. Vrea să se laude și să facă pe grozava, să se împăuneze, să-i ofere prietenei ei toate detaliile, ca să înțeleagă odată. Dar apoi își amintește de mânia pe care miniatura a stârnit-o în Walter, de stânjeneala lui intensă numai la gândul că altcineva ar ști despre idila lor. Se gândește cum toată viața ei s-a simțit ținută sub observație, de-a lungul canalelor orașului, și trage aer adânc în piept.

— Știu că Walter poate fi dificil câteodată. Dar numai pentru că vrea să facă lucrurile cum se cuvine.

— Cum se cuvine, pufnește Rebecca. Pentru cine?

— Pentru *noi doi*.

Rebecca închide ochii.

— Nu-l cunoști deloc, răbufnește Thea.

Se simte nefericită. Nu a venit aici ca să se certe cu singura ei prietenă.

Ochii Rebeccăi sunt duri.

— *Exact.* Nu vrea să aibă de-a face cu nimeni aici.

— Pentru că e ocupat! Și el nu este actor, Rebecca, ci artist, și ar trebui să respecti asta. Am crezut că ești diferită, că mă privești ca pe o femeie, egală cu tine...

— Așa te și consider. De asta și vorbesc acum cu tine...

— Îmi vorbești ca unui copil. De parcă nu știu ce simt. Ești la fel ca mătușa mea. Nu poți să recunoști iubirea adevărată. Îmi e milă de tine.

Rebecca ridică mâinile într-un gest de renunțare.

— Destul, spune ea.

Thea mai că simte gustul neplăcut pe care l-a căpătat atmosfera dintre ele.

— Prea bine, dacă așa dorești. Nu mai spun nimic. Chiar dacă nu crezi, pot să fac și asta.

Thea se ridică și se îndreaptă către ușă. O deschide și stă pe coridor cu capul întors în direcția atelierului de pictură al lui Walter.

— Curând nu va mai fi un secret, spune ea. Și *atunci* o să vezi. Nu e totul în mintea mea.

— Știu că nu e în mintea ta, spune Rebecca. Asta e problema.

*

Când ajunge acasă după o oră, Thea este surprinsă să o găsească pe Cornelia în hol.

— Unde ai fost? întreabă menajera, pe un ton aproape aspru.

— La plimbare. Am voie, nu?

Când Cornelia se apropie de ea, Thea vede cât de palidă e fosta ei dădăcă, cum își frânge mâinile și se tot uită neliniștită într-o parte și-n alta a canalului, peste capul Theei.

— Și unde te-ai plimbat?

— Aici, aproape. Servitoarea arată hăituită. *Ce este, Cornelia?*

Cornelia vine grăbită către ea.

— Un pachetel a fost adus pentru tine, șoptește ea.

Un fior de încântare o străbate pe Thea.

— Un pachetel?

— L-am găsit când ștergeam treptele din față, spune Cornelia. Cine să-ți lase ție un pachet în pragul ușii fără să anunțe?

— Unde este?

— E acolo, șuiăra Cornelia, își șterge mâinile de șorț și merge la unul dintre scaunele din hol.

Pe scaun e un pachetel, mai mic și chiar mai compact decât primul. Ai zice că ar conține ceva tare în interior, de forma unei cutiuțe. Cornelia ridică pachetul de parcă ar fi contaminat, iar Thea simte un impuls de posesivitate. Vrea să fie singura care îl ține, să rupă hârtia în care e împachetat, să scoată la iveală ce conține. Vrea să fie singură cu el. Își amintește groaza lui Walter când a văzut miniatura și simte o ușoară repulsie.

Face câțiva pași ca să ia pachetul, dar Cornelia îl strânge la piept.

— N-ar trebui să ți-l dau, spune ea.

— Poftim?

— Cine îți trimite ție pachete?

Thea improvizează repede.

— Eleonor Sarragon.

— De ce ți-ar trimite ea ceva? întreabă Cornelia, strâmbându-se.

— E *al meu*, Cornelia. Dă-mi-l. Îmi este adresat mie, vezi?

Cu toate acestea, Cornelia încă ține strâns mica ofrandă.

— Doamne Dumnezeule, ce-i cu tine?

— Nimic.

— Atunci de ce ești așa speriată? E doar un inel pe care Eleonor Sarragon mi-a promis că mi-l împrumută, curge minciuna de pe buzele Theei ca unsă. Nu credeam că o va face. Zâmbește. Dar iată-l.

Cornelia se uită ținută la pachet. Thea presupune că *ar putea* fi plauzibil să conțină un inel într-o cutiuță, dar știe că Eleonor nu s-ar sinchisi vreodată să facă un astfel de gest și nici n-ar fi atât de generoasă, iar Cornelia probabil știe acest lucru.

— Eleonor Sarragon ți-a împrumutat un inel? Întreabă Cornelia.

— Da, numai pentru o vreme.

Thea desface blând pachetul din degetele încleștate ale dădacei. Numaidecât simte un fel de promisiune, o atracție ascunsă de propriile degete.

— Deschide-l atunci, spune Cornelia. Vreau să văd inelul.

Thea e șocată să o audă pe Cornelia vorbind atât de direct.

— Nu dacă vorbești așa cu mine.

— Nu *înțelegi*, spune Cornelia tulburată. Când apar mici pachete ca acesta, fără să știi cine le-a trimis... trebuie să fii atentă.

— Nu *înțeleg* despre ce vorbești!

Cornelia își frânge mâinile.

— Sunt anumite... *lucruri* care s-au întâmplat în casa asta, Thea. Înainte ca tu să te naști.

— *Totul* s-a întâmplat înainte de a mă naște. Spune-mi ce anume, și-ți arăt inelul.

Cornelia se uită la pachet.

— Tatăl tău și mătușa s-ar mânia dacă eu...

— Bine. Ține-le secretele. Suntem o familie care trăiește pentru ele. Ne place să ne ascundem, așa că și eu am voie la rândul meu să deschid un dar fără să-l arăt, dacă tot ne place așa.

— Dar nu dacă... Cornelia o apucă pe Thea de brațe, și ea este șocată să-i simtă forța. Thea, ne-am străduit atât de mult să te protejăm.

— Nu-mi purta de grijă. Te asigur că ar fi nevoie de mult mai mult decât un ineluș ca să-mi sucească mințile. Știu ce viperă e Eleonor Sarragon.

Cornelia îi dă drumul.

— Dacă ești sigură că e de la ea, spune cu o voce nefericită.

De acum Thea este atât de nerăbdătoare să fie singură la etaj, încât aproape crede că este într-o lume în care Eleonor Sarragon s-ar deranja să-i trimită un inel în semn de prietenie.

— Sunt sigură, spune ea și urcă scara cu un aer cât mai nonșalant, către dormitorul ei.

— Bulgăraș?

Thea trage aer în piept și se întoarce.

— Da?

Cornelia e aproape în lacrimi.

— Fii atentă! *Promite-mi* că o să fii atentă!

— O să fiu.

Nedumerită de insistența Corneliei, Thea încuie ușa dormitorului, se cățără în pat și stă cu pachetul în poală. Luna asta a fost prima în care a primit daruri de la cineva din afara familiei și se întreabă cu o strângere de inimă dacă nu cumva e alt cadou din partea lui Jacob van Loos. Eleonor Sarragon e o poveste care nu stă în picioare. Jacob ar fi fost o scuză mult mai bună ca să scape de Cornelia. Poate că de data asta e o carte de predici despre cum o femeie poate să fie o soție bună.

Dar nu este o carte. E mult prea mic pachetul. Thea dezleagă încet sfoara și despachetează hârtia.

Clipește orbită de frumusețea ce i se așterne în față.

Acolo, cuibărită în pernuțe de lână de oaie, se află cea mai splendidă căsuță aurie. E de mărimea unui sâmbure de piersică și licărește din ambalajul ei protector. Dar când Thea o ridică își dă seama că nu este turnată în aur, ci sculptată în lemn și aurită cu foiță de aur. E mai ușoară decât și-a imaginat, iar când o scutură realizează că e goală pe dinăuntru. Casa are o ușă principală mare, cu ferestre de fiecare parte. Parterul mai are încă trei ferestre. Are acoperiș de țiglă și șase coșuri, iar când Thea o răsucesce vede că are ferestre pe toate cele patru laturi. Căramida și țiglele acoperișului au fost sculptate în lemn. Ușa are balamale micițe și o clanță, dar nu se clintește oricât ar încerca Thea să o deschidă.

O pune pe masa de lângă pat și e fascinată de misterul ei. Nu o alarmează la fel ca miniatura ce-l înfățișează pe Walter. E pur și simplu încântătoare. Nu e o casă pe care s-o fi văzut cândva. Dar a fost făcută cu atâta grijă de parcă ar fi trebuit deja să existe în memoria ei.

Thea se lasă pe perne și se uită ținută la casa goală, frumoasă și inaccesibilă, care îi amintește de surpriza dezolantă a paletei miniaturale, lipsită de culori a lui Walter. Scoate cutia de sub pat, o deschide și ia păpușa.

Face asta în fiecare seară, ca un ritual de devotament și asigurare, și deja a memorat proporțiile mâinilor și picioarelor lui miniaturale. Walter, iubitul ei, viitorul ei soț privește în sus către ea. Thea se uită pe rând când la Walter, când la casă. Dimensiunile lor nu se potrivesc. Nu vede nici o legătură între ele. Cine îi trimite lucrurile astea și de ce? Cine în acest oraș în afară de Walter ar fi capabil să creeze asemenea detalii cu atâta măiestrie?

Se gândește la comportamentul paranoic al Corneliei de mai devreme, la îndemnul ei febril ca Thea să mărturisească cine este expeditorul. *Sunt anumite... lucruri care s-au întâmplat în casa asta, Thea. Înainte ca tu să te naști.*

Rebecca i-a spus cândva că atunci când era actriță la început de drum de multe ori era frustrată de spectatori. Aceștia râdeau când încerca să-i emoționeze sau plângeau când trata o scenă cu haz. A realizat că nu are nici

un control asupra felului cum reacționau. Dacă o vedeau ca fiind rea, era o reacție provocată de propria lor teamă, iar dacă o simpatizau, reacția venea din inimile lor, nu din interpretarea ei.

La auzul acestor lucruri, Thea crezuse că e ciudat. Presupusese că Rebecca are o mare putere de influență și că deține acea putere. Secretul era să ofere puterea spectatorilor, i-a spus Rebecca. Să le dea o oglindă. Să le arate propria imagine, iar ei o vor dori cu lăcomie.

Thea ține păpușa reprezentându-l pe Walter într-o mână și casa strălucitoare în cealaltă. Toată viața oamenii s-au holbat la ea, dar nu a avut niciodată o oglindă. Toți gură-cască din Amsterdam se uită la Thea până când aceasta simte orice, dar numai cum este ea în realitate, nu. De aceea aceste atenții, miniaturile-ofrande, par cu totul altceva. Ceva personal. Dăător de putere. Cum spunea Rebecca: o oglindă în care Thea se privește. Și asemenea spectatorilor captivi ai Rebeccăi, Thea e lăcomă de mai mult.

O SERĂ

XII

Nellei nu-i place teatrul din mai multe motive. Unul ar fi prețul biletelor. Apoi căldura lumânărilor. Gesturile exagerate, declamarea pompoasă, iar aici e vorba numai de spectatori, adesea trufași și mulțumiți de sine, prefăcându-se a fi edificați, dar care de fapt vin să se spioneze reciproc și să afișeze un aer nerușinat în fața consternării preoților. Dar în loja lui Jacob cu vedere bună către scenă și la distanță de trupurile care o fac să se simtă agitată, Nella crede că va fi acceptabil, mai ales dacă îi aduce cu un pas mai aproape de o posibilă căsătorie. Se uită peste balustrada balconului. Iată cum banii te pot înălța literalmente, dar și metaforic! Se simte ca o șoimoaică în cuibul ei, privind la capetele mici de dedesubt.

Iubitul soțului ei era actor, iar Nella are prejudecăți împotriva profesiei de atunci încoace. Jack Philips era un tânăr din Anglia care se prefăcuse că moare pe dalele din holul lor, iar apoi se folosise de rană ca să-l acuze pe Johannes de tentativă de omor. Implicarea lui în execuția lui Johannes ar fi fost de-ajuns pentru ca Nella să-l urască pe orice om care-și câștigă traiul înșelându-i pe alții, dar bănuiește că n-ar trebui să generalizeze. Jack era Jack. Și actorii nu înșală, insistă Thea, ci făuresc adevărul.

Nella privește la scenă. De exemplu, Rebecca Bosman este foarte bună. Sofisticată, muzicală, foarte atrăgătoare. Nella aruncă o privire pe furiș către Thea, așteptându-se să o vadă fermecată de actrița ei preferată, dar Thea stă cu fața împietrită. Are cearcăne întunecate sub ochi. Ar putea să se prefacă măcar puțin, așa cum se întâmplă pe scenă, dar a arătat așa toată săptămâna, încă de când au primit invitația lui Jacob.

În ce-l privește pe Jacob, Nella nu poate să se aplece ca să-l vadă. Poate să vadă numai mâinile lui, nemișcate ca niște pești scoși din apă, cu cele trei inele de aur sclipind. Lui Otto nu-i pasă de podoabe, cu excepția unui cercl din când în când, dar aici e vorba de un bărbat căruia îi plac rubinele.

Nella închide ochii și-și imaginează nunta: Thea, radioasă, iar Jacob statornic și satisfăcut, felurile excelente de mâncare, dar nu întrecând măsura, un nou început și un sentiment de siguranță.

Are moralul ridicat și este mândră de sine. A complotat dinainte de iarna trecută pentru ca acum, în prag de februarie, să stea aici cu un bărbat atât de

eligibil încât toate fiicele negustorilor din Amsterdam l-ar putea râvni. Cățelele acelea vor trebui să plece cu coada între picioare, în ciuda fustelor și bonetelor lor noi, căci Jacob a ales-o pe Thea Brandt. La premiera piesei de la Schouwburg a ales-o pe Thea pentru a o arăta în loja lui.

Din când în când, de jos sau din alte loje, cineva se uită la ei, iar o persoană care-și flutură evantaiul seamănă bine cu Clara Sarragon, dar cu toate că Nella și Thea sunt obișnuite să fie privite, de data asta e altfel. E diferit când stai alături de Jacob van Loos.

Thea pare să-i scruteze pe spectatorii de jos, de parcă ar căuta pe cineva. Pe cine caută, când Rebecca le captează atenția cu asemenea măiestrie? Înainte ca Nella să poată șopti întrebarea, Thea se întoarce către mătușa ei și spune încet:

— Nu crezi că decorurile sunt foarte frumoase, mătușă Nella? Vezi scoicile presărate pe țărni?

Nella se uită pe scenă. Înfățișează o plajă minunată. Pictorul sau poate pictorii – căci nu știe nimic despre lucrurile acestea, iar decorurile sunt extrem de mari – s-au întrecut pe sine. Decorurile par să-i amintească ceva de pe vremea când o aducea pe Thea aici când era mică. Palmierii și țărnița arată îngrijorător de reale, cu toate că Nella n-ar putea să le compare cu ceva văzut în realitatea cunoscută de ea. În amintirile ei nu sunt decât meri și întinderea unui lac negru. Nu poate să vadă scoicile și este surprinsă că Thea se referă la ele. Poate că vederea îi slăbește?

— Le văd, minte. Întreaga scenă e frumoasă. E extraordinar ce pot să facă în zilele noastre. Cine le-a pictat are cu adevărat talent.

E răsplătită de reacția neașteptată a feței serioase a Theei, care se luminează într-un zâmbet larg. Micile perle de la urechile Theei se mișcă atunci când se întoarce cu plăcere la povestea de pe scenă. Îi place cu adevărat teatrul.

Peste cinci minute se termină actul. În curând spațiul e plin de zgomot, iar orchestra cântă muzică veselă pentru a încuraja voia bună a spectatorilor. Toți trei se răsucesc în scaunele lor, iar Jacob se întoarce către Thea.

— Ți place?

Thea arată încântată. Inima Nellei tresaltă de bucurie: când e binedispusă, Thea arată cel mai bine.

— O, foarte mult, *seigneur*, spune Thea. Cred că interpretarea doamnei Bosman e puțin exagerată, dar sunt fascinată de decoruri.

Se uită din nou la în jos la ele, iar Jacob pare încântat.

— Știu că ți-ai exprimat dorința de a vedea Londra și Parisul, jupâniță Thea – și-a *amintit*, își spune Thea –, dar poate ți-ai dori să vezi și un peisaj ca cel din fața noastră într-o zi? Dar nu purtând mantia tragediei, desigur.

Thea se uită la el fără nici o reacție, iar Jacob face un gest peste marginea lojei, către decorurile pictate.

— Mă refer la decorurile care te vrăjesc atât de mult. La plaja fierbinte. Efervescenta Theei a dispărut cu totul, acum pare aproape severă.

— Nu, spune ea. Pentru mine palmierii aceia sunt reali. Nu am nevoie să văd ceva asemănător în altă parte.

Jacob zâmbește, trecând peste răceala ei.

— Dar culoarea cerului? Nu te ispitește? Am auzit de astfel de locuri calde și ciudate. Eu însumi aș vrea să le vizitez.

Nella își ține răsuflarea. Thea își duce o mână la inimă.

— Nu înțelegeți, *seigneur*. Le-am văzut aici.

Acum e rândul lui Jacob să se uite la ea fără să înțeleagă. Thea se ridică în picioare.

— Mă iertați, vă rog? Trebuie...

Lasă restul nespus, rușinată să facă în fața lui Jacob o aluzie la nevoile ei feminine. Tânărul sare în picioare și se înclină, dar Thea a înaintat deja către draperiile ce acoperă ușa de la loja lor. Dispare în câteva clipe.

Nella nu e sigură ce s-a întâmplat, dar e dornică să restabilească atmosfera intimă, conversația despre călătorii și plăceri, prin urmare ia ulciorul de punct plătit de Jacob și-i toarnă un pahar, zâmbind, asigurându-l astfel că este un comportament normal al tinerei lor fete, care vede palmieri în inima ei.

— Nu am mai văzut-o atât de animată pe Thea în ultimele luni, spune ea. Cred că o inspirați.

Jacob soarbe din punct.

— Ați crescut-o de când s-a născut, nu-i așa?

Întrebarea i se pare ciudată, apărută din neant, cercetând începuturile, în timp ce Nella ar prefera să se concentreze pe momentul prezent. Dar trebuie să fie amabilă, să arate că nu o descumpănește nimic din ce-o întreabă.

— Da, spune Nella.

Se gândește un moment la bebelușul ascuns în dormitorul ei, furat din atelierul miniaturistei din Kalverstraat în urmă cu optsprezece ani, micul bebeluș care nu era al ei. Oare lucrurile ar fi fost diferite dacă nu l-ar fi luat atunci? Cine știe? Nu poate să o întrebe pe miniaturistă, să o oblige să explice.

— Dar nu am crescut-o singură, adaugă. Tatăl Theei a fost de mare ajutor. Și Cornelia, care încă locuiește cu noi.

— Dar este foarte trist că nu are mamă. Doamna a fost de familie bună? Întreabă Jacob, legând iscusit întrebarea de exprimarea compasiunii.

Nella simte că se învâрте camera cu ea. A devenit ușor să spună că mama Theei, din păcate, a murit. Faptul că Thea nu a cunoscut-o niciodată o ține pe Marin într-un colț al memoriei care, ai zice, nu are nici o legătură cu prezentul. Dar e numai vârful aisbergului. Numele lui Marin nu este niciodată menționat în public. Da, de familie bună. Soră de negustor, femeie de afaceri,

însă un sfinx. Crudă când dorea să fie. Inteligentă, dar și afectuoasă. A îndurat până când a încetat să mai îndure. O femeie care a împărțit patul cu servitorul fratelui ei și care a ținut legătura secretă. Nici n-ar ști de unde să înceapă.

Jacob își pune întrebări, înțelege Nella. Nu știe cine este această femeie dispărută, care și-a lăsat copilul în urmă.

Are vreo importanță? vrea să spună, simțindu-se epuizată. Are vreo importanță dacă Marin a fost spălătoreasă, sau cofetar, sau copilul ilegal al celui mai bogat regent din oraș? Marin nu este aici. Dar eu am fost aici timp de optsprezece ani.

— A fost de familie bună, spune.

Se lasă o tăcere lungă.

— Sunteți o familie apropiată, observă el.

— Ei, bine, nu avem secrete unii față de alții.

Jacob privește la scenă și soarbe din nou din punci.

— Thea e plină de pasiune.

Nella nu-și poate da seama de tonul cu care o spune.

— Oare nu toate fetele de optsprezece ani sunt așa?

— Nu, spune Jacob atât de sec, încât o șochează.

Oare câte fete de optsprezece ani cunoaște?

— Thea are un exces de temperament, adaugă el.

Nella absoarbe ce simte că e o lovitură. Temperamentul Theei este echilibrat, vrea să spună, deși ultimele săptămâni ar contrazice-o. Își toarnă un pahar și soarbe încet de parcă testează curenții conversației.

— Mama ei a fost o persoană foarte activă.

Jacob se întoarce către ea plin de curiozitate.

— Activă?

— Întotdeauna am crezut că e mult mai bine ca o femeie să fie activă. Sănătoasă, interesată. Aceste calități ar putea fi descrise ca temperament excesiv. Dar sunt necesare în lumea noastră, în orașul nostru, *seigneur*. Nimeni nu ar vrea o femeie slabă, bolnăvicioasă.

— Nu, răspunde Jacob. Și totuși a murit la naștere.

Nella strânge marginea balconului. Cruzimea lui o face să-și dorească să spargă piciorul paharului. Se forțează să fie calmă.

— A fost o întâmplare nefericită, spune ea.

Deodată se vede în camera aceea a morții cu Cornelia, în urmă cu optsprezece ani, privind cu groază cum Marin le alunecă din brațe.

— Mama ei era mai în vârstă decât alte femei.

Iartă-mă, Marin, spune în gând. *Iartă-mă, iartă-mă! Ai face la fel în locul meu.*

Și în timp ce Nella stă acolo, în luxul lojei acestui bărbat, stânjenită de lucrurile pe care le rostește, își dă seama că împrejurările acestea în care se regăsește o fac adesea să semene cu Marin. De parcă scoate cu găleata din

fântâna pe care aceasta a lăsat-o în urmă insistența și realismul rece sub care Marin își ascundea fanteziile.

Oare Jacob vrea să continue? se întreabă Nella. E oare interesat cu adevărat? Sau vrea să-mi țin gura, care flecărește ca o negustoreasă de pește, și să-l las să bea în pace?

Se înfioară, de parcă simte curentul de aer care străbate casa din Herengracht. Poate că pentru Jacob van Loos este evident modul demn de milă în care trebuie să încropească un decor pentru a impresiona un pețitor, un spectacol care pune în umbră piesa de pe scenă. Dar Jacob pare impasibil, de parcă e o conversație ca oricare alta. Nella se mustră în sinea ei și se îndreaptă de spate, gândindu-se la catastifele de cheltuieli, la rezervele de bani care s-au micșorat acum, când nu se mai pot baza pe salariul de la VOC. Opțiunile lor se îngustează. Din nou: Marin ar proceda la fel.

— Thea e mult prea specială ca să putrezească în Herengracht, spune ea fără ocolișuri.

Cuvintele ei sunt la fel de directe ca și ale lui. Sunt veridice. Îl forțează pe Jacob să se întoarcă spre ea.

— Am observat, spune ea, aranjându-și fustele, că Thea e mereu încântată să vadă piesele care se termină cu o căsătorie.

— Chiar așa?

— Da. Și este pregătită, așa cred. Asta își dorește. Thea nu ar spune-o, dar se va mărita cu bărbatul pe care îl consideră potrivit. Iar acesta va fi un bărbat norocos.

— Așa e.

Gândurile Nellei se învârt amețitor. Unde s-a dus Thea? Își amintește cum a pășit Jacob în holul lor, cum și-a dat capul pe spate ca să privească cu plăcere la *trompe l'œil*.

— Bineînțeles, Thea este singura moștenitoare, spune ea.

Intervine altă tăcere lungă. Ea așteaptă, aproape incapabilă să respire normal. Va fi de-ajuns pentru a-l convinge casa cu una dintre cele mai bune adrese din oraș?

— Deci proprietatea din Herengracht va fi a ei, spune el.

— Da.

— Așa am și crezut. Jacob se uită în sală. Expresia lui e inscrutabilă. Dar ce credeți că ar face-o fericită, *madame* Brandt, în afară de vizitele la teatru?

Nella ezită. Sunt câțiva ani de când nu mai știe ce ar putea să o facă fericită pe Thea.

— Cred că gentilomul ar trebui să o întrebe personal pe Thea.

Jacob privește la locul lăsat gol de Thea. A plecat de mult timp, și Nella se simte nesigură.

— Nu-mi place prea mult la teatru, răspunde el. Prefer asprimea vieții adevărate. Și totuși văd că Thea e încântată de teatru. Face o pauză. Ați spune

că este o persoană... cu imaginație bogată?

— Nici pe departe. Sunteți suficient de atent să vedeți asta singur. Thea îndrăgește teatrul, dar este rezonabilă. A simțit poate mai mult decât alte fete de vârsta ei cât de duri pot fi oamenii, cât te consumă..

Jacob cade pe gânduri.

— Iar teatrul este modalitatea ei de evadare?

Nella își strânge evantaiul și-l folosește pentru a arăta restul de spectatori din sală.

— În orașul ăsta nu este la fel pentru oricine își poate permite?

— Presupun că da.

— Dar Thea înțelege viața într-un mod în care acești oameni nu o pot face. Capacitatea ei de înțelegere este un avantaj. Și ar fi unul pentru orice soț.

Jacob face o grimasă.

— Nu vreau o soție cu prea multă experiență a vieții.

Nella se forțează să nu-l privească. Jacob e cel care a rostit cuvântul *soție*, nu ea. Plutește între ei ca o coloană de lumină, de viață. Universul mariajului, iar Jacob a pășit în ea.

— Thea nu are experiența vieții, spune ea. Vede lumea, dar nu se afundă în ea. Așa cum se cuvine pentru fiica unui gentilom și a unei doamne de familie bună. De aceea vine la teatru. Este crescută și educată cu demnitate.

Jacob nu spune nimic. Nella se ține tare, așteptând să vadă ce va urma. Știe că există și mirese mai comode. Acele fiice obișnuite, cu familii înnodate în plasele elitelor din Amsterdam, dar, își spune Nella, ține minte: nepoata ta este cea pe care a invitat-o.

— E straniu, observă Jacob după o vreme. În lipsa nepoatei domniei voastre lucrurile par să-și piardă strălucirea.

*

După ce piesa ia sfârșit insistă să le conducă de-a lungul canalului Keizersgracht. Nella are grijă să fie la margine, cu câțiva pași în urmă, lăsându-i pe cei doi să vorbească în pace, dar respectând normele decenței. Jacob ascultă îndatoritor vorbele Theei, și pentru restul lumii pot să pară deja un cuplu căsătorit, pășind în tihnă, înfășurați în blănurile care-i apără de frigul nopții.

La teatru Thea se întorsese în loja lui Jacob roșie, agitată și își reluate locul cu un zâmbet rapid în direcția lui, chiar înainte ca acțiunea de pe scenă să reînceapă. Obrajii ei îmbujorați arătau că știa că vorbiseră despre ea: poate acela era motivul pentru care îi lăsase singuri? Și iat-o acum, după spectacol, cum gesticulează în aerul rece de pe Cotul de Aur, entuziasmată măcar de ceva. Jacob se uită la ea, îi ascultă șuvoiul vorbelor, recunoaște pasiunea din ele. Nella nu și-a pierdut încă speranța.

Când ajung în fața ușii, lumina lumânărilor radiază prin ferestrele

salonului, iar Nella nu înțelege de ce. Otto nu stă niciodată acolo de unul singur, iar Corneliei nu-i place camera. Pentru o clipă i se pare că altcineva locuiește în casa ei, iar ritmul și rutina acesteia îi sunt complet străine. Jacob o conduce pe Thea pe treptele de la intrare, iar Nella observă cum nepoata ei își pleacă o clipă capul pentru a examina pragul ușii. Este pustiu, dar o altă recompensă le așteaptă: potențialul lor viitor în persoana acestui tânăr avocat.

— Noapte bună, doamnelor, spune el. A fost o seară foarte plăcută.

Nella li se alătură în prag.

— Thea, ție cum ți s-a părut?

Thea o privește pe mătușa ei cu ochi senini.

— A fost foarte special să vedem scena dintr-un unghi atât de avantajos. M-a ajutat să înțeleg povestea mai bine. Își ridică bărbia cu un zâmbet. Simt că sunt extrem de edificată.

Un cuvânt straniu. Thea îl rostește cu emfază, întorcându-se să ridice ciocânelul de metal în formă de delfin, înainte de a-l lăsa să cadă cu o bufnitură înfundată. Nella șovăie și se întoarce către Jacob, disperată să adauge o curtoazie, ca o promisiune a unora viitoare, înainte ca ușa să fie deschisă de către Cornelia.

— *Seigneur Van Loos*, am fost onorate în această seară, spune ea.

Jacob își scoate pălăria și dă din mână, generos. O lojă nu are mare importanță pentru el, nici financiar, dar nici spiritual. Se întreabă dacă și el înțelege povestea mai bine acum, după această seară. Și ea are impresia că-i lipsesc anumite detalii. Deodată o cuprinde îngrijorarea că nu-l vor mai vedea niciodată.

Ușa de la intrare rămâne închisă în mod inexplicabil, iar pentru o clipă Nella crede, nebunește, că nici nu este casa lor, iar Cornelia nu va apărea. Jacob va fi martor la ofilirea eleganței lor, le va vedea stând aici, în pragul pustiu al ușii, fără a avea unde să meargă, fără ca Thea să aibă o moștenire a ei. Jacob face o plecăciune și începe să coboare treptele.

— Sperăm că ne vom vedea curând, spune Nella în clipa în care Cornelia deschide ușa.

Holul se întrevede în penumbră, și Nella se simte totodată plină de regret datorită disipării serii, dar și reconfortată că în curând va fi în pat.

— Sigur că da, răspunde Jacob. Veniți la cină duminica viitoare la casa mea de pe Prinsengracht.

Nella se simte atât de ușurată că aproape vrea să se avânte în jos pe scări către el.

— Mulțumesc, spune ea.

— Voi trimite o notă. A da, jupâniță Thea? Mi-a făcut plăcere prelegerea din timpul plimbării noastre. Și eu mă simt edificat.

Thea nu spune nimic. Jacob i-a preluat cuvântul și i l-a restituit oarecum

deformat. El zâmbește și se întoarce să plece, iar ele ascultă zgomotul cizmelor lui pe piatra cubică, din ce în ce mai încet, până când rămâne doar tăcerea.

— *Prelegere?* șoptește Nella în timp ce se grăbesc să intre, dar nu e chiar mânioasă, căci au primit o invitație la cină. Simte că încă mai controlează sforile poveștii. Despre ce i-ai ținut o prelegere?

Thea oftează.

— A fost o conversație. Nu i-am vorbit decât despre piesă. Despre semnificațiile ei și cum a fost pusă în scenă.

— Ce știi tu despre cum a fost pusă în scenă?

Thea închide ușa de la intrare și se întoarce către mătușa ei.

— Mi-a povestit Rebecca Bosman. Poate să dureze foarte mult timp pentru a monta o piesă de care ne bucurăm două ore, pentru ca apoi să o alungăm din minte chiar mai repede, spune ea. Poate că *seigneur* Van Loos nu e obișnuit să audă o femeie care e în stare să încropească mai mult de o propoziție?

— *Seigneur* Van Loos e un gentilom și a ascultat cu multă atenție ce i-am spus, răspunde Nella. Și ne-a invitat la cină, Thea. Gândește-te ce poate să însemne asta.

Thea își mușcă buzele.

— Despre ce ați vorbit în lipsa mea?

Nella încearcă să schimbe subiectul.

— Otto e în salon? o întreabă pe Cornelia în timp ce îi dau șalurile și paltoanele.

— Da, conită.

— Ce face acolo? A făcut focul?

— Poate e mai bine să-l întrebi direct, răspunde Cornelia cu o expresie greu de citit. Își pune paltoanele pe braț. Thea, vino, adaugă. Îți pregătesc baia.

Femeile o privesc pe Cornelia fără să înțeleagă. Cornelia urăște să pregătească baia. Încălzirea la nesfârșit a apei, căratul ulcioarelor grele și incomode de la bucătărie până la etaj. E singura parte a gospodăriei unde poate să tolereze un pic de murdărie. Dar Cornelia o ia pe Thea de braț cu hotărâre și o conduce către scări.

— Hai, scumpa mea, spune. Nu vreau să se răcească apa.

Lasă paltoanele pe balustradă și aproape o duce pe sus pe Thea.

Nella rămâne nedumerită în capul scării și le privește cum dispar la etaj. Aruncă o privire la dunga de lumină care se întrevede pe sub ușa de la salon, dar ceva o oprește să intre. Pășește în schimb către ferestrele din hol, ca să se uite la cerul întunecat. Aș vrea și eu o baie, se gândește, cuprinzându-se cu brațele și privind la întinderea ca de catifea neagră. Răsuflarea ei aburește geamul și trasează o spirală cu degetul arătător. Poate o să folosesc apa din

baia Theei, după ce termină.

Lucas iese din penumbră și se freacă de poala ei, învârtindu-se și scoțând mieunatul lui scârțâitor.

— Te prefaci că n-ai mâncat în seara asta? îl întreabă Nella încet.

Oftează, căci nu are nici cea mai mică dorință de a intra în salon ca să-i explice această seară lui Otto, să-și apere „intențiile“, cum spune el. Pornește către scările ce duc la bucătărie, ca să găsească o fărâma de mâncare pentru motanul neostoit. Dar se oprește brusc la auzul râsetelor puternice și neașteptate din spatele ușii de la salon. Se întoarce, surprinsă. Presupusese că Otto este singur. Cine e acolo cu el la ora asta târzie?

Uitând de gustarea lui Lucas, Nella se mișcă silențios pe dale, aplecându-se să privească prin gaura cheii. Acolo, cu picioarele lui lungi de cocostârc și plete, cu hârtiile împrăștiate pe covor, stă Caspar Witsen. Se simte în largul lui în fața focului. Râde din nou când Otto, așezat în fotoliul din față, spune iar ceva. Arată ca niște prieteni vechi, cu capetele plecate către mulțimea de hârtii presărate pe jos între ei. Nella nu mai este la teatru, dar se simte de parcă privește o scenă dintr-o piesă pe care nu o înțelege.

— Ar fi uluitor, spune Caspar. Dar mai mult decât atât, ar putea fi profitabil. Dacă funcționează cultivarea.

Otto se uită la el.

— Crezi că ar putea să nu meargă?

— Trebuie să lăsăm loc pentru marja de eroare. Se prea poate! Dar eu sunt optimist, nu văd de ce n-ar merge. Deja am experiența pe care mă pot baza.

— Terenul n-a mai fost folosit de multă vreme, spune Otto.

Caspar se îndreaptă de spate.

— Chiar și așa, corespunde tuturor parametrilor. Dar mi se pare ciudat că n-ai fost niciodată acolo. N-ai fost curios?

Otto oftează.

— Sigur că da.

— Atunci cu siguranță ar fi trebuit să-l inspecțezi măcar o dată?

E rândul lui Otto să se îndrepte.

— Nu e proprietatea mea, spune el. Numai casa asta e pe numele meu, Witsen. Pot să fac ce doresc cu casa asta, dar asta-i tot.

— Însă propui o astfel de întreprindere, spune Caspar, clătinând din cap.

— Ai citit raportul, răspunde Otto. E foarte promițător, și suntem pionieri.

— Sau pio-ananasieri, spune Caspar.

Otto face o grimasă.

— Încă un lucru de trecut în contractul nostru: trebuie să încetezi cu glumele tale.

Caspar ridică mâinile, cerându-și scuze.

— Serios acum, nu putem face asta fără ea.

— Știu.

— Nu vreau să încalc proprietatea nimănui.

— Înțeleg.

— Ai spus că vorbești cu ea.

— Trebuie doar să gădesc momentul potrivit.

Nella deschide ușa și rămâne în prag. Cei doi bărbați se uită la ea, dați în vileag.

— Domnilor, acum e un moment la fel de potrivit ca oricare altul, spune ea. Cine este femeia cu care trebuie să vorbiți? Și ce anume nu puteți face fără ea?

Otto și Caspar nu au unde să fugă. Nu pot să se dezică de hârtiile împrăștiate la picioarele lor, de aerul lor de mulțumire, de complicitatea entuziastă, licărind la lumina focului din cămin. Ce își imaginează că va face Nella? Că îi va fugări prin coșul căminului și sus pe acoperiș?

— Acum văd că nici unul din voi nu mai spune nimic, zice ea.

— Witsen este oaspetele meu, răspunde Otto.

Caspar se ridică repede în picioare și face o plecăciune.

— *Madame Brandt*. Bună seara.

— Domnule Witsen. Văd că nu ați mai adus un borcan de gem de ananas de această dată. Acum avem în schimb un potop de hârtie.

Caspar se apleacă încet, adunând hârtiile foaie cu foaie, ca și cum ar fi în prezența unui animal periculos.

— Nu e nevoie, spune Nella și se apropie de cămin.

Bărbații lasă hârtoagele. Fața lui Caspar e crispată de îngrijorare, dar în ochii lui Otto se vede o sclipire de sfidare, de parcă se pregătește de luptă. Nella se gândește la Rebecca Bosman, la perfecțiunea cu care își sincronizase replicile și mișcările pe scenă în seara aceasta. Nu are de gând să aștepte momentul potrivit, peste o zi, o săptămână sau o lună, când cei doi vor fi mai bine pregătiți și vor avea avantajul. Va cere explicații, le va pretinde chiar acum.

Se apropie de covor și se uită la hârtii. La prima vedere par să fie ușor de înțeles. Diagrame de oranjerii și sere încălzite, secțiuni de invenții și mașinării, perspective cu grădini și sere. Întinde o mână să le ridice și vede dedesubt raportul agentului despre Assendelft, pe care îl încuiase în urmă cu multă vreme în camera de lucru a lui Johannes. Nici măcar nu are nevoie să-l citească pentru a-și aminti ce conține: dimensiunile terenului, utilizarea hambarului, starea casei – *nelocuibilă*.

Privirea i se oprește asupra lui. Otto se uită la Caspar, care îi evită privirea, se comportă ca niște școlari care se știu vinovați și a căror bravură și emfază au dispărut.

— De ce *anume* vă uitați la raportul despre Assendelft? Întreabă. Cei doi nu spun nimic. Otto, ce ai de gând?

Ca răspuns, Otto ridică și-i întinde o altă bucată de hârtie acoperită de cifre.

— *Assendelft*, citește ea cu voce tare: *Calculule și proiecții*.

Își trece ochii peste coloane. Nu-i vine să creadă. Bărbații au estimat profiturile pentru următorii zece ani.

Simte că o ia cu ameteală. Cei doi o fixează, le simte privirea, dar refuză să se uite la ei.

— E casa mea, spune ea.

— Aici e casa ta, spune Otto.

Nella îl ignoră.

— De ce transformați casa mea într-un exercițiu de contabilitate?

Dar știe deja răspunsul. Împinge hârtiile cu vârful gheței și îi scapă un strigăt când descoperă harta copilăriei ei. O înșfacă și o strânge atât de tare, că i se albesc articulațiile. A fost făcută cu mulți ani în urmă, iar proporțiile casei sunt greșite. Totuși, iată livezile din față și din spate. Iată grădina de ierburi medicinale și cea de zarzavaturi. Piersicii și smochinii în partea sudică, plini de fructe chiar și atât de departe în nord. Iată lacul. Și, presărate peste tot pe diagramă, notițele scrise de mâna lui Otto și probabil și de cea a lui Caspar, cu săgeți la stânga și la dreapta și puzderie de întrebări. *Reașază. Înlătură și reconstruiește. Extinderea zidului sudic aici?*

Nella se uită stupefiată câteva minute în șir la ce au făcut. Cei doi au avut îndrăzneala să pună stăpânire pe copilăria ei cu creioanele lor și apoi să o arunce cu nepăsare pe covor.

Se uită la Otto.

— *Ce ai făcut?*

— N-am făcut nimic, Nella, lasă-mă să explic...

— De când pui asta la cale? De la balul Sarragonilor încoace?

Caspar se ridică.

— Poate ar trebui să plec.

— Ba dumneata stai exact unde ești, poruncește Nella, și el se supune.

— Mi-am pierdut poziția, Petronella, spune Otto. Nu ai nici o idee cum...

Nu făceam decât să...

— Dar este a mea, răspunde Nella, lovind harta cu mâna. *A mea*. Nu a ta.

Se uită la merii de sub săgețile trasate de bărbați. Vede trunchiurile lor goлаșe și negre, noroiul din visul ei îngrozitor, camerele goale pline de amintirea durerii. Ce ușor li se pare oamenilor să creadă că pot să inscripționeze și să schimbe un loc despre care nu știu absolut nimic.

Mototolește planul, și Caspar sare în picioare.

— *Madame!* Am investit atâta timp în el!

Nella îi aruncă o privire încruntată. Dacă el ar îndrăzni să-i ia hârtia din

mână, nu ar ezita să o și rupă.

— Witsen, e în regulă, spune Otto.

Caspar se așază la loc.

— Aveai de gând să mă iei prin surprindere, îi spune lui Otto.

— Ba nu.

— Adineaori vorbeai despre mine de parcă eram doar un obstacol.

— Nu mă aștept să înțelegi, răspunde Otto pe un ton rece.

— Niciodată nu te aștepți. Dar măcar eu înțeleg că un ananas nu ne va salva.

— Și nici al treilea fiu dintr-o familie din Leiden, care crede că o poate educa pe fiica mea despre teatru. Nella, pământul de acolo...

— Jacob este viitorul. Iar *ăsta* e trecutul, spune Nella, ținând harta copilăriei ei în pumn. Și crede-mă, Otto și domnule Witsen, nu voi lăsa pe nici unul din voi să mă tragă înapoi.

Iese ca o furtună din salon, lăsându-i pe cei doi bărbați naufragiați, niște insule înconjurate de marea lor de hârtie.

XIII

Primul lucru pe care îl observă Thea este că a fost împinsă în dormitorul ei de către Cornelia și că nu e vorba de nici o baie. Nici măcar focul n-a fost aprins în cameră, iar obloanele sunt trase. Spațiul este complet întunecos, luminat numai de o lumânare de seu, cu flacăra pâlpâind la fiecare mișcare pe care o fac.

— Ce este? șoptește Thea. Ce s-a întâmplat?

Cornelia închide ușa și o încuie cu cheia. Își pune mâna în buzunarul șorțului. Pentru o clipă Thea crede că a găsit miniatura lui Walter și căsuța de aur, iar panica ei sporește. Cum o să-l explice pe iubitul ei în miniatură cu paleta lui lipsită de culori și casa goală pe dinăuntru, nu mai mare decât un sâmbure de piersică? Nu va fi în stare să dea nici un răspuns care să-i apere secretul.

— Ai primit asta când erai la teatru, spune Cornelia și îi dă brusc un plic micuț.

E prea plat să conțină o miniatură, Thea e sigură. Se simte mai calmă, se preface indiferentă și în mod intenționat nu îl ia din mâna întinsă a Corneliei.

— Un alt cadou de la Eleonor Sarragon? întreabă Cornelia cu severitate în voce.

— Se prea poate. Unde era?

— Pe prag. Iarăși. E ciudat că nu vedem niciodată cine aduce lucrurile astea, nu ți se pare?

— E doar un răvaș, spune Thea. De ce te porți așa din cauza unei scrisorele?

Cornelia își duce o mână la ochi.

— Te rog să mi-o dai, continuă Thea pe un ton cât se poate de rezonabil. Am petrecut toată seara schimbând politețuri cu un om plicticos, de care nu sunt deloc interesată, numai ca să satisfac capriciile mătușii mele. Nu le voi satisface și pe ale tale.

Cornelia e șocată, dar Thea ia cu fermitate scrisoarea din mâna ei și o împinge către ușă.

— Îți faci prea multe griji, îi spune fostei dădace și o pupă pe obraz, simțindu-i pielea fierbinte și umedă.

— Nu îmi fac destule griji.

— Cornelia, spune Thea înainte de a închide ușa, nu mai sunt o fetiță.

Când rămâne singură, Thea aprinde încă două lumânări de seu și studiază plicul. Nu poate să-și dea seama dacă e același scris pe care îl aveau miniaturile, pentru că de data asta numele ei a fost scris cu litere de mână, nu de tipar. Poate că este de la Walter, încă nesătul după întâlnirea lor grăbită de mai devreme, dintre acte, de la Schouwburg. Aproape nu-i vine să creadă că a îndrăznit să-i lase pe Jacob și pe mătușa ei în lojă ca să-l dezmierde pe iubitul ei și să se lase dezmierdată. Tânjește ca scrisoarea să fie de la el și o deschide la repezeală.

Thea Brandt, începe nota.

E ciudat că Walter i se adresează cu numele întreg. Apoi citește a doua propoziție.

Știu ce faci cu Walter Riebeeck.

Thea se holbează la cuvinte cu crampe în stomac.

Te-ai împreunat cu el, continuă nota. I te-ai dat ca o dezvățată, și te-am văzut. Dacă nu urmezi instrucțiunile mele o să spun, ca să audă tot Amsterdamul ce curvă ești.

I se usucă gura.

Toată lumea o să știe cine ești. Nu o să mai scapi niciodată de rușine, și nu e decât vina ta. Gândește-te ce va pierde familia ta. O sută de guldeni îmi vor cumpăra tăcerea. Lasă banii sub al treilea misericord din stânga altarului din Biserica Veche. O să fie controlat în fiecare zi, dar dacă banii nu apar până duminică, reputația familiei Brandt va fi distrusă pentru totdeauna.

Nu e semnată și nici pe plic nu e pusă o pecete. Thea are mâinile încheștate pe hârtie de parcă e ceva malefic de care nu poate să scape, dar apoi cu mâinile tremurânde o pune pe cuvertură și se lasă pe podea. Scoate oala de noapte de sub pat și începe să verse. Nu se poate! E un coșmar.

Thea rămâne ghemuită, așa de șocată că nici măcar nu poate să plângă. Nici un suspin măcar, nimic în afară de vărsătură asta, de parcă ar putea să scoată o sută de guldeni, de parcă ar putea să se întoarcă pe dos și să dispară, cu trupul transformat în suma de bani de care are nevoie pentru a se proteja.

Se face ghem. O sută de guldeni. Știe că tatăl și mătușa ei îi plătesc Corneliei un salariu de șaiszeci de guldeni pe an, iar Cornelia îi consideră generoși. Dar o sută de guldeni, într-o singură zi? Thea nu a văzut în viața ei atâția bani. Închide ochii, îngrozită cum n-a mai fost vreodată.

*

La trei noaptea, Thea e convinsă că familia ei doarme adânc în sfârșit. Când se ridicase mai devreme și reușise cu greu să se urce în pat, auzise o ceartă jos în salon – vocea mătușii ei care se ridica și scădea mereu, dar și vocea tatălui ei. E puțin probabil să le fi spus Cornelia despre scrisoarea

primită, căci nimeni nu se grăbește să vină în camera ei. Cornelia încă mai e discretă. Tatăl și mătușa ei se certau din altă cauză, și acum nu-i pasă să afle motivul. Auzise ușa de la camera mătușii ei cum se închide, apoi sunetul familiar al tatălui ei, umblând la parter, închizând obloanele, încredințându-și familia în grija acestei case pentru a fi protejată, o protecție care pentru Thea nu este mai mult decât o iluzie.

E înghețată sloi și abia poate să se mai miște. Genunchii îi sunt trași până sub bărbie ca niște farfurioare de os, gâtul o doare de la poziția ghemuită, iar ochii privesc țință la lumina care se stinge încet în cameră. Se gândește la Cornelia, așezată lângă ea la teatru de ziua ei de naștere.

„Am muncit din răspuți“, i-a spus atunci Cornelia. „Nu mai trebuie să trăim cu frică și rușine.“ Iar Thea nu se putea gândi decât cum să-l vadă pe Walter.

Și nu e adevărat ce a spus Cornelia. Rușinea este încă o piticanie neagră, cuibărită în fiecare colț al casei. Tatăl ei este stânjenit că și-a pierdut slujba. Cornelia nu are încredere și se teme de scrisori și pachete. Mătușa ei e disperată să lase în urmă trecutul și e dispusă ca Thea să îndure o căsnicie lipsită de dragoste numai ca să se agațe de o frântură de respectabilitate. Și fantomele rușinii încă sunt aici. Un unchi executat pentru sodomie. O mamă nemăritată, moartă la naștere. Și acum o scrisoare în care copila ei este făcută curvă.

Nimic din scrisoare nu se poate compara cu modul în care a înmugurit dragostea Theei pentru Walter. Felul în care inima ei tresaltă și se înalță la cer. Apucă din nou scrisoarea și o miroase să vadă dacă are vreun parfum, dar simte doar textura fadă a hârtiei. Nu poate să vadă cuvintele în întuneric, dar deja le-a învățat pe de rost. Ce este de fapt o curvă? se întreabă Thea, închizând ochii. Ce înseamnă și de ce să mă numesc așa? Îl iubesc pe Walter Riebeeck, și suntem logodiți.

Thea nu se poate gândi decât la o singură persoană care ar fi putut să scrie asta, sigura persoană care îi cunoaște pe amândoi. E prea dureros să-și imagineze că Rebecca, singura ei prietenă, ar putea face asta, că ar putea să o numească așa. Pare imposibil.

E o femeie stranie, singuratică, a spus Walter. Dar Thea este sigură că nu e mâna Rebeccăi. Oricât de mult îi displace Walter, și chiar dacă nu s-au despărțit în termeni amiabili ultima dată, Rebecca nu s-ar înjosi astfel. În primul rând, cea mai faimoasă actriță de la Schouwburg nu are nevoie de bani. Rebecca i-a spus Theei în mod repetat despre investițiile ei în VOC și despre casa pe care o închiriază în Leidsegracht, pentru care plătește patru sute de guldeni pe an. Și Rebecca nu e capabilă de atâta cruzime. I-a arătat deja că îi displace Walter. N-ar face una ca asta, știind bine că Thea cu siguranță i-ar pune întrebări.

Thea își îndreaptă genunchii și stă în pat îmbrăcată. Deci cine are nevoie

de atâția bani? Cine i-ar face asta?

Fii practică, își spune și încearcă să fie mai curajoasă decât se simte, în timp ce pune scrisoarea sub pernă. Deși Thea nu vrea ca otrava să fie atât de aproape de capul ei, nu îndrăznește s-o lase mai departe. O sută de guldeni ca să-și apere iubirea. De unde să ia o sumă ca asta? Căci trebuie să facă rost de bani, să-și răscumpere rușinea. Să o împingă înapoi în apă. Și acum e momentul, când casa pare moartă.

Se ridică din nou și reușește să se strecoare pe vârfuri către ușă. Picioarele îi sunt reci ca gheața, și nu se încalță ca să nu facă zgomot. Stă pe coridor și se concentrează numai pe clipa prezentă. Ce poate să vândă, ceva ce n-ar observa nimeni că lipsește? Multe dintre lucrurile lor de valoare au dispărut deja, ca să asigure ceara și lemnele de foc necesare familiei, feliile de costiță afumată și cinele cu pețitorii nedoriți. Toate tablourile în afară de unul singur dintre cele cumpărate de unchiul și de mama ei s-au dus. La fel și covoarele cele mai bune sau cele mai ornamentate piese de argint. Thea nu are nimic de valoare. Fustele și pieptarele ei, mantia, ghetetele sunt făcute din materiale de calitate, dar nu poate să le vândă, căci ce ar face fără haine, ar fi o curvă care s-ar ascunde de ochii lumii?

Stă lângă scara care duce în pod. De când era mică i s-a interzis să urce singură în pod, ca să nu cadă. Dar nimeni nu poate să o oprească acum. Thea se ține de ambele balustrade și începe să urce. Sus e frig ca într-un cavou, și nu vede mare lucru. La lumina palidă a lunii care intră printr-un geam neacoperit din centrul acoperișului cutiile voluminoase și cearșafurile care le acoperă lucesc ușor, ajutând-o să-și croiască drum printre ele pe scândurile aspre.

Trebuie să fie ceva aici care poate fi vândut, ceva ce nimeni n-a mai vrut de ani de zile. Se mișcă de colo-colo, ridicând cearșafuri ca să descopere un scaun cu trei picioare și o masă de joc care a văzut și zile mai bune. O cutie conține pături roase de purtare. Nimeni nu le-ar cumpăra, mai ales pentru banii de care are ea nevoie. În colțul podului observă un cufăr băgat sub o grindă. Se duce încet către el și îngenunchează în fața lui, mângâindu-i lemnul cu palmele. Arată ca o cutie plină de pături, dar e mult mai solid. În penumbră simte niște încuietore în ambele părți și le desface, crispându-se la auzul scârțâitului făcut de metalul ruginit. Dar capacul se ridică surprinzător de ușor, și mirosul plăcut de cedru se ridică în aer, gâdilându-i nările. Thea se uită la comoară, dându-se la o parte din calea luminii lunii.

Cărți legate în teancuri se odihnesc pe un pat de rumeguș de lemn de cedru. Ale cui să fie? În casă nu există nici o carte, căci sunt mult prea scumpe. Tatăl și mătușa ei preferă să citească catastifele cu socoteli, și mai este și Biblia de familie, desigur, dar aceste cărți ascunse sub acoperișul casei arată altfel. Thea ridică un teanc și dezleagă sfoara, apoi deschide cartea de deasupra. E un volum bine legat și gros. Înăuntru vede xilografuri cu un

naufragiu, iar sub prima carte găsește încă una și încă una, iar toate sunt de bună calitate.

O tentează să ia întreg teancul de cărți, dar cu toate că Thea n-a văzut pe nimeni urcând în pod, nici nu vrea să se observe că a dat peste comoara asta ascunsă. Schimbându-și poziția, bagă mâna mai adânc în stratul de rumeguș de cedru. Degetele ei ating un craniu mic de animal, și îi dă drumul repede. Mai sunt și pene, unele lungi care nu aparțin nici unor păsări văzute de ea vreodată. Apoi mai sunt niște capsule cu semințe ca niște giuvaieruri în mâinile ei.

Deodată Thea atinge ceva moale, dar totodată solid. Un material ca blana de samur. Spre mirarea ei mâinile dau peste o pereche de picioare, apoi o pereche de brațe, iar inima ei începe să-i bată tare când scoate o femeie în miniatură. Duce păpușa către fereastră și la lumina lunii vede o pereche de ochi cenușii, un gât elegant cu guler de modă veche. O expresie reținută și o gură fermă, familiară.

I se taie respirația. Știe cine este. Este mama ei. Își trece mâna peste fustele lui Marin, peste mânecile ei, peste mâinile subțiri. O ține în palmă. I se pare ciudat să o cunoască în sfârșit pe mama ei, acum când aceasta nu poate să-i vorbească și nici Thea nu poate spune nimic decât în șoaptă, amândouă păstrând tăcerea din motive diferite. Thea se uită ținută la păpușă, simte în detalii, în măiestria cu care e realizată, în senzația de viață din fiecare mădular pecetea aceluiași făuritor ca și al miniaturii lui Walter. Oare să fi fost făcute de aceeași persoană, iar dacă este așa, cum e posibil? Ce caută o miniatură a mamei ei în pod și cine a pus-o acolo? Și de ce nu i-a spus nimeni niciodată de existența ei?

Păpușa mută și plină de secrete, în ciuda gurii puternice și promițătoare, continuă să privească ținută cu ochi orbi la fiica ei vie. Cu inima bubuindu-i în piept și cu păpușa lui Marin în mână, Thea se întoarce la cufăr și începe să cotrobăie în el, până când cealaltă mână găsește altă figurină ascunsă în rumeguș. O duce înapoi la geam și îl recunoaște imediat pe tatăl ei. E îmbrăcat după obiceiul lui, în negru, iar privirea-i senină e inconfundabilă.

— Papa? șoptește, neputându-se abține să nu vorbească cu el, căci asemănarea este stranie.

Dar tatăl Theei doarme dus în camera de sub picioarele ei. Aceasta este doar o dublură inexplicabilă.

Thea îi ține între degete, sub razele palide ale lunii, pe amândoi părinții ei. Își dorește ca ei să-i ofere răspunsurile de care are nevoie. Privindu-i cum stau împreună în acest fel, Thea simte din nou cât de puțin le cunoaște povestea, ferecată pentru totdeauna de tăcerea și neînduplecarea morții. Oricât va încerca nu va putea gusta iubirea dintre ei. Aceste păpuși nu-i vor spune nimic, oricât de frumoase și delicate ar fi ele.

Dar pentru o clipă se gândește să le ia în camera ei. Ar putea să li se

alături lui Walter și căsuței de aur, comoara ei micșorată la dimensiuni acceptabile pentru a sta sub pat, unde trecutul se întâlnește cu viitorul. Dar ceva o oprește. Aceste miniaturi trebuie să stea aici, împreună. Nu îi aparțin. Thea nu știe prea bine ale cui sunt, dar nici nu poate să le mute. Nu trebuie să le acapareze. Dacă tatăl ei viu nu-i vorbește despre trecut, despre lucruri personale, ce așteptări să aibă din partea unei păpuși?

Și ca să fie sinceră până la capăt, sunt cam stranii. Thea nu știe ce ar trebui să simtă, confruntată cum este cu întruchiparea mamei ei după atâția ani. Presupusese că s-ar simți încântată sau apropiată de ea. Dar poate că e îndeajuns să știe că dublura ei este aici, ocrotită în patul ei de cedru, sub această formă impenetrabilă, în timp ce oasele ei se transformă încet în pulbere sub podeaua din Biserica Veche.

— O să vin în vizită, șoptește Thea la urechea mamei, deși oricât de realist ar fi realizată, urechea lui Marin n-aude. Nici ochii ei nu văd. Thea îi pune pe mama și tatăl ei înapoi în culcușul de rumeguș și îi acoperă, cu inima ciudat de grea. O mai ține pe mama ei încă o clipă, iar când își trage mâna atinge în treacăt ceva asemănător unui pergament rulat.

Îl apucă, presupunând că e un tablou. Toată lumea știe că amsterdamezilor le plac tablourile, fie înrămate sau nu. *Acesta* chiar ar fi un lucru care poate fi vândut, își spune. Frigul și întunericul din pod au început să o copleșească, iar descoperirea păpușilor a tulburat-o, prin urmare, fără să mai stea pe gânduri, scoate ruloul, închide capacul cufărului și-l încuie la loc. Un val de hotărâre o străbate din cap până în picioare. Încet și silențios, cu ruloul în mână, Thea se îndepărtează de părinții ei minusculi, mergând pe vârfuri pe podeaua acoperită de filigranul razelor lunii. Aruncând o ultimă privire cufărului lăsat în urmă, coboară scara, părăsind tărâmul morții.

În camera ei aprinde ciaturile de lumânare și derulează ce a găsit. E surprinsă că nu descoperă un peisaj burghez cu o moară de vânt sau o fermă, nici una dintre scenele cu țărani într-o tavernă care par să existe din abundență în piețele orașului. În schimb vede o hartă detaliată a Africii. Cineva a scris pe ea: *Vremea? Mâncarea? Dumnezeu?*

Thea nu recunoaște scrisul. Nici nu recunoaște denumirea locului din partea de jos, în vestul continentului, unde sunt scrise întrebările, etichetat ca fiind *Dahomey*. Dar este o hartă de bună calitate, poate să vadă asta chiar la lumina slabă a lumânărilor. A fost trasată cu grijă la detalii, la topografia uscatului și țărmurilor. Entuziasmul ei sporește: va primi un preț bun, în ciuda celor trei întrebări scrise cu cerneală. Poate întrebările îi vor spori valoarea. Poate să nascocască o poveste despre ele.

— Suntem o familie de aventurieri, se imaginează spunând cartografilor de pe Raamstraat. La urma urmelor am călătorit dincolo de covorul din sufragerie.

Thea rulează harta și o ascunde în spatele tăbliei patului, ca să n-o vadă

Cornelia când intră dimineața. Somnul ei până în zori e scurt și neliniștit. Visează că mâna mamei ei iese din cufărul din pod, cu palma îngustă de ceară oferindu-i un buchet de păianjeni mișcători. Păianjenii se rostogolesc, picioarele lor negre se transformă în liniile negre ale unei hărți ce ilustrează munți și lacuri necunoscute Theei, dintr-o lume nouă și ostilă.

XIV

În sufragerie neguțătorul de artă stă în fața tabloului cu naufragiul de Bakhuizen. Nu este aceeași persoană care a cumpărat celelalte tablouri. Nella a dorit să fragmenteze stânjeneala, astfel că în ultimele luni a ales câțiva neguțători diferiți din *Lista lui Smit*. De Vries, cel de acum, este un tânăr înalt cu aerul cuiva obișnuit să pozeze pentru propriul portret mai degrabă decât cel care le vinde. Nu știe despre celelalte lucrări de artă care au părăsit deja casa împachetate în mătase și pânză de sac. Cel puțin așa speră Nella, altminteri îi va mirosi disperarea. Deși bineînțeles că are ochi și poate să vadă și singur pereții dezgoliți.

— Este unul dintre tablourile bune, spune el, iar ea e surprinsă.

Nu pentru că nu se aștepta să fie de bună calitate, căci fusese achiziționat de Marin, la urma urmei, ci pentru că De Vries admite. E obișnuită cu ezitățile acestor neguțători: cereri de reducere, grimase, orice pentru a asigura un preț scăzut. Le cunoaște trucurile și e mândră că în cea mai mare parte a reușit să le contracareze și să obțină prețuri bune pentru piesele care i-au împodobit existența timp de optsprezece ani.

În timp ce De Vries evaluează tabloul, Nella se întreabă ce efect are asupra unei persoane renunțarea la aceste peisaje fantastice, la aceste povești vizuale prinse în rame grele de stejar? Creează mai mult spațiu în cap, în zona dorințelor? Se obișnuise cu atâtea aceste tablouri, chiar și cu cele care nu-i erau pe plac, cu iepuri morți, păsări însângerate, fructe putrede, alese de Marin în semn de reamintire a trecerii timpului și a inevitabilității morții. Și cu toate că nu i-au plăcut niciodată acele catarge asemeni unor crucifixe, albul ochilor marinarilor, mesajul anost, transmitând pericolele călătoriilor, concomitent cu sugestia că sunt palpitate, îi vor lipsi totuși. Era preferatul lui Marin. Iar pereții lor vor rămâne dezgoliți în întregime după ce va fi vândut și acest tablou.

— Rama este poleită cu foiță de aur, spune ea. Presupun că doriți și rama.

De Vries clipește rar. Genele lui nisipii și obrajii roz îi amintesc Nellei de un purceluș. Se aude un zgomot la ușă, și Thea își face apariția, neștiind că Nella nu e singură. Pare ciudat de vinovată și se sperie la vederea lui De Vries. Nella sesizează pe chipul lui străfulgerarea pasageră de surpriză, înainte

ca aceasta să dispară lin, iar trăsăturile-i redevin calme. Tot ce face în munca lui trebuie să fie lin, presupune Nella, netulburat. Este cel mai firesc lucru din lume pentru o văduvă să locuiască într-o casă atât de grandioasă pe marginea canalului Herengracht și să nu aibă tablouri pe pereți. Și este cel mai firesc lucru ca Thea să-și facă apariția așa, dar nu îmbrăcată ca o servitoare, ci ca o femeie de societate, cu fusta ei sobră, neagră și boneta îngrijită de culoarea aurie a unei cepe perfecte. De Vries o privește pe Thea de parcă ar fi o natură moartă.

— Unde este papa? întreabă Thea.

— În oraș, răspunde Nella. *Seigneur* De Vries evaluează un tablou pentru mine.

De Vries face o plecăciune, dar Thea nu se clintește.

— Papa știe că îl vinzi? întreabă ea, iar întrebarea răspândește furie în tot corpul Nellei.

De ce presupune Thea că are nevoie de aprobarea lui Otto ca să vândă tabloul? Tablourile mi-au fost încredințate mie, vrea să spună Nella. Nu trebuie să-i dau socoteală tatălui tău, și nici unei fete de optsprezece ani. Pot să fac ce vreau cu tabloul. Gândurile ei se întorc la schițele și calculele împrăștiate pe podeaua salonului, laborioase, detaliate și dureroase. La aerul de complicitate dintre Caspar și Otto. La mulțumirea de sine a bărbaților. I se încheștează pumnii, și se forțează să-i relaxeze. Nu se va lăsa învinsă de desene cu sere și livezi.

— Vă rog să mă scuzați, domnule, spune ea. Vă las să continuați examinarea.

De Vries face din nou o plecăciune.

— Cu plăcere, doamnă.

Afară, în hol, Nella o confruntă pe Thea.

— Ce s-a întâmplat? întreabă încet.

— Nimic, spune Thea, dar arată aproape febrilă. Are cercuri întunecate sub ochii căprui ce par prea strălucitori, iar mișcările ei au o agitație neobișnuită. Chiar vinzi tabloul?

— Avem nevoie de bani, șoptește Nella, încercând să-și ascundă tonul acuzator, dar eșuând.

— Nu e vina mea, șoptește Thea. Se întoarce să plece, luându-și mantia și punându-și-o pe umeri. Mă duc să cumpăr niște plătică pentru Cornelia.

Deodată se oprește, pironită în loc.

— Despre ce vă certați azi-noapte?

— Nu ne certam.

— Bineînțeles că vă certați. V-am auzit.

Pentru o clipă Nella și-ar dori să mintă. Dar nu vrea să facă efortul de a inventa o minciună.

— Caspar Witsen era aici, spune ea. Tatăl tău l-a invitat să vină când noi nu eram acasă.

Thea face ochii mari.

— Botanistul?

— Se pare că încă de la balul Sarragonilor încoace tatăl tău și cu el au pus la cale niște planuri secrete.

— Ce planuri?

— Mai bine întreabă-l pe tatăl tău. Nu am timp acum.

Nella schițează un gest pentru a se întoarce în sufragerie, dar Thea o prinde de braț.

— Spune-mi, mătușă Nella. Te rog.

O lungă tăcere se așterne. Casa este neclintită în jurul lor.

— Tatăl tău și Caspar Witsen vor să planteze ananași pe pământul meu, spune Nella.

— Ananași?

— Da. Cu sere încălzite și tot tacâmul. Vor să înceapă o afacere împreună, cred. Un botanist și un funcționar. Mari întreprinzători.

Nella știe că sună răutăcioasă, că vorbele ei îi fac o defavoare lui Otto și că nu e înțelept să-și exprime sentimentele față de fiica lui.

— Numai că nu au bani pentru afacerea asta, spune. Iar tatăl tău încă nu mi-a spus de unde are de gând să-i procure.

Thea pare gânditoare.

— În Assendelft? Unde s-a înecat mama ta?

Nella simte o durere în coaste.

— Du-te și cumpără plătica. Și nu pierde vremea de pomană.

Deodată, Thea își pune mâna pe brațul mătușii ei. Atingerea ei este caldă și puternică. De mult nu și-au mai arătat afecțiunea în mod fizic.

— Când mă întorc, spune Thea încet, tabloul mamei mele nu va mai fi aici?

Nella ezită.

— Thea, altfel cum crezi că am putea să plătim pentru plătica după care te duci?

Thea își retrage mâna, iar blândețea se evaporă de pe chipul ei. Se dizolvă într-un loc unde Nella nu are acces.

Nella primește două sute de guldeni de la De Vries pentru tabloul de Bakhuizen. Nu e o sumă impresionantă, dar nici de lepădat. Mai mult decât orice, guldenii sunt ca un talisman împotriva viitorului ce va să fie, de care se teme Nella dacă Thea nu dorește să-l accepte pe Jacob, iar Otto nu poate să găsească o altă slujbă.

De Vries îi înmânează banii numerar, nu sub formă de cambie. Oare câți alți guldeni poartă cu el prin oraș? Îl privește cum scoate de pe perete tabloul

în ramă aurită, cu brațele desfăcute larg, cuprinzând marea înspumată în îmbrățișarea lui. Imaginează-ți, să fii atât de imun la bogăția ta încât să mășșăluiești pe malurile canalelor cu sute de guldeni în mantie, desprinzându-se de pe corpul tău ca niște frunze uscate.

Dar sunt mulți oameni ca el în oraș. Multă vreme și soțul Nellei a fost unul dintre ei. Poate că te mai jefuiește cineva pe Damrak, dar nu e sfârșitul lumii. Deși Johannes a fost jefuit, își spune ea, iar lumea lui a luat sfârșit. Prin urmare va avea grijă de cei două sute de guldeni cu ferocitate, pentru că e o sumă mai mare decât au văzut de-o bună bucată de timp.

Stă în pragul ușii și-l privește pe De Vries cum cară tabloul de-a lungul canalului înainte de a-l încărcă în spatele șaretei lui. Se cațără pe capră lângă vizitiu, care pocnește din bici, iar calul o ia din loc.

Cornelia a ieșit să se uite și ea.

— Deci asta-i tot, spune. Otto o să fie luat pe nepregătite.

— Nu mai mult decât am fost eu, când l-am găsit pe Caspar Witsen în salon azi-noapte. Știai ce are de gând?

— Nu, conică.

Expresia Corneliei este atât de sumbră, că Nella o crede.

— Ai rugat-o pe Thea să-ți cumpere plătică? întreabă.

Cornelia e șocată.

— Nu.

— Așa mi-a spus.

Cornelia nu răspunde și se uită în ambele direcții ale canalului.

— Pe cine cauți?

— Pe Thea, bineînțeles.

— Dar abia a plecat. Cornelia, spune-mi, e totul în regulă?

Cornelia își frământă mâinile, privind încă atentă în lungul canalului.

— Totul e bine.

Nella i se alătură vechii ei tovarășe și se uită în sus și în jos pe Herengracht, dar nu în căutarea unei tinere înalte, cu boneta ca o ceapă perfectă și un coș cu plătică, ci în căutarea unui cap blond cu ochi căprui și luminoși, atât de arzători, că uneori par portocalii. E convinsă că miniaturista se apropie. Nella simte că timpul ei expiră.

— *Tu* pe cine cauți? întreabă Cornelia, cu ochii mijiți de suspiciune.

— Pe nimeni, spune Nella. Suntem doar două femei în pragul ușii, Cornelia. Nu așteptăm pe nimeni.

Aproape o oră mai târziu Nella îl aude pe Otto cum o strigă. Stă în camera ei cu harta Assedelftului plină de notițele bărbaților desfășurată pe pat, cu cei două sute de guldeni din vânzarea tabloului ascunși sub saltea. Pașii lui Otto se aud urcând scările, apoi urmează o ciocănitură fermă la ușa dormitorului ei. Își îndreaptă boneta și șuvițele scăpate de păr, apoi își netezește fustele.

— Intră.

Otto își face apariția.

— Trebuie să vorbim.

Nella arată harta de pe pat.

— Ce mai rămâne de spus? Nu voi permite acest lucru.

Otto aruncă o privire hărții.

— Cornelia mi-a spus că ai vândut naufragiul lui Bakhuizen.

— Și dacă l-am vândut?

— Nu m-ai consultat.

— A devenit un obicei în casa asta.

— Două sute de guldeni nu a fost destul. A profitat de tine.

— Sunt obișnuită cu bărbații care fac asta.

— Nella...

— Două sute e un preț bun. Tablourile mi-au fost lăsate mie, spune Nella tăios, deși urâște că sună morocănoasă, de parcă sunt doi frați care se ceartă pe moștenirea părinților.

Adevărul e că ar fi acceptat orice sumă, știind cât îl va enerva pe Otto să piardă ultimul tablou. Obrajii îi sunt îmbujorați de mânie, dar și de rușine. Simte că nu are nici o schiță sau calcule pentru viitorul ei și că nu are pe nimeni alături de care să-l planifice.

— Aici am ajuns? Întreabă Otto de parcă îi citește gândurile. Să ne separăm posesiile? Am împărțit totul până acum.

Nella împunge cu degetul hârtiile de pe pat.

— Și totuși părei destul de mulțumit să mă separi de ce este numai al meu.

Otto închide încet ușa și vine să se așeze în scaunul de lângă pat.

— Van Loos nu trebuie să o aibă pe Thea, spune el.

— De ce nu? Poate că ea îl va dori.

El o ignoră.

— Caut alte soluții pentru ieșirea din impas.

— Prin exploatarea casei mele din copilărie fără să-mi ceri măcar părerea?

Ridică ochii către ea.

— Nu o exploatez. Bineînțeles că noi te-am fi întrebat.

— Noi.

— Te întreb acum. Am vrut să pun totul în ordine ca să am răspunsuri la întrebările tale.

— Iată o întrebare: Ce știi despre perioada când am locuit în casa aceea? Despre copilăria mea?

— La fel de puțin cât știi și tu despre a mea. Dar ce are copilăria de-a face cu toate astea? Este o casă, Petronella. N-ai mai fost acolo de aproape douăzeci de ani. Demoleaz-o și ia-o de la capăt.

— Când locuim pe Herengracht, în centrul lumii?

— Acolo poți să cultivi ceva, să crești, spune Otto. Poți să respiri. Poți să eviți petrecerile plictisitoare date de Clara Sarragon. Să încetezi să cauți pețitori nedoriți.

— Thea *are nevoie* de pețitori. Assendelft e în trecut, spune Nella, oftând. Și e prea mare riscul. Casa este o ruină, Otto. Crede-mă. Structura e instabilă. Iar pământul pe care ți-ai clădit proiectul s-a degradat. E mlăștinos, noroios.

Otto își pune mâinile în cap.

— Sol mlăștinos, asta spune Caspar că ne trebuie.

— Elitele au casele lor de la țară pentru că dispun de servitori, continuă Nella. Au bani în plus să-și întrețină palatele plăcerii. Tu îți închipui că vei trăi ca un prinț, dar vei trăi ca un fermier.

— Mai bine așa decât mincinos.

Nella își flutură mâna deasupra hărții.

— Nu avem capital pentru fanteziile tale. De unde o să faci rost de el?

Otto evită să o privească și Nella, simțind o fărâamă de avantaj, insistă.

— Otto, casa asta, casa lui Johannes și a lui Marin, m-a găzduit optsprezece ani, iar pe tine chiar și mai multă vreme. Nu e o minciună. E una dintre cele mai prestigioase adrese...

— Ești ca o pasăre cu un singur tril! spune el. Ce folos că avem una dintre cele mai prestigioase adrese, dacă o folosești numai ca să cerșești atenția primului bărbat oarecum interesat de fiica mea? Dacă vinzi ieftin moștenirea mamei ei, ca să plătești pentru ținutele ei?

Nella încearcă să-și controleze furia.

— *Trebuie* să-l luăm în considerare pe Jacob. Casa asta i-a sporit interesul față de ea, nu vezi?

— Și te-ai întrebat care este interesul lui?

— Ce vrei să spui?

Otto pare epuizat.

— De ce crezi că a ales-o pe Thea? întreabă.

— Pentru că îi place de ea!

— Îi *place* de ea. Am mai văzut lucrurile astea, Nella: interesul unui bărbat ca el în fete tinere care arată ca Thea. Am văzut ce înseamnă că le *place*, cum spui tu, și ce se întâmplă apoi și nu am încredere în el. De parcă fiica mea e un fluture cum n-a mai văzut până acum. O va expune pe perete în colecția lui, și apoi va uita de ea de îndată ce vede altă pereche de aripi mai strălucitoare.

Otto e vehement. Nella se uită la el și vede cu groază că ochii îi sunt plini de lacrimi. Îl simte că șovăie.

— Thea nu este un fluture, spune ea.

— Știu asta. Dar pui prea mare preț pe părerea lui.

— Iar tu nu pui destul. Thea este o amsterdameză care are nevoie de un

viitor, iar casa asta îi reflectă statutul! Credibilă. Demnă. Bogată. I-a atras atenția lui Jacob, și el a văzut-o pe Thea în mijlocul acestei case.

Otto își șterge ochii. O privește ținută, dar Nella nu renunță.

— Dar cine o va vedea, Otto, dacă stă în mijlocul unui grajd undeva departe pentru tot restul vieții, așteptând să crească ananașii tăi?

— Pereții noștri sunt goi. Jacob vede și asta. Iar zestrea ei e ridicolă.

— Nu e chiar așa de ridicolă. Am strâns câte ceva pentru ea. Iar acum avem și banii de pe tablou...

Otto se ridică în picioare și merge la fereastră.

— Două sute de guldeni? Pe ce lume trăiești, de-ți închipui că se vor căsători?

— Nu ai fost cu noi la teatru seara trecută. O subestimezi pe fiica ta și pe el.

— Și ce ar spune Van Loos dacă ar afla că nu mai am slujba de la VOC?

— Nu e nevoie ca Jacob să știe acest lucru, Otto, spune ea aproape în șoaptă. Nu uita că ne-a invitat la cină duminică. Cred că o cerere în căsătorie e iminentă.

— Îți faci iluzii.

Nella arată către hartă.

— *Eu* sunt cea care îmi fac iluzii?

— Vorbești despre visurile tale, Nella, nu despre ale ei. Thea nu-l iubește.

— Nu de dragoste e vorba! Nu știi ce înseamnă să fii femeie. Să nu ai nici o influență.

Otto se întoarce și se uită la ea.

— Crede-mă, Petronella. Am o oarecare idee.

Nella privește crăpăturile dintre scândurile dușumelei, lemnul lustruit și neted pe unde pașii ei au umblat în toți acești ani.

— Ar trebui măcar să ascuți ce are Caspar Witsen de zis, continuă Otto, iar ea îi simte efortul de a-și menține vocea egală. Planurile...

— Viitorul nostru stă într-un fruct ȣepos? Și tatăl meu avea livezi, dacă vrei să știi. Mere pentru cidru. Rachiul de cireșe. Dar uite ce s-a ales de asta. Caspar nu este neguțator, Otto. Nu este ca Johannes...

— Johannes a riscat și el, iar răsplata lui a fost că a câștigat. Uită că am lucrat alături de el ani de-a rândul...

— A fost răsplătit? râde Nella. Johannes a zburat prea aproape de soare! Și uite ce s-a întâmplat cu noi toți. Ne-ai târî după tine la capătul lumii, ca să ne câștigăm cu greu existența sub un acoperiș putred, cu unghiile pline de țărână, de dragul visului unui botanist de la universitate?

— Assendelft nu e capătul lumii.

— Nu ai fost niciodată la Assendelft.

— Dar am fost la capătul lumii. Și într-un fel sau altul voi intra în afaceri

cu Caspar Witsen.

Se opresc când nu mai au suflu. Nu s-au mai certat așa niciodată, dar continuă, frustrați unul de celălalt și de situația fără ieșire în care se află. Nella trage aer adânc în piept.

— Și iar te întreb, de unde iei banii ca să construiești sere cu încălzire? spune fără să mai poată menține vocea în registrul scăzut. Dar parascoveniile? Acoperișuri și țevi pentru aburi? Cu ce o să cumperi panouri de sticlă? Dar semințe și sticle, ca să nu mai vorbim de salarii pentru servitori? E o nebunie, Otto. Noi nu suntem Clara Sarragon. Nu putem să ne permitem botaniști personali cu care să ne lăudăm pe la baluri!

— Nu, nu suntem, slavă Domnului.

— Deci, pentru ultima dată te întreb: cum o să-ți permiți toate astea?

Otto tace câteva clipe.

— O să vând casa asta.

Ea se uită țintă la el.

— *Poftim?*

— Altminteri nu se poate. Am adus pe cineva să evalueze casa.

— *Când?*

— Nu contează când. Mi-a spus că valorează patru sute de mii de guldeni.

Se așterne tăcerea. Otto stă la geam și admiră grandoarea canalului Herengracht. Nella se așază pe marginea patului, amețită, cu coapsa stângă mototolind colțul hărții. Suma este astronomică, ipotetică, dar o simte ca pe o lovitură aproape fizică.

— Nu se poate să fii serios, șoptește. Nu ai de gând să mă faci să mă mut de aici înapoi *acolo*?

— De ce nu? întreabă Otto. Chiar ți se pare că orașul ăsta mai este încă la fel?

— Orașul se schimbă continuu. Ne poate oferi totul. Iar casa asta e tot ce avem, datorită locului unde se află, ca să putem primi ce ni se cuvine. Nella simte că intră în panică, că viața ei de până atunci se transformă și-i scapă cu totul de sub control. Casa arată lumii cine suntem.

— Știi foarte bine că e doar un castel de nisip.

— Ar fi o trădare a memoriei lui Johannes și a lui Marin. Și a vieții noastre de aici. Nici măcar nu ai fost vreodată la Assendelft și vrei să te descotorosești de măreția asta?

— Măreție? repetă Otto indignat. Măreția oamenilor precum Clara Sarragon? Precum angajatorii mei de la VOC? Precum nevestele neguțătorilor care te ignoră la adunările breslelor? Am cunoscut multe femei aidoma Clarei Sarragon în decursul vieții mele. Mai multe decât crezi. Și pe bărbații lor. Refuz să-i mai cunosc. Și nu vorbesc despre a ne învăța la petreceri de societate cu mici gustări în mână. Mai bine le mănânc aici, în bucătăria mea.

— Atunci despre ce e vorba? Care e adevăratul motiv pentru care vrei să faci asta? Ai de gând să o folosești întotdeauna pe Thea drept pretext?

Acum e rândul lui să se arate sufocat de indignare.

— Ce Dumnezeu mai înseamnă și asta? Mă gândesc numai la binele ei. Avem șansa să ne schimbăm destinul.

Nella se ridică în picioare.

— Destinul *tău*, spune ea. Nu poți să vinzi casa. Nu te las să iei Assendelftul.

— Atunci dă-ne pământul, spune Otto. Li se întâlnesc ochii, dar nici unul nu cedează. Lasă-ne nouă pământul.

— Nu. Trebuie să găsești un alt loc în care să-ți cultivi imperiul.

Otto e revoltat.

— Imperiul? Nu e vorba de nici un imperiu.

— Nu?

— Nu te îmbufna, Nella, pentru că nu ai o idee mai bună decât asta. Nu fi meschină.

— Nu e meschinărie, e bun-simț.

— Preferi să rămâi prizonieră în orașul ăsta pentru următorii optsprezece ani? Întreabă el. Viața ta mărunță conservată în aspic? Casa aceea și pământul sunt goale. Pregătite. *Acela* ar fi un lucru de bun-simț. Ananasul ar putea să însemne mai mult pentru noi decât un simplu fruct.

— Nu, spune Nella. Poți să-mi consideri viața mărunță, dar e prea riscant, și nu voi renunța la Jacob.

Otto pășește apăsător către ușa dormitorului ei și o deschide cu violență. Aerul dintre ei e ca o rană. Înainte de a pleca se întoarce către ea.

— Ce ar trebui să se întâmple ca să fii de acord?

— De acolo am venit, spune Nella. Acel loc aparține trecutului. Și nu te las să irosești viitorul fiicei tale, precum părinții mei l-au irosit pe al meu.

El trănțește ușa în urma lui. Nella continuă să stea jos și se abține din rășputeri să nu plângă.

XV

Al treilea misericord din stânga altarului are o sculptură cu un bărbat și o femeie. Cuplul de lemn este în echilibru, cu mâinile și tălpile lipite, dar cu trupurile îndepărtate. Thea se uită ținută la ele. Oare degetele de la picioarele și mâinile lor se căznesc să se desprindă sau, dimpotrivă, să se salveze de la cădere? Bărbatul pare să se strâmbe, cu capul întors, iar femeia, cu boneta ei îngrijită ca o sferă perfectă, îl fixează cu o expresie ezitantă. Sunt într-o încheștare, dar nici unul nu-i dă drumul celuilalt. Thea se uită la cuplul micuț fără să poată intui care este pilda pe care o ilustrează. Și trebuie *neapărat* să fie o pildă, căci se află în Biserica Veche din Amsterdam.

Se îndreaptă și se uită în jur, îngrozită la gândul că va fi văzută, dar Biserica Veche înainte de amiază nu e deloc plină de oameni. Un bătrân stă în contemplație, singur, cu pălăria în mână, două femei pășesc încet pe dalele reci, iar un cuplu într-un colț îndepărtat pare să aibă o întâlnire amoroasă, nu una pioasă. Nimeni nu observă că este aici. Thea are o sută de guldeni și răvașul prin care i s-au cerut în buzunarul fustei și scoate încet banii.

După ce scăpase de mătușa ei sub pretextul că trebuie să cumpere plătică pentru Cornelia mersese pe Raamstraat, în Jordaan, cu harta rulată a Africii ascunsă în coșul ei, în căutarea cartografului pe care îl alesese din *Lista lui Smit*. Se așteptase ca omul să încerce să o păcălească. Era obișnuită să fie subestimată, faptul că era femeie și culoarea pielii ei orbindu-i pe bărbații din spatele tejghelelor din apotecă, a tarabelor cu pește și ale măcelăriilor. Și ale prăvăliilor de hărți. Dar nu petrecuse optsprezece ani de-a dreapta Corneliei fără a învăța câteva lucruri despre comerț: tocmeala, chiar flirtul nesuferit, însă eficient, uneori și necesar, dar și certitudinea că mai sunt și alți negustori care îi pot oferi un preț mai bun.

Thea știa că este o hartă de calitate. Într-adevăr, nici una dintre hărțile din prăvălia cartografului nu era la fel de detaliată și ornată. Ochii acestuia se făcuseră mari când desfășurase harta, deși se prefăcuse repede a fi indiferent, de parcă ar fi fost un soi de hartă care îi trecea pe sub ochi în fiecare zi. Până la urmă Thea i-o vânduse pentru două sute cincizeci de guldeni. Nu simțea decât o ușoară urmă de regret că lăsase harta în urmă. Era doar o bucată de hârtie, iar bucățile de hârtie pe care le avea acum în posesia ei dețineau mult

mai multă putere. Thea auzise cuvintele mătușii ei de nenumărate ori. Dacă banii pot să cumpere un soi de libertate, pot să cumpere și tăcerea.

Dacă nu altceva, harta era doar o reamintire că viața Theei era foarte îngustă. Și acum avea guldeni de rezervă, îndeajuns pentru un cuplu logodit să plătească un preot care să-i cunune, și apoi să fugă la Paris. În timp ce împinge banii sub misericordul cu cei doi care se războiesc se gândește ce ușor ar fi în multe privințe să fie o Catarina sau Eleonor Sarragon. Să fie bogată, să aibă o nuanță a pielii acceptabilă, să fie pasivă, să nu poarte grija banilor sau să se întrebe de unde provin. Să nu trebuiască să se ascundă, să fie mereu în alertă că va fi privită sau că va intra în gura lumii. Și-ar dori ca măcar pentru o zi să simtă cum ar fi. Să facă ce vrea doar pentru că vrea să facă acel lucru. Să fie liberă.

După ce verifică din nou că banii sunt bine ascunși, Thea se duce în colțul estic al bisericii. Aici se află locul unde e înmormântată mama ei. Se gândește la micuța ei întruchipare din pod, îngropată sub așchiile de cedru, în întuneric. Thea nu vine să viziteze mormântul atât de des precum s-ar cuveni. Adevărul este că pare la fel de ciudat ca și cum s-ar strecura tiptil pe scările care duc la pod ca să se uite la miniatură. Mama ei e mai prezentă în felul în care tatăl și mătușa ei evită subiectul absenței sale, în tăcerile lor ce trasează silueta unei femei abia văzute cu coada ochiului într-un colț de cameră.

Cum poate Thea să stea în fața mormântului și să-și amintească de ea, când nu are amintiri, când nu vor să-i spună poveștile lui Marin nici măcar acum? Tot ce simte Thea când se gândește la mama ei este confuzie și un fel de lapsus, ca o busolă fără ac. Chiar și așa, stă în fața mormântului unde odihnesc oasele mamei, iar vitraliile inundă piatra cenușie cu nuanțe de galben și verde palid, cu pete de rubiniu și violet albăstriu. Singurele cuvinte inscripționate pe locul de veci al lui Marin Brandt sunt: *Lucrurile se pot schimba*.

E un mesaj plin de speranță, dar pentru că e vorba de Amsterdam, constituie și un avertisment. Noaptea se va așterne din nou, nu te lăsa pe tânjală! Profită de ocazie și du o viață confortabilă, dar nu iubi banii! Oare arăt ca o fiică devotată care vine să aducă flori? se întreabă Thea privind lespedea mormântului. Nu, am venit să aduc bani ca să-mi protejez inima, ca o iubită devotată. Poate mama ar înțelege. Marin poate ar înțelege că iubirea secretă a Theei pentru Walter va dura în ciuda atacurilor. Că Thea va da bani ca să țină scandalul la distanță, că se va strădui din răspuțeri să mențină aparențele. Thea s-a pregătit bine pentru asta. Va face tot ce va fi nevoie. Până la urmă și mama ei a făcut la fel, căci a iubit un bărbat pe care societatea nu l-ar fi acceptat.

Știu ce faci cu Walter Riebeeck. Thea se înfioară și se uită în direcția misericordului. Dar acolo nu este nimeni.

Afară, la lumina vie a zilei, soarele pare încurajator. Thea e mulțumită că

a acționat cu hotărâre. Pentru o clipă se gândește să treacă pe la Schouwburg în speranța că-l va găsi pe Walter, ca să-i spună ce s-a întâmplat și ce repede a rezolvat. Îi place să găsească noi moduri în care să-i arate cât de departe ar merge pentru iubirea lor, cum îl va proteja cu orice preț. Dar poate că e imatur. Rebecca nu ar proceda așa, dar Thea e mulțumită că poate să se descurce, știind că e mai mult decât capabilă să facă față amenințării scrisorii de șantaj de una singură.

Dar în timp ce Thea grăbește pasul prin partea veche a orașului către casă, trebuie să recunoască încă un motiv, mai profund, pentru a ține scrisoarea secretă. Nu vrea să-l sperie pe Walter. După reacția lui exagerată la vederea miniaturii și frica lui că cineva i-ar urmări, cum ar reacționa la un răvaș care o face curvă și amenință să dezvăluie întregii lumi secretul dragostei lor? Ar putea să nu mai vrea să o vadă o vreme. Ar putea chiar spune că logodna nu e o idee bună, iar ea n-ar îndura asta. Mai bine să nu afle, iar dulceața timpului petrecut împreună va fi protejată astfel. Stabilă și sigură.

XVI

Casa lui Jacob van Loos de pe Prinsengracht este un tărâm fermecat. Nella se simte ca la optsprezece ani, când ajunsese în oraș pentru prima dată, în locuința lui Johannes. Simte casa lui Jacob ca pe un șoc fizic, înainte de a se lăsa absorbită de frumusețea și liniștea ei. Sunetele canalului dispar pe măsură ce este învăluită de simetrie și bun-gust, de catifeluri și cununi de ambră. Dar apoi o străpunge gândul că de prea multă vreme pozează ca familie înstărită, cu toate că sunt de mult ajunși la sapă de lemn. Sunt ei altceva decât un grup stingher de suflete, pe muchia dezastrului?

Încearcă să nu se mai zgâiască, dar tablourile de bună calitate îi atrag privirea. Naturi moarte cu frumoase ulcioare de cositor, sticlă suflată și coji de lămâie realiste, peisaje bucolice, scene de vânătoare și naufragii, din fericire altele, nu cel de Bakhuizen pe care abia l-a vândut. Ar fi mult prea mult să descopere că De Vries este negustorul lui Van Loos, că tabloul preferat al lui Marin ar decora acum pereții lui.

Vaze de Delft și cristaluri nemțești sunt așezate pe toate suprafețele, iar mirosul de ambră fumegândă umple casa. Mese frumoase cu picioare suple, incrustate cu intarsii și sidex. Dale de marmură pe podele, negru abanos, albe și vârstate cu cenușiu. Un covor turcesc nou în nuanțe de muștar și roșu ruginiu cu o țesătură complicată de o perfecțiune abstractă, cel mai mare pe care Nella l-a văzut vreodată, acoperă o bună parte din întinderea holului, învăluindu-i tălpile în moliciunea lui. Printr-o arcadă oaspeții pot să întrevadă altă cameră cu tavane înalte și pereți de un verde palid, scaune elegante și o masă joasă cu picioare arcuite. În colț e un clavecin acoperit cu partituri. Când se gândește că Thea ar putea deveni stăpâna acestor minunății!

Cei trei oaspeți sunt Otto Brandt, fiica lui, Thea, și Petronella, care au acceptat cu recunoștință invitația la cina de duminică. Nella este mulțumită că Otto a venit, dar circumspectă. De la cearta lor au fost civilizați unul cu altul de dragul Theei. Nella nu a mai trebuit să audă despre Caspar Witsen și ananașii lui, nici despre planurile de extindere în fostele ei teritorii. Dar însăși tăcerea lui Otto o îngrijorează. Ceva s-a înrădăcinat în el, și Nella știe cât de hotărât e Otto ca Jacob să nu o aibă pe fiica lui, în ciuda prezenței lui din această seară. *O cină*, s-a târguit el în ianuarie: *Iar dacă Theei îi displace*

acest Jacob, atunci nu mai trebuie să-l vedem nici noi.

Pentru Otto, Jacob van Loos este asemeni Clarei Sarragon: periculos și neplăcut, din aceeași stofă scumpă. Acum e mijlocul lui februarie, și s-a declarat de acord să vină în această seară pentru încă o cină. Nellei i se pare un lucru suspicios. O face ca să-i ofere un fals sentiment de siguranță? Nu poate fi adevărat că a cedat.

Alte lucruri suspicioase. Săptămâna aceasta din urmă Thea a părut mai sumbră decât de obicei, și Nella a surprins-o privind afară pe geamul din hol.

— Thea, totul e bine? a întrebat-o Nella, dar Thea n-a luat-o în seamă.

Încă se împotrivesc ideii cu Jacob, despre asta trebuie să fie vorba. Sau poate știe că tatăl și mătușa ei au acest dezacord. Nu ar fi trebuit să-i spun despre Caspar și ananașii lui, se gândește Nella. N-ar fi trebuit să i-o retez așa când m-a întrebat despre lac. N-ar fi trebuit să-i spun *nimic* despre viața mea la Assendelft.

Așa e când începi să-ți spui povestea. Devii greu de cuprins și pentru tine, dar și pentru ceilalți. Își închipuie că înțeleg, că știu cine ești, însă nu e așa. Poate Marin avea dreptate să-și țină secretele. Iar vremea friguroasă nu ajută nici ea. Gheața de pe canal s-a topit, e drept, dar încă nu e cald, iar merindele de la piață sunt încă neschimbate, tot cele de iarnă. În aer plutește un sentiment de așteptare, dar nimeni nu știe ce anume așteaptă.

Nella e sigură că Jacob van Loos nu-și dă seama de toate aceste lucruri, căci familia lor e expertă în a se ascunde. Se așază în salonul verde pal și zâmbesc. Nella este redusă la tăcere de bogăție și de amintirea unei case precum aceasta. Proprietarul are o jachetă de mătase neagră ca abanosul, făcută de un croitor priceput ca să cadă bine în jurul umerilor lui nu foarte largi. Poartă o pereche de pantofi de piele neagră bine lucrată, lungi și ascuțiți, cu câte o fundă uriașă de satin. Nella se surprinde holbându-se la ei până când servitoarea lui Jacob, doamna Lutgers, îi întrerupe reveria. E o femeie trecută de șaizeci de ani, mică de statură, fină și palidă.

— Să servesc ceaiul, *seigneur*? întreabă doamna Lutgers. Înainte de masă?

Jacob gesticulează către ei.

— Oaspeții mei doresc o ceașcă de ceai?

Thea nu spune nimic.

— Nu pentru mine, mulțumesc, răspunde Otto.

— Mulțumesc, eu doresc, spune Nella, și doamna Lutgers plutește către ieșire fără să se uite în urmă.

Ei bine, să ne prelungim vremea pe care o petrecem aici, se gândește Nella. Să-l lăsăm pe Jacob să vadă din nou frumusețea și grația Theei. Este una dintre cele mai frumoase camere pe care a văzut-o vreodată, iar Thea arată perfect în lumina cenușie a amiezii care pătrunde prin geamuri. Camera, ca și Thea de altfel, nu are prea mult aur sau perle. Nici prea multă strălucire,

ca să aibă un aer sobru, potrivit obiceiului olandez de a evita ostentația, dar destulă pentru ca ochiul să se bucure privind-o. De la marginea unui cabinet frumos de lemn la frumusețea ramei unui tablou, de la ceasul care ticăie pe polița căminului la perna dolofană bordată cu un model cu iederă de la șalele Nellei, totul e bine chibzuit. Chiar și aerul încăperii pare sidefiu și rarefiat.

Jacob o privește pe Nella cu amuzament.

— Nu vă așteptați, spune el.

— Ce vreți să spuneți, *seigneur*?

— Vă place încăperea.

Ea zâmbeste.

— Cui nu i-ar plăcea?

— Lumea presupune că nu am bun-gust. O privește pe Thea. Că nu pot să apreciez lucruri delicate.

Nella simte privirea lui Otto asupra ei, dar își menține atenția asupra Theei, care stă cu ochii ațintiți la masa lăcuită. Doamna Lutgers se întoarce și așază tava în fața stăpânului. Jacob îi înmânează Theei o ceașcă mică de porțelan pe o farfurioară.

— Onoarea de a turna îmi aparține, spune el. La Londra doamna casei face onorurile, dar în Amsterdam bărbatii trebuie să servească.

Nu aluzia la servitute este lucrul care o împunge pe Thea, ci mențiunea Londrei: se uită la el de parcă a fost trezită din vis. Nella îl privește pe Jacob cum ridică ceainicul și toarnă în ceașca Theei, iar lichidul curge la fel de imposibil de oprit precum o cascadă. De ce i-ar invita aici dacă nu ar fi interesat? Otto vede lucruri care nu există. Jacob îi înmânează și ei o ceașcă cu buza aurită, perfectă, la fel ca restul încăperii. Când îi toarnă ceaiul, aburul se ridică spre fața Nellei și îi umezește bărbia și părul fin de la tâmpile.

— Ai mai văzut și alte piese la teatru de când ne-am întâlnit acolo, jupâniță Brandt? întreabă Jacob.

— Nu, *seigneur*, răspunde Thea.

— Dar mătușa domniei tale mi-a spus că iubești teatrul.

— Așa a spus?

Jacob pare confuz.

— Mi-a spus că adesea mergi să vezi o piesă de mai multe ori.

Thea se uită la el fără nici o expresie. Nella simte cum iritarea i se răspândește prin tot corpul. Cum poate Thea să-i răspundă atât de abrupt, să arate atâta indiferență în fața interesului arătat de el și să insinueze că nu te poți baza pe spusele Nellei, totul în numai două-trei vorbe?

— Mai sunt și alte lucruri pe care le îndrăgești? întreabă Jacob. Dragostea e o emoție cu un palier larg, știi.

— Eu cred că e foarte restrâns, spune Thea.

— Și totuși oricine trebuie să înceapă de undeva, intervine Nella.

Jacob și Thea se uită la ea surprinși, iar Nella roșește. Își reproșează că

insistă prea mult. Până la urmă ea este cea care i-a sugerat lui Jacob să o întrebe pe Thea ce îi place.

— Iubesc ananasul, anunță Thea deodată, întrerupând tăcerea. Se întoarce și zâmbește la mătușa ei. Are un gust minunat, nu credeți? Poate că ananasul are un viitor.

Otto privește la fiica lui fără să înțeleagă.

— Ce ciudat, spune Nella, zâmbind și ea la Thea. Pentru că nu ți-a plăcut la Clara Sarragon, când era sub formă de gem.

— Lucrurile pot să se schimbe, spune Thea. Se întoarce către Jacob. E ceea ce crede familia noastră.

Otto merge la fereastră. Nella simte cum nervozitatea o împunge și mai abitir, în timp ce Thea pare serenitatea întruchipată. Jacob se uită de la unul la altul ca un astronom privind trei stele, studiindu-le strălucirea, pentru a construi constelația pe care o alcătuiesc.

— Trebuie să spun, remarcă Jacob, adresându-se subit Nellei și făcând-o să tresară, încă mă mai gândesc la sosul de vin alb și șofran al bucătăresei dumitale. Cordelia, nu-i așa?

— Cornelia, spune Otto.

— Va trebui să o vânez, râde Jacob. Un verb potrivit pentru o bucătăreasă! Sau poate va veni de bunăvoie? se uită el cu tâlc la Thea.

Thea are privirea ațintită asupra mesei. Otto apucă ultima ceașcă și-și toarnă ceai. Nella își păstrează calmul. Oare Cornelia ar accepta să facă parte din contractul de căsătorie al Theei? Oare Cornelia ar putea părăsi casa de pe Herengracht ca să fie cu Thea, o comoară neprețuită împachetată cu polonicele ei în trusoul de nuntă?

Se prea poate ca ea să dorească acest lucru. S-ar putea să nu îndure ideea de a se despărți de bebelușul ei iubit. Dar Nella nu poate să se imagineze întrebând-o pe Cornelia, tratând-o implicit ca pe o parte transferabilă a gospodăriei în care și-a petrecut aproape toată viața. Ar fi îngrozitor. Nella nu ar îndrăzni să o facă.

Și totuși, dincolo de ideea îngrozitoare de a o pierde pe Cornelia, se așterne realizarea faptului că Jacob a făcut pentru prima oară o aluzie în fața Theei și a lui Otto care îi trădează intențiile.

*

După cina la care se servește iepure, pe care Nella îl mănâncă cu oarecare plăcere, cu toate că îl găsește mult mai insipid și mediocru decât orice mâncare gătită de Cornelia, lucru care sugerează că Jacob ar avea nevoie de o bucătăreasă mai bună, se întorc în camera verde palid. Otto arată de parcă petrece cea mai lungă zi din viața lui. Jacob o întreabă pe Thea dacă poate să-i arate clavecinul, și Thea acceptă, obligată de regulile de politețe. Otto și Nella rămân pe canapea cu paharele lor de vin și timp de cincisprezece minute

privesc în tăcere spectacolul stângaci din cealaltă parte a salonului. Ar putea să pară o scenă dintre doi îndrăgostiți, cu tânăra fată așezată în fața instrumentului, cu capul plecat, sugerând fascinație în fața clapelor frumoase și a intarsiilor magnifice ale obiectului care le conțin.

— Când o să-și dea seama că Thea nu știe să cânte? murmură Otto.

— Nu a rugat-o să meargă acolo pentru asta, murmură Nella la rândul ei.

Jacob se așază și începe să-și plimbe degetele pe claviatură. Sunetul vibrant al clavecinului umple încăperea, iar notele plutesc în aer către tavan, una câte una. Nella observă expresia surprinsă a nepoatei ei, la descoperirea că Jacob este îndemânatic și are talent muzical. Nu este deloc ce s-ar fi așteptat Thea. Un bărbat interesat de dosare juridice seci, de câștiguri bănești, de papuci eleganți de piele. Conform judecății rigide a Theei nu ar trebui să aibă nici un talent care să se apropie de sfera ei de interes. E inoportun pentru obiectiile Theei, și Nella simte o fărâmbă de speranță.

Jacob mai cântă câteva fragmente și se oprește, stânjenit.

— După doi fii, mama și-a dorit o fiică, spune el, apăsând pe o clapă, iar nota răsună în toată încăperea. Am urmat eu, însă m-a educat în artele mai blânde.

— Cântați foarte bine, spune Nella. Cât de plăcut că instrumentul nu este doar un ornament.

— Toate lucrurile frumoase trebuie să aibă un scop, spune Jacob. Se întoarce către Thea. Nu ar trebui să fie lăsate într-un colț, neremarcate, ascunse.

În tăcerea care urmează Jacob se ridică în picioare.

— Jupâniță Thea, de vrei dori să vii ca să cânti la clavecin, aș fi îndatorat. Nu este o lăută, prin urmare nu pot să-l aduc la casa din Herengracht. Va trebui să vii aici.

Thea știe că este rândul ei, știe că este un gest generos, unul cu tâlc, făcut în fața tatălui ei, care îl aude și el. Oferta lui Jacob este legitimă și aprobată, iar dacă ar fi acceptată, ce alte lucruri i-ar urma?

Toți așteaptă să vadă ce are Thea de zis. Privește concentrată la clavecin.

— Mulțumesc, *seigneur*, spune. Dar este un instrument mult prea prețios. Mă tem că degetele mele l-ar strica.

Jacob zâmbește și închide capacul claviaturii. Nella e furioasă, dar nu poate să facă nimic acum, iar curând e timpul să plece. Jacob se duce la Leiden pentru două săptămâni cu treburi ale mamei lui, spune el. Dar se va întoarce și atunci va trebui să se întâlnească din nou.

— Da, îi spune Nella. Trebuie neapărat să ne vedem.

Își iau la revedere și mulțumesc pentru iepurele delicios, dar bineînțeles că trebuie să întoarcă favoarea și să-l invite la masă. Cine știe ce delicii ar putea Cornelia să gătească peste două săptămâni, când legumele de primăvară vor răsări din humă și mieii vor fi gata de tăiere?

Zâmbesc când ies din casa lui Jacob van Loos, dar pășesc în tăcere de-a lungul celor cinci minute cât le ia să ajungă acasă. Nella își dorește să spună multe, să certe, să implore, să întrebe de ce nu vor să vadă ce încearcă să facă, dar este obosită și învăluită în propriile gânduri. Otto împinge ușa grea de la intrare, iar Cornelia îi întâmpină din umbra holului. Nella se uită la spațiul lor pustiu, la pereții goi, la atmosfera tristă.

— Ce este? spune Cornelia. Ce s-a întâmplat?

Cuvintele explodează din Nella, și nici măcar nu mai încearcă să le oprească.

— Thea este un copil nepolitic, nerecunoscător.

Pentru o clipă ceilalți se holbează la ea șocați.

— Ce este? Crede că știe cum funcționează lumea, continuă Nella. Că viitorul ei se va așterne așa cum dorește. Dar nu va fi așa. O să fie săracă. Și nu mai vreau să fiu responsabilă pentru asta.

— Nella, spune Otto cu un avertisment în voce.

— Nu! M-am săturat de voi toți.

— Coniță, o roagă Cornelia, frângându-și mâinile.

— Toți ați făcut ce ați vrut, strigă Nella. Toți *faceți* numai ce vreți. Johannes și-a urmat calea lui. Și din cauza asta eu n-am avut cum. Otto, tu și Marin v-ați urmat inima. Iar acum Thea, încăpățanată ca maică-sa, vorbește atât de obraznic cu Jacob? Stă acolo și-mi refuză ajutorul?

— Nu vorbi despre Marin și inima ei, spune Otto.

— O să vorbesc, spune Nella. M-a abandonat aici.

— Te-a abandonat *pe tine*? spune el fără să-și creadă urechilor.

Nella se simte atât de mândră, dar șuvoiul vorbelor se rostogolește din ea cu mai multă putere decât poate să controleze. Nu poate să îndure felul în care ceilalți se uită la ea, de parcă și-ar fi pierdut mințile.

— De unde știi ce am vrut eu să fac? întreabă Otto. Nu știi nimic despre mine și Marin. Când te-am oprit eu să-ți urmezi drumul? Pentru numele lui Dumnezeu, când vei înceta să-ți plângi de milă?

— Ajunge, opriți-vă, îi îndeamnă Cornelia.

Thea stă fascinată de cuvintele improșcate de tatăl și mătușa ei.

— Ai fi putut să te măriți, continuă Otto, ignorând rugămintea Corneliei. Îi dai înainte cu sărăcia noastră. Nu știi ce înseamnă sărăcie. Și aveai optsprezece ani când a murit Johannes, Nella. Optsprezece! Viața ta era la început.

— Da, spune Nella, arătând către Thea. Și apoi a apărut ea. Aveam un copil de crescut, sau ai uitat?

— Nu era a ta. Nu erai nevoită să o crești. În caz că ai uitat.

Cuvintele lui o lovesc în plin. Nella se întoarce către Thea, care se zgâiește la ea cu ochii mari. *Am vrut să am grijă de tine*, vrea să spună, dar

cuvintele nu vor să iasă.

— Oamenii pot să o ia de la capăt, continuă Otto. Într-un fel sau altul. Știu asta mai bine decât oricare dintre voi. Adevărul este că nu ai vrut, Nella. Ai fi putut să părăsești casa asta. Să ai copiii tăi. Dar nu ai făcut-o, iar acum regreti. Și de asta ne-am trezit în salonul lui Jacob van Loos.

Cornelia începe să bocească.

— Opriți-vă, opriți-vă!

— Nu cuvintele frumoase despre Johannes, după ce a fost omorât, au plătit pentru lemne de foc care să ne țină de cald, spune Nella, adunându-și toate puterile care i-au mai rămas. Nici n-au pus mâncare în stomacul Theei, nici n-au făcut hainele cu care am îmbrăcat-o. Nici o breaslă nu ne-a venit în ajutor. Nici unui vecin nu i-a păsat. Aveam un bărbat ucis și mama ei moartă, iar singura alinare pe care am avut-o au fost banii, banii adevărați. Și ne-au salvat viața.

— Noi ne-am salvat unii pe alții, spune Cornelia.

— Banii ne-au salvat, răspunde Nella. Banii sunt un scut. O armă. O binecuvântare. Și cine m-a învățat asta? *Mama* ta, Thea. Mama ta, care până la urmă a riscat mai mult decât oricare dintre noi și ne-a lăsat în situația asta. L-a luat ca iubit pe tatăl tău sub mantia întunericului, și la naiba cu consecințele...

— Nella, spune Otto, ajunge!

— E o minune că lui Jacob van Loos nu-i pasă de povestea lui Johannes și a lui Marin Brandt. Care credeți că sunt șansele să mai apară un bărbat ca el?

— Dacă îți place Jacob atât de mult, urlă Thea, iar ferocitatea din vocea ei îi șochează și-i reduce la tăcere, atunci mărită-te tu cu el.

Se așterne tăcerea. Nu și-au mai vorbit așa înainte, și Nella simte oroarea și urmările ce vor veni neabătut, ca niște unde de șoc ce-i vor trece prin vine, odată cu sângele. Cu pași nesiguri urcă scările, cutremurată, de parcă retrăgându-se în camera ei va pune capăt situației, când de fapt aceasta abia a început.

Fețele lor se întorc către ea din holul întunecos. Chiar și la lumina plăpândă a lumânării poate să vadă mânia lui Otto, expresia extaziată a Theei după ce și-a exprimat părerea. Ochii Corneliei sunt căsați de uimire.

— Thea, spune Nella, străduindu-se din răputeri să-și mențină vocea calmă: mama ta te-a conceput în taină. Te-a născut în taină. A murit pentru tine în taină. Tatăl tău a trăit într-un nor de durere atât de greu, că nici acum de ziua ta de naștere aproape că nu se poate uita la tine. Pretinde că se gândește numai la nevoile tale, dar adevărul este că e îngrozit că te va pierde și îți va sabota șansele fără să-și dea seama că o face. Dacă e un lucru pe care l-am învățat în acești optsprezece ani este că poți să te bazezi numai pe două lucruri pe lumea asta: pe tine și pe catastiful cu socoteli. Dar noi ne-am

pierdut banii. Acei bani care nu se consumă oricât ai cheltui sau pierde? Noi i-am pierdut. Dezonoarea lui Johannes și a mamei tale este rușinea noastră. Este rușinea ta. O vei duce cu tine toată viața. Și acum nu te mai ai decât pe tine însăși.

Toți au încremenit, privind-o parcă cuprinși de o vrajă. Nella trage aer adânc în piept.

— Mărită-te și ieși din familia asta, Thea, așa cum eu m-am măritat ca să devin parte din ea. Evadează dacă poți. Nu există altă soluție.

XVII

În timp ce primăvara își face în sfârșit apariția de-a lungul canalului, în casa de pe Herengracht se instaurează o a doua iarnă. Cerul devine mai albastru, în schimb lumina dinăuntru se diminuează. Locuitorii casei se împiedică în penumbra, în colțurile încăperilor, în coridoarele greu de navigat. Cornelia pune la păstrare gulerele de blană, pelerinele groase și le scoate pe cele subțiri, dar nu au unde să meargă de bunăvoie ca familie. Nu merg nici la menajerie, nici în grădinile plăcute ochiului ca să vadă pomii înfloriți, nici la piață sau într-o plimbare de voie. Ceva pare să se fi stricat, nu mai e drum de întoarcere după cuvintele care au fost aruncate, după ce fantoma unei mame demult dispărute a fost azvârlită ca o lance menită să străpungă inima unui dușman. Și nu doar inima celor demult plecați, dar și a celor care poate nu vor veni niciodată. Soții, copiii, cărămizile pe care femeile sunt învățate să le folosească pentru a-și clădi viața.

Mătușa Nella nu mai iese din camera ei deloc. De două săptămâni Thea n-a mai văzut-o și într-un fel e ușurată. Dar e o ușurare și mai mare să nu mai trebuiască să-l vadă pe Jacob, deși nici pe tatăl ei aproape nu-l vede, căci toți se feresc din calea celorlalți în casă. Nici nu e greu într-o casă atât de mare. Poți să tragi cu urechea la ușile care se închid, la scârțâiturile podelei, la pasul cuiva și să-ți planifici drumul. Dar nu ai nici o idee ce fac ceilalți de fapt. Numai Cornelia își continuă treburile ei normale: gătește mâncare pe care nimeni nu pare să o vrea, lustruiește și freacă, coace pâine, o taie în felii groase și o dă cu unt, ca apoi să o lase pe un taler în fața ușii închise a mătușii Nella. Mătușii Nella îi place pâinea cu unt, dar este o mâncare pentru o fetiță. Cornelia îi oferă mătușii Nella mâncarea preferată din copilărie, drept alinare.

Ei, bine, lasă, se gândește Thea. Las-o să mănânce coji de pâine, după tot ce mi-a spus.

Dar sub aparența aceasta, inima Theei suferă că lucrurile stau așa, că totul pare să se prăbușească. Singura ei alinare zilele astea sunt vizitele la Walter. Profită de atmosfera apăsătoare din Herengracht și că e mai puțin supravegheată ca să fure mai multe clipe cu el la teatru.

În timpul cinei fatidice de la Jacob, Thea nu se putuse gândi decât la al treilea miracol din stânga altarului din Biserica Veche. Era într-o stare de

exaltare gândindu-se ce a făcut ca să se protejeze pe sine și pe Walter. Încercase să se concentreze asupra conversațiilor avute la Jacob, în timp ce sorbeau din ceștile aburinde de ceai, la masa lui mare, la clavecinul lui pițigăiat, dar tot ce reușise era să se gândească la ce făcuse pentru dragostea ei.

Banii pe care Thea îi strecurase sub sculptură trebuie să fi fost luați, căci îi pusese acolo cu mult înaintea zilei de duminică. Faptele ei o umpleau de încântare, dar totodată o făceau să se simtă rău. Văzuse ce mânie îi provocase mătușii Nella la Jacob acasă, cu mult înainte de furtuna din hol de mai târziu. Dar ea și cu Walter sunt în siguranță acum. Trebuie să fie în siguranță.

— Promiți că ne căsătorim de îndată ce termini contractul? îl întreabă pe Walter într-o zi în atelierul de pictură, privindu-l cum retușează o arcadă romană.

— Thea, spune el, bineînțeles. Doar am căzut de acord amândoi.

Ea regretă aproape imediat că l-a întrebat, dar își dorește atât de mult să-i spună ce s-a întâmplat acasă. Cearta îngrozitoare care i-a izolat unii de ceilalți, pericolul pe care-l reprezintă Jacob, frământările legate de bani și de casa de la țară a mătușii ei. Viața nu ar trebui să fie așa. Se gândește la piesele pe care le-a văzut, în care eroinele pleacă în lume singure sau cu iubiții lor secreți. De ce este atât de paralizată? Dar în același timp vrea să pară ușoară și imponderabilă, în largul ei fără nici un efort. Vrea să-și anihileze biografia, să existe pentru Walter numai în camera asta, unde e mereu plăcută, mereu dorită. El trebuie să-și încheie contractul, știe. E un lucru de neclintit. Trebuie să aibă răbdare, și nu mai durează mult, nu-i așa? Numai în jur de o lună. Poate să aștepte.

Și totuși ei doi trebuie să-și finalizeze logodna cu o nuntă înainte de a fi prea târziu, înainte ca Jacob van Loos și aluziile lui la căsătorie să devină prea greu de ignorat.

Thea privește spatele lui Walter în timp ce el pictează arcada, readucând Roma antică la viață. Simte fluturi în stomac, atrasă de concentrarea lui, și cu toate că-i place să-l observe își dorește ca el să se întoarcă către ea. Dorința fizică pe care o simte pentru Walter înăbușă orice îngrijorare. Are o foame continuă pentru frumusețea și dezmierdăriile lui și nu vrea să strice clipele alături de el cu discuții despre o căsătorie grabnică, mai mult decât ar vrea să pomenească miniatura sau scrisoarea de șantaj. Se surprinde uitându-se la paleta lui reală și observă că e plină de culori. Oricine ar fi trimis păpușa, greșește. Walter nu este un bărbat care să picteze lumea numai în roșu.

— Am o surpriză pentru tine, spune el, punând jos paleta, ștergându-se pe mâini și dispărând în spatele unui decor cu o arcadă romană. Reapare cu un panou în mâini. Ești gata?

Încet și oarecum ceremonios, Walter întoarce panoul și Thea își dă seama că privește la propriul chip lucrat în ulei.

— Așa cum am spus. Parcă am încercat să pictez soarele.

Pe moment Thea rămâne fără cuvinte. Într-un fel e frumoasă. Arată foarte luminoasă. A fost transformată în operă de artă. Dar ceva o face să ezite. În realitate, femeia care o privește pe Thea nu arată ca ea, nu în felul în care miniatura lui Walter i-a surprins sufletul. Spiritul ei lipsește. O doare să-i vadă lipsa, căci Walter e zâmbitor, mândru și crede că a făcut-o fericită. Crede că a redat-o pe ea, dragostea lui.

Thea e cutremurată când își dă seama că Walter a eșuat să o surprindă așa cum e, cu toate că poate prea bine să picteze o arcadă romană, un cocotier sau o tufă de căpșuni. Nu crezuse că așa ceva ar fi cu putință. E un moment foarte incomod, dar se adună și zâmbeste.

— O, Walter, spune. Mulțumesc, scumpule. Nimeni nu m-a mai pictat până acum.

— Mă bucur că am fost eu, spune el.

Se apropie de el, admiră tușele, îl admiră pe el, îl sărută după fiecare compliment pe care i-l face despre cât de bine, cu câtă iubire a pictat-o, și el îi acceptă sărutările cu recunoștință.

Și totuși, se gândește Thea în drum spre casă, Walter a făcut un efort. A vrut să-l facă, a vrut să mă immortalizeze. Este tot ce contează.

Când se strecoară înapoi în casă e surprinsă să audă vocea mătușii ei în bucătărie, vorbind cu Cornelia. E pentru prima dată în ultimele două săptămâni când Thea o aude pe mătușa ei vorbind. Merge tiptil până în capul scărilor ce duc la bucătărie. Se pare că fac ceva pe masă, căci sunetele aduc a lingură care lovește un bol, a cuțit care răzuiește morcovi.

— Nici măcar un ananas? întreabă Cornelia.

— Nici unul, spune mătușa Nella. Tace o clipă, iar Thea ascultă cuțitele care lovesc lemnul. Nu a fost cinstit cu mine.

— Avea de gând să-ți spună adevărul, conică, spune Cornelia. Doar că i-ai luat-o înainte.

— Dar harta mea, Cornelia? Au mâzgălit-o toată. Face o pauză. Aș vrea să-mi lase trecutul în pace, mai ales că nici el nu e dispus să vorbească despre al lui. Sunt atât de multe lucruri pe care nu vrea să mi le spună.

— Nici mie nu mi le spune, conică. Poate că e mai bine. Dacă cineva spune totul despre el nu dispăre într-un fel?

— Ba deloc. Aș spune că dimpotrivă.

— Dar persoana pe care *ai cunoscut-o* până atunci se evaporă în fața ochilor tăi. Nu mi-aș dori asta. Prefer fragmentele pe care mi le oferă.

— Și totuși Thea îți spune tot, zice mătușa Nella.

Cornelia tace o clipă.

— E ciudat că așa crezi.

— De ce? Așa a fost întotdeauna.

— Conică, nici dumneata nu-i spui totul lui Otto. Nu-i spui de ce nu vrei

să vinzi pământul de la Assendelft dacă-i așa de părgăinit locul, iar asta e casa dumitale.

— Asta e casa lui Otto. Johannes i-a lăsat-o lui.

Vocea îi sună grav. Pare epuizată.

— Ei, hai acuma, spune Cornelia. Poate că numele lui Otto este pe hârtie, dar a vorbit la mânia când a zis să pleci. E casa dumitale. Ezită. S-au spus multe lucruri în seara aceea pe care nu le credeți cu adevărat.

Mătușa Nella oftează.

— Și totuși mă îndoiesc că Otto mă va ierta pentru ce am zis.

— Sigur că te va ierta. Și va trebui să-l ierți la rândul dumitale.

— Mă respectă prea puțin, Cornelia. Crede că aş fi putut să plec după ce s-a născut Thea. Spune lucrurile astea, și pe urmă se așteaptă să-mi ia pământurile tatălui meu.

— Coniță, spune Cornelia cu blândețe, sunt pământurile dumitale.

— Da. Și sunt singurele lucruri care îmi aparțin, spune mătușa Theei. În chestiuni precum asta, Cornelia, chiar *contează* al cui nume este pe hârtie.

A trecut multă vreme de când Thea a tras cu urechea la o conversație precum aceasta. O făcea atât de des. Își dă seama cât de mult o alină să audă schimburile lor de cuvinte, oricât de răstite ar fi. Familiaritatea lor profundă nu dispare niciodată.

— Cred cu adevărat, începe mătușa ei din nou, că Jacob e potrivit pentru ea.

— Dar Thea își dorește dragoste adevărată, spune Cornelia.

Inima Theei crește, plină de recunoștință.

— Ce înseamnă asta măcar? Și unde o să o găsească? spune mătușa Nella. Singurul loc unde găsești o dragoste ca asta e pe scena de la Schouwburg. Otto și Thea au ideea asta că încerc să scap de ea. Dar nu e deloc așa.

— Știu, dar...

— Și felul în care vorbește cu mine. De parcă am multe de învățat de la o fată tânără, care și-a petrecut viața sub un singur acoperiș și căreia nu i-a lipsit niciodată absolut *nimic*.

— Dar poate că ai de învățat, spune Cornelia.

— Dar nu *a trăit*, Cornelia. Nu și-a distrus viața și nici nu s-a amestecat în necazurile din viața altora. Nu are cicatrici.

— De unde știi?

— Nu știe nimic despre ce înseamnă ca visurile să-ți eşueze.

— Îți dorești să aibă cicatrici? Să eşueze?

— Nu, bineînțeles că nu, dar...

— Pentru că sunt sigură că odată cu trecerea timpului va fi inevitabil.

— Și vreau să previn asta. Totuși ea insistă să-mi spună cum e viața și ce

rost are. Cum nu mă pricep să-mi iau soarta în propriile mâini. Seamănă cu tatăl ei. Și cu mama ei. Ce știe ea despre mâinile mele? Nici măcar *nu se uită* la mâinile mele. Thea e ca o moară neferecată.

Cornelia râde.

— Nu știu ce ți se pare hazliu. Eu eram respectuoasă cu cei mai mari decât mine.

Cornelia râde și mai tare.

— Chiar așa? Marin și cu tine erați ca niște îngerași?

Mătușa Nella oftează și tace. Încăperea e plină de sunetele mișcărilor lor exersate și firești în timp ce mâinile lor frământă aluatul și îl pun în tavă.

— Cornelia, începe mătușa ei din nou, iar de data asta în vocea ei se simte o ezitare ciudată, o notă joasă care o face pe Thea să se aplece și mai mult către scări. Tu te gândești vreodată la miniaturistă?

La auzul cuvântului, Thea încremenește. Aerul din jurul ei pare să se condenseze.

— Nu, spune Cornelia în cele din urmă, dar pe un ton precaut. Totul s-a petrecut cu multă vreme în urmă.

— Dar uneori pare că a fost ieri.

— Coniță, de ce...

— Nu *te întrebi* niciodată dacă e undeva aproape?

— Bineînțeles că nu.

— Dacă nu cumva ne ține sub observație? Pentru că la balul Sarragonilor...

— Coniță...

— Nu, lasă-mă să vorbesc, chiar dacă o să spui că sunt nebună sau că e una dintre melancoliile mele. La bal am avut cea mai ciudată senzație. Mătușa Nella pare aproape extaziată. Am simțit un fior rece pe spate. Acolo, Cornelia, la baza gâtului, ca atunci, de parcă eram privită. Jur că am auzit-o rostindu-mi numele.

— *Cum?*

— Jur, *am văzut-o*.

În întunericul de pe scări, cu inima bătându-i tare, Thea își atinge gâtul cu mâna. Își amintește ce frig îi fusese când mergea de-a lungul canalului spre Schouwburg, senzația că o înțeapă ceva la ceafă. Convingerea că poate Walter are dreptate, și cineva o ține sub observație. Dar cine este persoana despre care vorbește mătușa ei cu asemenea admirație, aproape cu dragoste?

— Nu e aici, coniță, spune Cornelia. Nu a fost la bal, și nici nu este de-a lungul canalelor. Nu este *aici*. Cornelia ezită. Și poate că n-a fost niciodată.

— *A fost*, spune mătușa Theei. Pentru că atunci după cine te uita, Cornelia, când Thea s-a dus să cumpere plăcică?

Thea aude cum Cornelia trage aer în piept, deși e aproape imperceptibil. Se gândește din nou la groaza dădacei când primise pachetul, la scrisoare, la

doriința ei înverșunată să afle de unde sunt și ce conțineau. *Lucruri care s-au întâmplat în casa asta, Thea. Înainte ca tu să te naști.* Se gândește la miniaturile din dormitor, la Walter și casa aurie ascunse în cutia ei. La cele de deasupra lor, din pod, la părinții ei înghețați în perfecțiunea lor minusculă.

— Ți-am spus, zice Cornelia. O așteptam pe Thea.

— Dar, Cornelia, de unde știi că miniaturista nu s-a întors? Prima dată când a intrat în viața noastră abia dacă puteam să o intuim.

Se aude un zăngănit când Cornelia își aruncă cuțitul pe jos.

— Deplâng ziua în care *seigneur* ți-a cumpărat casa de păpuși. O deplâng din tot sufletul. Conița Marin avea dreptate când spunea că nu ar fi trebuit să acceptăm păpușile acelea înfricoșătoare, cu subînțelesurile și amenințările lor.

— *O simt*, Cornelia. Cred că este aici.

— Prostii. Iartă-mă, coniță, dar este o prostie. Nu mai iscodi. Credeam că vrei să lași trecutul în urmă?

Cornelia ia din nou cuțitul și începe să toace cu furie. Thea nu îndrăznește să se clinească. Îi trece ceva prin cap. Dacă miniaturista este cea care a făcut păpușile, de ce nu-i spune Cornelia mătușii Nella despre pachetul primit de ea?

— Poate că a aflat ce am făcut cu casa mea primită cadou de nuntă, spune mătușa Nella. Știe că am distrus-o. Dacă a venit să se răzbune?

— Doamne Dumnezeule, coniță. *Ajunge!*

— Câteodată, spune mătușa Theei cu voce șoptită, îmi doream din toată inima să se întoarcă.

— N-ar trebui să zici asta. Cum poți să spui așa ceva după tot ce a făcut?

— Și ce anume a făcut? Mi-a arătat cine sunt. Piese pe care mi le-a dat erau frumoase, continuă mătușa Nella. Îți amintești lăuta? Cupa de nuntă, cutia de marțipan? Mi-a oferit viața pe care o pierdusem, viața ce-mi fusese promisă.

— Era o băgăcioasă, spune Cornelia. O vrăjitoare.

— Era călăuza mea. Protectoarea mea.

— Protectoarea ta, repetă Cornelia cu dispreț.

— Nu am ascultat-o, și iată ce preț am plătit. Îmi doresc să o fi ascultat, să-i fi acordat mai multă atenție.

Cornelia răsuflă.

— Tot ce a fost atunci a luat sfârșit. Trebuie să te împaci cu Otto, să vorbești cu nepoata...

— Trebuie să-ți spun ceva, zice mătușa Nella. Trebuie să-ți mărturisesc ceva.

— Să-mi mărturisești ceva? Întreabă Cornelia, iar oroarea i se simte în voce.

Indiferent ce reprezintă miniaturista pentru mătușa ei, pentru Cornelia este ceva diferit.

— Am fost în pod și am deschis cufărul lui Marin.

— Cum? pufnește Cornelia. Dar noi nu trebuie să ne atingem de el. E pentru Thea, pentru când va fi gata.

Thea se încleștează de balustradă de parcă e salvarea vieții ei. De jos se aude zgomotul făcut de o salată verde care e sfâșiată sălbatic. Thea așteaptă cu răsuflarea tăiată și nu îndrăznește să facă nici o mișcare, în timp ce bucățile de salată cad pe lemnul vechi al mesei.

Sigur că era cufărul mamei, se gândește Thea, uluită că nu și-a dat seama de asta înainte. Bineînțeles că era. Se imaginează pe ea și pe mătușa ei în podul întunecos, îngenunchind în fața cufărului ca în fața unui altar. Fiecare din ele a făcut asta fără să știe una de cealaltă, fiecare din ele pipăind prin lucrurile lui Marin Brandt în căutare de confort și salvare. Iar acum harta prețioasă a lui Marin e în vitrina cartografului din Raamstraat. Cel puțin miniatura e încă în locul ei de odihnă, alături de tatăl Theei.

— Am luat bebelușul în miniatură, spune mătușa Theei.

— Coniță! exclamă Cornelia îngrozită. De ce ai făcut una ca asta?

— Pentru că Otto nu e singurul care vrea să o țină aproape pe Thea.

— Nu cred că e vorba numai despre asta. Nu când vine din partea ta. Ai pus-o la loc?

— Nu.

— Vrei să o invoci pe miniaturistă.

— Nu pot să o *invoc*, Cornelia.

— Atunci de ce nu pui bebelușul la loc? șuieră Cornelia.

— Pentru că vreau să-mi amintesc cum era când aveam pe cineva alături, se răstește la rândul ei mătușa Nella.

Cornelia râde fals.

— Încă mai crezi că ne va rezolva toate problemele. Face o pauză. Trebuie să-i spun lui Otto.

— În nici un caz.

— Trebuie să fim atenți. Lucrurile astea sunt periculoase. Nu ne-au adus nimic bun.

— Pe mine m-au făcut fericită, spune mătușa Nella. Le-am admirat și n-ar fi trebuit să le distrug. Au fost ale mele, Cornelia. Povestea mea. Ceva unic. Când mi le-a trimis, am simțit că în sfârșit cineva înțelege ce se întâmplă cu mine, că cineva mă vede cu adevărat. Tânjesec să mă mai simt așa.

Ezită.

— Pentru că adevărul este că mă simt foarte singură.

Vocea mătușii ei conține atâta tristețe, atâta dor și durere, că ochii Theei se umplu de lacrimi. Îi freacă violent și o aude pe mătușa ei cum plânge. Asta e mărturisirea, și Thea nu poate îndura să o audă. Se retrage cu spatele pe scări, rugându-se ca podeaua să nu scârțâie și să evadeze neobservată.

Sus, în camera ei, cu ușa încuiată, Thea se așază cu miniaturile în față. Îl

ține pe Walter în pumn și-l strânge de parcă așa l-ar putea determina pe bărbatul iubit să fie mai hotărât și să acționeze. Îi atinge părul și-i este dor de gesturile tandre care păreau mai simple înainte de apariția lui Jacob, înainte de scrisoarea de șantaj și poate și de intențiile miniaturistei. Așază căsuța poleită cu aur în palmă și o privește în lumina palidă de martie ce intră prin fereastră pentru a o face să lucească slab. A cui e oare casa asta? se întreabă Thea și de ce mi-a fost trimisă, dacă mătușa mea e cea care o caută pe miniaturistă, nu eu?

Dar uitându-se la obiectele acestea a căror semnificație nu poate să o înțeleagă, gândul singurătății mătușii ei este cel care o afectează cel mai tare. Puterea singurătății îi pătrunde în sânge și în minte ca un leac pe care nu l-a luat niciodată, dar al cărui gust pare ciudat de cunoscut. Mătușa Nella a avut o casă de păpuși. Un cadou de nuntă pe care l-a distrus. *Cornelia, tu te gândești vreodată la miniaturistă?* E limpede că mătușa Nella se gândește. Întrebarea imploratoare și mărturisirea ei o dovedesc, ca și bebelușul pe care l-a adus din trecut ca să-i aline prezentul.

Nu ai decât să privești puțin miniaturile pentru a înțelege ce influență pot să aibă asupra unei persoane, iar Thea înțelege de ce mătușa Nella crede că sunt importante. Înțelege dorința mătușii de a le respecta și de-a vedea în ele ceva mai presus de frumusețea lor, un mijloc prin care poate fi văzută la rândul ei. Thea e surprinsă să descopere că are acest lucru în comun cu mătușa ei. Dar când Thea își pleacă ochii către Walter și către căsuță nu vede nici o lecție în obiecte. Refuză să accepte ideea că în măduarele minuscule ale lui Walter, sau în paleta lui lipsită de culori, sau între cei patru pereți ai căsuței poleite cu aur se ascund mesaje încifrate care pot să o călăuzească prin furtuni. Dar refuză și convingerea Corneliei că obiectele sunt malefice, oricine ar fi miniaturista. Deoarece, își spune Thea, în timp ce încuie miniaturile din nou în cutia ei secretă, cu siguranță, lucruri de o asemenea frumusețe nu au cum să găzduiască în ele răul.

XVIII

Thea nu observă când ajunge a doua scrisoare de șantaj. O găsește din întâmplare, când deschide ușa pentru Lucas, care odată cu sosirea lunii martie a început să caute ocazii de a se răsfăța în bătaia razelor de soare. Au trecut câteva zile de la ultima ei vizită la Walter și de când i-a arătat portretul ce a dezorientat-o. Încă e sub impresia revelațiilor despre posibila întoarcere a miniaturistei. Tatăl ei și mătușa Nella au schimbat de atunci câteva cuvinte cu răceală, dar un armistițiu nu a fost încheiat încă, și atmosfera emană în continuare nefericire. Însă toate aceste dileme zboară din mintea Theei când se uită la prag și vede altă notă mică și pătrată, ca prima, cu numele ei pe ea.

Pentru o clipă, Thea aproape își dorește să fie din partea lui Jacob, căci atunci măcar ar fi în stare să se descurce. O scrisorică venită din Leiden ar fi ușor de ignorat. Dar știe de îndată, văzând scrisul, că e aceeași mână ca înainte. Simte o amețeală și e cuprinsă de presentimente, dar reușește să ridice capul ca să se uite într-o parte și-n alta a canalului pentru a vedea cine se furișează în grabă. Cetățenii Amsterdamului pe care îi vede par niște candidați improbabili: o vânzătoare de hering și băiatul ei care cară un coș, o servitoare ducând în spate patru măhuri abia cumpărate de la piață, un preot, un cuplu cu un copil mic. Nici unul dintre ei nu lasă impresia c-ar dori să-i facă viața un infern.

Thea se uită țintă la notă din nou, dar se ferește să o ridice, îngreșată la gândul conținutului. Dar nimeni din familie nu trebuie să o vadă, așa că se silește să iasă din înțepenie și să o strecoare în buzunar. Îl scoate pe Lucas afară, în lumea lui optimistă de soare rece, și se lasă învăluită de atmosfera sumbră a casei, închizând ușa de la intrare cât mai încet cu putință. Cu inima bătându-i tare în piept, urcă scările către camera ei și deschide scrisoarea de îndată ce încuie ușa.

Să nu crezi că dragostea pe care o simți când îl vezi e mai presus de pagubele pe care pot să ți le aduc. Îndrăzneala aceasta a ta nu-ți e de folos, dar încă o sută de guldeni îmi vor cumpăra tăcerea sau îi voi spune Clarei Sarragon, și tot orașul va afla. Înainte de duminică în Biserica Veche, în același loc: al treilea misericord din stânga altarului. Nici o rochie aurie nu poate ascunde ce ai făcut.

Thea se simte ca într-un vis rău. Nu s-a terminat încă. Cum de-a crezut că s-ar fi terminat? Pomenirea rochiei aurii îi dă fiori reci, ca și aluzia la Clara Sarragon. Tonul este exagerat, bineînțeles. Ar fi ridicol în altă împrejurare, dar autorul misivei spune adevărul. Să afle Clara Sarragon de iubirea ei pentru Walter, ar duce la distrugerea Theei și a familiei ei fără putință de întoarcere, oricât de mult ar crede ea în logodna lor. Nu sunt căsătoriți cum se cuvine încă, și chiar dacă ar fi, nu e o căsătorie aprobată de tatăl și mătușa ei. Și-ar vârî familia într-un nou scandal.

Thea se gândește cum ar fi dacă tatăl ei ar știi. Și-o imaginează pe Cornelia și dezamăgirea ei. Furia și tristețea mătușii. Cu mâini tremurânde împăturește hârtia și o ascunde în cutia secretă cu miniaturile și prima scrisoare. Vrea să păstreze aceste misive oribile ca pe o mărturie personală care dovedește că i s-a întâmplat, că nu e vorba doar de imaginația ei surescitată. Că nu e doar un vis rău. Mătușa ei spune că Thea nu are cicatrici, dar ce știe mătușa Nella? I-a fost teamă să trăiască atâta amar de vreme, că n-ar putea niciodată să primească o astfel de scrisoare.

Thea stă culcată pe pat și se gândește din răspuțeri ce poate să facă pentru a se proteja pe ea și pe Walter de această insistență malefică. Bagă mâna în cutie și scoate miniaturile. Încearcă să le privească cu ochii mătușii ei. Îl cercetează pe Walter, mâinile, brațele, picioarele, fața lui, întreg corpul, căutând un semn, un indiciu, precum mătușa ei crede că a primit cândva. Privește paleta iubitului ei și pensula, de parcă ar vrea să găsească ceva ce i-a scăpat, dar Walter arată la fel ca atunci când i-a fost lăsat pe prag, în ianuarie. Este un lucru imobil. Walter nu se va schimba, se poate baza pe Walter. Și apoi nu a mai primit nici o altă miniatură în ultima vreme. Poate că miniaturista nu o vrea până la urmă.

Și în momentul acela Thea știe ce va face. Înțelegerea o calmează. E un risc și poate că nu va funcționa. Dar nimeni nu o va face în locul ei și nimeni nu trebuie și nici nu poate să facă asta. E problema ei și numai a ei.

*

E multă lume în Biserica Veche, dar din fericire nimeni nu este în preajma misericordului. Thea scoate guldenii pe care îi luase din cutia secretă și îi îndeasă sub cuplul sculptat încremenit în luptă. În loc să părăsească biserica, se ascunde după o coloană ca să pândească. O să aștepte aici, ascunsă, toată ziua și toată noaptea dacă trebuie. Prima scrisoare spunea că misericordul va fi verificat în fiecare zi, și este încă devreme, prin urmare sunt șanse ca cineva să vină chiar azi. Și apoi Thea este amsterdameză. Știe că răbdarea ar trebui să fie răsplătită. Știe cum să supravegheze fără să fie văzută.

Ore în șir stă în picioare și spionează Amsterdamul. Îi observă pe cetățenii care vin să se roage, să-i promită lui Dumnezeu că vor fi mai buni

luna asta, anul ăsta, în viața asta. Care se târguiesc cu Dumnezeu: dacă le acordă ce își doresc sau au nevoie – bani, o recoltă bogată, o slujbă nouă, un copil sănătos – printr-o minune se vor transforma. Ce trebuie să creadă El, se minunează Thea, despre toate promisiunile care vor rămâne negreșit neîmplinite? Poate că El este obișnuit deja cu asta.

Îi observă și pe bărbații care vin să încheie afaceri, fără îndoială unele secrete, căci altfel de ce ar fi aici, și nu la Bursă sau la breslele lor? O fac pe Thea să se gândească la tatăl ei, la planul lui secret pentru Assendelft și la cum acesta s-a întors împotriva lui. Poate că și el e aici, rugându-se în genunchi pentru o soluție la problemele lor, cu iubita lui moartă sub dalele de piatră, de-acum transformată în țărână?

Thea se întreabă dacă va cunoaște vreodată povestea tatălui ei și a lui Marin Brandt. Cornelia i-a spus Nellei că poate nu se cade să știm totul despre altă persoană, pentru că atunci am face-o să dispară cu desăvârșire. Se uită în colțul din est al bisericii unde zace mama ei, sub dalele ce nu-i poartă numele. Poate că unele dintre secretele păstrate de familia ei ar trebui să rămână ascunse sub mantia întunericului.

Thea e cuprinsă de un val de afecțiune pentru tatăl ei și pentru felul în care i se luminase privirea când o văzuse de ziua ei. Mătușa Nella nu are dreptate: nu și-a ferit ochii de fiica lui în ziua morții lui Marin Brandt. Și-a deschis brațele s-o cuprindă și i-a spus că e perfectă. Iar mătușa Nella greșește crezând că se va pune de-a curmezișul viitorului Theei. Nici unul din ei nu o va face.

Mai trec câteva ceasuri și Thea le pierde șirul. Încep să o doară picioarele. Stomacul ei tânjește după *pufferts* făcute de Cornelia. Se așterne noaptea. Un băiat de cor pășește prin biserică aprinzând lumânări, una după alta. Își dorește cu ardoare să se așeze pentru o vreme, dar știe că lumina lumânărilor ar da-o în vileag și își adună toate puterile ca să aștepte mai departe. Și în cele din urmă, după ce clopotul bate ora opt și se întreabă cum își va explica absența în fața familiei, Thea vede o mișcare în apropierea mizericordului.

Poala unei mantii foșnește. Spatele unei femei cu capul acoperit de glugă e aplecat deasupra cuplului sculptat, scotocind să vadă dacă găsește ceva. Thea simte că o ia cu leșin, și apoi cu mânie când femeia strecoară guldenii în buzunar. Dar planul a funcționat. Thea a însemnat fiecare gulden și dovada se află acum în buzunarul femeii.

O vede pe aceasta cum se îndreaptă, dar e tot cu spatele la Thea. Gluga îi cade descoperindu-i părul bălai, pe care și-l acoperă în grabă. Iese repede din biserică în aerul rece al nopții, și Thea o urmărește cât poate de discret. Femeia merge pe Warmoestraat, una dintre cele mai aglomerate străzi din centrul vechi, iar Thea se ține după ea cu greutate în lumina slabă a câtorva geamuri și la flacăra unor cazane aprinse. Mantia care nu se deosebește prin nimic o face pe femeie să se confunde cu a altora. Dar Thea e hotărâtă să nu-i

piardă urma.

Femeia trece în grabă podul de pe Warmoestraat și intră pe Hartenstraat. Oricare ar fi destinația ei, vrea să ajungă acolo repede. Se îndreaptă către Schouwburg acum, iar Thea e aproape înspăimântată, dar femeia cotește și pășește repede spre Jordaan, unde se afundă în labirintul de străzi înguste care formează cartierul muncitorilor. Când femeia se oprește în sfârșit în mijlocul străzii, Thea se întoarce pe jumătate și se preface interesată de vitrina unei apoteci închise, privind fără să vadă borcanele cu ierburi uscate și semințe. Femeia dispăre în spatele unei uși, și Thea se repede pe urmele ei către fațada îngustă a unei case.

Ușa e simplă, nu prea groasă și aproape se trănțește la loc, dar Thea își bagă mâna să o oprească, cu inima bătându-i tare. Așteaptă și ascultă cum pașii femeii urcă repede la etajul unu. O altă ușă se deschide și se închide, iar în holul de la parter și cel de deasupra se așterne liniștea.

Încă pe stradă, flămândă după orele de așteptare din biserică, epuizată și dezorientată, Thea ezită, cu mâna ținând ușa întredeschisă, de teamă că femeia va lăsa doar guldenii și va ieși din nou, că poate va coborî când își dă seama că n-a încuiat ușa de la intrare. Vor trebui să se confrunte în mijlocul străzii și este ultimul lucru pe care-l dorește Thea.

Dar înăuntru e tăcere, prin urmare Thea intră.

Holul e întunecos cu dale reci pe jos, și pereții văruiți miros a umezeală. E ca bârlogul unui ucigaș, se gândește Thea, apoi își spune să nu fie ridicolă. În dreapta e o ușă încuiată, poate o altă locuință sau o prăvălie goală. Atmosfera e sufocantă. Femeia nu a lăsat nici o dâră de parfum în urmă. Holul miroase doar a abandon și nefericire. Sângele Theei îi pulsează prin vine cu repeziciune. Nu a mai intrat niciodată în altă casă neinvitată, ca o hoată. Dar cine e hoata aici? se întreabă. Femeia are guldenii mei, și i-a luat fără să stea pe gânduri.

Încet se apropie de casa scării, de cele zece trepte late care duc la etajul și mai întunecos decât parterul. Nu e nici un geam pe nicăieri, de parcă lumea de afară nu există, dar Thea trage cu urechea. De sus se aude murmurul unor voci, dar nu știe câte sau dacă aparțin unor bărbați sau femei. Planul ei a fost simplu, să urmărească persoana care ia plicul și s-o dea în vileag, s-o confrunte, să-i spună că nu se teme de rușine. Dar acum se simte timidă și parcă n-ar da buzna înăuntru.

Urcă prima treaptă, având grijă ca greutatea ei pe lemn să n-o dea de gol. Anii de mers tiptil la ea acasă, când spera să audă câte o frântură de discuție sau un secret, își arată roadele. Poate să-și echilibreze greutatea și să pășească fără zgomot, să testeze fiecare treaptă ca să nu scârțâie sau să geamă. Avansează ușor, a patra, a cincea și a șasea treaptă, iar când ajunge pe holul de la primul etaj descoperă că nu există decât o ușă, câțiva pași la dreapta. Vocile vin dinăuntru. Thea înaintează pe coridor cu spatele la perete. Își dă

seama abia acum că oamenii ăștia pot fi periculoși. Dacă sunt înarmați? Thea își spune că e o aventurieră, cum pretindea familia ei când era mică, și că se poate baza numai pe istețimea ei. Pot să lovesc, se gândește. Pot să dau cu pumnul. Pot să o sperii.

Chiar și așa își dorește ca Walter să fi fost cu ea. Până și mătușa Nella ar fi bine-venită.

Thea se apropie de gaura cheii și se apleacă. Cei din cameră nu mai vorbesc, și ea se roagă să nu-i audă foșnetul fustelor. Are nevoie de avantajul surprizei, dar nu vede tipenie de om. Locuitorii nu se văd prin gura cheii. Camera e mică, dar curată, ca și camera Rebeccăi de la Schouwburg, însă cu mult mai puțină mobilă. Un pat simplu pentru două persoane, două scaune, o masă joasă pe care e pus numai un sfeșnic de cositor, cu flacăra aruncând umbre pe peretele crăpat. Podeaua este din scânduri întunecate, și Thea descoperă un leagăn de copil. Nu este ornat, nici sculptat și nu are balansoar. Arată mai mult ca un butoi de bere tăiat în jumătate și fixat pe niște picioare. E împins la perete și o pereche de pumnișori mici se înalță din el, bat aerul și dispar din nou, de parcă n-ar fi fost acolo niciodată.

Deodată fustele unei femei apar înaintea ochilor ei. Se așază la masă cu guldenii Theei în mână, și profilul ei se încadrează în gura cheii. Femeia este cam de aceeași vârstă ca și mătușa Nella, dar are o față mai rotundă, părul blond deschis și un nas mic, iar buza plină de jos iese proeminentă în timp ce numără a doua tranșă plătită de Thea. Arată la fel de epuizată precum se simte Thea, iar tocmai când începe să numere bebelușul din leagăn scoate pumnișorii la iveală și începe să plângă.

— Vezi și tu ce vrea, spune ea fără să ridice ochii.

Când vorbește buzele nu mai par atât de pline. Gura i se strânge când rostește cuvintele, iar vocea-i este dură.

— E fiul tău.

O pereche de cizme pășește pe podele către masă. Jumătatea de jos a unui bărbat apare și se duce în fața femeii.

— E toată suma? întreabă el, iar când vorbește Thea se simte brusc atât de dezorientată că trebuie să se sprijine de rama ușii.

— Da, spune femeia. E generoasă, așa cum ai spus.

— Am făcut destul, Griete. Nu mai vreau să continuăm.

Griete. Înainte ca Thea să aibă timp să se gândească ce se petrece în fața ei, picioarele bărbatului se mută repede lângă leagăn. Se apleacă deasupra lui să ia copilul, iar când Thea îi vede fața, descoperirea oribilă îi strânge stomacul. Inima parcă îi ajunge pe limbă, ca o broască moartă umplându-i gura cu totul. Un val de greață se ridică în ea când îl vede pe Walter luând băiețelul în brațe.

Nu poate să respire, dar nu poate nici să se retragă din fața găurii cheii care o face să-i fie rău. E o imagine pe care nu o înțelege, dar Thea continuă

să privească. Se abține să țipe, să izbească ușa violent și să-și pună mâinile în jurul gâtului femeii.

— Ai zis că are bani, continuă femeia. N-ai spus că e curajoasă? Locuiește pe Herengracht, ce mai contează încă o amenințare?

Thea își acoperă gura cu mâna și-și mușcă obrazii pe dinăuntru. Cum de nu-și dau seama că e aici, când trupul ei arde ca focul? Cu siguranță se vor întoarce către ușă! Cu siguranță valurile de fum vor năvăli pe sub ușă, în cămăruța lor, și-i vor îneca! Cu siguranță pot să-i audă suspinele.

Vrea să fugă, dar e pironită locului. Nu poate să se smulgă din această lume paralelă. Dar e lumea reală în care ea e o proastă, o nătângă, o persoană care poate fi întoarsă cu capul în jos și scuturată, ca să i se golească toate buzunarele, o persoană care nu poate fi niciodată iubită cu adevărat.

Cine este această Griete care ține guldenii Theei în mână și e atât de capabilă, care controlează situația? Thea privește în jos. Mâna ei e pe clanță și o răsuțește ca să intre. Cuplul se întoarce, să vadă cine e, fața lui Walter e macabră în umbră, îngrozită în timp ce strânge în brațe copilul, iar femeia se ridică în picioare. Din colțul camerei un copil mai mare vine legănându-se către mama lui. Spune întruna: „Mama, mama.“

— Cine e? întreabă Thea înainte ca femeia să poată scoate o vorbă. Walter, cine e?

Dar nu Walter e cel care vorbește. Femeia se uită la Thea cu o expresie aproape de milă.

— O, biata fată, spune. Trebuie să fii Thea.

— Nu știi cine sunt.

— Sigur că știu, spune femeia. Pentru că sunt soția lui.

O SOȚIE

XIX

Otto și Nella cad în sfârșit de acord asupra unui lucru. Vor să o țină în siguranță pe Thea, să nu o împingă afară în lume. Thea a rămas închisă în camera ei o lună. Febra i-a cedat după cinci zile de chin pentru ei toți, dar a continuat să fie fragilă în săptămânile următoare: nu mănâncă mare lucru și se întoarce cu fața la perete. Nella se simte rușinată de izolarea ei din martie cauzată de cearta cu Otto – nepoata ei nu e în stare să se ridice din pat și este cu adevărat bolnavă, deși nu se știe din ce cauză. Acum o lasă să doarmă mult.

Când n-a venit acasă la timp s-au îngrijorat cu toții peste măsură. De la ceartă trăiseră atât de separați, încât până aproape de șase seara nici n-au observat că Thea dispăruse. Când a găsit camera goală, Cornelia s-a repezit până la teatru să vadă dacă nu era acolo, iar când a venit fără nici o veste au știut de îndată că ceva nu e în regulă. Otto dăduse o fugă până la docuri să vadă dacă nu cumva vechii lui colegi de la VOC au văzut-o, iar Nella plecase să-i dea de urmă copilului lor iubit pe străzile din Cotul de Aur și prin Jordaen.

Când amândoi s-au întors abătuți și îngrijorați, au găsit-o pe Cornelia în camera de la etaj cu Thea cuprinsă de frisoane și delirând în patul ei. În ciuda faptului că le-au dat lacrimile de ușurare când au văzut-o, uniți vremelnice de iubirea pentru Thea, au fost îngroziți de starea în care era. Au tot întrebat-o ce s-a întâmplat, dar Thea nu voia să vorbească. Cornelia era albă la față de frică.

— N-o mai întrebați atâta, le-a spus. Acum e în sfârșit în siguranță.

— Ne trebuie un doctor, a spus Nella. Imediat!

Iar doctorii au venit. Au tot venit timp de patru săptămâni. I-au tăiat venele Theei să-i ia sânge, i-au pus lipitori. Cornelia s-a mâniat văzându-le, iar lui Otto îi era greu să privească. Thea era transpirată și slăbită, se răsucea mereu în somn și vorbea despre case de aur și palete goale, despre bebeluși în leagăne și despre o ușă de care tot trăsesese și pe care n-ar fi trebuit să o deschidă. Delirul ei e contagios, și Nella simte că-și pierde mințile. O lasă să pătrundă în imaginația nepoatei ei și nu e deloc cum și-o închipuia. Ce știe Thea despre bebeluși în leagăne sau case de aur? Ce ușă a deschis de a dus la dezastrul ăsta?

— Gata cu lipitorile, spune Otto. Îl chem pe Witsen.

— Nici vorbă, spune Nella. E grădinar, nu medic.

Cornelia se uită cu dezgust la ei, de parcă nu-i vine să creadă că și acum continuă să se certe.

Dar febra a trecut, este luna aprilie, însă cu toate că primăvara a venit cu adevărat, și mieii au fost tăiați, iar gheața de pe canale s-a topit cu totul, și sunt iar pline de bărci, atmosfera din casă e departe de a fi normală, și nici gând să-l invite pe Jacob la cină. Nu-i vor pune în primejdie înzdrăvenirea.

Nella îi trimite un răvaș lui Jacob pe Prinsengracht, cu o minciună cum că Thea s-a dus în vizită la Antwerp, la prietenele ei din timpul școlii. Își face griji că doamna Lutgers va deschide misiva și o va arunca pe foc înainte ca stăpânul ei să o citească, că Jacob nu va afla niciodată de ce au dispărut cu totul. Dar Jacob răspunde cu scrisul lui curgător că abia așteaptă să o vadă pe Thea când se va întoarce. E singura luminiță în întuneric. Nu l-au pierdut încă definitiv.

Thea pare acum în primul rând epuizată. Vorbește despre lucruri mărunte, dar nu despre ce s-a întâmplat cu ea în seara când s-a întors atât de devastată. Cele mai multe conversații o obosesc repede. Deocamdată medicii cu bisturiile lor și-au încetat vizitele, iar familia se zbate de parcă ar fi ținută cu forța sub apă, toți îngroziți că Thea a fost vătămată dincolo de orice vindecare. Thea își petrece zilele stând la geam, uitându-se în gol, mângâindu-l absentă pe Lucas. După-amiezile de cele mai multe ori doarme. Uneori chiar citește puțin din cartea primită de la Jacob și din Biblia familiei. Ciupește din când în când corzile lăutei, dar fără mare interes.

Ce s-a întâmplat cu copilul lor? Ce o fi văzut? De ce li s-a întâmplat asta acum, când iarna lor a fost oricum lipsită de noroc, iar acum și primăvara e nefericită la rândul ei?

De când Thea a căzut la pat, Cornelia n-a mai fost în stare să meargă singură la piață. Ceva o neliniștește, dar nu spune ce, iar Nella presupune că e îngrijorată din cauza Theei. Cornelia îl imploră pe Otto să meargă cu ea după pește, dar Otto vrea să stea cu fiica lui, în caz că începe să vorbească despre ce s-a întâmplat, ca să înțeleagă și să îndrepte lucrurile. A stat de veghe lângă Thea zi și noapte, sacrificându-și odihna și somnul. E tras la față de oboseală, are hainele boțite și e extenuat.

— Du-te cu Cornelia, spune Nella. Thea încă doarme. Ia o gură de aer proaspăt, o să-ți facă bine. O să fie tot aici când te întorci.

În timp ce rostește cuvintele din urmă, Nella se teme că se vor adevăra. Că Thea nu-și va mai părăsi niciodată camera, iar nepoata ei plină de viață își va duce așa existența pentru totdeauna, în inima acestei case goale. Se întrebă dacă Otto se bucură că ar putea fi astfel, că i s-a îndeplinit dorința ca Thea să nu-l părăsească niciodată. Dar alungă imediat gândul nemilos. Nici un tată nu și-ar dori ca fiica lui să fie atât de tăcută, atât de inertă. Thea le-a fost

întotdeauna dragă pentru vorbăria și vioiciunea ei, chiar dacă în ultimele luni a cam scos-o din țâțâni. Aș da orice să o aud că se sfădește cu mine, își spune Nella, uluită că sentimentele ei s-au schimbat atât de repede.

A tot sperat în ultimele patru săptămâni să primească vești de la miniaturistă. Trebuia să vină vreun semn, ceva care să o ajute să treacă prin infernul acesta. Dar n-a apărut nimic. Tot ce are este bebelușul în miniatură pe care îl strânge în secret în buzunar când știe că Otto și Cornelia nu o văd. Nella e sigură că miniaturista a fost aici și nu poate să creadă că a ispitit-o numai ca să o abandoneze pentru totdeauna.

Otto și Cornelia pleacă în căutare de crabi ieftini pentru o tocăniță, iar tocmai când Nella se așază într-un scaun la ușa dormitorului Theei aude un ciocănit la ușă. O lună întreagă și-au făcut griji că vestea bolii Theei s-a răspândit de-a lungul canalelor și s-a transformat în bârfă rău intenționată. Prin urmare un ciocănit la ușă nu poate fi lăsat fără răspuns. În pofida neliniștii pe care o simte, politețea învinge. Epuizată cum este, Nella se ridică cu greutate și coboară la parter.

Deschide ușa, sperând poate să vadă un pachet pe prag sau o siluetă care dispare de-a lungul canalului, ca în vremurile de demult. Dar spre consternarea ei Caspar Witsen stă în fața ei cu sacul lui vechi purtat de-a curmezișul și ținând în palme o plantă mică cu frunze ciudate.

— Doamnă Brandt, spune el cu o expresie cumva hăituită. Cum se simte?

Unghiile lui sunt impecabile, observă Nella, și se pare chiar că și-a trecut un pieptene prin clăia de păr încâlcit. Nella ezită. Nu poate să continue conversația în prag și nici nu vrea ca el să intre în casă, dar nu are încotro.

— Domnule Witsen, spune, intră.

Închide ușa în urma lui. Uitase cât de înalt și deșirat este, mai ales de aproape.

— Ți-am adus o plantă de aloe, doamnă, spune el, întinzându-i-o.

Nella nu-și ascunde surprinderea.

— Pentru mine?

— O ofrandă de pace.

Când Nella ezită să o primească, Caspar strânge stânjenit între degete o frunză.

— Dacă o tai vei găsi un lichid răcoritor. Se poate pune pe arsuri și inflamații ale pielii. Se poate bea și în ceai. Are proprietăți de calmare și curățare.

Se oprește de parcă se teme că vorbește prea mult. Nella îl privește.

— Nu am avut incendii în casa asta, spune, dar știe că nu e adevărat.

Caspar se uită la ea puțin cam abătut, iar Nella se simte iritant de vinovată.

— Mulțumesc, zice oftând și ia planta de aloe din mâinile lui.

— E foarte eficientă, spune Caspar. Plantele de aloe sunt uimitoare. Foarte rezistente. Pot acumula o mare cantitate de apă. Le merge bine în sol foarte arid. Avem multe plante de aloe în grădina universității...

— Mulțumesc, domnule Witsen.

Nella întoarce planta pe toate părțile, îi admiră frunzele ascuțite, de un verde profund, și forța. Pare nelalocul ei înconjurată de lambriuri de lemn și podeaua alb cu negru.

— Cunoștințele mele sunt foarte superficiale în ce privește plantele, spune ea, ridicându-și ochii. Dar presupun că știi deja.

Rostește cuvintele ca pe o dojană, o aluzie la delictele lui de acum câteva săptămâni, la scrisul lui peste casa ei din copilărie, la planurile lui făcute fără acordul ei. Dar Caspar Witsen zâmbește. E primul zâmbet pe care Nella îl vede, după mai mult de o lună.

— Ah, doamnă Brandt, spune el. Cunoștințele mele sunt și ele în stadiu infantil.

Stau tăcuți un moment.

— Câteodată, spune Caspar, sunt foarte nehibzuit.

Veridicitatea cuvintelor lui o atinge pe Nella undeva în coșul pieptului. Simte o căldură cuprinzându-i fața.

— Nu am intenționat să te supăr în legătură cu casa din Assendelft, continuă el. Pământul e important, înțeleg. Casa înseamnă mult pentru dumneata.

Nella se uită ținută la tentativa lui de păr pieptănat, la ofranda verde pe care o ține în mâini. I-au lipsit conversațiile atâta vreme, mai ales conversațiile cu un bărbat. Scuzele lui par sincere. E rândul ei să se simtă puțin stânjenită.

— Vino cu mine la bucătărie, spune. Thea doarme, și nu vreau să o trezesc. Face o pauză. Poate încercăm ceaiul cu aloe.

*

La masa de la bucătărie Caspar șade ca o sperietoare de ciori adusă din grădină.

— Casa asta e enormă, spune el. Dacă mi-aș scoate pantofii undeva în casă nu știu dacă i-aș mai găsi.

— Se mai întâmplă, aruncă Nella peste umăr, agățând ceainicul în cârlig ca să fiarbă apă pentru ceai. Când eram de vârsta Theei aveam o miniatură a casei. Era mai ușor să văd unde era totul.

— Ce încântător!

— Dacă se poate spune așa. Era un cadou de nuntă de la soțul meu. Aveam totul în miniatură, făcut să încapă într-o casă de păpuși.

— O mai ai? Ar fi minunat să o pot vedea.

— Nu, spune ea. Era prea mică, nu puteam locui în ea.

Witsen zâmbește din nou.

— Prea mare sau prea mică, ca într-un basm pentru copii. O casă ca asta are nevoie de foarte mulți bani pentru a fi întreținută. Ar fi trebuit să păstrezi miniatura.

— Ne descurcăm, spune Nella tăioasă.

— Sigur că da, răspunde Witsen, roșind. Să tai o frunză?

— Nu va vătăma planta?

— Va continua să crească. E partea frumoasă a lucrurilor vii. Tace o clipă. Și apoi e mai bine să tai o frunză decât o venă.

Lăsând ceainicul atârnat deasupra focului, Nella vine să se așeze în fața lui. O rază din soarele primăvăratice de aprilie intră prin geamul de la nivelul străzii și se odihnește pe masă între ei doi, iluminând cicatricile lăsate în lemnul ei de cuțitele Corneliiei.

— Otto ți-a spus că Thea nu se simte bine, spune Nella.

Witsen are o mină gravă.

— Am fost foarte afectat de veste. E unul dintre motivele pentru care sunt aici.

— Unul dintre motive?

— Desigur. Am venit să-ți aduc planta de aloe.

— Corespondezi cu Otto?

Caspar privește pe fereastră și pare stingherit.

— Îl consider prieten, doamnă Brandt.

Ceainicul începe să fluiera. El scoate un briceag din sac și taie cu îndemânare una dintre frunzele de aloe de la bază.

— Vezi, spune, făcând o altă incizie de-a lungul ei. Când frunza este secționată un lichid limpede și gros se ridică la suprafață.

— Arată ca un lipici, spune Nella.

Dar Caspar Witsen se concentrează și nu răspunde, iar Nella trebuie să admită că este fascinant să vadă cum ridică seva de consistența unui melc pe lama cuțitului înainte de a o lăsa să cadă în ceainicul de porțelan. Începe să înțeleagă fascinația Clarei Sarragon pentru specialitatea lui Caspar și simte cum înmugurește în ea o satisfacție, știind că a abandonat-o pe Sarragon, în ciuda averii ei.

— Acum punem apa, spune el.

Ea aduce ceainicul și toarnă apa clocotită în cel de porțelan. Seva de aloe se topește, și Caspar o amestecă cu lingura.

— E bună pentru digestie. Ezită. Readuce pofta de mâncare și remediază melancolia.

Ea își mijește ochii.

— Faci aluzie la greutatea mea, sau la starea minții mele?

Caspar are aerul unui om prins în capcană, de parcă nu știe care e răspunsul corect.

— Otto vorbește cu dumneata despre mine? Întreabă ea. Despre noi? Despre Thea sau Cornelia?

— Câteodată.

— Și ce spune?

— Nimic altceva decât îți spune dumitale, sunt sigur.

E o eschivare isteță. Nella nu răspunde, dar îl simte pe Witsen cum absoarbe tăcerea ei și o tulbură, o face să se simtă expusă ca frunza tăiată de aloe, de parcă el ar putea să înfigă cuțitul în ea și să-i descopere secretele inimii ei verzi.

Nella nici măcar nu observase că slăbise, dar Cornelia își dăduse seama după cât de largi îi deveniseră fustele și îi spusese:

— Nu ne permitem să aruncăm mâncarea sau să o dăm la orfani, conică.

— Sigur că putem să o dăm la orfani, ba chiar ar trebui, îi răspunsese Nella, plimbând în farfurie gogoșelele pe jumătate mâncate și mâncarea de legume *hutspot*, întrebându-se ce se vor face acum că au ajuns în impasul acesta cu Thea închisă în camera ei, iar ei trei debusolați și pierduți. Lucas poate s-ar mulțumi cu resturi de ou, dar nu pot să continue așa pentru următorii optsprezece ani.

— Să turnăm? se oferă Caspar, întrerupându-i gândurile. Ridică ceainicul și toarnă lichidul în două cești.

— Cum știu dacă nu mă otrăvești?

Caspar râde.

— N-aș face asta niciodată.

Suflă în ceașca lui și ia prima înghițitură. Nella îi urmează exemplul.

— Nu are nici un gust.

— Asta e bine, spune el. Unele dintre preparatele astea pot fi de-a dreptul dezgustătoare.

Suflă și sorb amândoi, apoi suflă din nou și sorb. Nella este recunoscătoare pentru ceașca ei, poate să o folosească ca recuzită, un scut care-l ține la distanță pe bărbat. El are un soi de insistență, ca un fel de energie efervescentă. Caspar Witsen nu este deloc lipsit de vlagă.

— Întotdeauna am fost de părere că atunci când cineva se simte afectat de melancolie, se poate rezolva când se pune ceva în stomac, spune el.

— Nu sufăr de melancolie.

Ochii li se întâlnesc, dar Caspar nu-și ferește privirea.

Nella e cea care își pleacă ochii.

— Postul provoacă delir, doamnă, spune el. Ar trebui să bem lapte dulce, să mâncăm pâine proaspătă, carne de miel și de vită.

— Mă întreb unde dispar toate la dumneata.

Zâmbește larg și ia o altă înghițitură.

— Ceaiul de aloe ajută. Frumusețea constă în echilibru: visul amsterdamezului. Cred că trebuie să avem grijă de corpul nostru, spune el. Cred în asta mai mult decât în Dumnezeu.

Nella simte că părul de la ceafă i se ridică.

— O declarație foarte îndrăzneță.

— Ei bine, nimeni nu ne aude, doamnă Brandt. Doar dacă nu ai de gând să mă pâraști primului pastor?

Nella râde, și râsul o face să simtă așa de bine, ca o eliberare. N-a mai râs de prea multă vreme.

— Prin urmare nu crezi în planul lui Dumnezeu? întreabă ea. În destin?

Caspar Witsen absoarbe întrebarea cu ochii strălucind de plăcerea dezbaterii filozofice.

— Cred că soarta noastră se află în mai mare măsură în mâinile noastre decât suntem noi pregătiți să recunoaștem.

Ceaiul nemaifiind fierbinte, Nella ia o înghițitură mai mare.

— E amuzant că dumneata crezi asta. Pentru că eu adesea simt exact opusul. De parcă soarta mea este în mâinile altora.

El încuviințează.

— E o doleanță frecventă.

— Precum soarta dumitale era în mâinile Clarei Sarragon?

— Chiar așa.

Ce face așezată aici, în adâncurile casei, cu un bărbat pe care abia dacă îl cunoaște? Nella se apleacă și pune ceașca pe masă, iar creștetul capului îi e iluminat de razele soarelui.

— Lumina soarelui, spune Caspar. *Asta* chiar ți-ar prinde bine.

Nella îl privește în ochi.

— Îmi prescrii soarele de parcă aș fi o plantă.

El râde.

— Poate când mă întorc te voi găsi înmugurită, cu frunzele abia desfăcute. Părul dumitale ca firele ierbii, iar ochii, două flori de liliac.

— Disparută în verde, spune Nella, dezorientată de discursul lui poetic.

El zâmbește, dar se uită nesigur la ea, de parcă e o carte pe care nu poate să o înțeleagă în pofida inteligenței lui. Oare a ciupit coarda greșită – o tonalitate minoră când a vorbit despre dispariție, ca și cum ar fi fost înghițită de frunzișul pe care el îl respectă atât de mult?

— Mamei mele îi plăceau plantele, spune ea brusc.

Cuvintele o iau prin surprindere. Nu vorbește niciodată despre mama ei.

Witsen pare interesat.

— La Assendelft?

— Da. Casa are o grădină. Mama avea o mulțime de ierburi periculoase. Cunoștințele ei *nu erau* superficiale, spune Nella, zâmbind. Îmi amintesc

perfect denumirile lor. Ca un abecedar al unui copil neascultător.

Caspar râde, iar Nella continuă sfioasă, dar încurajată.

— Mătrăgună, busuiocul cerbilor, armurariu, tătăneasă, pe care mama mi-a spus să nu o smulg niciodată, nici măcar să n-o ating. Își privește degetele. Uneori femeile veneau la ea. Aveau conversații șoptite lângă ușa din spate către bucătărie, li se furișa o punguță. Mereu o întrebam pe mama ce căutau femeile acolo, dar nu mi-a spus niciodată.

— Pare să fi fost o femeie înțeleaptă.

— Câteodată era.

Deodată Nella e transportată înapoi, în singurul loc în care mama ei era pe deplin prezentă. În grădină întotdeauna erau cultivate tot felul de legume. Morcovi ca niște degete subțiri portocalii, smulși din pământul unde cresc invers, globurile diforme ale cartofilor și cepelor, care stăteau la păstrare în întuneric luni întregi. Praz și usturoi, mazăre și fasole.

— Aveați multe legume care creșteau bine? Întrebă Caspar.

— O mulțime. Puteam să și vindem. Și lucrul ciudat era că nici unul dintre noi nu știa să gătească. Mamei îi plăcea să planteze, să urmărească plantele cum cresc, să aștepte. Dar nu-i plăcea execuția. Poate că nu dorea să distrugă belșugul.

— Pot să înțeleg asta.

— Spune omul care i-a făcut cu mare entuziasm o incizie prețioasei aloie. Nella face o pauză. De aceea am admirat-o pe Cornelia și talentele ei culinare, căci sunt departe de ale mele. Ea toacă și taie, face tocănițe și frige cu pasiune. Poate să supună și legile naturii dacă vrea.

— Înțeleg și asta. Dar cred că te subestimezi.

— A, dar spun adevărul. Nella oftează. Singurul lucru la care mă pricepeam bine era să am grijă de găini. Cotețele lor erau printre florile de degetei. Întotdeauna aveam grijă ca găinile să-și primească la timp grăunțele și să aibă cotețele curate înainte de culcare.

— Nimic nu se compară cu plăcerea unui ou.

— Într-adevăr. Pentru mine erau mereu ca niște mici promisiuni descoperite în cuibul de paie dimineța, cu gălbenușurile lor perfecte, sfârâind apoi în tigaie. Cam pe când aveam opt ani deja știam cum să apăr găinile de vulpi și de pisici, cu soluții naturale făcute de mama sau garduri înfipite adânc în pământ. Dar uneori sacrificam câte un pui sau doi. Îi frigeam cu rozmarin și cimbru, iar eu, împreună cu fratele și sora mea stăteam afară și rodeam câte un copan de pui.

El pare fascinat de amintirile ei, iar Nella aude cât de tandră și veridică este. O face să se simtă dintr-odată vulnerabilă.

— Vrei să o vezi pe Thea? Întrebă ea, încercând să-l readucă înapoi din trecut.

Caspar își face de lucru cu sacul pe care și l-a pus la picioare.

— Am adus câte ceva pentru ea, dar nu e nevoie să o deranjăm acum. Se îndreaptă de spate. Nu știu ce s-a întâmplat cu nepoata dumitale, doamnă Brandt. Dar nu am venit ca să aflu și să împrăști vestea prin oraș.

Nella roșește.

— Nu m-am...

— Înțeleg de ce ești precaută. De ce nu ai vrut să rămân în pragul ușii. Atenție la oamenii care aduc daruri de aloel!

Deodată Nella simte că vrea să cedeze. Nu-și dorește decât să oprească totul. Să pună capăt grijilor, prefăcătoriei că Thea este în Antwerp, nu sus în dormitor, închisă într-o lume numai a ei.

— Totul e atât de... îngrozitor, șoptește.

— Îmi închipui.

— Nici măcar nu știm ce s-a întâmplat cu ea. Nu știu ce să fac.

— Lucrurile astea vor ajuta. Caspar deschide sacul și scoate un șir de sticlute. Tincturi. Valeriană. Mătrăgună, ca aceea a mamei dumitale. Ghimbir, anason. Mai sunt și altele. Ridică o sticlută cu o mină neobișnuit de serioasă. Asta te ajută să dormi. Asta revitalizează spiritul. Câteva picături într-un pahar cu vin sau puse în terciul Theei. Și aici sunt tincturile pentru melancolie, doamnă. Pentru orice eventualitate. Ezită. Le-am preparat cu mâna mea. Distilate cum nu se poate mai bine.

— Ești foarte meticulos.

— Pentru familia Brandt trebuie să aduc numai ce-i mai bun. Unele dintre plantele astea fac minuni, doamnă, cu siguranță știi. Uneori sunt singurul lucru care stă între moarte și viață. Sunt aduse din toată lumea, de la Capul Bunei Speranțe, Brazilia, Surinam. Africa de Vest, Etiopia, insulele Moluca. Java, Jakarta, Mauritius. Caspar își deschide larg brațele, de parcă vrea să arate cât e de mare lumea. Grădina universității din Amsterdam găzduiește peste trei mii de plante.

Nella se gândește la numărul acela uriaș, la ochii lui strălucitori, la jungla pe care și-o închipuie revărsându-se dintre pereții grădinii pe străzile pietruite.

— Mult mai multe decât în Assendelft, atunci, spune ea.

El îi evită privirea.

— Nu intenționez să diminuez importanța grădinii mamei dumitale.

— Nu am crezut asta nici o clipă. Ai lucrat mult timp la universitate, până ce Clara Sarragon te-a smuls de acolo?

— Clara Sarragon chiar pare să creadă că am răsărit acolo dintr-un bulb. Face o pauză. Dar am trăit și alte vieți înainte. Am lucrat o vreme în Indiile Orientale. Pentru VOC, de fapt, ca doctor.

— Otto știe?

— Bineînțeles. Nu mi-a plăcut slujba, dar un lucru pe care l-am învățat din vremea aceea a fost cât de extraordinare pot fi plantele. Ce variate sunt

peste tot unde cresc, în toată lumea. Am adus aceste cunoștințe cu mine, dar acum nu le folosesc decât în situații de viață și de moarte.

— Și consideri situația noastră de viață și de moarte?

— Da. Îi vor fi de folos, spune el cu blândețe. Ezită. Și dumitale.

— Cum găseai plantele când erai în Indiile Orientale?

— Cu ajutorul localnicilor.

— Și al sclavilor?

— Da, spune el. Și al sclavilor.

Nella se întreabă ce anume i-a spus Otto despre viața lui în Surinam. E foarte posibil ca domnul Caspar Witsen să știe mai multe despre Otto decât membrii familiei lui.

— Mi-au arătat grădinile lor, continuă Caspar. Grădinile de zarzavat. Junglele și pomii fructiferi. Mi-au explicat ce pot plantele să facă.

— Ai plantat semințe și în pământurile de acolo?

Caspar soarbe din ceai.

— Da. Am cerut să ni se trimită plantele noastre, să vedem dacă supraviețuiesc într-un alt fel de sol. Plante din Java, tocmai din Caraibe, să vedem cum se comportă. Dar și invers. Știu că unii dintre oamenii de la grădina botanică încearcă să crească arbori de cafea. Bineînțeles că multe plante mor pe drum. Și ne simțim personal responsabili. Atâta grijă se investește în această întreprindere. Orice mișcare greșită pune capăt istoriei.

— Dar care este sensul?

— Sensul? Întreabă Caspar Witsen cu o expresie mirată. Plăcerea, desigur.

— Domnule Witsen, suntem în Amsterdam, spune Nella. Sunt văduvă de negustor. Te asigur că nimeni în orașul ăsta nu face nimic numai din pură plăcere.

El zâmbește.

— Atunci de dragul științei. O facem pentru știință, pentru că știința înseamnă putere.

Nella își imaginează oamenii la birourile lor și în fața răsadurilor, în arșița umedă, cu săpăliga sau pana de scris, luând notițe, cultivând, așteptând.

— Dar ce sperați să aflați? Întreabă ea. La ce vă folosește această știință?

— Ne folosește ca să-i ajutăm pe oameni să-și păzească sănătatea. Să ne hrănim mai variat, să dăm gust mâncării. Vrem ca mama Natură să ne dezvăluie secretele ei ca să le putem folosi.

— Și ca să le vindeți.

— Oamenii din orașul ăsta spun că breslele și Bursa dețin puterea, la fel Biserica și docurile. Dar cel mai puternic petic de pământ din Amsterdam este o suprafață mai mică de un hectar de pământ bogat în turbă de la marginea orașului, doamnă. Grădina aceea înseamnă tot ce suntem și tot ce putem fi.

Lumea întreagă unită de miezul și frunzele argintii ale ananasului. Este viitorul. Mă întrebi dacă cred în destin. Ei bine, într-un fel cred. Borcănelul de gem pe care l-ai lăsat pe polița de deasupra căminului conține destin cu lingura.

— Dar al cui destin?

— Al tuturor, răspunde Caspar. Până la urmă.

— Și al Theei?

Caspar Witsen se ridică în picioare și arată către tincturi.

— Thea nu are nevoie decât de odihnă, doamnă. Și de intimitatea care să-i permită să-și vină în fire. De mâncare bună. Și de dumneata.

Nella simte lacrimile cum i se adună în ochi și își dorește să le înlătore din toate puterile. Urăște să plângă în fața altora.

El oftează.

— N-aș mai vrea să am optsprezece ani pentru nimic în lume.

— Nici eu, domnule Witsen, spune ea, nici eu.

De când n-a mai avut parte de bunătatea cuiva și tihna conversației? Se bucură că l-a invitat să intre în casă. Când ridică ochii, Caspar Witsen o așteaptă, gata să-i întâlnească privirea.

XX

Tatăl ei e cel care îi aduce ulcioare de lapte cald în care a picurat din tincturile lui Witsen.

— Sunt aidoma Julietei, spune Thea.

Dar Otto Brandt nu a citit niciodată tragedia. Nu știe despre eroina care bea poțiuni pentru a mima moartea, lichide ce-i îngheață măruntaiele pentru o vreme, ca să-și ocolească destinul nefericit și să-și întâlnească adevărata iubire. Thea nu vrea să-i explice, căci nu vrea să-l îngrijoreze și mai mult. Diferența dintre Thea și Julieta este însă, desigur, faptul că Romeo cel al Theei este acum un idol decăzut, o dezamăgire, ba chiar ceva îngrozitor. Evită privirea îngrijorată a tatălui ei.

— Te fac să te simți mai bine? întreabă și o ia de mână.

— Da, spune Thea și-l strânge de mână.

E adevărat, acum doarme fără să se mai perpelească văzându-l pe Walter de fiecare dată când închide ochii, rușinat și înconjurat de nevastă și copii. Nu a mai fost niciodată atât de umilită, atât de șocată. Speră să nu mai fie niciodată.

— Arăți mai bine, spune tatăl Theei. *Știam* eu că e o idee mai bună să-l chem pe Caspar decât pe toți escrocii aceia de oraș care cer zece guldeni pentru nimic.

— O să trebuiască să mai aducă, spune Thea. Până și mătușa Nella bea valeriana.

Tatăl ei arată serios. Trage aer adânc în piept, și Thea știe că o va întreba din nou ce s-a întâmplat în seara când nu s-a întors acasă, o seară despre care le tot jură că nu-și amintește nimic. Vrea atât de mult să o salveze, dar e prea târziu pentru asta, iar Thea nu suportă să-i spună.

Își amintește totul din seara aceea. Memoria i-a revenit cu țârâita în ultimele patru săptămâni. Griete Riebeeck cu fața ei obosită și doi copii mici. Griete Riebeeck și soțul ei, Walter. Thea își amintește cum a ieșit în cele din urmă cu pași împleticiți din locuința strâmtă din Bloemstraat, cum s-a ciocnit de oameni care strigau la ea când fugea prin Jordaan către casă, simțindu-se confuză și dezorientată, cum era și portretul pe care i-l făcuse Walter. Cornelia deschisese ușa, cu o expresie de ușurare și cu lacrimi care se

transformaseră în groază când Thea se prăbușise la picioarele ei, amețită nu doar din cauza foamei, ci și din cauza unui sentiment mai profund, care acum știe că este alean. O inimă îndurerată este o adevărată agonie, își dă seama Thea. E mult mai rău decât pare în piesele de teatru.

Cum a putut să greșească așa? Oare a ales-o pentru că a văzut ceva în ea care i-a spus că e o pradă ușoară? Thea și-a oferit inima pe tavă, la fel de ușor cum respiră, iar Walter a murdărit-o și i-a înmănat-o ca pe o vietate moartă. Închide ochii și se gândește la Rebecca. Ce rău a tratat-o pe buna ei prietenă. A pierdut atât de mult și nu știe cum să întoarcă totul.

— Thea, spune tatăl ei cu blândețe, ai vorbit când aveai febră.

Thea strânge cu putere cana cu lapte.

— Am vorbit?

— Ai vorbit despre palete goale. Despre o ușă pe care n-ar fi trebuit să o deschizi.

O trec fiorii.

— Nu-mi amintesc, papa. Sunt sigură că nu însemna nimic. Poate era ceva văzut la teatru.

— Ei bine, spune el, schimbând subiectul fără mare tragere de inimă, mă bucur că ai început să te simți mai bine.

— Mătușa Nella mi-a spus că Jacob a trimis o scrisoare, zice și vede cum fața tatălui ei se întunecă la auzul numelui pețitorului ei.

— A trimis. Mătușa ta a mințit și i-a spus că ești în Antwerp.

— A făcut-o numai ca să mă protejeze.

El oftează. Thea se uită pe geam și se gândește la mătușa Nella, care tot timpul vorbește despre bani ca despre un scut, despre cum trebuie să se păzească de vicisitudinile orașului. Thea nu s-a gândit prea mult la asta până acum și disprețuia tot ce credea mătușa ei. Dar închide ochii și vede privirea dură, invidioasă a lui Griete.

Dacă Griete nu a terminat? Dacă scrie din nou și cere și mai mulți bani? Înainte ca Thea să dea buzna în maghernița din Bloemstraat chiar asta și spunea că vrea să facă. *Ce mai contează încă o amenințare?* Pericolul e încă acolo.

Tatăl ei se îndreaptă către ușă ca să o lase să se odihnească.

— Papa? întreabă când el deschide ușa. Papa, tu crezi în dragoste?

Se întoarce cu o grimasă.

— Sigur că da.

— Cum se simte pentru tine?

Arată de-a dreptul trăsnit. Își dregă vocea.

— Cum se simte?

Se gândește.

— Se simte ca o rază de soare, dar și ca întunericul.

Dragostea ca soarele, dragostea ca luna. Thea simte cuvintele tatălui ei

cum o pătrund ca un adevăr profund, până în adâncul oaselor.

— Și... ai iubit-o pe mama mea?

— Pe mama ta?

Arată un pic amețit. Thea nu știe dacă este din cauza efectului fortifiant al preparatelor lui Witsen sau o rămășiță de febră care i-a amortit instinctele de apărare și i-a dezlegat limba. Poate că sunt miniaturile părinților ei din pod, cuibărite în așchiile de cedru. Poate că este din cauză că se simte smerită, ignorantă și necugetată, confruntată cu umilința cauzată de ce crezuse că era dragoste adevărată. Dar tânjește să audă că cel puțin o parte din povestea ei a fost atinsă de pasiunea și afecțiunea de care are nevoie cu ardoare să i se spună că există. Tânjește ca tatăl ei să-i dea acest dar.

El încă ezită în pragul ușii. O privește pe fiica lui, și apoi se uită pe geam la canal. Arată de parcă dă să vorbească, apoi pare că nu vrea, iar apoi ca și cum nu și-ar găsi cuvintele.

— Nu contează, oftează Thea. Am vrut doar...

— Unchiul tău mi-a vorbit pentru prima dată despre ea, spune el. Mi-a spus când plecam din Surinam că sora lui era cea mai deșteaptă persoană pe care o știa. Mult mai deșteaptă decât el. Dar că trebuie să știi ceva: că habar n-are să-și facă prieteni.

Thea se uită țintă la el. Nu poate să creadă că în sfârșit, după ani de așteptare și nesfârșite întrebări nerostite, tatăl ei amintește de anii trecuți. Pentru asta n-a fost nevoie decât ca inima ei să fie frântă, să aibă febră, aproape să-și piardă viața și să implore iubirea.

— Și era adevărat?

Tatăl ei nu se mișcă din prag.

— Nu era adevărat. Era o femeie singuratică. Dar nu însemna că nu știa să fie o bună prietenă.

Otto parcă privește la casele de pe cealaltă parte a canalului, dar Thea știe că se uită la un orizont pe care ea nu-l vede. Un ocean de amintiri, cu lumina care provoacă sclipiri argintii pe suprafața lui, în timp ce soarele se dă la o parte, lăsând în urmă apa complet neagră.

— Îi plăcea să se furișeze în cabinetul fratelui ei, continuă el încet. Îi citea catastifele de socoteli când el ieșea în oraș. Trage aer în piept și se întoarce către ea. Nu m-am uitat prea mult la mama ta, Thea. Nu prea mult. La început. Dar ce nu m-am priceput să văd era că mama ta se uita la mine. Într-o noapte, când eram în casa asta cam de un an, mi-a vorbit. Eram în hol și îmi puneam mantia să merg la unchiul tău la VOC. M-a oprit vocea mamei tale venită din întuneric.

— Ce ți-a spus? șoptește Thea.

Tatăl ei ezită.

— Mi-a spus: *Te admir*. Face o pauză. A fost primul lucru pe care mi l-a

spus doar mie, nu de față cu alții. A ieșit din penumbră, iar numai jumătate din chipul ei era iluminată.

— Și apoi ce s-a întâmplat?

— Am privit-o pentru prima dată cu adevărat. Avea o față îngustă, ca tine. Și ochi cenușii ca fratele ei. Tu ai ochii mei și gura ei serioasă. Boneta îi era întotdeauna impecabilă. Arăta de parcă aștepta să spun ceva. Mi-am dorit foarte mult să vorbesc cu ea.

— Dar nu ai făcut-o?

— Nu.

— Pentru că erai servitorul unchiului Johannes?

— Da. Am vrut să spun că și eu aveam aceeași părere despre ea. Am vrut s-o întreb de ce mă admiră. În schimb am deschis ușa de la intrare. Obrajii ei erau roz, știi, iar eu am crezut că are nevoie de puțină răcoare, dar ea a lăsat ochii în podea, conștientă că misterul ei se destrăma. De parcă nici nu și-l dorise vreodată. *Otto*, mi-a spus de parcă mi-ar fi citit gândurile, *te admir pentru că știi cum să o iei de la capăt*.

Se lasă o tăcere lungă. Cuvintele tatălui și ale mamei atârnă deasupra Theei ca o ceață. Otto a vorbit cu o tandrețe pe care Thea n-a mai auzit-o și pe care își dă seama că n-a auzit-o nici la Walter.

— Și tu știi, Thea, spune tatăl ei.

— Ce vrei să spui?

— Nu știu de ce ești atât de nefericită, draga mea. Nu suport să te văd așa, nici să mă gândesc că cineva te-ar fi rănit.

Thea se gândește la atelierul de pictură, la rochia aurie pătată. La harta mamei, la misericord, la Griete Riebeeck și la încăperea de pe Bloemstraat, unde totul s-a schimbat. La toate piesele care o amețesc. E captivă într-un coșmar pe care ea însăși l-a creat, dar ideea de a povesti toate astea familiei ei e de neconceput.

— Nimeni nu m-a rănit, papa. M-am îmbolnăvit, asta-i tot.

— Ești fiica mea, spune el. Și ești mai specială decât îți poți imagina vreodată. Se întoarce să plece. Știi ce, Thea?

— Nu.

— Și tu știi cum să o iei de la capăt.

Ușa se închide. Thea simte că răsuflarea i s-a oprit undeva în gât. Nici nu și mai amintește de când a așteptat această clipă. Clipa în care mama ei să revină la viață, nu ca o păpușă mică, ci ca persoană întruchipată de vorbele rostite de tatăl ei. O tânără care își alegea prietenii cu grijă, care stătea cu obrajii îmbujorați și boneta ei impecabilă, încercând să ofere un compliment. Încercând poate să-și exprime sentimentele.

Mai bine decât o păpușă, și totuși Thea se gândește la miniaturile mamei și tatălui ei păstrate tot acest timp de mătușa Nella. O invocare, un semn. E tot ce mătușa Nella și-a dorit de când i-a fost lăsat un nou-născut care nu era al ei.

Dar Thea este cea care a auzit povestea despre mama ei după ce a descoperit miniaturile părinților din pod. E darul pe care tatăl ei i l-a dat sau poate cel pe care singură și l-a oferit. Acest dar straniu al poveștii de început al unui cuplu. Doar un moment scurt petrecut în hol, dar i-a oferit tot ce are nevoie să știe.

Thea întinde mâna și scoate cutia ei secretă. Aproape că nu suportă gândul că scrisorile de șantaj sunt acolo, dar nu le distruge. Ridică păpușa lui Walter și o pune în fața ei, pe pat. Dragostea sălbatică pe care a simțit-o pentru Walter probabil nu se va repeta vreodată. Cum ar putea? Niciodată nu va mai iubi un alt bărbat cum l-a iubit pe el. Nici un bărbat nu o va face să se simtă cum a făcut-o Walter Riebeeck. Și nici un alt bărbat nu o va mai răni la fel.

Amintindu-și felul cum tatăl ei descrisese obrajii îmbujorați ai mamei ei, admirația lui murmurată pe deasupra dalelor din hol, Thea se întreabă dacă ce a cunoscut cu Walter se poate compara. Amintirile ei nu sunt atât de bogate. Se gândește la reticențele lui Walter cu privire la nunta lor, care acum sunt de înțeles. Se gândește cum se lăuda el cu locurile unde urma să lucreze, dar își amintește de portretul ei nereușit. Chiar dacă Walter nu reușise să o surprindă cu adevărat, totuși se uita la ea. Totuși o admira și petrecea timpul cu ea. Nu crede că idila lor a fost ideea lui Griete de la bun început. Poate că a iubit-o cu adevărat, dar s-a dat de gol și a mărturisit, iar apoi nu a putut să o oprească pe soția lui? Expresia de pe fața lui în încăperea de pe Bloemstraat era a unui om care devine martorul unei ciocniri dintre planete.

Deși Thea tânjește să afle dacă Walter a plănuit totul, o parte din ea speră că nu va afla niciodată. Se gândește din nou la ce a spus Cornelia: *Prefer fragmentele pe care mi le oferă*. Thea și-a dorit să-l cunoască pe Walter pe de-a-ntregul. Când l-a întâlnit fantaza despre cum ar intra în camera lui, se imagina înăuntru. Construia numărate scenarii, în timp ce erau închiși în atelierul de pictură. Dorea să trăiască în lumea lui. Acum nu-i va mai spune niciodată cum a umblat în sus și în jos pe străzile înguste, pe când avea doar șaptesprezece ani, imaginându-și că poate-l va vedea întâmplător la un geam sau întorcându-se acasă de la lucru. Dacă ar fi știut unde locuia, totul ar fi fost altfel.

Și totuși Griete ar putea să scrie din nou. N-ar face-o poate dacă Walter ar opri-o. Poate că nu mai stă în puterea lui să facă ceva acum. Thea nu-și poate da seama. Dar câtă vreme Griete știe unde locuiește și cine este, încă e posibil să fie în primejdie.

Thea toarnă restul tincturii lui Caspar Witsen în cana ei cu lapte și o bea. În timp ce își face efectul ține micuța casă poleită în mână. Ușa tot nu se deschide. Geamurile sunt tot oarbe. Cu toate acestea, e un lucru strălucitor. Impenetrabil, jinduit. Un bastion al siguranței. Iar în timp ce Thea privește căsuța aurie, locuința perfectă, simetrică și armonioasă, înainte ca ochii să i se închidă cuprinși de somn, deodată îi apare soluția și știe ce trebuie să facă.

XXI

— Ai poftă de mâncare din nou, conică, spune Cornelia la micul dejun cu o umbra de tachinare. Ai băut poțiuni lui Witsen?

— Poate, spune Nella.

— Sunt bune, nu-i așa? întreabă Otto.

— Merg.

Cornelia zâmbește cu gura până la urechi.

— Deci sunteți prieteni din nou?

Nella și Otto se uită unul la celălalt.

— Sigur că suntem, spune ea.

El ridică paharul.

— Bineînțeles.

Câtă vreme nu vorbesc despre ananas, și Nella nu aduce vorba despre viitorul Theei. Încă nu știu ce vor face. Nella vede că Thea e mult mai bine, iar Cornelia e fericită. Și Otto este fericit. Draga lor copilă este în siguranță, mănâncă și o au sub ochii lor grijulii. Impasul nu poate să dureze pentru totdeauna.

Se întreabă în fiecare zi despre seara când Thea s-a prăbușit și de ce. Otto și Cornelia pretind că nici ei nu știu, iar Nella nu are motive să nu-i creadă. Nici unul dintre ei nu știe, dar nici unul nu îndrăznește să speculeze de teamă să nu sfârșame pacea lor fragilă. Thea nu le spune decât că i s-a făcut rău în timpul unei plimbări și a reușit să ajungă acasă. Dar ce înseamnă paletele, și casele de aur, și leagănele despre care vorbea în delir, și ușile pe care n-ar fi trebuit să le deschidă? Nu au nici un sens.

Dacă lecurile lui Witsen o ajută pe Nella să doarmă mai bine și să mănânce, nu sunt la fel de eficiente în ce privește melancolia. Starea aceea e mai rezistentă. Încă o mai încearcă senzația de fluiditate care o însoțește în timpul zilei, senzația că e purtată de curentul apei prin viața ei, că nu se atașează de nimic, iar curentul e prea puternic, și nu are încotro, doar se răsuște purtată înainte de vârtejuri. E vremea balurilor timpurii de vară, dar nu are energia necesară să o curteze pe Clara Sarragon sau alte doamne de rangul ei. În schimb își petrece nopțile singură cu bebelușul în miniatură,

răsucindu-l la lumina lumânării în căutarea unui semn sau a vreunei schimbări pe care n-a observat-o. Dar mica figurină înfășată rămâne la fel cum era când a găsit-o prima dată.

Tânjește după cabinetul ei de nuntă, după siguranța lui, după felul în care i-a oferit o stabilitate în viața din această casă. Îi dădea mai multă siguranță decât i-a oferit Johannes vreodată. Cum am putut să-l distrug? se întreabă. L-a tăiat ca pe un copac, iar emailul care imita carapacea de broască țestoasă plesnise, încrustația de cositor se deformată iremediabil, lemnul de stejar și de ulm crăpase. Mi-am irosit șansa, își spune. Miniaturista m-a ales, și mi-am irosit șansa.

Când se plimbă de-a lungul canalului Nella așteaptă să simtă senzația de răceală pe gât, furnicătura ce-o înștiința că e ținută sub observație, păzită sau *orice altceva*, dar nu simte nimic. E la fel de singură pe stradă precum e și acasă. Se întreabă dacă Witsen le va face o vizită. Se întreabă dacă ar trebui să-i scrie lui Jacob, să-i spună că Thea s-a întors de la Antwerp, dar nu se simte confortabil să o facă, e o falsitate, un lucru căruia ar trebui să-i pună capăt, mai ales că ei nu știu cât de fragilă este mintea Theei comparativ cu robustețea corpului ei. Prin urmare se întreabă și nu întreprinde nimic, iar banii se împrăștiează, Otto încă nu are de lucru, iar toată energia lor e îndreptată către Thea, să o facă bine, cum a fost.

— Thea m-a întrebat dacă poate să meargă cu mine la piață astăzi, spune Cornelia.

— Chiar așa? se miră Otto.

— Tocmai se îmbracă.

— Crezi că e un lucru înțelept?

— E un lucru bun, spune Nella. E bine să iasă din casă.

— Mă bucur că ești de părerea asta, spune o voce.

Toți trei se întorc surprinși de parcă ar fi fost prinși bârfind. Nella nu-și crede ochilor. Thea este îmbrăcată din cap până în picioare, cu boneta impecabilă, fusta întunecată, de un negru perfect, fără nici un fir de păr de pisică pe ea. Gulerul ei este apretat și țepăn pe fondul bumbacului din care e făcută jacheta de primăvară. Privește în jos de pe scările care duc la bucătărie către familia ei, și toți trei sunt fascinați. E greu să și-o amintească pe tânăra femeie transpirată, delirantă, copilăroasă care numai în urmă cu cinci săptămâni zăcuse în pat de parcă cearșafurile erau un giulgiu. Arată mai în vârstă și e nemișcată, ca o piesă de șah care așteaptă să se mute singură. Încă nu și-a recăpătat greutatea normală, iar fața ei slabă îi amintește Nellei de Marin.

— Vrei să mănânci ceva? întreabă Cornelia. Niște...

— Nu, mulțumesc, o întrerupe Thea. Nu se mișcă de pe treaptă. Dar trebuie să vă spun ceva tuturor.

Iată că a sosit clipa confesiunii, a revelației, lucrul pe care l-au tot așteptat

de când se temeau că a dispărut. Nella simte că inima îi urcă încet către gât. Degetele lui Otto se încheștează pe lingura cu care mânca terciul, iar Cornelia își lasă greutatea pe celălalt picior.

Thea trage aer în piept și șovăie.

— Spune-ne, o îndeamnă Nella. Promit că suntem pregătiți.

Tatăl Theei își înclină capul. Thea își încheștează mâinile apoi le lasă să cadă.

— Am avut destul timp să mă gândesc, anunță cu vocea tremurândă, dar sunt împăcată cu hotărârea mea.

— Hotărârea... ta? spune Nella.

Thea își ridică bărbia.

— Hotărârea mea.

— Ce este, bulgăraș? întreabă Cornelia. Ce ai hotărât?

Thea aruncă o privire în jurul bucătăriei, de parcă o vede pentru ultima dată. Se întoarce și se uită în ochii mătușii ei.

— Am hotărât că dacă mă vrea, poți să aranjezi căsătoria mea cu Jacob van Loos.

Se lasă o tăcere absolută. Thea pare ușurată că a scos vorbele pe gură și oarecum satisfăcută de efectul lor. Clipește și așteaptă reacțiile lor, care întârzie. În spatele ei Nella își dă seama de încremenirea Corneliei. Otto e nemișcat și se uită țintă la fiica lui. Nella nu poate să-și creadă urechilor. După toate lunile astea, tot ce a plănuit și a sperat poate să devină realitate. Se vor ridica din nou din maldărul ăsta de cenușă. Cuvintele Theei reverberează în corpul ei ca o maree mutând inexorabil responsabilitatea pentru viața Theei din mâinile Nellei în cele ale Theei înseși.

Dintr-odată Nella se simte departe de această casă, iar mintea ei fluidă se întoarce dinspre umbrele vechi, de jos, din pivnița lor de sub pământ, afară către geamurile ferestrelor din salon, către o altă viață care acum pare să fie tangibilă. Desigur, despre viața Theei e vorba, viața ei se va schimba, viața în calitate de soție, cu o pungă plină și haine noi. Dar simte că și viețile lor își modifică formele și conturul, se transformă în ceva nou. Vrea să alerge la Thea și să o îmbrățișeze.

— Jacob van Loos? spune Otto.

— Dar nu-l iubești, spune Cornelia. Nu-i așa?

— Bineînțeles că nu-l iubește, spune Otto. Se uită disperat la fiica lui.

— Înainte de a începe, spune Nella, păstrându-și vocea calmă, ești sigură că este ceea ce dorești?

Vrea să fie sigură înainte de a se lăsa în voia acestei întorsături extraordinare de situație.

Thea râde.

— Mătușă Nella, arăți șocată. Ai dorit lucrul ăsta atâtea luni de zile. Cu

siguranță ar trebui să fii cea mai fericită dintre noi.

— Da, am considerat că ar fi o alianță înțeleaptă.

— Crezi că nu mă mai vrea?

— Sunt sigură că te vrea.

— Nu, stai puțin. De ce te-ai răzgândit? întreabă Otto. Știu că nu sentimentele ți s-au schimbat. Ori așa este? Thea, spune el, implorând-o. Thea, dragostea mea, când am spus că și tu știi cum să o iei de la capăt nu la asta m-am referit. Nu e deloc... pentru Dumnezeu, ce s-a întâmplat?

Thea inspiră adânc și răsuflă lent.

— Mătușa Nella mi-a spus că dragostea are nevoie de practică, răbdare și timp.

Otto și Cornelia se uită la Nella mascându-și cu greu iritarea.

— Am spus asta, zice Nella încet, dar...

— Mi-a spus că voi învăța să iubesc. Mi-a spus că poate nu va fi cum am crezut eu la început, dar că trebuie să mă adaptez.

— Însă eu...

— Că numai căsătoria îmi oferă o cale de ieșire.

Nella simte cum declarațiile ei îi sunt servite acum înapoi. Sunt surprinzător de cinice, auzite din gura altcuiva.

— Nu, spune Otto. Îți interzic!

— Papa, spune Thea. Se uită serioasă la el. Am auzit puțin despre cum e dragostea adevărată. E un lucru rar. Dar sunt și alte forme de dragoste care pot fi învățate. Ezită. Și dacă pot fi învățate... atunci e cu atât mai bine dacă bărbatul de la care le învăț e bogat.

— Nu vreau să faci parte din lumea aceea, spune el.

— Nu există decât o singură lume, răspunde Thea. Și facem parte din ea.

Otto arată devastat. Se uită ținută la fiica lui de parcă nu are habar cine este.

— Nu avem nici un ban, spune Thea. Papa nu are o slujbă. Nu mai avem nici un tablou de vândut. Nu-i așa? Cu o astfel de căsătorie familia noastră poate să lase în urmă rușinea.

Nimeni nu scoate o vorbă. Thea începe să-și piardă răbdarea. Și are dreptate, își spune Nella. Oare nu noi suntem cei care i-am tot spus de atâtea ori ce important e să ai siguranța acordată de bani și de statutul social? Vinul de Madeira cumpărat pentru ziua ei de naștere numai pentru că era la jumătate de preț? Vânzarea ultimului tablou, cumpărarea unei cantități mai mici de carne, lipsa hainelor noi, strădania depusă de dragul invitației la balul Sarragonilor? Și tot așa, spre negura trecutului: anonimatul mormântului lui Marin, deplângerea soartei și a istoriei lor, iar dincolo de asta, lacul din Assendelft. Iar Thea o să întreprindă ceva. O să rezolve toate problemele lor cu o singură nuntă.

— Nu trebuie să faci asta, spune Otto.

Thea se întoarce către el.

— Trebuie. Și curând. Căsătoria mea ne va proteja. Va fi un nou început. Și ne va elibera.

Se aude un sunet, ceva între un bocet și un oftat. E scos de Cornelia, care e așezată pe marginea băncuței din bucătărie, încovoiată. Ridică ochii.

— Ne părăsești, spune. Chiar o să ne părăsești?

— Numai dacă Jacob e de acord să se însoare cu mine, spune Thea.

— O să fie aproape, pe Prinsengracht, spune Nella, dar chiar în timp ce rostește vorbele, știe că e vorba de cu totul altă lume în casa lui Jacob, cu pereții ei verzui, clavecin și cești perfecte de porțelan, o destinație la care Cornelia nu va putea să ajungă cu ușurință sau de bunăvoie.

Cornelia o privește plină de furie, dar Nella e sfidătoare. Crede în puterea Theei. Nu are idei ce a provocat această răsturnare de situație, dar ce contează? În sfârșit au un plan.

— Nu am avut un festin când Thea s-a născut, spune ea. A fost fără ceremonie, fără fast. Ne-am ascuns în umbră. Dar nu de data asta. De data asta vom fi mândri. Se întoarce către nepoata ei. O să merg la Jacob, spune.

Ochii Theei se fac mari de recunoștință.

— Da? O să mergi curând?

— Desigur. O să vorbesc cu el, spune Nella, evitând ochii acuzatori ai lui Otto și furia vibrantă a Corneliei. O să ducem la îndeplinire căsătoria asta pentru tine, Thea. Și lumea o să vadă.

XXII

Efectul vorbelor asupra corpului poate fi rapid. Promisiunile de măritiş cu un anumit bărbat se pot transforma într-un marş în pas vioi din Herengracht până în Prinsengracht. Thea, simţindu-şi nervii în stomac, tropăie alături de mătuşa ei, străduindu-se să țină pasul cu ea. Orice gând de a mai merge cu Cornelia la piaţă a fost dat uitării. Este o zi frumoasă, chiar dacă destul de rece. Pescăruşii zboară-n cerc şi plonjează, iar cerul e albastru intens deasupra acoperişurilor de vizavi. Thea se simte plină de vigoare, simte că are un ţel şi o nervozitate neastâmpărată.

— N-ar fi trebuit să-i scriem lui Jacob mai întâi? o întreabă pe mătuşa ei.

— Am irosit deja prea mult timp, răspunde mătuşa Nella. Nu te-ai simţit bine mai mult de o lună, Thea. Şi apoi... Ridică spre ea coşul cu vafele dulci cu nucă ale Corneliei. Venim cu daruri! Nu o să vorbesc despre căsătorie imediat. O să vorbesc cu Jacob mai întâi, să testez apele, iar apoi te invit înăuntru. Iar dacă totul merge bine, aceste chestiuni nu iau mult timp.

Thea se uită la ea confuză.

— De unde ştii?

— Aranjamentele mamei mele pentru mine au fost făcute printr-o scrisoare către mama ta. Prin urmare, în persoană se va întâmpla mult mai repede, cu siguranţă. Vom fi acasă la timp pentru cină.

E greu de spus dacă nonşalanţa mătuşii Nella e menită să-i mascheze nervozitatea sau chiar crede că aranjarea unei căsătorii poate fi atât de uşoară. Thea trebuie să-i admire spiritul şi îndrăzneala, dar până la urmă mătuşa Nella a pus temeliile pentru clipa asta în decursul ultimelor luni de zile. Într-un fel, nu e chiar o vizită din senin. Într-un fel a stat încordată ca spirala unui arc, aşteptând să i se dea drumul.

Mătuşa Nella se opreşte în mijlocul drumului.

— Cum e gulerul meu? E drept? spune, trăgând de el. Dar boneta?

— Perfecte, ca de obicei.

Ajung în faţa treptelor de la intrarea casei lui Jacob. Când urcă scările curate de piatră, şi mătuşa Nella întinde mâna să bată cu mânerul în formă de potcoavă, mai hotărâtă decât a văzut-o vreodată, Thea pune mâna pe mâneca mătuşii ei. Priveşte ţintă la soliditatea uşii lui Jacob şi se gândeşte la ce se află

în spatele ei. Calmul verdelui pal. Clavecinul. Camerele de la etaj, cu mărimile lor pe care nu le cunoaște încă. Șirurile nesfârșite de încălțări ascunse într-un dulap. Și în centrul casei, bărbatul. Jacob, cu umerii lui înguști și pantofi ascuțiți, care trage din pipă și cântă la clavecin mai bine decât și-ar fi închipuit, dar al cărui talent nu e destul pentru a înlătura urma lui Walter de pe corpul și din mintea ei.

— Mătușă Nella, e adevărat că nu-l iubesc pe Jacob.

Mătușa ei o atinge pe mână, cu coșul apăsător pe fustele Theei. Înăuntrul lui, vafele alunecă într-o parte.

— Știu, scumpa mea. Toți știm. Jacob știe și el, probabil. Nu trebuie să te alarmeze.

Thea ridică ochii privind la casa lui Jacob.

— Presupun că dragostea nu e oricum o garanție.

— Nu este.

— Tu m-ai învățat asta.

— E o lecție ciudată, spune mătușa Nella, dar pare să ezie. Thea, vrei cu adevărat să continuăm? E prea mult după ce abia ai trecut prin ultimele săptămâni? Pentru că putem să mergem acasă, dacă vrei.

Thea se gândește la ce o așteaptă acasă. Pereții goi și sipetele fără bani, două scrisori de șantaj care o amenință cu distrugerea și posibilitatea ca altele să mai urmeze. Cornelia zdrăngănind cratițele. Tatăl ei, care-și dorește ca ea să fi rămas de opt ani. Și în oraș, amenințarea lui Griete Riebeeck. Se gândește la minuscula căsuța poleită cu aur de sub pat, cum a ținut-o în mână și s-a străduit să găsească un alt final pentru povestea ei.

— Nu, spune ea. Nu este ce vreau. Dar urăsc să-l văd pe papa atât de mânios.

Expresia mătușii ei se îmblânzește.

— O să înțeleagă cu timpul. Dacă vrei să ieși în lume, căsătoria cu un bărbat ca Jacob te va proteja de Clarele Sarragon care o împânzesc. Așa sper, cel puțin. Căsătoria este un contract, Thea. Dacă Jacob îl semnează, dar apoi nu-l respectă sau nu te respectă pe tine, o să fii aproape și o să fii liberă să pleci.

— Da?

— Bineînțeles. E legea pământului. O femeie poate să părăsească o căsnicie cu tot ce a adus cu ea și tot ce a câpătat în decursul ei, inclusiv copiii.

Pentru o clipă Thea simte o amețală. Copii cu Jacob? Perspectiva pare un țărn străin, nemarcat pe nici o hartă.

Mătușa Nella pune coșul în prag și o ia de braț.

— Dar ascultă-mă, Thea. Chiar dacă la început îți este necunoscut, dacă vrei să faci asta poți să înveți să respecti și să admiri un bărbat. Și el pe tine. Așa am făcut și eu. De fapt învățarea este totul. Și este perpetuă. Și cu toate că nu am avut decât trei luni în care să o practic, știu că te poți adapta. Căsnicia e

adaptare, pentru că și viața înseamnă adaptare.

— Ai fost surprinsă de anunțul meu?

Mătușa ei zâmbește.

— O, da. N-am crezut că vei fi vreodată de acord cu teoria mea lipsită de căldură în ce privește dragostea.

— Poate că încă mai este lipsită de căldură. Dar este rezonabilă.

Thea se apleacă și ridică potcoava cu care ciocănește în ușă.

După un minut doamna Lutgers întredeschide ușa numai cât să i se vadă fața, ca o lună palidă în lumina soarelui și le privește pe cele două femei.

— Am venit să vorbim cu *seigneur* Van Loos, spune mătușa Nella. Sunt Petronella Brandt, iar ea este Thea. I-am adus niște gofre dulci stăpânului dumitale.

— Știu cine sunteți, răspunde doamna Lutgers și deschide larg ușa cu o generozitate surprinzătoare, cu toate că expresia ei rămâne indescifrabilă. Intrați.

În holul imens femeia arată către două scaune în care se pot așeza în timp ce ea se duce după Jacob.

— Ce prietenoasă este, șoptește Thea, în timp ce femeia dispare.

— E un semn bun, îi răspunde tot în șoaptă mătușa Nella. Știe că însemnăm ceva pentru el.

Theei aproape nu-i vine să creadă ce se întâmplă, deși ea este cea care a pus totul în mișcare.

— Fii reținută când vorbești cu Jacob, spune încet Nella, așezându-se. Inteligentă, desigur, dar poate nu prea... exuberantă.

— Exuberantă? Nu sunt exuberantă, nu-i așa?

Mătușa ei o privește.

— Te rog numai atât, dacă vrea să spună ceva, lasă-l.

Thea se foiește în scaun în timp ce continuă să aștepte. O mulțime de flori sunt așezate pretutindeni. Cum a reușit Jacob să găsească atâtea flori la vremea asta? Cât de mare poate să fie casa asta, dacă servitoarea lui are nevoie de atâta timp să-l găsească?

— Dacă refuză? șoptește. Dacă se uită la noi ca și cum am înnebunit? Ca și cum ideea de a se căsători cu mine îi repugnă?

Imaginându-și că este respinsă, Thea își dă deodată seama cât de mult are nevoie de Jacob și de dorința lui de a o scoate din mlaștina în care se afundă, din Herengracht. Urăște că viitorul, siguranța și reputația familiei ei depind de capriciile și dorința unui bărbat aproape necunoscut. Dar de fapt același lucru se întâmplase și cu Walter. Și-a ancorat viața în el, dar măcar Jacob locuiește aici, nu într-o magherniță oarecare de pe Bloemstraat.

Dacă Jacob e de acord, atunci banii și statutul lui vor pune distanță între Thea și josnicia încăperii din cartierul Jordaan. Copiii ei nu vor flămânzi, și

nici nu vor purta haine pătate, în timp ce tatăl lor comite adulter cu tinere femei naive, iar mama lor le șantajează.

Deodată mătușa Nella o face să tresară și să-și întrerupă gândurile, luând-o de mână și strângând-o tare.

— Dacă Jacob spune așa ceva, te iau de-aici fără să mă mai uit în urmă.

Doamna Lutgers vine să le spună că *seigneur* Van Loos are plăcerea să le primească în salonul lui. Probabil că știa de la bun început, își spune Thea. N-a vrut decât să ne lase aici o vreme, ca să fierbem în suc propriu.

Așa cum se înțeleseseră, mătușa ei intră singură în salon. Thea așteaptă privind la frumoasele tablouri cu natură moartă de pe pereții holului. Pășește pe lângă vasele cu flori și atinge petalele de parcă ar fi reconfortată de catifelarea lor. Lalelele robuste cu capete cărnoase, pictate în roșu, roz și alb. Trandafirii cultivați în mod expert, căci unii au corole de mărimea unor verze mai mici și se simt pudrați la atingere. Îi amintesc de Caspar Witsen și de tincturile lui. Probabil e nevoie de multă muncă pentru a transforma o plantă în tinctură, presupune ea, dar nici măcar nu-și imaginează de unde ar începe.

O să-i scriu, se gândește. O să-i scriu ca să-i mulțumesc și să-l întreb cum se procedează.

— O să se scuture dacă le atingeți prea mult, spune o voce, iar Thea ridică ochii.

Doamna Lutgers stă în umbra scărilor principale și o privește. Oare de câtă vreme stă acolo?

Thea își retrace mâna, iritată că se simte intimidată. E obișnuită cu scrutinul la care o supune doamna Lutgers. Privirea intensă, de parcă femeia vrea să-i intre pe sub piele ca să-i vadă oasele. Se întreabă cât de mult timp i-ar trebui ei, în calitate de proaspătă soție, să o înlăture pe doamna Lutgers din poziția ei. Cât de greu ar fi de convins Jacob să o aducă pe Cornelia în locul ei și poate, căci are destui bani, chiar și un servitor sau doi în plus?

— Domnia voastră dorește ceva de băut? întreabă doamna Lutgers.

— Nu, mulțumesc.

Doamna Lutgers, cu fața rigidă și temătoare, își împletește degetele apoi le desface din nou.

— Cum doriți.

Își strânge mâinile în pumni și le apasă în părți, de parcă ar încerca să se stăpânească. Apoi se întoarce și pășește apăsător către domeniul ei.

Câteva minute mai târziu, ușa salonului lui Jacob se deschide și mătușa Nella iese închizând-o în urma ei. Are pe buze unul dintre zâmbetele ei de paradă. Thea se îndreaptă către ea, dar mătușa ei se îndepărtează de ușă și ia mâinile Theei în ale ei.

— Dacă îl vrei, spune ea în șoaptă, este al tău.

Thea se uită țintă la mătușa ei. I se pare că nici uneia din ele nu îi vine să creadă. De parcă au prins un specimen ciudat și l-au încuiat într-o încăpere,

dar sunt nesigure de însușirile și înclinațiile lui, de câtă mâncare are nevoie și ce anume mănâncă. Dar totuși vor să-l păstreze. Ce zestre, economii și ofrande a negociat mătușa Nella în salonul cu pereții verzi ca să facă o uniune cu familia Brandt acceptabilă pentru Jacob van Loos?

Thea stă pe loc, cu mâinile încă în ale mătușii ei, de parcă sunt pe cale să înceapă un dans pe dalele de marmură, care arată mult mai luminoase decât cele din holul lor. Simte că aerul se schimbă în jurul ei, pătrunde în ea, iar viața ei începe să se schimbe. Nu va mai avea ghirlande de hârtie la geam sau *pufferts* de ziua ei de naștere. Se gândește la Rebecca jucând-o pe Lavinia în *Titus*. Lavinia, cu limba tăiată și mâinile amputate, ciungă, dar care își spune povestea în continuare.

Thea își trage mâinile din strânsoarea mătușii și se întoarce să-și înfrunte soarta.

*

Jacob stă în lângă cămin și-și umple pipa cu tutun. Coșul plin cu vafele cu nucă ale Corneliei e neatins pe măsuța joasă, lăcuită. Se întoarce către ea, se înclină și zâmbește. Thea reușește cumva să facă o reverență. Când închide ușa o vede pe mătușa Nella lăsându-se în scaunul eliberat de Thea, sprijinindu-și capul în mâini de parcă ar fi scăpat de o mare povară.

Thea închide repede ușa și se întoarce către Jacob. Se simte ca și cum nu ar fi protagonista scenei, ca și cum o privește de pe polița căminului, din spatele unui borcan cu ananas zdrobit.

— Biserica Veche, spune Jacob în loc de introducere. Acela este locul unde mătușa ta spune că ai dori să aibă loc cununia? Așteaptă ca ea să-i răspundă. Este o clădire venerabilă.

De obicei Thea are mereu o replică. Dar de data asta rămâne mută. Nu a discutat cu mătușa ei despre nici o biserică. Trage aer adânc în piept pentru a-și aduna puterile.

— Biserica Veche ar fi potrivită. Atunci se va întâmpla, *seigneur*, spune ea. Ne vom căsători.

Jacob zâmbește din nou. Trage lung din pipă.

— Da. Și trebuie să-mi spui pe nume, Jacob.

Thea se simte ca de piatră.

— Din momentul în care te-am văzut... începe Jacob, sprijinindu-și mâna pe poliță.

Se mută lângă coșul cu gofre și ridică pânda care-l acoperă.

— Thea, nu ești ca alte fete.

— Nu?

— Ești infinit superioară lor.

Thea vrea ca el să-i enumere ce anume o face superioară, să o împartă în compartimente ușor de înțeles. Se gândește la Eleonorele și Catarinele

orașului și la motivele pentru care Jacob o crede atât de diferită. Bănuiește că răspunsul nu i-ar fi pe plac, că își are rădăcinile în teren arid.

— Vino, șezi, spune el cu autoritate.

Pășește către sofa și se așază pe marginea ei, lângă adâncitura lăsată de forma mătușii ei, ca o depresiune formată în catifea.

— Cred că vom fi fericiți, spune Jacob. De fapt i-am scris deja mamei mele despre tine.

Surprinsă, se întoarce cu fața la el.

— I-ai scris?

— I-am spus despre o frumoasă tânără femeie fără mamă pe care am cunoscut-o și care a fost singura atracție a unui bal plictisitor. A fost fascinată. A dorit să afle totul despre tine.

— Și i-ai spus?

Jacob își reaprinde pipa.

— Nu totul. Unele lucruri e mai bine să fie lăsate pentru când vă întâlniți.

Thea se întreabă dacă *madame* Van Loos o va considera și ea o ființă superioară.

— Va veni la nuntă?

— Așa sper. Jacob pufăie un nor de fum albăstrui. O să-i scriu de îndată. A așteptat multă vreme să-mi găsesc mireasă, iar acum în sfârșit a sosit și clipa aceea.

Madame Van Loos prinde un contur amenințător în imaginația Theei. Nici măcar nu a luat-o în considerare până acum. Își încleștează mâna pe mânerele sofalei. Oare ce-a făcut?

— Când ai dori să ne ne consfințim unirea? întreabă Jacob.

Theei nu-i place cuvântul *consfințire*. Nu vrea ca sfinții din vitralii să o țină sub observație.

— Curând, sper.

— Cred că trei săptămâni vor fi de-ajuns pentru ca documentele să fie pregătite și ca să ne anunțăm *ondertrouw*. Îmi voi face jurămintele de fidelitate către tine, iar tu către mine și vom angaja un pastor. Face o pauză. Nouă iunie este o zi favorabilă.

9. Logodna (în neerlandeză, în orig).

— Crezi?

— Este ziua de naștere a mamei mele.

— Nu ai dori să te căsătorești în altă zi, Jacob?

— A avut multe zile de naștere. Să mă vadă însurat ar fi ca un dar pentru ea, de ce nu?

Thea zâmbește, deși simte o împunsătură de disconfort.

— Și apoi vom locui în această casă?

— Putem să locuim aici, dacă dorești, răspunde Jacob. Sau în Leiden.

— Sau poate undeva departe?

Jacob arată surprins, iar Thea ezită.

— La teatru nu ai spus că visezi la țărmuri mai calde?

Jacob trage din nou din pipă și suflă fumul. În ciuda dimensiunilor vaste ale încăperii, aerul din jurul sofalei începe să se îndesească.

— Am zis. Dar *tu* ai spus că nu ai nevoie de ele, pentru că ai văzut palmierii cu inima ta, nu? Întreabă el, iar degetele se opresc o vreme pe rochia Theei, puțin mai sus de inimă.

Ea înghite în sec, nesigură dacă ar trebui să fie tulburată mai mult de declarația ei de dragoste voalată pentru Walter sau de insistența mâinii lui. Se gândește la vârfurile degetelor lui Walter care-i dezmiardaseră corpul și care pictau pânzele pentru a crea o altă lume atât de reală, încât părea că poate păși în ea. Walter ar arăta atât de nelalocul lui în încăperea asta perfectă, cu halatul lui, cu părul blond, cu unghiile pătate de vopseluri. Se gândește la limba lui între picioarele ei, și coapsele i se apropie pe sub fuste. Se gândește la el, aplecat deasupra leagănului, cu copilul lui.

— Mi-am schimbat părerea de atunci, spune ea. Aș fi fericită să plec departe.

— Ei bine, răspunde Jacob. Știu mulți oameni care ne-ar putea ajuta. În cele din urmă aș vrea să fiu aproape de mama. Îmbătrânește și va avea nevoie de ajutorul nostru. Însă sunt multe locuri în care putem să călătorim înainte ca asta să devină o nevoie stringentă.

— Excelent, spune Thea, deși nu este pregătită pentru o mamă în vârstă.

Se gândește la mama ei fără vârstă și se întreabă dacă mai există și alte hărți în pod, în cufărul lui Marin Brandt. Poate mai sunt și altele de studiat, acum nu mai este nevoie să le vândă, și o călătorie adevărată pe corabie. Poate va exista și un naufragiu adevărat, nu doar unul pictat pentru a fi atârnat pe perete. Iar Jacob s-ar scufunda. Îi zâmbeste. Gândurile ei zboară în toate direcțiile.

Jacob își dregе vocea.

— Nu ești mireasa pe care și-ar alege-o orice bărbat din orașul acesta.

Thea își îndreaptă brusc spatele. Nu spune nimic. Chiar beneficiind de efectul ceței produse de fumul tutunului, Jacob nu este chipeș. Nu o atrage, dar nici nu-i repugnă. E doar un bărbat cu bani și relații, pe care mătușa Nella crede că Thea va ajunge până la urmă să-l admire și să-l respecte.

Thea își ține gura. Își ține limba ascunsă în spatele dinților. Nu răspunde cu aceeași monedă, dar gândul e pictat în dosul ochilor ei cu vopseaua roșie a lui Walter: *Știi, Jacob, nici tu nu ești mirele pe care orice femeie din oraș l-ar alege.*

Oamenii i-au spus și lucruri mai rele. Dar nu în acest context, când sunt pe cale să construiască un parteneriat și un viitor. Thea se uită afară, prin ferestrele enorme din salon, și se gândește la Griete și la amenințările ei, la

faptul că tatăl ei nu are slujbă, la încercările mătușii de a menține aparența demnității și bogăției cu tot mai puțini bani. Se gândește la Cornelia, la cum se plânge că trebuie să se descurce cu bucățile de carne mai ieftină. Se gândește la Walter și la cât de tare o doare încă.

Ce anume vrea Jacob de la ea, dat fiind că nu e mireasa pe care orice bărbat ar alege-o? Recunoștință? Rămâne de văzut.

Spune:

— Jacob, nu te voi face niciodată să pui la îndoială decizia ta.

Jacob zâmbește.

— Nici eu nu o voi pune la îndoială.

Nu e așa, firește, își spune Thea. Căci exact asta ai făcut.

XXIII

Sfârșitul lunii mai dăruiește cu adevărat căldură, iar soarele se ridică tot mai sus peste acoperișuri, făcând frontoanele să pară albe precum creta pe fondul azuriu. Măghiranul Corneliei, măcrișul și arpagicul cresc din belșug în geamul de la bucătărie, iar Lucas își începe băile de soare anuale din pragul ușii, întorcându-se de pe o parte pe cealaltă de dimineața până spre sfârșitul amiezii. Veliere și bărci vii colorate sunt scoase din magazii pentru a li se înprospăta vopseaua. Pânzele sunt întinse, pernele scaunelor reumplute, recusute, iar amsterdamezii recunoscători își scot la plimbare bărcile pentru a simți pe deplin binecuvântarea lui Dumnezeu. Zilele se lungesc. Hainele mai groase de primăvară sunt puse în cufere, iar mânecile sunt suflecate până la cot. Fructele și legumele din piață se schimbă, anticipând rețetele verii. Au apărut salata verde și ridichile, cireșele timpurii. Toate servitoarele și bucătăresele de la piață îi dau dreptate Corneliei, somonul și iepurii par mai dolofani. *Au mai multă carne pe os când te pui pe tăiat!* Gutuile și castraveții marinați sunt scoase din cămări și înșirate pe masă, drept dovadă că pregătirea lor din timp aduce și răsplată. Când ai răbdare, și ești prevăzător, și te gândești la viitorul propriului suflet cu toată dragostea, poți să înduri lipsurile doar pentru că știi că și vremea florilor va veni din nou.

Înștiințarea *ondertrouw* a fost notată la Biserica Veche, iar pastorul a fost și el consultat. Mireasa se pregătește plină de hotărâre să-și ia viitorul în propriile mâini, iar familia ei o sprijină în această încercare. Nella este cea caută un florist sub litera F din *Lista lui Smit*, un om pe nume Hendrickson, al cărui străbunic a făcut o avere în timpul febrei lălelelor în urmă cu nouăzeci de ani. Familia Hendrickson încă mai face comerț cu flori, căci descendenții care i-au urmat au lăsat să le alunece banii printre degete „ca supa printr-o spumieră, *madame*“.

Hendrickson, care vine la ei acasă cu un volum ilustrat cu toate florile pe care le deține, sugerează caprifoi pentru lanțurile iubirii, bujori și trandafiri, pentru că are unii foarte frumoși în acest sezon. Îi crește forțat la căldură, și vor arăta bine în mâinile miresei. Spune asta privind la pumnii strânși ai Theei, adunați ca niște bulbi de iarnă.

Dar ceea ce Hendrickson nu spune, dar Nella se întreabă: oare culorile

vibrante de roz îmbujorat și roșu sângeriu vor distra atenția de la fața palidă a Theei, de la slăbiciunea ei și de la faptul că nu au bani să cumpere suluri de material pentru rochia de mireasă? Thea va purta rochia ei cea bună, rubinie, care-i este încă scurtă la mâneci. Nella se gândește dacă ar trebui să plătească și pentru cupa de logodnă.

— O cupă de logodnă? întrebă Cornelia. Nu poate să fie orice cupă, dacă logodnicii sunt cei care beau din ea?

Nella se gândește la propria nuntă și la lipsa cupei, cum i-a scris miniaturistei să-i livreze una pentru a-și satisface fantezia măcar în forma aceea minusculă și cum miniaturista s-a conformat.

— E importantă, Cornelia. Poate să devină o moștenire de familie.

— Pe care Thea o să fie nevoită să o vândă peste douăzeci de ani?

— Cornelia, ajunge! Istoria n-o să se repete.

Cornelia încă-i mai poartă pică pentru nuntă, dar mândria e mai presus decât furia. Patru zile după vizita Nellei și Theei la el acasă, viitorul mire vine la cină, iar Cornelia prepară un festin și mai elaborat decât primul. Servește un somon uriaș întreg, înăbușit în unt cu nucșoară, ȕipari tineri în măcriș și hasmaȕuchi cu sos onctuos de ou, sparanghel cu unt și piper, o salată de țelină și clătite cu coacăze, totul stropit cu ce a mai rămas din vinul de Madeira păstrat de la ziua de naștere a Theei.

— El chiar vrea să se însoare cu mine, Cornelia, spune Thea. Nu era nevoie să cheltuiești toată zestrea mea la piață.

În sinea ei Nella se întrebă dacă nu cumva Cornelia încearcă să-l omoare pe om cu excesul de unt.

Când Jacob sosește la cină, Otto îl primește civilizat, dar fără căldură. Nella simte teama Theei. Frica de a-și dezamăgi tatăl este una pe care Nella o cunoaște prea bine, dar înțelege totodată dorința fetei de a părăsi casa din Herengracht, ai cărei locuitori au privit numai către trecut pentru atâta vreme.

Thea crede că mătușa ei nu știe ce înseamnă să fii tânăr, să-ți dorești ca viața ta să înceapă odată, dar când nepoata ei stă nervoasă în hol în timp ce Jacob își scoate pălăria și face cu ea o vultă și o plecăciune elaborată, Nella se simte ȕintuită de amintirea propriului trecut. Și ea a stat odată în acest hol, întâmpinându-l pe soȕul ei și tânjind ca viața lor să înceapă.

Nu s-a certat cu tatăl Theei, iar acesta nu a refuzat nunta, însă primirea pe care i-o oferă viitorului ginere nu este nici entuziasă, dar nici fâȕiș ostilă.

Otto a căutat soluȕii pentru a evita nunta, dar nu a găsit nici una, iar acum acceptă sumbru că va avea loc, mai ales datorită faptului că Thea vrea acest lucru. Ultimul lucru pe care și-l dorește este ca fiica lui să îl respingă. Nella îi vede zbuciumul și sclipirile de neîncredere pe care le ascunde cu măiestrie. În unele zile se simte responsabilă pentru nefericirea lui, dar apoi consideră ce are Thea de câștigat și rămâne convinsă că fac ceea ce și-ar fi dorit și Marin.

La început conversația din timpul cinei este greoaie, iar Nella este cea care o cârmeste. Cornelia își trăneste felurile de mâncare pe fața de masă de parcă aruncă aluatul. Dacă Jacob observă, nu face nici un comentariu. Vorbesc despre mulțimea de petreceri pe care societatea din Amsterdam le are plănuite, despre distracțiile de vară cu bărcile în larg, acolo unde zboară pescărușii, despre ce se petrece la Bursă. Nu-l corectează pe Jacob când îl întreabă pe Otto cum merg treburile la VOC. Nella face remarci despre pastorul Becker de la Biserica Veche, nou în post, despre tinerețea lui, și întreabă când vor merge să vorbească cu el. Când sugerează să meargă a doua zi, Jacob spune că este o idee excelentă.

Dar Nella vrea de fapt să vorbească despre alte lucruri. *De ce Thea? De ce noi? Ce crezi despre noi?* Dar ar fi nechibzuit să întrebe acum. Poate să întrebe asta după nuntă. Își spune că vrea să știe, căci sunt multe lucruri neconvenționale în această situație și vrea să fie sigură o dată pentru totdeauna că Jacob este un bărbat cu capul pe umeri. Dar mai este și ceva tulbure înlăuntrul ei, ceva ce vrea să evite: vrea să aibă aprobarea acestui tânăr. Vrea să facă parte din cercul lui intim, oricare ar fi acela. Dar scopul acestei cine este să se comporte ca și cum deja face parte din el.

În salonul verzui al lui Jacob a fost sinceră.

— Nu avem bogății precum familia Sarragon, spusese atunci, gândindu-se la economiile pe care le făcuse cu gândul de a i le lăsa moștenire Theei, dar care fuseseră înghițite de cheltuielile cu întreținerea casei și lipsa slujbei lui Otto.

— Nu te vom face de râs, continuase ea, dar...

— Bogăția materială nu este totul, *madame*, răspunsese el. Conversația, tinerețea, frumusețea, inteligența. Și acestea sunt valori pe care un bărbat pune preț.

Nella se simțise stânjenită, căci se concentrase prea mult pe lipsurile financiare ale nepoatei, și prea puțin pe farmecul personal al Theei. Era o inversare a comportamentului ei din loja de la Schouwburg, dar de data asta era și mai nervoasă. Se tot gândea la afirmația Theei șoptită chiar înainte de a ciocăni la ușa lui Jacob: *E adevărat că nu-l iubesc pe Jacob*. Dragostea o obseda de mult pe Thea, iar Nella a dojenit-o din cauza asta. Dar poate că e o obsesie înțeleaptă? Poate că exprimă o îndoială profundă, una de care Nella ar trebui să țină seama?

Dar timpul pentru astfel de meditații a trecut, iar locul lor nu este aici, la masa presărată cu stropi din sosul somonului și țipariilor. Căsătoria plutește în aer, dar și banii. Numai de-ar avea Caspar o tinctură, își spune Nella, pentru invocarea dragostei adevărate.

După ce clătitele au fost consumate, cei doi bărbați se încuie în cabinetul lui Otto să lucreze la detaliile contractului. Stau acolo o oră, mult mai mult decât discuțiile pe care Nella și Thea le-au avut cu Jacob.

Pe măsură ce timpul se scurge Thea pare agitată.

— Dacă papa îi spune nu? Dar dacă el spune că nu mă vrea?

— N-o să spună.

Cornelia strânge farfuriile cu zgomot.

— Poate că o să spună?

— Și atunci ce facem? Întreabă Nella încordată. Atunci ne întoarcem de unde am plecat. Ca în ianuarie, o luăm de la capăt?

Cornelia pufnește și cară rămășițele cinei impresionante jos, unde Lucas o așteaptă. Thea se joacă întruna cu șervetul ei pătat. Nella ar vrea să-i spună ceva încurajator, dar nu găsește cuvintele. E obosită. Mai trebuie să plătească pentru buchetul de nuntă, să-l vadă pe pastor, să prepare alt festin, foarte curând după cel care tocmai a luat sfârșit.

Femeile aud cum se deschide ușa și se ridică în același timp, ducându-se în hol. Fața lui Jacob nu mai este relaxată. Arată serios, de parcă a primit o mare responsabilitate. Face o plecăciune.

— Doamnelor, e târziu și v-am reținut prea mult.

— Dar te vedem mâine? spune Nella. Ca să mergem la pastor?

Jacob arată surprins. Ea știe că vocea i-a sunat mai rugătoare decât și-ar fi dorit. El îi aruncă o privire Theei.

— Bineînțeles, spune luând mâna logodnicei lui. Thea primește gestul lui sfioasă ca o păpușă de ceară.

Nella deschide ușa de la intrare și lasă să pătrundă aerul plăcut. Jacob își ia rămas-bun, iar ei ascultă cum pașii i se pierd treptat în noapte. După ce pleacă Jacob, Thea se scuză și merge la Cornelia în bucătărie.

— Trebuie să vorbesc cu tine, spune Otto încet. În cabinet.

— Ce este?

— Vino cu mine.

Nella intră arareori în cabinet. Nu păstrează amintiri plăcute, căci Johannes obișnuia să se ascundă aici când evita să-și facă datoria de soț. Și tot aici a încercat să-l facă s-o iubească. E o încăpere mică, dar Otto o ține curată, cu catastifele de socoteli ale casei așezate în teancuri, cu grătarul căminului mereu periat și curat.

O așteaptă să intre și închide ușa. Se duce la scaunul lui de cealaltă parte a biroului și se așază cu toată greutatea. Face un gest ca Nella să ocupe celălalt scaun.

— Vrea și mai mult, spune el.

— Mai mult ce?

— Mai mulți bani, Petronella.

Nella, din pragul ușii, se uită țintă la el. Se îmbujorează. Oare Jacob avea dintotdeauna de gând să arunce și provocarea asta financiară?

— Nu te așteptai? spune Otto cu o umbră de triumf în voce.

E ceva obișnuit în Amsterdam, deci poate a fost naivă. Jacob nu avea de gând să discute cifre decât după ce intra în biroul lui Otto. Conversația lor din salon a fost doar un aperitiv diluat la ce va să fie, o concesie față de ea ca femeie.

— Jacob e avocat și are propria lui casă pe Prinsengracht, spune ea pe un ton cât se poate de netulburat. Trebuie să-și clădească o viață. N-ar trebui să fii surprins.

— Dimpotrivă, răspunde Otto. Sunt chiar foarte surprins, mai ales datorită portretului măgulitor pe care inșiști să i-l faci. Mi-ai dat impresia că Thea e neprețuită pentru el. Că ar lua-o de soție numai cu un set de oale de cositor al Corneliei. Dar este complet neadevărat.

— I-am spus ce avem. A spus că este destul.

— Mînțea.

— Nu mînțea. Ce i-ai spus, Otto? Ce i-ai spus?

— L-am întrebat cât de serioase sunt intențiile lui cu privire la Thea. Și acum știm.

Nella simte că intră în panică.

— Thea dorește această căsătorie. Voi face tot ce-mi stă în puteri ca să se întâmple.

— Țsta e motivul pentru care îmi făceam griji, spune Otto.

— Jacob nu e decât un om de afaceri chibzuit.

— A, un om de afaceri chibzuit.

Otto se apleacă deasupra biroului cu vârfurile degetelor de la mâini unite.

— Ceea ce vrea și ceea ce a cerut este suma de o sută de mii de guldeni.

Nella simte că i se taie răsuflarea.

— *Cum?*

— Înainte de ceremonie.

— Nu poate fi adevărat.

— Te asigur că e pe deplin adevărat.

— O sută de mii de guldeni? Trage aer adânc în piept. Am ajuns atât de departe, spune ea. Suntem aproape. Va trebui să vindem casa.

El se lasă pe spătarul scaunului.

— A, acum vrei să vinzi casa.

— Mi-ai spus că ai evaluat-o și asta era de dragul ananașilor. *Acum* e vorba de fiica ta. E ultima noastră șansă. Știu că înțelegi și tu.

— Casa e pe numele meu, spune Otto. Voi face ce cred de cuviință. Nouă iunie bate la ușă, Nella. Cât de repede crezi că pot să vând un palat din Herengracht?

— Dacă îl vei avea pe Jacob ca ginere, vei obține o adresă și mai ilustră. Un palat în schimbul altuia. Thea chiar s-ar putea să primească o parte dintr-un domeniu din Leiden.

— Dar unde vom locui *noi*? Tu, și eu, și Cornelia? În podul lui Van Loos

din Prinsengracht? Într-o colibă de la marginea câmpului care-i aparține doamnei Van Loos?

— Găsim noi un loc. Unul mai mic. Care nu e acoperit de praf și amintiri neplăcute.

— Nu, spune Otto. Vreau să rămân în casa asta. Dar, îşi trece mâna pe faţă, i-am oferit tânărului o altă opţiune.

Nella îşi zburleşte acele ca un arici, încredinţată că Otto va aduce vorba de Assendelft, după ce i-a spus de atâtea ori că va lăsa să fie atins.

— Otto...

— Nu e vorba de Assendelft, oftează el.

Se holbează la el uluită, temătoare să afle ce anume în posesia lor ar putea să potolească apetitul lui Jacob.

— Nu vreau să părăsesc această casă cât timp îmi e dat să mai trăiesc, spune Otto. Dar la moartea mea am propus să-i fie transferată lui.

Nella e şocată. Gândurile ei se succedă cu repeziciune ca să înţeleagă implicaţiile. Ceva din tranzacţia propusă de Otto o uluieşte încă şi mai mult decât suma cerută de Jacob. Dar ce se va întâmpla cu mine, cu Cornelia, dacă tu mori înaintea...

Otto ridică mâna, cerându-i tăcerea.

— Jacob vrea casa asta, Nella. Nu-mi spune că n-ai văzut asta în ochii lui din clipa când a intrat pe uşă. S-ar putea să aştepte douăzeci de ani ca să intre în posesia ei. Poate mai mult, poate mai puţin. Dar cred că ştie că răbdarea îi va fi răsplătită. Îşi încrucişează braţele, sardonice. Cu siguranţă vei fi dispusă să o eliberezi dacă mor înaintea ta, în numele acestei căsătorii glorioase?

Nella îşi aminteşte prima vizită făcută de Jacob, ochii lui care măsurau încăperile. *Pe onoarea mea*, spusese Jacob, *e una dintre cele mai frumoase case din oraş. O comoară ascunsă*. Otto fusese mai atent decât crezuse ea.

— Cred că vei fi convinsă când auzi restul, continuă Otto, absorbit de planul lui. Ca să asigure moştenirea promisă şi garanţia căsătoriei cu Thea, zestrea ei va fi redusă la douăzeci de mii de guldeni.

— Va accepta numai o cincime din ce a cerut în avans?

— Casa asta valorează o grămadă de bani, Petronella. În ce-l priveşte, Jacob va plăti un subsidiu lunar în valoare de două sute de guldeni, iar Corneliei o sumă de treizeci de guldeni pentru a-i asigura serviciile. Vom pune deoparte aceşti bani şi presupun că vor acoperi cheltuielile tale după moartea mea. L-am convins pe Jacob să-i considere drept o contribuţie înţeleaptă la întreţinerea viitoarei lui moşteniri, respectiv podelele, pereţii şi izolaţia, totul pentru a menţine casa intactă.

— Ai prevăzut totul.

— E vorba de fiica mea. El e uşor de citit. Dacă vrea casa, va trebui să plătească pentru ea. Nu are dreptul să moştenească această casă decât după ce se căsătoresc şi numai după moartea mea. Am acceptat să plătesc douăzeci de

mii înainte de nuntă. În felul ăsta ambele părți simt că au ceva de câștigat. Otto face o pauză și se uită lung la vechea lui prietenă. Căci presupun asta a fost una dintre ambițiile tale când ai aranjat această căsătorie.

Nella e copleșită.

— Sunt regulile orașului.

— Așa e. Într-o zi Jacob va avea o casă care valorează mai mult de o jumătate de milion de guldeni, iar Thea va profita de pe urma valorii ei și a investițiilor pe care el le-a făcut de-a lungul anilor. Iar tu sper că vei avea o mulțime de guldeni care să-ți fie de folos la bătrânețe.

— Și... de unde vom face rost de douăzeci de mii de guldeni? Întreabă ea.

— Vom lua un împrumut pe care îl vom garanta cu casa.

— Cu casa? Nu poate să creadă că Otto își asumă un astfel de risc pentru a-i oferi Theei ceea ce-și dorește. Dar Jacob cu siguranță va obiecta?

— Până la moartea mea mă privește ce fac.

— Dar cum vom plăti împrumutul? Ce termeni ne vor oferi? Pentru ce perioadă? Sunt douăzeci de mii de guldeni.

— Vom plăti în rate. Putem să negociem termenii. Vom folosi stipendiul pe care ni-l dă.

Nella face calculele în minte.

— Dar chiar dacă folosim întreg stipendiul dat de Jacob ne-ar lua nouă ani ca să plătim douăzeci de mii, iar asta fără a socoti dobânda.

El dă din umeri.

— Nu trebuie să plătim atât de repede. Putem să decalăm poate chiar cu câțiva ani. Ne asumăm datoria.

— Dar...

— Nu este soluția perfectă, Nella. Dar după moartea mea, cel puțin, problema va fi a lui Jacob. Oftează. Între timp poate că voi găsi și o altă slujbă?

— Jacob ar putea să ne dea în judecată. Dacă se întâmplă ceva, Otto, datoria ne va termina. Nu ai de lucru, unde...

— Nella, am hotărât. Nu voi pierde casa dacă am de ales. Nepoții bărbatilor cu care Johannes și cu mine am lucrat se ocupă de împrumuturi. O să fac tot ce-mi stă în putere să negociez o dobândă favorabilă.

Nella simte că i se umplu ochii de lacrimi. E un risc prea mare. Se simte încolțită, depășită de situație, dar când se uită la Otto vede că și el simte la fel. Sunt uniți din nou printr-un secret, ca în vremurile de odinioară, când Johannes era pierdut, iar Marin îl urmăsea, când situația lor era disperată.

— Thea nu trebuie să știe nimic, șoptește ea.

— Niciodată, spune el. Nu intenționez să-i spun. Și nici Corneliei.

— De acord. Ea ezită. Știu că ești supărat pe mine.

Otto lasă ochii în jos.

— Mai degrabă sunt obosit. Dacă asta vrea Thea, și pare să fie ce vrea, atunci așa vom face. O casă în schimbul unei fiice. Cărămizi măsurate și prețuite de dragul viitorului Theei. Ridică ochii către Nella și-i întâlnește privirea. Poate că așa era menit să se întâmple?

XXIV

Micul colet din prag nu are nimic scris pe el. Thea e îngrozită când îl vede, dar este dimineața devreme în ziua de opt iunie, ziua dinainte de nuntă, iar ea vrea neapărat să o vadă pe Rebecca. Știe că actrița merge la teatru luna ca să-și repete replicile singură, și a trecut prea multă vreme de când nu și-a văzut prietena. N-a mai rămas prea mult timp ca să-și ceară iertare, să o roage pe Rebecca să vină la Biserica Veche ca să fie prezentă la ceremonia nunții cu Jacob. Înainte ca cineva să apară și să o întrebe unde se duce, Thea ridică pachetul și-l ia cu ea, deschizându-l din mers.

În timp ce pășeste grăbită, trăgând de sforile care-l leagă și de hârtia în care este împachetat, se gândește la felul cum mătușa ei tânjește după miniaturistă. Poate că ar fi trebuit să-l las unde era, își spune. Nu avea numele meu pe pachetul. Poate că nu e pentru mine.

Dar e prea târziu, hotărăște Thea. Și apoi toate celelalte lucruri trimise au fost pentru ea. Când cotește pe Leidsegracht se oprește brusc. Uitându-se la ce are în mână scoate un chicot de surpriză. Câțiva oameni din jurul ei se întorc către ea, dar Thea nu-i observă. În centrul hârtiei se află cel mai perfect cu puțință ananas, aidoma unuia adevărat, doar că extrem de mic.

Frunzele de un verde închis cu striații argintii se revarsă din capătul lui ca o fântână arteziană. E cât o migdală micuță, dar mai rotund. Solid și dolofan, coaja se simte la fel ca cea a fructului adevărat primit de la Caspar, cu miezul parcă elastic la atingere. Degetele Theei nu pot să-l pătrundă, dar nici n-ar vrea s-o facă. Nu știe din ce e făcut, dar e sigură că nu e comestibil, oricât de mult ar vrea. Este un soi de nestemată cu care o doamnă și-ar dori să împodobească un inel unicat, ceva după care doamnele din Amsterdam ar tânji. Thea îl ridică și îl rotește între degetul mare și arătător, plină de admirație.

Și chiar atunci se întâmplă: simte răceala pe gâtul ei, cum i se zburlesc perii de la ceafă și înțepăturile de care mătușa Nella vorbise când o pomenise pe miniaturistă. Aude cum cineva îi rostește numele. Ridică brusc capul, fără să știe pe cine caută. Dar nu e nimeni acolo care să o privească acum. După chicotul ei de mai devreme toată lumea își vede de treabă și de drum.

Aude pași grăbiți în spatele ei. Thea își strânge pumnii, gata pentru orice.

Teama ei sporește, nu îndrăznește să se întoarcă. Cornelia a numit-o vrăjitoare pe miniaturistă. Așteaptă ca o pisică încordată înainte de a face un salt.

— Chiar *tu* erai, spune o voce de femeie.

Cu foșnet de fuste o față îi apare înainte, cea a Eleonorei Sarragon.

Imediat senzația de rece de pe gâtul Theei dispare. Își strânge degetele în jurul ananasului ca să-l protejeze în palmă. Observă un paj care așteaptă în apropiere ca stăpâna lui să termine. E negru, iar privirile li se întâlnesc înainte ca el să-și plece ochii către picioare. Haina lui e prea largă, iar încheieturile mâinilor sunt acoperite de manșetele prea largi. Thea e cea care se simte deodată intimidată, deși băiatul e cel care nu ar îndrăzni să înainteze, în pofida îndrăznelii lui Eleonor sau a ei înseși. Băiatul e încă mic și poate n-ar dori să vorbească cu ea. Arareori se întâmplă ca Thea să fie atât de aproape de copiii cu pielea închisă la culoare pe care îi mai vede prin oraș și tânjește din nou, ca de fiecare dată, să-l audă pe copil vorbind. Doar să facă o remarcă despre ziua de azi, poate să-i arate comoara din mână ei și să-i pună întrebări. De ce nu te îmbracă cu haine pe măsura ta? Cine îți taie părul atât de scurt? Amândoi se privesc în tăcere, iar apoi, spre uimirea Theei, băiețelul scoate limba la ea. Dar când Eleonor vorbește vraja se destramă.

— De ce nu te-ai oprit? o ia la rost Eleonor, încrețindu-și nasul. Te-am strigat.

— Eleonor. Am crezut că ești altcineva.

— Nu te-am mai văzut de mult. Nu ai mai venit la teatru. Și am avut câteva petreceri la care n-ai venit.

— N-am fost invitată.

— Ah. Eleonor face un pas înapoi, iar ochii îi măsoară de sus până jos rochia Theei. Mă duc la negustorul de mătasuri, spune. Ezită. Vrei să-mi ții companie?

Thea nu răspunde. Nu poate să aibă încredere în aceste invitații și nici nu le dorește.

Ochii lui Eleonor se îngustează și se opresc asupra pumnului strâns al Theei.

— Ce ai în mână?

— Nimic.

Eleonor pare surprinsă.

— Dacă e nu e nimic, atunci poți să-mi arăți.

— Nu.

— Ce ascunzi, Thea Brandt? Ești foarte nepoliticoasă, știi? Nu te pricepi să-ți faci prieteni.

— Depinde pe cine întâlnesc.

Eleonor se îndreaptă.

— Atunci îmi văd de drum.

— E un ananas, spune Thea.

Eleonor râde.

— Ce mincinoasă ciudată ești. Chiar nu știi nimic? Ce ananas ar putea să fie atât de mic?

Eleonor oftează, și Thea își dă seama într-o clipă că nici Eleonor nu se pricepe să-și facă prieteni. Eleonor clatină din cap, de parcă Thea e o cauză pierdută, de parcă e un pic nebună, apoi începe să meargă din nou pe Leidsegracht.

— Albert, vino, spune, iar pajul se întoarce de îndată în haina lui prea largă, fără să se uite înapoi în timp ce o prinde din urmă pe stăpâna lui.

Dar apoi Eleonor se oprește din nou și se întoarce.

— E adevărat? întreabă.

— Ananasul?

Eleonor se holbează la Thea.

— Nu. E *adevărat* că te măriți cu Jacob van Loos? Am auzit că s-a anunțat *ondertrouw*. Nu mi-a venit să cred.

Pe Thea o miră întotdeauna felul în care vorbele curg ca apa în orașul ăsta, cum numele ei și al lui Jacob, scrise în cerneală, s-au prelins dintre zidurile Bisericii Vechi pentru a stârni imaginația oamenilor. Studiază fața celeilalte fete. Eleonor schițează un zâmbet care dovedește cât e de acră, în pofida faptului că este foarte bine educată în arta complimentelor.

— E adevărat, răspunde Thea. Ne căsătorim mâine-dimineață.

Vede cum ochii băiețelului se fac mari.

— Ei bine, spune Eleonor. Mi-e milă de el.

— Poftim?

— Chiar așa. Sper că *cineva* te-a învățat măcar cum să-l faci fericit.

Uluită, Thea îi privește pe Eleonor și Albert dispărând pe pod. Pentru o clipă vrea să fugă după ei, să o scuture pe Eleonor până o face să-i clănțane dinții în gură. Dar deschide palma să verifice că nu visează, că nu este un pic nebună, că un ananas minuscul a fost într-adevăr lăsat pe pragul ușii lor.

Și iată-l. Sigur că e acolo, aproape emanând o lumină interioară. Thea se uită la el cu o fascinație aproape temătoare, căci este pe deplin posibil ca miniaturista să știe despre ananasul adus de Caspar Witsen, despre visurile tatălui ei legate de aceste fructe, despre cum mătușa ei preferă să lase ananasul primit să putrezească în casa din Herengracht.

Se gândește apoi la nunta ei, la buchetul pregătit de Hendrickson florarul, la roșul sângieriu și rozul bujorilor și trandafirilor, la caprifoiul pentru lanțurile iubirii. *Lanțurile iubirii*, de parcă sunt făcute din fier ce-atârână greu, fier condamnat să ruginască. Buchetul așteaptă într-un borcan cu apă de izvor pe polița din dormitorul ei, pregătit perfect ca să fie la apogeu mâine-dimineață la Biserica Veche, iar culorile lui vor face să pălească vitraliile vechi. I s-a spus să exerseze cum să-l țină, ca să nu strivească tulpinile. Imaginează-ți să

te măriti alături de oasele mamei tale. Cu enigma scheletului ei sub picioarele enigmei fiicei.

Acasă pregătirile sunt în toi. Ajustări de rochii de ultimă clipă, aranjatul părului, băi cu levănțică pentru a fi cât mai parfumată mâine. Cornelia se tot frământă făcând ba vafe cu apă de trandafir și flori de zahăr, ba salate și cărnuri, plăcinte și deserturi. Familia Brandt a invitat familia Van Loos la casa de pe Herengracht după cununie, iar potrivit spuselor lui Jacob invitația a fost bine primită. Hainele sobre ale tatălui Theei pentru mâine sunt atârinate în spatele ușii, ca și cele ale mătușii ei, în nuanțe intense de negru. Poate că va fi o discuție și despre Lucas, dacă ar trebui să poarte un guler de nuntă sau nu. Timpuri vechi și timpuri noi, căci dedesubtul tuturor acestor pregătiri se află sentimentul de rămas-bun, al unei vieți care se încheie, pentru ca una și mai dură, mai grea să o înlocuiască. Și dedesubt, undeva în adâncuri, se află o gaură în inimile lor, de forma și mărimea Theei.

Thea își bagă în buzunar fructul minuscul și-și continuă drumul către teatru.

Poveștile noastre au un singur sfârșit, spunea adesea mătușa Nella. Ne place să credem că există mai multe deznodăminte, spunea ea, dar nu ne putem schimba destinele, care poate nici măcar nu ne-au aparținut.

Dar Thea nu e sigură că e așa. Cine poate să știe? Pe măsură ce firul vieții ei se desface de pe mosor, uneori părând țesut din aur, alteori, ca acum, zdrențuit, poate că mai există și alte povești înșiruite strâns, gata să se desfășoare. Șanse ratate sau îmbrățișate care pot duce la noi deznodăminte. Thea aproape că le vede plutind în aer acum când merge pe Keizersgracht. Iată-l pe Walter, burlac și îndrăgostit de ea fără complicații. Mătușa ei, mai fericită. Tatăl ei, răsplătit. Dincolo de dimineața aceasta de iunie se află alta în așteptare. Cortina va fi trasă, și totul va fi diferit. Numai de-ar reuși să găsească cortina.

Poate că e doar o situație ireală, își spune Thea. Iată-mă logodită, dar iubirea nu e de găsit. Shakespeare ar fi făcut bine să acorde mai multă atenție intrigii din piesă, de-ar mai fi fost în viață. Căci mâine Thea se va mărita cu un bărbat pe care nu-l iubește ca să evite răzbunarea soției iubitului ei. Membrii familiei ei în costumele și recuzita lor au ascuns adevărul – că sunt o familie bună, dar scăpătată – și au amăgit un tânăr avocat care s-a declarat interesat de fiica lor. Dar nici unul dintre aceste fire destrămate sau amuzante nu dă senzația că va culmina cu aplauze. Intriga pare arbitrară, haotică și stranie, cu toate că este viața Theei. Și calcă prin ea cu pas greoi, trăgându-i sforile și fiind trasă la rândul ei. Simte totodată că și-a regizat nunta de mâine, dar și că soarta ei nu-i mai aparține.

La ușa din spate a teatrului Schouwburg Thea e ușurată să vadă că a ajuns înaintea paznicului. Nu e încuiat, și se strecoară înăuntru pe neobservate. Se grăbește de-a lungul coridoarelor până ce ajunge la ușa Rebeccăi, temându-se

că va da peste Walter, venit să profite de liniște pentru a lucra la pânzele lui. Ciocănește, rugându-se ca actrița să fie înăuntru și șoptește:

— Rebecca, sunt Thea. Sunt Thea. Lasă-mă să intru!

În câteva secunde ușa se deschide, și Rebecca se află în fața ei. Thea se aruncă în brațele Rebeccăi și-și îngroapă chipul în umărul ei.

— Îmi pare rău, îngaimă. O, îmi pare rău, îmi pare atât de rău!

Rebecca o ține strâns și apoi o privește încă ținând-o în brațe.

— Nu e nevoie să-ți ceri iertare.

— Ba da. Nu te-am mai văzut de luni întregi.

— Thea, nu-i nimic. Ce s-a întâmplat?

— N-am știut dacă pot să mai vin aici. Nu știam dacă el va fi aici.

Rebecca se încruntă.

— Walter?

— Totul e un dezastru. Un dezastru.

Rebecca închide ușa și o conduce pe Thea la măsuță. În colțul camerei cățelușa Smarald se trezește și apoi imediat își lasă capul la loc pe labe, adormind din nou.

— N-am încălzit cafeaua încă, spune Rebecca, ridicând carafa de cristal, deci va trebui să te mulțumești cu vin. Aruncă o privire către Thea. Și poate că e o alegere mai bună, oricum.

Thea ia paharul de cristal din mâna Rebeccăi, se așază în unul dintre scaunele de lângă masa plină de piese și bea tot vinul. E tare și-i arde stomacul.

— E și el aici? întreabă.

Actrița face o grimasă.

— La ora asta? În nici un caz. Se uită atentă la Thea. Dar de ce mă întrebi?

Thea respiră adânc. Au trecut atâtea săptămâni de când nu putea să vorbească despre asta, încât nu e sigură că găsește cuvintele. Decide să înceapă cu miezul oribil al problemei.

— E însurat, spune ea.

Rebecca se lasă greu în unul dintre scaune.

— Doamne Dumnezeule! Ești sigură?

— O, cât se poate de sigură.

— Thea, spune Rebecca, nu aveam habar. Nu credeam că te merită, dar e mult mai grav decât am crezut.

Thea se uită la sedimentele lăsate de vin în paharul ei.

— Soția lui știa de la început de mine.

Rebecca pălește.

— Cum?

— Cum a putut? Când eu l-am iubit. Nu l-am iubit decât pe el.

Lacrimile care așteptau de săptămâni întregi încep să cadă. Thea scoate un geamăt de durere și furie, Rebecca o ia în brațe, și Thea îi udă mânecile până când suspinele se opresc. Se retrage cu fața pătată și roșie, epuizată, dar mult mai calmă.

— Familia ta știe? Întreabă Rebecca.

Thea se uită îngrozită la ea.

— Glumești? Sigur că nu.

— Ar trebui să le spui.

— N-o să le spun niciodată.

Rebecca oftează.

— Dacă aș fi în locul tău le-aș spune. Nu te vor pedepsi.

— Nu-mi cunoști familia. Și oricum, dacă ai fi fost în locul meu nu ai fi fost într-o încurcătură ca asta.

Rebecca zâmbește.

— Nu fi chiar așa de sigură. De ce crezi că am încercat să te previn? Știu cum este.

Pentru Thea pare imposibil ca o persoană atât de stăpână pe sine, puternică și generoasă ca Rebecca să se lase folosită în felul ăsta, să fi înțeles greșit ceva.

— M-am purtat oribil cu tine, șoptește Thea.

Rebecca ia mâna Theei și cu cealaltă mână îi șterge lacrimile cu degetele ei reci și delicate.

— Nu-l vei uita, Thea, spune ea. Nu pot să-ți promit uitare. Dar în anii ce vor veni te vei gândi la el cu mirare. Te vei trata cu o blândețe pe care acum nu crezi că o meriți.

Thea se simte epuizată, dar ușurată că s-au împăcat.

— Ești o prietenă atât de bună. Și aproape că te-am pierdut.

— Nici vorbă. Nu am plecat nicăieri.

Thea respiră adânc și bagă mâna în buzunarul fustei. Degetele ei mângâie soliditatea în miniatură a ananasului și pentru o clipă dorește să-i arate Rebeccăi acest lucru atât de curios. Vrea să-i împărtășească povestea neterminată a miniaturistei și să-i povestească despre obiectele din cutia ei secretă, dorul mătușii ei de a găsi un sens, o nouă întâlnire cu femeia misterioasă. Dar nu este nici timpul, nici locul potrivit. Pare că trebuie să țină lucrurile astea pentru ea și familia ei.

În schimb scoate cele două scrisori de șantaj și le împinge pe masă către Rebecca.

— Vreau să-ți arăt asta. Soția lui le-a scris, spune Thea. Numele ei e Griete. M-a șantajat.

Rebecca se uită la cele două scrisori și le citește rapid.

— O, Doamne!

— A trebuit să o plătesc ca să păstreze tăcerea despre Walter. După cum vezi, dacă nu o făceam, ar fi spus unor oameni precum Clara Sarragon despre noi. Mi-ar fi distrus reputația.

Pentru o clipă Rebecca nu spune nimic. Pune scrisorile cu fața în jos pe masă și se lasă pe spătarul scaunului.

— Și Walter a știut că le-a scris?

Thea face o pauză.

— Știa.

Buzele Rebeccăi se strâmbă cu dezgust.

— Ticălosul.

— Să fi văzut unde locuiesc, Rebecca. E foarte sărac, și au doi copii, și...

— Thea, nu. Nu poți să-l aperi. Ce a făcut e laș și crud. Lovește cu pumnul în masă. Știam eu că e ceva cu el. Am văzut. Știam. Ar fi trebuit să fac mai mult.

— Și nu te-aș fi lăsat.

— Dar te-am lăsat să te întâlnești cu el aici...

— Sunt adult.

— Ar fi trebuit să fiu o prietenă mai bună.

— M-aș fi întâlnit cu el altundeva dacă aș fi putut, spune Thea cu inima grea. E numai vina mea.

— Nu e vina ta.

— Dar o parte este vina mea. Am văzut ce am vrut să văd. Și l-am vrut atât de tare!

Thea închide ochii și se gândește la dățile când era cu el în atelierul de pictură, în lumea lor încuiată și atât de desprinsă de realitate. La mâna lui Walter pe pielea ei, la atingerea buzelor lui, la mozaicul amețitor de pânze pictate care se învârteau în jurul lor când se topeau unul în brațele celuilalt.

Când și le amintește astfel, în prezența afectuoasă a Rebeccăi, se întreabă dacă durerea ce a urmat a meritat. Dar apoi intervine dezamăgirea pierderii fericirii și frica de Griete, făcând-o să-i fie rău. Deschide ochii și-și toarnă alt pahar cu vin.

— Nu ți-e bine? întreabă Rebecca.

— Griete s-ar putea să mă amenințe din nou. Au nevoie de bani. Dar a fost foarte greu pentru mine să o plătesc de două ori.

— Au crezut că ești bogată?

— Părem bogați. Am plătit-o în secret cu bani despre care familia mea nu știe.

— Cum?

— Am vândut harta mamei mele cu Africa.

— Thea, e oribil, spune Rebecca, cu fața umbrită de îngrijorare. Nu poți

să continui așa. Ce vei face?

— Ei bine, spune Thea, vino mâine la Biserica Veche, la zece dimineața. Mi-aș dori foarte mult să fii acolo.

— La Biserica Veche? Rebecca pare circumspectă. De ce?

— Să fii martoră la nunta mea.

— *Nunta* ta?

— Da.

Ochii Rebeccăi se fac mari.

— Cu *cine* te măriți?

— Cu Jacob van Loos. Bărbatul pe care mătușa mea l-a cunoscut la balul Saragonilor. Ți-aduci aminte? Locuiește pe Prinsengracht. Poate că ai dreptate până la urmă. Am găsit un tânăr de treabă. Sau cel puțin mătușa mea l-a găsit.

Rebecca pare cuprinsă de panică.

— Dar...

— Jacob este o partidă bună. Bogat. Și vrea să se însoare cu mine.

Rebecca o ia de mână.

— Dar tu vrei să te măriți cu el?

— Eu am început, Rebecca. Eu am fost cea care am spus că-l vreau. Și sunt și unele avantaje. Jacob îmi poate oferi protecție, mie și familiei mele, pentru tot restul vieții.

— Dar dacă Griete aude de nunta voastră? Dacă începe să trimită scrisori pentru Thea van Loos pe Prinsengracht și pretinde iar bani? Atunci va trebui să ascunzi adevărul și de Jacob, și de familia ta. Dacă nu se termină niciodată? Ar trebui să le spui adevărul.

Numai la gândul că ar putea face asta Thea amuțește. Un val de greață i se ridică în gâtleej.

— Tatăl meu n-a mai lucrat de la Bobotează. Economiiile noastre s-au terminat. E un risc pe care trebuie să mi-l asum, căci sunt singura lor speranță.

— Poate că așa crezi acum, spune Rebecca cu o voce aproape disperată. Dar nu înseamnă că e adevărat.

— M-au crescut și au avut grijă de mine, și tot ce am făcut în ultimele luni, de când l-am cunoscut pe Walter, a fost să mă port foarte egoist.

— A, nu. Nu cred...

— A sosit timpul să le înapoiez ce le datorez.

— Nu există o datorie de înapoiat pentru că ești copilul lor, Thea. Și cum e familia *lui*?

— Nu i-am cunoscut încă. Vin de la Leiden în seara asta ca să stea cu el, dar nu-i voi cunoaște decât mâine-dimineață.

— E un om bun?

Thea se uită ținută la paharul gol.

— Nu știu.

Rebecca pare nefericită.

— Nu vrei să vii mâine? Întreabă Thea. Nu ești de acord cu ce am făcut?

— Înțeleg de ce ai făcut asta, Thea. Înțeleg. Chiar eu te-am încurajat să găsești un tânăr. Rebecca își pune mâinile în cap. Și acum mă întreb dacă a fost un plan chiar atât de bun.

Thea îi zâmbeste.

— De multe ori visez să fiu ca tine. Întotdeauna mi-am dorit să fiu ca tine. Nu ai bărbat, nici obligații. Dar spre deosebire de mătușa mea, faci ce vrei, și oamenii te îndrăgesc pentru asta.

— Thea, sunt actriță pentru că nu eram bună la nimic altceva. Aveam nevoie de bani. Nu am avut o familie care să mă iubească.

— Nu cred că sunt singurele motive. Te-am văzut pe scenă.

Rebecca își toarnă un al doilea pahar.

— M-am ocupat de asta de când aveam șase ani și niciodată nu știu dacă piesa în care joc e ultima. Îmbătrânesc. Rolurile devin din ce în ce mai puține pentru mine. În curând vor fi numai roluri de cotoroante și vrăjitoare, iar apoi se vor termina și ele. Și într-o bună zi nimeni nu va mai vrea să mă vadă, iar eu mă voi privi în oglindă și nu voi mai ști cine sunt. Și atunci? Ce mai rămâne pentru mine și reflexia mea, cum mai facem ce vrem?

— Libertatea, spune Thea.

Rebecca râde.

— A, așa deci.

Thea se ridică în picioare.

— Aș vrea să las scrisorile acelea cu tine. Să le păstrezi pentru mine. Nu pot să risc ca familia mea sau Jacob să le vadă.

Rebecca ridică ochii spre ea.

— Dacă vrei, spune, închide ochii și-și masează tâmpilele, iar Thea vede că este supărată. Rămâi aici astăzi.

— Nu pot, sunt atâtea...

— Rămâi. Stai pentru reprezentația din după-amiaza asta.

Thea ezită.

— Ce este? N-am mai venit de mult.

— N-o să-ți vină să crezi.

— Cred orice îmi spui.

Rebecca zâmbeste.

— Jucăm *Îmblânzirea scorpiei*.

*

Spune-mi, Thea Brandt, de ce vii la teatru? Cu luni în urmă Rebecca îi pusese această întrebare și Thea îi răspunsese că venea pentru Walter.

Nu era chiar adevărat, își dă seama acum. I se păruse lucrul potrivit de spus pentru o tânără femeie îndrăgostită. Adevărul este că venea și pentru că îi

plăcea să vadă piesele. Dar astăzi se întreabă dacă ar fi un lucru înțelept să rămână ca să vadă povestea unei femei care este terorizată și lingușită pentru a fi supusă de un bărbat care n-ar trebui să se preteze la asta, indiferent de ironia pe care prietena ei o picură în rol. Pentru Jacob măcar, Thea ar trebui să plece.

Dar rămâne. Până la urmă aici se simte ca acasă, cu o prietenă adevărată care locuiește la periferia vieții ei de pe Herengracht. Aici se află născocirile în care Thea a crezut întotdeauna mai mult decât în viață. Și apoi cine știe dacă după ziua de mâine noul ei soț o va mai lăsa să vină la teatru? I-a cumpărat deja o carte care o avertizează împotriva primejdiilor teatrului. Spre deosebire de ea, el nu s-a deghizat. Cine știe dacă Thea se va mai bucura de libertatea ei, dacă va mai putea să stea aici alături de altă femeie, de cățelușă ei și carafa de vin, printre teancurile de piese, învăluită de simțul umorului și sentimentul de grijă, într-o încăpere mică în care regulile nu sunt aceleași?

Așa că Thea rămâne, și vorbesc, și râd despre nimicuri, iar când sosește vremea nu se duce în sală, ci pentru prima dată în viață și poate ultima, Thea o privește din culise pe prietena ei jucând. Nu într-un rol de cotoroanță sau bătrână, nici de vrăjitoare sau de miniaturistă, ci Rebecca jucând-o pe Katherine, actrița supremă.

XXV

Nella va privi deseori în urmă, amintindu-și dimineața nunții Theei cu Jacob, și se va întreba ce anume i-a scăpat. Nu doar în ziua aceea, desigur, ci și în zilele dinainte, cele care au dus la momentul când a intrat în dormitorul Theei odată cu răsăritul soarelui. În zilele, și lunile, și anii vieții ei alături de Thea, sau poate chiar în Thea... Oare a fost vreodată un semn sau un indiciu care putea să o pregătească pentru ce a urmat? Toți munciseră din greu pentru ziua aceea. Pusese durerea din inimi deoparte și înlăturaseră din minte orice urmă de îndoială, goniseră temerile cu aceeași meticulozitate și speranță cu care argintarul meșterise basorelieful figurinelor unui mire și a unei mirese în cupa Theei de logodnă, în mărime naturală. E adevărat că încă nu făcuseră cunoștință cu familia lui Jacob. E adevărat că fuseseră nevoiți să facă un împrumut de douăzeci de mii de guldeni și să promită casa pentru ca nunta să aibă loc. Dar pastorul aștepta la Biserica Veche, iar banii – un teanc gros de bancnote – îi fuseseră trimiși lui Jacob. Viața este un act de adaptare, iar Thea păru-se să se adapteze.

În dimineața acelei zile Nella se trezise înainte de răsăritul soarelui. Tincturile lui Caspar Witsen se terminaseră, și nu dormise bine, îngrijorată de tot ceea ce ar fi putut merge anapoda. Poate mirele nu-și va face apariția, sau tatăl miresei nu o va lăsa pe Thea să-și rostească jurămintele. Întorcându-se de pe o parte pe cealaltă între cearșafuri, imaginile se derulează în mintea Nellei, amestecate cu amintirile ei din vremea când aștepta să se mărite și era acasă, la Assendelft, trăgând cu urechea să audă zgomotul copitelor ce ar fi anunțat sosirea lui Johannes. Pe-atunci, în viața ei deja nu mai exista un tată care să interzică ceremonia. De fapt, comportamentul risipitor și dragostea pentru băutură ale lui Geert Oortman erau motivele pentru care nunta fiicei lui celei mari trebuia să aibă loc. O căsătorie în pripă, fără oaspeți, cupă, festin sau dans. Cel puțin de data asta, cu mâncarea gătită de Cornelia și buchetul de la Hendrickson, pot să pună în scenă ceva mai bun pentru Thea.

În întunericul de dinaintea răsăritului Nellei aproape i se pare că tatăl ei se află în cameră, lângă ea: primul bărbat din viața ei, care murise cu mai bine de douăzeci de ani în urmă. Iată-l cum stă pe scaunul de lângă dulapul cu lenjerie. E îmbrăcat cu pantalonii de piele moale de vițel pe care-i purta

întotdeauna, cei cu pete unsuroase, ghetе negre, roase, o haină prea largă și are părul ciufulit. Nu ar arăta prea bine nici într-o tăbăcărie, cu atât mai puțin într-o casă de pe Cotul de Aur. N-ai spune că se trage dintr-o linie de aristocrați. Familia Oortman a deținut terenuri la Assendelft de peste două sute de ani. S-au străduit mereu să adune pământ și bani, cu agresivitate, până când Geert Oortman a devenit major și a distrus totul.

Ce s-a întâmplat? parcă o tot îmboldește, iar Nella nu știe dacă întreabă despre ce s-a întâmplat cu el, cu fiica lui sau cu Thea.

Încearcă să vorbească, dar nu e în stare și se trezește dezorientată. *Nu sunt ca el, își spune. N-am făcut totul una cu pământul.*

Dacă tatăl ei n-ar fi murit, dacă soțul ei n-ar fi murit, dacă Marin n-ar fi murit, dacă mama și sora ei n-ar fi murit! Dacă moartea n-ar fi înconjurat-o din toate părțile! Atunci n-ar mai fi nevoie să meargă la Biserica Veche astăzi. Dacă tatălui ei nu i-ar fi plăcut atât de mult să bea, Nella e sigură că viața ei ar fi fost diferită, mai puțin în pripă, mai puțin întâmplătoare, mai plină. Tatăl ei vânduse moșiile ca să-și alimenteze viciul până când rămăseseră numai casa, și livada, și lacul. Mereu era cu un pahar în mână. Chiar și acum, în ziua fericită a nunții, Nella aude nasturii lui de la manșete frecându-se de masa din bucătărie de la Assendelft, bufnitura capului care se izbește de lemnul mesei, tălpile ghetelor alunecând pe dalele podelei când e chemată să-i ajute pe Carel și pe mama ei să-l care în pat. Trupul lui era mereu neliniștit, dorea de la viață mai multă surescitare decât puteau să-i ofere soția lui sau copiii.

Ei bine, i se adresează Nella în dormitorul ei, ascultând țipetele pescărușilor de afară, iată, nu ne-ai lăsat altceva decât surescitare.

Părăsise satul lor, Assendelft, ca să se mărite cu Johannes, dar mama ei refuzase să plece din casa deteriorată a familiei Oortman, unde iarna apa picura din tavane și se scurgea prin podele. *E tot ce mi-a rămas*, spunea ea sfidătoare, ținând cu dinții de încăperile ei. Cândva fusese o casă frumoasă, iar în ochii doamnei Oortman încă mai era. Arabella, copilul lăsat în urmă, îi scria surorii ei din Amsterdam scrisori la care Nella nu-i răspundea niciodată. Îi povestea surorii ei mai mari cum mama jură că aude voci în camerele cu tavane înalte. *Vorbește cu ele*, scria Arabella, *vorbește cu aerul.*

Mama Nellei își trecea degetele peste lambriurile murdare de lemn de trandafir de parcă abia fuseseră date cu ceară. Zâmbea în bucătărie de parcă arome îmbietoare pluteau în aer. Simțurile ei dădeau naștere unei case ce încetase să mai existe, dar care, cu toate acestea, continua să o adăpostească. Pe măsură ce mintea ei pierdea contactul cu realitatea, mama Nellei nu vedea un lac acoperit de mătasea broaștei. Pentru ea lacul era o apă cristalină, pe care pluteau rațele cu bobocii lor. Suprafața lacului era netedă și limpede ca o oglindă, și pășea în el ca să se privească.

Și totuși Nella nu s-a întors niciodată. Nella era măritată cu Johannes, stabilită în noua ei casă din Amsterdam, care era uscată și scumpă, situată în

locul ideal de pe Cotul de Aur. O luase de la capăt. Dar casa e mereu acolo, cu oamenii ei, locul unde venise pe lume. Nella închide din nou ochii. Se gândește la Caspar, care desenase linii negre de cucerire a casei copilăriei ei, la mânia pe care o simțise. Plănuise să construiască sere de sticlă pe pământul ei. Se gândește la acest loc care-i împresoară, la tencuiala care cedează din cauza umezelii din oraș. Otto a pus această casă și propria viață în mâinile cămătarilor, ciocnind în cinstea lui Jacob și a Theei van Loos. Pentru Nella pare de necrezut că au pus un monument atât de impunător pe o muchie de cuțit. Vede cu ochii minții casa la marginea prăpastiei și nu suportă gândul că la orice pas greșit al unuia dintre ei o vor vedea prăbușindu-se, după ce i-a găzduit atâția ani.

Nella se scutură și revine la realitate. Prea multe gânduri care se învârt scăpate de sub control. Se concentrează asupra zilei, căci curând vine ceasul s-o trezească pe mireasă, să-i dea de mâncare, s-o îmbrace și s-o conducă la biserică. La zece și jumătate, Thea Brandt va fi deja soție.

*

De îndată ce Nella bate la ușa Theei și intră, vede că ceva e în neregulă. În pat se întrevede o formă, iar încăperea e învăluită în tăcere. Obloanele sunt trase, un deget lung de lumină se strecoară printr-o crăpătură către picioarele Nellei. Fire de praf plutesc în singura rază de soare. Rochia de mireasă a Theei, călcată și parfumată, brodată și ornată a fost drapată pe scaun, scoasă din dulapul unde atârname înaintea. În umbra încăperii rochia cuprinde scaunul cu brațele, iar fustele largi sunt ridicate. Întăritura corsetului și țesătura plină o fac să arate ca o femeie care se aruncă cu capul înaintea destinului ei. Buchetul de nuntă e pe polița din spate, nemișcat și perfect ca unul dintre tablourile cu flori ale lui Jacob, alături de cartea despre teatru primită-n dar de la el. Nella se simte aproape îngrozită uitându-se la brațele fără mâini ale rochiei, la mânecile întinse, vrednice de milă, la petalele dolofane și tulpinile tăiate ale florilor ce beau însetate restul de apă din vază. Gura i se usucă. Nu îndrăznește să privească spre pat.

Dar de acolo se aude o mișcare. Ridică ochii, așteptându-se s-o vadă pe Thea trezindu-se. Thea ciufulită, adormită, ridicându-se în capul oaselor, deschizând obloanele ca să lase lumina să pătrundă. Dar este doar Lucas, care se întinde între cearșafuri, arcuindu-și spinarea în umbrele albastrii. De îndată sare din pat și vine la Nella gudurându-se pe lângă fusta ei. Și atunci, dintr-odată știe, la fel cum motanul știe și el. Nella se repede la pat, trage de așternuturile unde dormise Lucas, cu frica făcându-i sângele să pulseze atât de tare, încât simte cum inima îi ajunge în gâtlee.

Se luptă cu cearșafurile ca să descopere pernele așezate sub forma unui trup, nepoata ei întruchipată de doi saci de pene, molcuți, dar siniștri, și decapitați și ciungi ca rochia ei abandonată.

Nella se prăbușește peste trupul de perne, cățărându-se să ajungă la încuietorile obloanelor. O strigă pe Thea. O cheamă iar și iar. Reușește să deschidă obloanele, iar ochii ei sunt inundați de un auriu verzui când se uită în lungul canalului. Nu e nimeni acolo jos, nici un suflet. Doar când se retrage de la geam vede cu coada ochiului că cineva stă în colțul îndepărtat ce dă spre Vijzelstraat, în umbra clădirii de vizavi, cu gluga pe cap, privind țintă în direcția casei lor.

Când Nella reușește să-și concentreze privirea acolo, în căutarea pletelor bălaie de sub glugă, tot ce apucă să vadă este un picior care dispare pe Vijzelstraat. Ar fi putut să fie oricine. Oricine, un câine, sau poate o nălucire. Nu știe ce să facă. Să fugă după silueta care dispare? Dar oricât se va grăbi să ajungă în locul unde stătea nu va izbuti s-o prindă din urmă.

Cu frica ajunsă la apogeu, Nella se învâрте prin încăpere căutând un răspuns. Merge la dulapul Theei cu pași împleticiți. Ghete, fuste, bluze: nu mai sunt acolo, doar niște spații goale unde obișnuiau să fie hainele. Răsăritul a dezvăluit numai aceste adevăruri. Thea nu este în patul ei. Hainele ei lipsesc. Nu este afară pe stradă.

— Thea, spune ea Thea!

Nici un răspuns, numai zgomotul ușilor care se deschid, pași alergând de-a lungul coridorului.

Când Cornelia și Otto dau năvală în dormitorul Theei, Nella se întoarce către ei strigându-le ce știa încă dinainte de a se uita spre pat. Cornelia încremenește în fața deznădejzii Nellei.

— Unde e Thea? spune Otto.

— A dispărut.

El se oprește brusc.

— Ce vrei să spui, cum *a dispărut*?

Nella arată către patul gol.

— Fetița mea, spune, rostind cu greutate vorbele. Fetița mea a dispărut.

FATA DISPĂRUTĂ

XXVI

Au la dispoziție doar câteva ore pentru a schimba povestea ce-și deapănă mosorul. Pare incredibil că de cealaltă parte a canalului, în casa lui din Prinsengracht, Jacob van Loos are impresia că totul este cum trebuie să fie, că se va însura curând cu Thea și va fi și mai bogat, în timp ce ei se învârt în acest adevărat iad. Sunt două realități: povestea lumii din afara acestor patru pereți și povestea din casă. Au fețele cenușii și grija îi roade pe dinăuntru, în timp ce afară e o zi normală, de-a dreptul insultătoare prin banalitatea ei însoțită, care-și continuă cursul.

Otto arată de parcă dispariția fiicei sale i-a înlăturat o parte din suflet. Supt la față, patrulează prin casă, trecând din cameră goală în cameră goală, strigându-i numele. Vocea lui parcă se izbește de podele, neprimind răspuns. După calculele Nellei, Jacob și familia lui se pregătesc să iasă din casă curând. Nu are habar ce să facă. Se uită cu Cornelia la patul nefăcut. Cornelia se duce la pat și ingenunchează de parcă ar vrea să-și invoce prin rugăciune pupila iubită. Își pune capul pe saltea, cu brațele întinse, și Nella se uită la ea neputincioasă.

— O, Doamne, spune Cornelia deodată cu vocea plată și răgușită. O, nu! O, Doamne!

Nella simte un pumn în stomac.

— Ce este?

Cornelia răvășește cearșafurile, cotrobăind prin ele. Scoate mâna și se întoarce, ridicându-se cu greu în picioare. Încet, cu teamă, deschide pumnul, privind la stăpâna ei cu ochi febrili.

— Privește, coniță, șoptește Cornelia îngrozită. Doamne Dumnezeule, *privește!*

În palma Corneliei se află o casă aurie minusculă, strălucitoare. Frumos și meticulos făcută, poleită cu foiță de aur care lucește în lumina dimineții. Timpul se oprește pentru o clipă, câta vreme femeile o contemplă. Nella simte un fior rece de recunoaștere, sentimentul că lucrurile încep să se așeze undeva, dar dincolo de ea. Otto se întoarce și se oprește în pragul dormitorului fiicei lui. Se uită la miniatura strălucitoare din palma Corneliei de parcă vede ceva ce sperase să nu mai vadă vreodată, de parcă e ceva orbitor. Dar Nella se

apropie de mâna tremurândă a Corneliei și ridică între degete casa cea mititică.

E opera miniaturistei. Nella e sigură, precum e și Otto, dar și Cornelia. Nimic nu-i atrage în felul acesta, nimic nu le absoarbe într-atât frica și atenția. Sunt paralizați de prezența ei aici, în camera Theei, atât de inexplicabilă și de puternică.

Nellei, care-i recunoaște prezența, îi vine să plângă – nu e sigură dacă de ușurare sau de frică. De optsprezece ani a așteptat un semn, iar acum iată că a venit, în una dintre cele mai rele dimineți din viața ei. Sub ochii lui Otto și ai Corneliei își trece degetele peste ferestrele minuscule, peste coșurile casei. Încearcă să împingă ușa de la intrare, și se deschide cu ușurință, așa că se uită înăuntru. Dar înăuntru nu e nimic, doar o casă goală cu două etaje. De când a primit-o Thea și de ce a lăsat-o în urmă? Nella simte puterea miniaturistei vibrând sub degetele ei.

Dintr-odată se vede, tot în camera asta, în urmă cu câteva săptămâni, în aprilie. Thea îngaimă în delirul febrei, întorcându-se de pe o parte pe alta între cearșafurile umede ceva despre o casă aurie. Oare *asta* e casa de care vorbea Thea, și dacă este, cui îi aparține? Oare Thea i-a scris miniaturistei, sau viceversa? Nella își plimbă ochii pe pereții camerei. *Am avut dreptate*, își spune. *Știam eu. Miniaturista s-a întors*. Oare mai există și alte piese ascunse în odaie sau pe care Thea să le fi luat cu ea care ar putea explica toate astea? Tot ce știe e că Thea a dispărut, iar căsuța aurie a fost lăsată în urmă.

Ridică ochii și o vede pe Cornelia ațintind-o cu privirea. *Nu spune nimic*, încearcă Nella să-i transmită fără cuvinte. Otto nu trebuie să știe după ce a jinduit în toate lunile din urmă. Nu trebuie să știe că Nella s-a strecurat în pod și a scos păpușa lui și a lui Marin, tânjind după intervenția miniaturistei care să-i ajute în clipa lor de încercare. Nu trebuie să știe că Nella s-a rugat să vină momentul acesta, să aibă o dovadă materială că miniaturista s-a întors, iar acum fiica lui a dispărut.

Dar Cornelia pare preocupată de propriile griji. Se repede la geam de parcă ar vrea să se uite după un cap bălai acoperit de-o glugă. Nella e sigură că acum nu mai e nimic acolo, dar când Cornelia se întoarce către ei are chipul împietrit.

— E... ce cred că e? întreabă Otto. Nu-mi vine să cred. Deși, uitându-mă la casa asta pot să cred.

— Otto... dă să spună Cornelia, dar el o întrerupe.

— Miniaturista, zice el cu vocea plină de teroare, mișcându-se încet și greoi în timp ce se apropie de casa miniaturală, de parcă pășește pe sub apă să înfrunte un dușman de neînvins. Aș recunoaște mâna ei oriunde.

Nella strânge casa în pumn, dorind să o protejeze pe miniaturistă de ochii lui iscoditori.

— Nu știm de unde o are Thea, spune ea. Deschide încet pumnul. Casa stă acolo, executată cu măiestrie, în așteptare. Poate a cumpărat-o la piață.

— Așa ceva nu se vinde la piață, spune Otto. Și de ce era ascunsă în pat? De ce a ținut-o aproape?

Înhață căsuța din palma Nellei.

— Otto, nu!

— Spune-mi adevărul, Nella, ori, așa să-mi ajute Dumnezeu, o arunc pe foc. Ai ținut legătura cu miniaturista?

Nella e uluită.

— Sigur că nu. A părăsit orașul cu ani în urmă. N-am mai văzut-o și nici n-am avut vreo veste de la ea de atunci.

Cornelia își duce mâinile la cap și se întinde pe pat.

— Dacă mă minți...

— Otto, n-am văzut-o de optsprezece ani.

— Ea a luat-o! strigă Cornelia.

Se întorc către ea îngroziți. Nella se întinde și ia casa dintre degetele lui Otto. Arată uluit, dar ea se trage un pas înapoi, ocrotind miniatura cu cealaltă palmă. Se simte mai în siguranță când o are în posesia ei, căci îl crede mai mult decât capabil să o facă scrum. Cornelia l-ar și încuraja probabil.

Otto se întoarce către Cornelia din nou.

— Cum adică a luat-o?

Cornelia e șocată.

— De ce ar fugi Thea? mormăie ea. Și unde s-ar duce? Thea era pregătită pentru nuntă. Sare de pe pat, începe să meargă înainte și înapoi. Thea era *pregătită*. Și vrăjitoarea aia s-a întors să ne ia copilul.

Amândoi se holbează la Cornelia stupefiați. Speculează, își spune Nella. Nu știe de fapt. Lucas îi privește din ușa dormitorului, lingându-și labele.

— Nu, le spune Nella, încercând să se adune. Uitați-vă la patul Theei. Uitați-vă la dulapul ei gol. Thea a plănuit asta. Poate că e la teatru? Poate că e deja la biserică cu bagajul ei? Miniaturista nu *s-a întors*. Miniaturista nu se implică astfel.

Otto scoate un zgomot de dispreț.

— Te rog să nu te pretinzi expertă. Multe dintre problemele noastre au început cu obsesia ta legată de ea. Cu lipsa ta de înțelegere în ce privește scopurile ei.

Nella simte că plesnește. Vrea să-l întrebe pe Otto dacă chiar o consideră pe miniaturistă responsabilă pentru idilele lui Johannes. Pentru legătura secretă a lui Marin cu Otto însuși, pentru sărăcia spre care se îndreaptă ei acum. Dar își mușcă limba. Vrea să o țină pe miniaturistă la îndemână.

— Trebuie să ne gândim logic, spune ea. Ușa de la intrare n-a fost forțată. Thea a făcut asta de bunăvoie...

— Ascultați-mă, spune Cornelia. Nu înțelegeți. Servitoarea respiră greu, cu fața mai palidă decât a văzut-o Nella vreodată. A sosit un pachet.

Nella simte că amețește.

— Un pachet? Când?

— Cu câteva luni în urmă. O costă mult să mărturisească, își spune Nella. E o trădare a încrederii acordate de Thea și e împotriva fiecărei fibre din ființa Corneliei. După balul Sarragonilor. Arăta... arăta cum arătau atunci. Ca atunci când aveai optsprezece ani. Și poate că au mai fost și altele.

Pentru o clipă nimeni nu spune nimic.

— Și... Thea a luat pachetul? Întreabă Nella.

— Da, spune Cornelia, nefericită.

— Și arăta de parcă ar fi venit din partea miniaturistei?

— Arăta.

— Și nu mi-ai spus nimic? spune Otto.

— Nici mie? adaugă Nella.

— Thea nu mai e o fetiță! strigă Cornelia. Și n-am vrut să mă gândesc la asta. Am încercat să o întreb! Am încercat să o previn, dar n-am putut să-i explic totul cum trebuie. Cum aș fi putut să-i spun ce s-a întâmplat înainte de nașterea ei? Îmi ziceți mereu să nu spun nimic. Mi-a spus că pachetul era un dar de la Eleonor Sarragon. Un inel, și am vrut să o cred. Am vrut să fie adevărat.

Nella se uită la casa din mâna ei.

— Poate era adevărat. E foarte posibil ca Eleonor Sarragon...

— Nu. Încetează, conia! Încetează să te mai prefaci că oamenilor ăloră le pasă de noi. Și încetează să încerci să o protejezi pe vrăjitoarea aia! spune Cornelia.

Ochii i se umplu cu lacrimi. Se așază iar pe pat, îndurerată.

— Cum ai putut să nu-mi spui? întreabă Nella. După tot ce ți-am spus...

Brusc furioasă, Cornelia ridică ochii.

— Nu eu am fost cea care am încercat să o invoc pe vrăjitoare. Să mă duc în pod, la cufărul coniaei Marin, să tulbur trecutul, să scot păpușile acelea blestemate.

— Ce? exclamă Otto. Privește la Nella fără să-i vină să creadă. Ai deschis cufărul lui Marin? Ai încercat să o invoci pe miniaturistă?

— Sigur că nu...

— Nu te-a vrut pe dumneata, turuie în continuare Cornelia. Ci pe Thea. Thea nu e la teatru. Nu e la biserică. A *dispărut*. Și miniaturista e cea care a luat-o.

Otto se așază cu toată greutatea în scaunul Theei. Nella își dorește să între în pământ. Pare imposibil ca Thea să fie cu miniaturista. Dar uitându-se la casa aurie, poate, cine știe, poate e adevărat.

— O vom găsi, spune ea. Oriunde ar fi, promit că o vom găsi.

*

Cam cincisprezece minute mai târziu Nella, încă în cămașa ei de noapte, și Otto, îmbrăcat să iasă din casă, stau singuri în penumbra răcoroasă a holului. Dincolo de ușa de la intrare ziua e acum în toi. Cetățenii Amsterdamului merg încolo și înapoi prin fața ferestrelor uriașe ale casei, fără să știe nimic despre decimarea petrecută în spatele lor. Thea s-a dizolvat ca ceața dimineții. Se gândește cu oroare la ce o așteaptă la Biserica Veche. Ea este cea care va merge la Jacob van Loos, căci ea este cea care a început totul și tot ea trebuie să-i pună capăt.

Se gândește cu inima bubuind în piept la cei douăzeci de mii de guldeni dați lui Jacob, la faptul că i-au promis casa asta. Se gândește ce i-ar spune Marin. Ce dezamăgită ar fi. În umbrele de pe fața lui Otto Nella citește că și el se gândește la același lucru.

— Nu putem face asta singuri, spune el. Trebuie să chemăm miliția.

— *Miliția?*

— O s-o prindem pe femeia asta băgăreată o dată pentru totdeauna.

— Dar ție nu-ți place miliția. Nici mie. L-au luat pe Johannes, apoi au venit după tine. Și acum vrei să te bazezi pe ei?

— Ce altă soluție avem? spune el cu vocea întretăiată. Trebuie să vorbesc cu ei. Primul lucru pe care pot să-l facă e să bată la uși.

Nella își masează tâmpilele. În curând toată lumea o să știe. Cei din rândurile miliției nu par să aibă ceva mai bun de făcut decât să patruleze străzile pentru bani, îmbrăcați în armură care n-a văzut niciodată un câmp de luptă, cu sulite care n-au străpuns nici măcar o căprioară, darămite un criminal. Dacă cineva a luat-o pe Thea, le va auzi zăngănitul de la o poștă.

— Ar trebui să mergem la docuri, spune ea.

Otto arată de parcă a văzut o nălucă.

— La docuri?

— E foarte posibil să fie pe o corabie.

Rămân tăcuți, gândindu-se la docurile marelui Amsterdam, cât de ușor s-ar putea strecura neobservată o fată. Un golf gigantic cu cheiuri nenumărate înșiruite de la est la vest, la care sunt ancorate sute de corăbii. Corăbii ca niște case care alunecă pe apă, oglinzi instabile ale orașului neclintit, întinzându-se către orizont. Nella și-o imaginează pe Thea, dis-de-dimineată, poate negociindu-și urcarea pe una dintre corăbiile comerciale englezești sau pe-un *fluit*, cele mai mari și mai rapide vase. Soarele trebuie să fi fost deja sus pe cer când ea plutea deja departe de bazinul monumental de apă. Aerul îi ridica marginea jachetei, îi răcorea obrajii cu o adiere sărată, iar suprafața mării sclipea asemeni unui mozaic de aur sfărâmat. *Aș vrea să văd Parisul și Londra. Să merg la Drury Lane. Aș vrea să vizitez Opera din Paris.*

— Dacă e pe o corabie, spune Otto, dând voce gândurilor ei, atunci n-o vom mai găsi niciodată.

Nella nu poate să răspundă. Nu va admite cu voce tare înfrângerea.

— O să merg la Biserica Veche, spune ea. Ca să-i spun lui Jacob că nunta e anulată.

Otto îi aruncă o privire.

— Familia lui va fi acolo. Ești sigură că poți să o faci?

— Sunt perfect capabilă să îndur umilința.

— Mă întreb dacă ești, spune el. Mă întreb dacă vreunul dintre noi este în stare și cred că e motivul pentru care ne aflăm în situația asta.

— Otto, spune Nella, tatonând. Amintește-ți că hainele Theei au dispărut. Nu a fost... răpită, chiar dacă este cu miniaturista. Ridică mâinile, simțindu-i mânia. Știu, Cornelia e convinsă că e așa. Știu că sunteți amândoi furioși pe mine pentru că am scos miniaturile lui Marin din cufăr. Dar e posibil ca Thea să fi făcut asta singură.

Pentru o clipă el arată ca și cum ar vrea să spună ceva, dar apoi renunță. Își privește palmele și expiră.

— Thea m-a întrebat despre mama ei, spune el. Despre cum ne-am cunoscut.

— Și... i-ai spus?

— Nu totul. Dar ce i-am spus a fost adevărul.

Nella se simte rău de îngrijorare. Oare ceva din ce i-a spus el Theei a făcut-o să fugă? Gândul la Thea, undeva acolo în ziua asta însorită și anonimă, îndepărtându-se de ei o face pe Nella să simtă o teroare insuportabilă.

— Otto, am fost arhitecta acestei căsătorii chiar înainte de a-l vedea vreodată pe Jacob van Loos, spune ea. Am manipulat totul fără ezitare. Thea nu-l iubea pe Jacob. Știam asta. Și totuși am insistat.

— De fapt, spune el, ai făcut-o cântărind totul bine.

— În orice caz, e responsabilitatea mea.

— Eu am sugerat să-i dăm casa, Nella. Și am semnat împrumutul, spune el cu voce răgușită. Singura mea soluție era să cultiv ananași.

— O soluție mai benignă decât a mea. Un ananas nu pretinde o sută de mii de guldeni când negociază o căsătorie.

— Nu, dar o mare parte din vină îmi aparține. Iar ananașii sunt costisitori. Se apropie de ușa de la intrare nerăbdător să iasă afară în căutarea fiicei lui.

— Otto, îți amintești ce ți-a spus Marin despre copilul pe care urma să-l aibă? spune Nella.

Otto se întoarce. Astăzi nu mai poate păstra tăcerea despre Marin. Zâmbește fără vlagă.

— Sigur că-mi amintesc. *Trebuie să-și croiască propria lui viață.* Marin era sigură că Thea e băiat.

— Ei bine, măcar a avut dreptate despre Thea croindu-și propria viață.

— Ce vrei să spui?

Nella trage aer adânc în piept.

— Am încredere în Thea. Și nu cred că s-ar pune în primejdie.

Dar expresia lui Otto este sumbră. Deschide ușa de la intrare, și soarele inundă holul.

— Atunci ai uitat cum e să ai optsprezece ani.

XXVII

Dimpotrivă, se gândește Nella. Jumătate din problemă este că-mi amintesc prea bine cum e să ai optsprezece ani, și amintirea a fost un blestem pentru prea multă vreme. Otto a plecat, și ea stă în hol cu Cornelia în rochia pe care o pregătise pentru nuntă. Când Cornelia trage grăbită de șnururile din spatele corsetului și de cele ale fustei, Nella se simte de parcă tot aerul e presat afară din ea. A îndesat căsuța aurie în buzunar.

— Nu prea strâns, spune ea. Trebuie să pot să merg repede.

— Nu știu de ce insiști să porți asta, mormăie Cornelia.

— Pentru că aspectul contează.

— Chiar și acum încă mai contează ce crede Van Loos?

— Poate contează chiar mai mult acum.

Dar poate Cornelia are dreptate. Nu contează. Nu cu adevărat. Dar dacă tot e să alunece pe scara socială, Nella intenționează să o facă pe picior mare.

— Marin s-ar fi dus arătând impecabil, spune ea.

Cornelia încuviințează cu un mormăit. Nu poate să tăgăduiască.

— Mănâncă-le, conîță, îi ordonă, arătându-i farfuria cu pâine prăjită pusă pe scaunul din hol.

Nella se apleacă și-și îndeasă în gură bucățile de pâine cu unt. Nervii i-au alungat foamea, dar are nevoie de întăriri. E ceva macabru în mersul ei la biserică de una singură, ca o mireasă nepotrivită, o mătușă care vine cu mâna goală, aducătoare de vești proaste.

— Ce o să-i spui? Întreabă Cornelia. Că e bolnavă? Că s-a răzgândit?

E o întrebare bună. Ce poate să spună? Ce poveste poate să însăileze după ce Cornelia a găsit căsuța minusculă între cearșafurile boțite ale Theei? Dacă i-ar spune lui Jacob că Thea e bolnavă n-ar face decât să amâne dezvoltarea dureroasă inevitabilă. Nu poate suporta gândul să-i spună că a dispărut. I-ar face pe ei să pară neglijenți, iar pe Thea instabilă. Să spună că a fost răpită e prea scandalos.

— Nu știu, spune cu voce slabă. O să mă hotărâsc când îl văd.

Cornelia oftează.

— Sper că Otto pune miliția să pornească în căutarea ei.

— De îndată ce miliția începe să o caute, Cornelia, dacă vor cădea la

învoială, Jacob van Loos și familia lui vor afla că Thea a dispărut. Nu putem să evităm adevărul. O să fie ca atunci când Johannes a murit, și toată lumea a aflat. Trebuie să plec, spune ea. Cununia e plănuită să înceapă peste cincisprezece minute.

Pe neașteptate Cornelia o apucă de brațe.

— S-ar putea să-ți spună lucruri neplăcute.

— Știu, dar sunt pregătită.

— Vin cu dumneata.

Nella și-o imaginează pe Cornelia în fața altarului de la Biserica Veche cu o tigare în mână, pregătită să-i sară în ajutor.

— Nu. Rămâi aici, în caz că se întoarce.

Se privesc în ochi pentru o clipă, cu speranța că e o glumă, că Thea se va întoarce râzând, spunându-le că a fost ultima ei plimbare ca femeie nemăritată. Dar pare la fel de improbabil ca intrarea lui Johannes pe ușă. Orice ar fi făcut Thea, a fost făcut cu seriozitate. Cornelia încuviințează din cap, palidă.

— Dar mulțumesc că te-ai oferit, spune Nella. Ia mâna Corneliei și o strânge. Ca întotdeauna, îți mulțumesc.

— Ei, lasă, spune Cornelia. Își trece cealaltă mână peste șort, stânjenită, dar nu-și trage mâna.

*

Nella pășește pe dalele din Biserica Veche cu inima bubuindu-i în piept. Nu poate să creadă pe cine vede în grupul adunat lângă mormântul lui Marin pentru a fi martori la nuntă. Clara Sarragon e aici, cu fiicele ei. Cine le-a invitat? Probabil au decis pur și simplu să vină, fără îndoială numai ca să clevească și să caște gura. Acum chiar vor avea la ce să caște gura. Ce răutăți și râsete vor răspândi prin saloane și camere de jocuri de societate, la petrecerile din Amsterdam, repetându-le pentru oricine vrea să asculte. Cum vor spune că au văzut totul petrecându-se cu ochii lor: mireasa care n-a mai apărut, Van Loos, mâniat. Nella simte că i se face rău, dar continuă să țină capul sus. Și iat-o și pe Rebecca Bosman cu silueta ei suplă și mică de statură, îmbrăcată sobru pentru ocazie, întorcându-se cu fața către ușa bisericii.

Instinctiv, așa cum Nella face ori de câte ori intră în Biserica Veche, își aruncă privirea repede prin spațiul vast, în speranța că va vedea un cap bălai descoperit lângă o coloană, o privire pătrunzătoare, că va simți răceala de la ceafă. Dar răceala pe care o simte Nella e cauzată numai de dimensiunile mari ale bisericii. Cu toate că are căsuța aurie în buzunar, Nella știe că miniaturista nu este aici. Poate Cornelia are dreptate. Poate chiar este împreună cu Thea.

Ochii ei se întorc către nuntași, unde îl observă și pe Caspar Witsen. Azi nu și-a mai pieptănat părul. Otto trebuie să-i fi spus că Thea se mărită, dar de ce ar fi vrut Caspar să fie aici, mai ales că fosta lui angajatoare este de cealaltă

parte a cercului, cu privirile ca niște pumnale? Îi prinde privirea Nellei și zâmbește, dar văzând că este singură și observându-i expresia, zâmbetul îi moare pe buze.

Iată-l pe pastorul Becker, atât de tânăr. Oare a mai avut vreodată de-a face cu un caz în care mireasa a dispărut? A sosit clipa să vedem. Nella continuă să se apropie de grup. Iar alături de pastor e mirele însuși, problema Nellei, ținta Nellei, perfect în negru, cu pantofii de catifea periați, cu fața lui nici chipeșă, nici banală, cu cămașa apretată și barba conturată cu precizie matematică. O față care oglindește bani și siguranță se întoarce către ea cu așteptarea relaxată că și ceremonia va avea loc cu eleganță, așa cum se petrece totul în viața lui. Vede că e singură și se încruntă. Nella respiră adânc și își continuă drumul.

Jacob a adus-o pe mama lui. Trebuie să fie *madame Van Loos*, căci au aceeași privire întrebătoare. Frații lui nu par să fie prezenți, iar Nella se simte ușurată. Prea mulți membri ai familiei Van Loos ar fi complicat lucrurile. *Madame Van Loos* e îmbrăcată bogat în negru, cu fața înrămată de un guler rotund demodat, dar impresionant, creând impresia că fața ei este unica delicată oferită în mijlocul unui platou impecabil. Se întoarce să vadă ce i-a atras atenția fiului ei, iar când o observă pe Nella lasă capul într-o parte. Are ochi mici și negri și o gură mică și întunecată, nasul ca un cioc. Arată mai mult ca o cintează decât ca un șoim. Și iat-o și pe doamna Lutgers, lângă stăpânul ei, mai aproape de Jacob decât propria mamă.

De-acum toți au văzut-o pe Nella. Toți se uită la ea. Numai pastorul zâmbește. Nella nu are nici o idee ce discurs îi va ieși pe gură când va veni clipa. Își pipăie buzunarul și simte trăinicia căsuței prin căptușeala fustei. Dar nuntașii deja știu că ceva nu e în regulă. Unii se încruntă, alții abia își ascund grimasele de satisfacție. Rebecca are ochii mari și gura întredeschisă, încercând să ghicească intriga. Nella încearcă o umbră de zâmbet. Nu simte că e potrivit pe fața ei și-l alungă. Respiră adânc. Nu a mai vorbit niciodată în public dintr-o poziție atât de vulnerabilă.

— Bună dimineața, spune, făcând o reverență.

Pastorul Becker, cu mâna încleștată pe mica lui Biblie înclină capul în loc de plecăciune. Jacob face un pas în spate. Nella îi vede ochii privind peste umărul ei de parcă Thea s-ar putea materializa în spatele său ținând în mână buchetul perfect de nuntă, cu fața aurie în această dimineață a mării schimbări. Se uită din nou la Nella, și ea se forțează să-l privească-n ochi. Își dorește să-l facă să înțeleagă fără cuvinte: *Nu se va întâmpla. S-a sfârșit. Ia-le pe mama ta și pe doamna Lutgers și mergeți acasă.* Dar Jacob așteaptă cu încăpățănare. Vrea ca ea să spună lucrurilor pe nume.

— După cum vedeți, spune ea, am venit de una singură.

— Mireasa e în întârziere? întreabă pastorul Becker, încercând să dovedească toleranță, cu un zâmbet patrician care nu i se potrivește. Sunt

sigur că putem să mai așteptăm puțin. În situații precum cele de față, natura mercurială a părții femeiești poate găsi îngăduința noastră.

Nu poate să aibă mai mult de douăzeci și trei de ani. Nella îl ignoră, întorcându-se către Jacob și evitând cu grijă privirea mamei lui.

— *Seigneur*, pot să vorbesc cu domnia voastră între patru ochi?

Pentru o clipă crede că va fi de acord. Dar când el se clintește, mama lui se întinde și-i pune mâna pe braț. Jacob se întoarce către ea. Îi vorbește numai din ochi, și Nella înțelege. Și ea ar proceda la fel. Într-un oraș precum acesta, cu cât mai mulți martori, cu atât mai bine, altfel adevărul e distorsionat. Mica cintează vrea să o forțeze pe Nella să declare motivul absenței Theei în mod public. Ca să nu fie umbră de îndoială cine a dezamăgit pe cine, care din părțile contractante s-a dovedit înșelătoare și slabă. Nella derulează în minte o fantezie în care aleargă la casa lui Jacob și scoate cei douăzeci de mii de guldeni din sertarul biroului lui acum, cât nimeni nu supraveghează locuința.

Când fetele Sarragon încep să şușotească în spatele mâinilor ținute paravan, Nella știe că trebuie să vorbească.

— Foarte bine, spune.

Se concentrează asupra lui Jacob, dar simte toate privirile ațintite asupra ei. Toți își țin colectiv răsuflarea, așteptând căderea ciocanului.

— Thea a fugit de acasă, spune ea.

Câteva clipe de tăcere.

— Ce a făcut? întreabă *madame* Van Loos.

Undeva în spatele ei aude un chichit ușor de recunoscut ca aparținând uneia dintre fetele Sarragon. Cu coada ochiului Nella o vede pe Rebecca Bosman făcând un pas înainte, apoi răzgândindu-se și retrăgându-se în mulțime.

— Mamă, o întrerupe Jacob, avertizând-o.

— Ți-am spus eu, șuieră mama lui către el. Nu ți-am spus?

Jacob se apropie de Nella și vorbește cu o voce joasă.

— Ce vreți să spuneți, cum adică „a fugit de acasă”? Trebuia să se mărite cu mine.

E atât de aproape de ea, încât Nella simte mirosul de măr al uleiului său de păr, aroma metalică ciudată a apretului din guler. Îi vede ochii întunecați, de culoarea frunzelor uscate, cu gene prea scurte. El se holbează la ea fără a clipi. Nella își simte gâtul uscat, iar mâinile aproape îi tremură. Își dorește să fi venit însoțită de Cornelia, înarmată cu o tigare sau un polonic, pe care să le vânture în fața acestui bărbat, să-l facă să se dea înapoi din fața ei cu ochii lui și norul înecăcios al uleiului de păr. Face mâna pumn și o strânge cu cealaltă, într-un efort de a-și controla nervii.

— Nunta se anulează, spune ea.

— În nici un caz, răspunde Jacob. Trebuie să o găsiți. Nu voi fi umilit astfel.

— Îmi pare foarte rău, *seigneur*, dar o căutăm. Și până acum nu am găsit-o.

— Atunci ați fost neglijenți, spune el.

Nella ridică bărbia și-l privește în ochi. Respiră adânc.

— Sau poate nepoata mea a făcut ce trebuie?

El o privește cu ochi mijiți, frecându-și barba.

— Ce a făcut nu e ceva cu care să vă mândriți. Arată o instabilitate care m-am temut uneori că se trage din familie.

— Poftim?

— Fiul meu are dreptate, spune *madame* Van Loos. Este o fată încăpățânată, nesupusă și necugetată, dacă a plecat singură de acasă. Dacă a respins un asemenea viitor și ne-a lăsat aici să o așteptăm.

Nella se uită la Jacob, sperând că-și va apăra mireasa. Dar fața lui e înfricoșător de lipsită de căldură.

— Am fost un nesăbuit, spune el.

— Jacobus, tu nu ai nici o vină, răspunde mama lui.

— *Madame* Brandt, v-am făcut concesii, deși Dumnezeu știe că am avut destule îndoieli.

— Dacă ați avut îndoieli, *seigneur* Van Loos, ați fost pregătit să le puneți deoparte pentru prețul potrivit.

Obrajii lui se înroșesc ca focul.

— Și ce altceva ar fi trebuit să facă? intervine mama lui. O mică fată cafenie? Da, mi-a spus adevărul despre ea, *madame* Brandt. Fiul meu este prea bun la inimă. Prea ușor de exploatat.

— Dacă vreți să vorbim despre exploatare, să vorbim despre sute de mii de guldeni pe care a cerut-o la început, spune Nella. Ați fi luat fără ezitare banii noștri și *casa* noastră. Domnia voastră sunteți cel care ați exploatat-o pe ea. De parcă era o ciudățenie.

Jacob roșește, dar *madame* Van Loos zâmbește.

— Dar acesta este și motivul pentru care am cerut o asemenea garanție, spune ea. Din cauza acestei... instabilități. Oamenii ca voi sunt vicleni.

Nella simte că-i fuge pământul de sub picioare.

— Cerem să ne înapoiati suma.

Se lasă tăcerea.

— Termenii contractului spun că păstrez banii dacă nunta nu are loc, spune Jacob.

— E imposibil, șoptește Nella.

— Otto Brandt l-a semnat.

I se învâрте capul. Otto nu i-a dezvăluit acest lucru.

— Trebuie să ne înapoiati cel puțin jumătate, spune ea, făcând eforturi ca vocea să nu-i pară disperată.

Jacob evită să o privească, făcându-și de lucru cu mânecile hainei.

— Suntem în biserică. Nu voi discuta chestiunea aici.

Dintr-o parte a semicercului Rebecca și Caspar se apropie, iar din cealaltă parte Clara Sarragon și fiicele ei se strecoară și ele. Nella simte că se panichează și mai mult. Ar vrea ca nici unul să nu audă toate aceste lucruri care ar putea fi dăunătoare pentru Thea și pentru ei toți. Dar acum se apropie și Becker, cu fața lui strălucitoare de pastor, cu urechile clăpăuge și ochii ațintiți asupra ei. Toți așteaptă să audă cum se va apăra.

Nella se uită la rîndul ei țintă la ei, incapabilă să vorbească. Se gândește la ce i-a spus Jacob la bal prima oară când s-au întâlnit: *Soțul dumitale nu a avut parte de un proces echitabil*. Jacob a vrut să-i arate că numai el, singurul de altfel, știa că Johannes a fost trădat de oraș. Și ea și-a dorit atât de mult să creadă că le înțelegea situația. Dar acum vede limpede că tânărul nesăbuit a fost încântat de ideea de a lua ipotetic partea unui sodomit, de a flirta cu scandalul, și apoi de a plănuși să se însoare cu Thea. Oriunde ar fi Thea acum, Nella e nespus de bucuroasă că nu se află aici, cu mâinile încheștate pe buchetul ei. Nu poate să creadă că Thea a reușit să evadeze în ultima clipă.

— Am respins condamnarea impusă de oraș soțului domniei voastre, a spus Jacob.

— Sunteți un ipocrit. N-ați făcut decât să citiți hârtiile de la proces. Nu ați stat pe banca tare din sala de judecată, privind trupul lui mutilat.

Fața lui se întunecă și capătă o expresie acră.

— V-am oferit siguranță. Am acceptat întrebările la care nu am primit răspuns cu privire la părinții Theei.

Cu coada ochiului Nella o vede pe Clara Sarragon mutându-se treptat tot mai aproape.

— Le-ați *acceptat*? spune Nella. V-ați exprimat interesul față de ce percepeați că există în afara normelor, dar nu doreați să vă alăturați. În ce privește siguranța, nu pot să consider faptul că ne luați casa un gest care oferă *siguranță*. Sunteți un laș.

Obrajii lui se înroșesc din nou.

— O fată care crește fără mamă, chiar și pe strada Herengracht, nu poate să fie o partidă. Ar trebui să fiți recunoscătoare că v-a costat numai atât.

Nella nu poate să-și creadă urechilor. Vrea să se repeadă asupra lui. N-a mai fost în viața ei atât de copleșită de dorința de a face cuiva rău fizic.

— O alianță cu o asemenea fată nu era în avantajul domniei voastre, îi spune Clara lui Jacob. Ce comportament îngrozitor. Să vă însurați cu o asemenea femeie...

Lasă vocea să i se stingă.

— *Ce fel de femeie?* întreabă Nella.

Pastorul Becker intervine:

— Cred că trebuie să ne oprim aici. Nu ne aflăm în casa Domnului pentru

gâlcevi mărunte și acuzații.

— Nu este o gâlceavă mărunță, spune Nella.

Colțul gurii pastorului Becker zvâcnește. Nella știe că îi displace. I-a adus discordia la ușă. Observă că soarele dimineții s-a mutat pe piatra de mormânt a lui Marin. Lumina se revarsă printr-un vitraliu galben pe piatra ei neinscripționată și strălucește precum aurul.

— Mireasa nu mai vine, spune preotul. Deci nunta nu are loc. Mergeți acasă cu toții. Mergeți și meditați la timpul irosit.

Nimeni nu se clintește. Nimeni nu vrea să fie primul care pleacă. Nella se gândește la maiestruozitatea lui Marin și decide că va fi ultima care părăsește scena, chiar dacă trebuie să mai rămână încă cinci ore aici, în picioare.

Clara Sarragon se apropie de Jacob și-l ia delicat de cot, ducându-l către fiicele ei.

— Veniți, spune ea. Și domnia voastră, *madame* Van Loos, vă rog. Ați avut o dimineață foarte supărătoare. Locuim aproape, tot pe Prinsengracht. Veniți la noi acasă. Am un botanist nou, mult mai bun. Vine din Anglia, adaugă, aruncându-i o privire lui Caspar. Puteți să gustați noul meu compot de mango și să vă simțiți ca-n paradis.

Pastorul Becker își dregă vocea.

— Vino, doamnă Brandt, murmură Caspar, prinzând-o de cot și încercând să o conducă pe Nella.

— Nu, se scutură ea. Sunt perfect capabilă să fac asta.

— Știu că ești. Nu despre asta e vorba.

Și până la urmă tentația unui desert tropical este cea care îl ademenește pe Jacob, scoțându-l din viața Nellei. Pastorul se duce în biroul lui de *kerkmeester* din spatele orgii, clătinând din cap a nemulțumire. Nella stă cu Rebecca și Caspar, privindu-l pe Jacob care pășește pe dalele de piatră mai bogat cu douăzeci de mii de guldeni, flancat de Clara Sarragon și de fetele ei, pe o parte, iar de mama lui și doamna Lutgers, de cealaltă parte.

O să se însoare cu una din ele în mai puțin de o lună, pune prinsoare Nella în sinea ei. Nu știe de cine să-i fie milă mai întâi. Du-te cu fetele Sarragon, se gândește. Îmbătrânește și fii pizmuitor alături de ele. Lasă orizonturile tale să se închisteze și mai tare.

Se gândește la Thea, care este undeva în lume, și dorința să o găsească o copleșește. Pentru prima oară a trecut printr-o situație asemănătoare, deși mai puțin intensă, celor prin care au trecut de atâtea ori Otto și Thea. În care oamenii se simt îndreptățiți să te insulte, să te umilească fățiș fără a se teme de vreo repercusiune.

Se simte la capătul puterilor. A petrecut atâtea luni, săptămâni și zile pregătindu-se pentru ziua asta. Se gândește la reproșul pastorului Becker: *Mergeți și meditați la timpul irosit*. Ea este cea mai risipitoare dintre ei.

— Doamnă Brandt, spune Rebecca, întrerupându-i gândurile. Nu ne

cunoaștem.

Nella se întoarce către ea.

— Dar te-am văzut jucând. Și acum domnia ta probabil ai aflat tot ce trebuie să știi despre mine.

Rebecca zâmbește.

— E puțin probabil. Dar Thea mi-a vorbit mult despre domnia ta.

— Cu adevărat?

— O, da.

Nella oftează.

— Nepoata mea e cel mai mare critic al meu. Și se pare că avea motive întemeiate. Le zâmbește Rebeccăi și lui Caspar. Vă mulțumesc din suflet că ați venit astăzi, dar trebuie să mă scuzați. E adevărat că Thea a dispărut, și vina îmi aparține. Tatăl ei va chema miliția și nu pot să mai aștept nici o clipă.

Se întoarce să plece, dar Rebecca îi pune o mână pe braț.

— Trebuie să-ți arăt ceva.

Actrița e atât de îngrijorată încât Nella simte că sângele îi îngheață în vine. Rebecca aruncă o privire către Caspar.

— E o chestiune... delicată.

Caspar face o plecăciune.

— Cu permisiunea dumitale, doamnă Brandt, dar chiar și în lipsa ei, trebuie să mărturisesc, mă voi alătura căutărilor. Thea trebuie să fie găsită.

Nella simte atât de multă recunoștință față de el, încât îi dau lacrimile. Mereu mă face să plâng, se gândește, ștergându-și repede ochii cu degetele.

— Mulțumesc, domnule Witsen, pentru tot ce vei face.

— Încearcă să nu-ți faci multe griji, spune el. Cred că Thea vrea să fie găsită.

— De unde știi?

— Pentru că te iubește, spune el.

Nella e atât de uluită că nu poate să scoată o vorbă. Caspar pleacă înainte ca ea să se adune.

Femeile îl privesc cum se îndepărtează.

— A existat un bărbat, murmură Rebecca.

Stomacul Nellei se strânge.

— Un bărbat?

Rebecca o vede privind în direcția în care s-a grăbit Caspar.

— O, nu e vorba de el, spune ea. Tace. Bărbatul se numește Walter Riebeeck.

— Continuă.

— Lucrează la teatru. E pictorul șef de decoruri. Rebecca trage aer în piept. Thea era îndrăgostită de el. Spune cu voce joasă. Se... considera logodită cu el.

— Domnișoară Bosman, este...

— Și cred că au fost amanți.

Nella se uită ținută la expresia rugătoare a actriței. Sentimentul că dalele de piatră se mișcă pe sub ea asemeni apei revine. Își dorește să se așeze înaintea de a se prăbuși.

— Ce-ai spus? îngaimă.

Rebecca se încruntă. Nu-i place să dezvăluie secretele prietenei ei, mai ales secrete precum acelea. Thea cu un iubit. Thea, care știa în tot timpul acesta ce înseamnă să fie îndrăgostită...

— Nu te mânia, spune actrița.

Nella pornește către ieșire.

— E cu el? Acolo s-a...?

Rebecca o ține ușor de cot.

— Nu cred că e cu el. Dar cred că a rănit-o foarte tare.

Nella se uită cu o privire hăituită prin Biserica Veche, cu capul plesnind de durere, fără să înțeleagă cuvintele pe care le rostește actrița.

— Cum a rănit-o? reușește să spună. Ce i-a făcut? Greșești, cred că el a răpit-o...

— Nu, spune Rebecca cu mai multă autoritate.

Bagă mâna în buzunar și scoate două bucăți de hârtie.

— Walter era însurat, șoptește ea.

Nella se holbează la ea.

— Știai că era însurat? Ai...?

— Nu, doamnă, sigur că n-am știut. El n-a vorbit niciodată despre asta. Rebecca ezită. Thea a descoperit că el și soția lui o șantajau.

Îi întinde hârtiile Nellei, care se chinuie să-și stăpânească tremurul mâinilor.

— Citește-le, doamnă, spune cu blândețe. Thea m-a rugat să le păstrez în siguranță, dar nu mai suporta să le aibă aproape. Mai este posibil ca ea să fi plănuvit să fugă și nu dorea să fie distruse. Nu cred că voia să le găsești. Dar după tot ce am văzut în dimineața asta nu pot să le mai țin ascunse.

Nella se uită la cuvintele malefice. Și-o imaginează pe Thea când le primise, citindu-le singură, gândindu-se cum să îndrepte situația oribilă. O tristețe profundă o străbate și trebuie să pună mâna pe brațul Rebeccai.

— Cât timp a durat această... se chinuie să găsească cuvântul potrivit, nu poate să o numească logodnă, *treabă*?

— Câteva luni. Dinainte de Crăciun. Dar șantajul cred că este mai recent.

Nella ar vrea să se târască la mormântul lui Marin și să-și pună obrazul pe lespedea deschisă la culoare. Să-i șoptească: *Îmi pare rău*. Se gândește la seara în care Thea s-a prăbușit. Cum a tot insistat Thea că ce s-a întâmplat a fost doar o boală. Dar era febra cauzată de inima ei frântă, febra unei mari dureri. Pe Nella o doare inima când se gândește la asta.

Thea a suferit singură, în timp ce ea îi tot vorbea despre bani și căsătoria

cu Jacob. Thea trebuie că s-a îndepărtat de ei tot mai mult, devenind tot mai secreteasă și speriată până când într-o zi s-a răzgândit, spunându-și: *Poți să aranjezi căsătoria cu Jacob van Loos*. Confruntată cu șantajul, în căutarea unui loc sigur, Thea a devenit logodnica lui Jacob. Iar familia ei se dăduse peste cap să-i ofere lui Jacob o garanție financiară. Nella simte că i se face rău.

— Le-a dat bani celor doi? întreabă cu voce răgușită.

— Cred că da.

— De unde a luat banii?

— Mi-a spus că a vândut o hartă, spune Rebecca. Care aparținuse mamei ei.

Deci și Thea fusese în pod, își dezgropase moștenirea. Nella și-o imaginează pe Thea ridicând păpușa mamei ei dintre surcelele de cedru, văzându-i fața pentru prima oară. Oare a luat cu ea miniatura mamei sale când a plecat? Când le va spune lui Otto și Corneliei vor fi și mai convinși că miniaturista a luat-o.

— Bărbatul acela are dreptate, spune Rebecca, arătând în direcția în care plecase Caspar. Thea te iubește. Cred că a fost de acord cu nunta pentru că era convinsă că îi va proteja familia. Dar n-a putut să meargă până la capăt și a intrat în panică. E înspăimântată pentru că nu știe ce vei spune. Urăște să te dezamăgească.

— O cunoști foarte bine, spune Nella. Coboară ochii asupra scrisorilor. Simt că eu abia dacă o cunosc.

— Mi-a spus anumite lucruri, e adevărat. Dar crede-mă, doamnă Brandt, simt că e vina mea. Ar fi trebuit să fac mai mult ca s-o descurajez de la a avea de-a face cu un bărbat ca Walter. Chiar dacă nu știam că e însurat, mi-am dat seama totuși ce fel de om e. Aș fi putut să fiu o prietenă mai bună.

Nella își masează tâmplele.

— Domnișoară Bosman, eu am încurajat-o să cultive un bărbat precum Jacob van Loos, așa că nu te condamna prea tare.

Femeile se uită una la alta. Rebecca arată foarte nefericită. Nella simte că împart vina și tristețea. Suntem aproape de aceeași vârstă, se gândește Nella. Ciudat că Rebecca este prietena cea mai apropiată a Theei.

— Și bărbatul, acel Riebeeck, mai lucrează încă la teatru? întreabă.

Rebecca arată sumbră.

— Nu mai lucrează. Am verificat. A plecat din oraș și și-a luat familia cu el.

— Dar... crezi că Thea l-ar fi urmat?

Rebecca se încruntă, gândindu-se.

— Chiar nu cred. Când am vorbit cu ea ultima dată, părea că nu mai vrea să aibă nimic de-a face cu el, deși încă ținea mult la el.

Nella oftează.

— Presupun că nu poate fi decât un lucru bun.

— *Dumneata* ai vreo idee unde poate fi, doamnă Brandt?

Nella dă din cap.

— Nu.

— Dacă aud ceva, îți spun.

— Mulțumesc. O să păstrez scrisorile, dacă nu ai nimic împotriva?

— Thea o să fie supărată pe mine că ți le-am arătat.

— Când o găsesc, și o voi găsi, domnișoară Bosman, o să-i spun că vina îmi aparține. O să înțeleagă.

Nella îndeasă scrisorile pline de ură în buzunar, boțindu-le, rugându-se ca vorbele ei să nu rămână simple promisiuni, că va veni timpul când Thea va fi din nou cu ei, supărată, dar capabilă să-i ierte.

Când mâna ei atinge căsuța, Nella ezită.

— Un ultim lucru. Thea ți-a pomenit vreodată că primește miniaturi? Miniaturi ca aceasta?

Nella scoate căsuța aurie din buzunar și observă efectul pe care îl are asupra Rebeccai. Cealaltă femeie arată încântată de perfecțiunea lucrășorului minuscul.

— Ce este?

— Nu știu exact, spune Nella. Dar le-a menționat vreodată?

— Nu, spune Rebecca. Mi-aș fi amintit așa ceva.

Nella pune căsuța înapoi în buzunar.

— Te rog să uiți că te-am întrebat. E ceva ridicol. Mulțumesc, domnișoară Bosman, pentru grija pe care i-o porți nepoatei mele și pentru sinceritate.

Înainte ca actrița să poată răspunde, Nella face o reverență și pleacă. A lipsit prea mult timp de acasă.

XXVIII

— Trebuie să-i spunem lui Otto, zice Cornelia.

— În nici un caz, răspunde Nella.

Se grăbise să ajungă în Herengracht și o găsisese pe Cornelia tot singură, dar și mai chinută. Drept urmare simțise că nu are de ales și se așezase la masa de la bucătărie să-i spună tot ce se petrecuse în fața mormintelor.

— Cornelia, existența lui Walter Riebeeck este secretul Theei. Ți interzic.

— Dar oamenii miliției trebuie să știe despre el!

— Rebecca Bosman a spus că el și soția lui au plecat! Nu e cazul să-l urmărim. Trebuie să avem încredere în Thea. Și poți să-ți imaginezi dacă se află? Thea noastră încurcată cu un cuplu meschin care o șantaja? Nu putem să-i facem asta. Nu voi face asta. Gândește-te cum i-ar distruge reputația, mai mult decât anularea nunții cu Jacob.

Cornelia pălește.

— Arată-mi din nou scrisorile.

— O să te supere și mai tare.

Cornelia e disperată.

— Poate că actrița minte.

— De ce ar minți? Nu minte, Cornelia. Nu ai fost acolo.

Nella oftează, pune capul pe masă și împinge scrisorile pe lemnul mesei.

— Nu. Regret să spun, dar Walter Riebeeck este real.

— Dar Otto...

— Cornelia, o apostrofează Nella, ridicând capul. Cum crezi că va reacționa la vestea unui iubit? Și încă unul însurat? Acest Riebeeck a plecat, hai să nu-l mai băgăm pe Otto în treaba asta. Thea s-ar putea să nu vrea să-ți mai vorbească vreodată.

— Dacă o găsim, spune Cornelia și se prăbușește în scaun. Nu suntem mai aproape decât eram azi-dimineață.

— Nu.

— Nici un copil nu e în siguranță, spune Cornelia, nefericită. Din clipa în care se naște.

Am sufocat-o pe Thea atâta vreme, se gândește Nella. Ori eram prea protectori, ori nu-i spuneam destul despre cum e viața, ori făceam prea multe

presupuneri privind viitorul ei. Și eu aș fi fugit. Aș fi fugit pe acoperișuri. Poate că aș fi găsit un Walter și mi-aș fi revărsat fanteziile asupra trupului lui iubit și lipsit de orice merit.

Dar iată ce se întâmplă când te rupi și pleci. Lași în urmă numai devastare.

Cum a reușit? se întreabă Nella. Cum de n-am observat nici unul dintre noi? E uluită să constate că Thea a experimentat lucruri pe care Nella le-a dorit pentru ea însăși cu Johannes, și a fost respinsă atât de ferm și dureros de el. În tot acest timp s-a întrebat cum ar fi să cunoască atingerea unui bărbat care o dorește.

Se gândește la Thea, așezată în loja lui Jacob la teatru, anunțând că palmierii pictați pe decorurile de la Schouwburg trăiesc în inima ei, că înseamnă mai mult pentru ea decât orice copac adevărat. Thea strălucise din cale-afară la balul Sarragonilor și fusese neperturbată de criticile aproape fățișe ale celorlalte fete. Ieșea în evidență printr-o încredere de sine care poate provine numai din certitudinea că ești iubită, iar Nella nu putuse să o înțeleagă atunci.

Dar partea cea mai groaznică este că poate nici Thea nu a putut să înțeleagă așa cum trebuie. Era fericită pentru că-și oferise inima și credea că i-a fost acceptată. Și apoi totul s-a dus de râpă.

Nella ar fi în stare să-l ucidă pe acest Walter Riebeeck, orice i-ar spune Cornелиei. I-ar rupe în bucăți stupizii lui palmieri pictați.

— Ești supărată pe ea? întreabă Cornelia, întrerupându-i gândurile.

Nella oftează.

— Sunt supărată *pe el*.

— Știu. Dar pe Thea?

Nella se gândește.

— Mi-ar fi ușor să spun că sunt supărată. În multe părți ale orașului, ce a făcut Thea ar fi considerat de neiertat, renunțarea la virtute de dragul iubirii. Dar oamenii de acolo oricum n-au prea înțeles familia noastră.

Nella își reamintește încă o dată scena din Biserica Veche: *madame* Van Loos, arogantă, cu verdictul și buzunarele ei pline; fiul ei Jacob, lașul; femeile Sarragon, adulmecând ocazia de a strivi o intrusă. Mânia crește din nou, curgându-i prin vine. Familiile Van Loos și Sarragon nu știau întreg adevărul, dar dacă l-ar fi știut... e atât de ușor să pui preț pe virtute, pentru multe părți interesate e chiar folositor, dar poate nu cu orice preț. Nu e posibil ca toți tinerii din oraș să ajungă la vârsta de optsprezece ani fără vreun compromis. Doar că nu vorbim despre asta.

— Nu, spune ea. Nu sunt supărată pe ea. Vreau doar să se întoarcă acasă.

Nella ia în considerare dacă să-i spună Cornелиei despre contractul de căsătorie, despre cei douăzeci de mii de guldeni, despre stipendiul promis,

despre casa care i-ar fi fost înmânată lui Jacob după moartea lui Otto. Cu siguranță nu-i vor mai da casa lui Jacob acum. Pare imposibil, deoarece căsătoria nu a avut loc. Și totuși e suficient de grav că au o datorie de douăzeci de mii de guldeni. S-ar simți ușurată să vorbească despre asta, dar Cornelia nu poate să rezolve problema, și o va agita și mai tare. De ce să-i spună astăzi că locul în care a trăit de când era fetiță s-a transformat în apă care li se scurge printre degete?

Pare revoltător că acești oameni care sunt atât de bogați ar putea să păstreze o astfel de sumă de bani. Dar am fost disperată, își spune Nella. Am vrut atât de tare ca Thea să se mărite. Am vrut plasa aceea de siguranță. Și Otto a vrut ce dorea Thea. Și Thea nici măcar nu știa ce vrea.

Se aude un ciocănit la ușă, și femeile tresar. Cornelia se grăbește să urce scările, cu Nella urmând-o îndeaproape. Deschid ușa pentru a-l găsi pe Caspar Witsen. Arată obosit.

— Am fost peste tot, spune el. Nu am putut să o gălesc.

— Intră, spune Nella.

— Nu pot.

— Ar trebui să mâncați ceva. Să beți ceva, zice Cornelia.

— Te rugăm, adaugă Nella.

Caspar cedează în cele din urmă și intră. Pare să se lupte cu ceva, pășește încolo și înapoi, trecându-și mâinile prin păr.

— Thea mi-a scris, spune el. M-a întrebat despre flori.

Nella și Cornelia schimbă o privire.

— Ți-a scris?

— A fost după anunțul *ondertrouw*. La început am crezut că poate să fie vorba despre nunta ei, dar mi-a scris să mă întrebe cum se fac tincturile. Mi-a zis că era foarte recunoscătoare pentru cele pe care i le-am trimis și interesată să afle cum se fac.

— Tincturi? Pentru o clipă Nellei îi trec prin cap otrăvurile: mătrăguna, busuiocul cerbilor sau prea multă valeriană. Și... dumneata i-ai răspuns?

Fața lui Caspar se ridează.

— Am fost prea ocupat. N-am avut timp. Bagă mâna în buzunar și apoi le întinde scrisoarea.

Parcă o refac pe nepoata mea din crâmpie de hârtie, se gândește Nella citind scrisoarea. O altă Thea, despre care nici nu știam că există.

Fără îndoială este scrisul Theei. *Tincturile s-au dovedit atât de folositoare pentru noi, dar sunt sigură că procesul este complicat, i-a scris lui Witsen. Nu pot să mă gândesc la ceva mai bun decât să privesc o sămânță crescând sau să stau în mijlocul unei livezi și să văd cum munca mea dă roade.*

E datată cu o săptămână în urmă. Nella îi înapoiază scrisoarea.

— Trebuie să o păstrezi, îți aparține.

În continuare foarte tulburat, Caspar ia scrisoarea.

— Doamnă, aş face orice, numai să vă fie mai uşor.

— Ai făcut destul, domnule Witsen. Suntem recunoscători. Ai ajutat atât de mult când a fost bolnavă.

— Şi dacă aveţi nevoie de ceva, Otto are adresa mea.

— Desigur, spune Nella, liniştindu-l şi punând mâna pe braţul lui. El o priveşte şi parcă vrea să mai spună ceva, dar renunţă.

— Îţi vom scrie de îndată ce ştim unde este, spune ea.

Se uită după el. Nella îşi spune că nici o tinctură nu poate aduce înapoi o fată dispărută.

*

Până la ora zece în seara aceea, treizeci de oameni din miliţia Sfântului Gheorghe şi alte câteva persoane, printre care şi câteva servitoare din casele învecinate de pe Cotul de Aur, erau încă în căutarea Theei. Aceasta însă n-a fost încununată de succes, prin urmare e declarată dispărută.

Otto se întoarce însoţit de un ofiţer, şi Nella le deschide uşa. Cornelia e jos în bucătărie, încălzind o tartă cu pui pentru întoarcerea lui Otto, ca să-l întrezeze.

— Sunt *seigneur* Kobell, *madame*, spune ofiţerul.

E tânăr, se gândeşte Nella, dar acum atâţia oameni sunt mai tineri decât ea.

— Am căutat ore în şir, spune Kobell. Şi am căutat temeinic. Oamenii mei au nevoie de odihnă.

— Dar am plătit atâţia bani, spune Otto.

— Lăsaţi-i să doarmă un pic, *seigneur* Brandt, zice Kobell. Şi după ce s-au odihnit vor căuta din nou mâine.

— Dar apoi nu o vom mai prinde din urmă.

Kobell îşi freacă faţa cu mâinile de parcă ar vrea să se dezmeticească.

— O vom găsi. Dar trebuie să vă pregătiţi pentru o căutare lungă. Dacă nu vrea să fie găsită, sarcina noastră e îngreunată.

— De unde ştiţi că nu vrea să fie găsită? întreabă Nella, amintindu-şi ce i-a spus Caspar în Biserica Veche de dimineaţă, într-o conversaţie care acum pare să fi avut loc în urmă cu două săptămâni.

Kobell se încruntă.

— Dar dacă să fie găsită, de ce a fugit?

Nella oftează în sinea ei, văzând cât de puţin înţelegea acesta. *Este* mult prea tânăr, Caspar are dreptate. Persoana care fuge de acasă păstrează mereu o fărâma de speranţă că cineva o să vină să-o salveze de ea însăşi. Nella ştie din experienţă. Speră că nici Thea nu-şi doreşte ca situaţia asta să fie definitivă. Că vrea să fie găsită.

Nella observă epuizarea lui Otto şi se gândeşte la Walter Riebeeck, la răutatea scrisorilor, la revelaţia inimii frânte de el. Se simte vinovată că au noi

secrete unul față de celălalt, chiar și în aceste circumstanțe îngrozitoare. Oare Otto crede cu adevărat că Thea este împreună cu miniaturista? Dacă nu este cu Riebeeck, atunci poate într-adevăr este cu ea?

Nella se întreabă dacă Otto i-a pomenit-o pe miniaturistă lui Kobell. Nu, nu ar face asta pentru că nu are nici o dovadă și preferă să fie luat în serios. Miniaturista îi privește numai pe ei deocamdată. Se simte obosită până în măduva oaselor, cum n-a mai fost niciodată în viața ei.

— Destul, spune Otto, întrerupându-i gândurile. Aceste ceasuri sunt decisive. Trebuie să continuăm căutările.

Dar Cornelia urcă scările dinspre bucătărie cu plăcinta ei de pui. Miroase delicios, e caldă și îmbietoare și este exact opusul fricii pe care o simt cu toții. Kobell întoarce capul.

— Trebuie să veniți, *seigneur* Kobell, spune Nella. Și ea, precum Cornelia, vede avantajul mâncării în aceste circumstanțe, chiar dacă Otto nu-l vede.

— S-a lăsat noaptea, insistă Otto. S-a lăsat *noaptea*, și încă n-am găsit-o. E fiica mea. E viața mea. Nimeni din oraș nu ne-a dat nici cel mai mic indiciu!

— Dar grajdurile? Sau docurile? întreabă Nella. Se uită la Cornelia, care are ochii înfundați în orbite de oboseală, dar încă aruncă fulgere cu irișii ei. Cornelia a fost mereu obișnuită să doarmă mai puțin.

— Am fost acolo. Acestea sunt rapoartele de la docuri, spune Kobell, privind la o bucată de hârtie pe care o scoate din buzunar. În dimineața asta cincizeci de corăbii erau gata să ridice ancora. Dintre cele pe care le-am prins înainte de a trece de Texel, nici un căpitan sau boțman nu a raportat vreo fată sau vreun băiat cu semnalmente Theei pe cale să se îmbarce.

— Dintre cele pe care le-ați prins, repetă Nella ca un ecou.

Kobell încuviințează cerându-și scuze cu o strângere din umeri.

— La ce oră a fost marea de dimineață?

— Puțin după ora șapte.

— Deci a avut destul timp să iasă în larg dacă era suficient de disperată.

— Thea nu ar pleca pe mare, spune Cornelia, servind plăcinta pe farfurii. Nu a pus niciodată piciorul pe o corabie. E încă în oraș. *Simt* eu.

— Nu neapărat, spune Nella. Dar grajdurile?

— N-am aflat nimic nici acolo, spune Kobell.

— Ați încercat pe la mănăstiri? întreabă Cornelia.

— Mănăstirile au spus că nu e acolo.

— Poate o protejează.

— Cristoase! exclamă Otto. La mănăstire?

— Thea nu s-ar duce la călugărițe, spune Nella. Și chiar dacă s-ar duce, n-ar rămâne acolo pe vecie.

Kobell refuză plăcinta și deschide ușa. Cornelia rămâne cu farfuria în mână, luată prin surprindere.

— Odihniți-vă, spune el. Vă asigur, domnule și doamnelor: garda de noapte e încă acolo și caută. Mă voi întoarce peste câteva ore.

Înainte ca Otto să aibă timp să protesteze, își pleacă repede capul și dispare în întuneric. Ei trei rămân singuri.

— Are dreptate, spune Nella. Trebuie să dormim. Nu suntem buni la nimic așa. Probabil că și Thea doarme.

Dar unde doarme Thea și cu cine sunt întrebări la care nici unul dintre ei nu vrea să se gândească. Otto nu vrea să cedeze și să meargă la culcare. Pentru el e imposibil să se gândească la somn când nu are nici o idee ce s-a întâmplat cu fiica lui. Nella îl înțelege că vrea să stea de veghe în hol măcar două ore, așezat în scaunul lui cu o pernă sub cap, cu plăcinta care se răcește lângă el.

*

Singură în camera ei, complet trează, Nella stă culcată pe pat îmbrăcată în hainele de zi. Miliția Sfântului Gheorghe pare să fi căutat temeinic, oricât de mult îi displace implicarea lor în arestul lui Johannes. Cornelia greșește, Thea nu este în oraș. Dar i se pare imposibil să și-o imagineze călătorind pe apă. Nella închide ochii, cu mintea sărindu-i de la o imagine la alta. Patul gol al Theei. Cornelia, scoțând casa miniaturală dintre așternuturi cu expresia de groază așternută pe față. Jacob la biserică, zâmbetul lui Caspar, stingându-i-se pe față; Rebecca, o actriță ieșită din rol, înmânându-i adevărul despre inima Theei.

Nella se întoarce pe o parte și se uită la planta de aloe de la Caspar, pe care a pus-o lângă pat. Se întinde și atinge ciotul de unde el tăiase frunza ca să-i facă ceaiul liniștitor. *Nu pot să mă gândesc la ceva mai bun decât o sămânță care crește.* Se gândește de ce Thea a lăsat casa miniaturală în urmă, în cearșafurile ei răvășite. A făcut-o din greșeală, sau a dorit să le spună membrilor familiei că și ea știe despre miniaturistă? Nella închide din nou ochii. Indiferent dacă Thea este singură sau împreună cu miniaturista, o vrea înapoi.

Simte o împunsătură în coaste când se gândește că poate acesta este motivul pentru care Thea a fugit de acasă, nu Walter Riebeeck. Toate certurile pe care le-au avut. Toate ocaziile în care i-a spus nepoatei ei că nu înțelege lumea. Toate zilele în care a împins-o pe Thea către Jacob sau a lăsat-o pe Thea să audă tânguiri ei nesfârșite despre lipsa banilor, despre sacrificiile pe care le-a făcut. Și-o imaginează pe Thea în pod, scoțând miniatura mamei ei, și întrebările ei rămase fără răspuns adresate unei păpuși care nici ea nu suflă o vorbă.

Marin urâse la rândul ei restricțiile acestei case, dar o și iubise. Ar fi fost mândră de Thea. În prima zi când Nella a ajuns aici, cu optsprezece ani în urmă, înainte ca Thea să se nască, Marin o întrebase: *Moștenirea ta ancestrală*

din Assendelft este călduroasă și uscată?

Câteodată e umedă, răspunsese Nella.

Dar acum, vezi, Marin, își spune Nella, casa de aici e cea pe care s-ar putea s-o scăpăm din mâini în apele tulburi ale canalului Heren. Iar fiica ta s-a eliberat din ea înaintea mea.

Pune mâna în buzunar și simte că bebelușul în miniatură stă alături de căsuța poleită cu aur. *Vino înapoi la mine*, murmură ea, dar de data asta chemarea nu e adresată miniaturistei, ci persoanei pe care o prețuiește cel mai mult pe lume.

Mă auzi, Thea? șoptește. Întoarce-te.

*

Numai înaintea zorilor Nella înțelege brusc ce s-a întâmplat. Se ridică în capul oaselor. Ideea e atât de evidentă, că nu-i vine să creadă că nu s-au gândit la ea mai curând. În toiul panicii cauzată de dispariția Theei, de miniaturistă, de încercarea de la Biserica Veche, urmată de descoperirea lui Walter și aroganța miliției, au ignorat cea mai evidentă soluție. Nella a avut nevoie de aceste ore petrecute în singurătate cu mintea ca o scoică spiralată. A fost nevoie de Caspar Witsen cu scrisoarea Theei și de micuța casă aurie, ca să o găsească în sfârșit.

Nella se ridică din pat cu inima bătând tare. Simte cum conține în ea însăși un sfârșit și un început, două povești care se întâlnesc pentru a forma un cerc etern. Știe unde este Thea și trebuie să meargă singură să o găsească. Nu o să ia o barcă, așa cum venise cu optsprezece ani în urmă. O să închirieze un cal de la grajduri. Da, un cal. Deși s-ar putea să fie un adevărat coșmar, Nella n-a uitat niciodată cum călărea când locuia la țară.

AURUL VERDE

XXIX

În dimineața zilei stabilite pentru nunta ei cu Jacob van Loos, înainte de răsăritul soarelui și înainte ca toți ai casei să se trezească, Thea se ridică în capul oaselor în patul ei. Se uită în jur la camera în care a dormit toată viața. La pereții albi. La dușumeaua întunecată, goală. La polița lungă pe care a lăsat cartea pe care i-o dăruise viitorul ei soț și unde stă în apă buchetul de nuntă. E cum a spus Hendrickson: petalele sunt la apogeu, desfăcute, aprinse și pline de culoare chiar și la lumina unei singure lumânări. Arată nevinovate, neștiutoare că tulpinile le-au fost tăiate și că până mâine vor începe să se ofilească.

Thea n-a dormit aproape deloc. Cutia cu cele trei miniaturi îi stă deschisă în poală. Se uită înăuntru cu disperare crescândă. Iată-l pe Walter cu paleta lui goală. Iată casa aurie cu ușa ei ferecată. Și iată ananasul minuscul. Le privește intens, încercând să le înțeleagă limbajul. Dar ce-și dorește Thea cel mai tare este să oprească ziua în loc.

Nu poate să se imagineze îmbrăcată în rochia de mireasă, însoțită de-a lungul canalelor către Biserica Veche, nici pe Jacob stând în fața pastorului Becker și rostindu-și jurămintele. Și apoi să vină înapoi la brațul lui Jacob, o femeie măritată. Ca să bea din cupa de logodnă, să aibă un festin și să plece.

Dar a promis că o va face. Va salva viitorul familiei ei, îi va readuce pe toți membrii ei în rândul oamenilor respectabili. E pe cale să transforme acest lucru în realitate, dar pare cumplit, imposibil și greșit. Se gândește la toată mâncarea preparată de Cornelia. La Otto, care i-a spus chiar aici, în camera ei, că poate să o ia de la capăt. Și apoi își amintește avertismentul Rebeccăi despre posibilitatea ca amenințările lui Griete Riebeeck să nu se oprească niciodată. A crezut că va evada prin această căsătorie, că va pune niște bariere între ea și restul lumii. Dar poate că va înrăutăți lucrurile. Acesta era noul început al Theei, viața ca soție. Și nu poate să o facă.

Thea se ridică și se îmbracă repede cu fusta și bluza de toată ziua. Pune păpușa lui Walter și ananasul în buzunar, aruncând o privire la miniatura pe care încă nu a atins-o. Primul ei impuls este să lase căsuța aurie în cutie și să pună cutia sub pat. Dar ezită, ia micuța locuință între degete încă o dată și o ține la lumina lumânării. Încearcă să deschidă ușa minusculă din nou, dar e tot

încuiată. Trebuie să fie ceva în interiorul acestei case, numai de-ar ști să o deschidă, să-i dezvăluie secretele.

În ziua când și-a anunțat familia că ar trebuie să vorbească cu Jacob despre un contract de căsătorie, credea că această căsuță i-a fost trimisă drept semn. Era o replică poate a casei lui Jacob, un mesaj că trebuie să apeleze la plasa lui de siguranță țesută din aur și să părăsească locuința asta coclită unde și-a petrecut întreaga viață. Încearcă să privească miniaturile așa cum le privește mătușa ei, ca pe niște indicii. Dar acum nu vrea micuțul palat. Îi amintește Theei de eșecul ei, e un vestitor al unui viitor care nu-i aparține.

Thea o pune pe măsuța de lângă pat. Vrea ca mătușa ei să o vadă, să lase în urmă ceva care-i spune mătușii Nella că și ea știe despre miniaturistă. Cât despre Walter și ananas, acestea îi aparțin Theei. Nu și-l poate imagina pe tatăl ei văzând păpușa ce-l reprezintă pe Walter. Întrupează tot ceea ce Thea vrea să păstreze ascuns. Sau pe mătușa ei văzând ananasul pe care îl urăște atât de mult. Chiar și acum Thea vrea să-și protejeze familia. În grabă nu observă că atunci când rearanjează pernele și cearșafurile într-un simulacru al corpului ei adormit, căsuța cade odată cu ele în cuibul cald pe care-l părăsește.

După ce-și golește hainele din dulap și pune restul de guldeni din vânzarea hărții într-un sac de in, Thea iese din cameră fără se se uite înapoi, se strecoară tiptil pe scările principale fără să le facă să scârțâie, pentru a nu fi auzită. Merge pe vârfuri în adâncul casei, la cămara Corneliei și ia o pâine, o roată de brânză Edam, o ploscă cu bere, niște felii de friptură și fursecuri cu scorțișoară. Rezistă cu greu în cămara mică, înconjurată de toată mâncarea pregătită pentru festinul ei de nuntă. Urcă pe scările dinspre bucătărie și traversează holul, apoi Thea îndeasă mâncarea deasupra hainelor din geantă și trage zăvorul ușii cât de încet poate, crispându-se la fiecare scrâșnet al metalului. Cornelia se va trezi curând.

E spre binele tuturor, își spune. Ai dezamăgit pe toată lumea destul.

Poalele ei se mișcă, iar când se privește în jos îl vede pe Lucas uitându-se țintă la ea, dându-i târcoale.

— Îmi pare rău, șoptește. Aș vrea să te pot lua cu mine.

Lucas se așază pe un pătrat de marmură și continuă să se uite la ea, dar Thea nu mai poate îndura atenția lui afectuoasă. Nu-și poate imagina că nu-l va mai vedea niciodată. Se uită afară la lumina albastruie a răsăritului și apoi la salon, gândindu-se la toate zilele de naștere pe care le-a sărbătorit aici, stând pe covorul lui. La omletele pufoase, la *pufferts* cu apă de trandafiri, la aventurierii care n-au călătorit dincolo de Herengracht. Inima ei capătă o vânătaie cu fiecare amintire, apoi încă una și încă una. Vrea să oprească senzația, dar nu poate. Vrea să aibă din nou cinci ani și să fie încântată de jocurile lor de exploratori care nu călătoresc nicăieri. Să fie înconjurată de iubirea lor.

Ajunge, își spune. Ai irosit totul. E în trecut.

Dar Thea se simte ca sub o vrajă și nu se poate convinge să pășească afară. Se apleacă să-l sărute pe Lucas, se obligă să se gândească la Jacob ca la soțul ei, la Eleonor Sarragon și la ochii ei batjocoritori. Se gândește la Griete Riebeeck și mai ales la Walter și la trădarea lui, la cuvintele lui de iubire, la promisiunile lui, care au fost partea cea mai rea. Nu mai are un viitor în orașul ăsta. Thea e nevoită să-și facă un viitor altundeva.

Și totuși chiar dacă reușește să iasă din casă și închide ușa încet în urma ei, mai stă o vreme la intersecția dintre Herengracht și Vijzelstraat, mai zăbovește să vadă ce va face familia ei. Oare cineva se va uita în jos de la fereastra dormitorului ei după ce observă că a dispărut?

Dacă o vor face, se gândește Thea, mă întorc.

Tânjește ca ei să deschidă fereastra și să o cheme, să iasă în fugă, să-i cadă la genunchi, implorând-o și spunându-i: ne pare rău, așa de rău, copila noastră. Nu te vom mai forța să faci astfel de lucruri. Adevărul este că Thea este speriată de ce e pe cale să facă. Nu-i un joc. Fetele de familie bună din Herengracht nu dispar așa. Se va întoarce, se va mărita cu Jacob și va deveni una dintre soțiile de pe Prinsengracht.

Dar când fața mătușii Nella apare la fereastră îi pare Theei că arată ca o lună mică și speriată. O femeie de familie bună de pe Herengracht care scanează strada canalului, cu mâna pe geam ca un gest înghețat de adio. Arată ca o prizonieră ce speră să fie la rândul ei eliberată. Thea știe că nu poate să se întoarcă și să treacă pragul ușii.

*

Pe podul de la periferia cartierului Jordaan sunt mulți oameni cu căruțe de închiriat pentru o zi, care primesc plată pentru călătorii neplanificate, care cară tot ce li se cere: cartofi, bucăți de carne, saci de in care conțin întreaga viață a unei tinere. Cerul se transformă în dungi rozalii deasupra canalelor, iar soarele țivește norii cu aur. Un bărbat în vârstă acceptă să o ducă în afara orașului pentru un gulden, dar nu vorbesc în timpul călătoriei. Thea rămâne în căruță, în loc să stea cu el pe capră. E prea devreme și el nu pare dispus să vorbească, iar Thea se bucură că e așa. Singură cu sacul ei, un început bun pentru viața solitară ce va să vie.

Frontoanele caselor din Amsterdam se perindă pe lângă ei, iar orașul se trezește cu forfota lui. Fetele în casă și servitorii merg la piață, proprietarii prăvăliilor deschid obloanele, funcționarii se grăbesc pe străzile pietruite să ajungă la birouri înaintea stăpânilor. Toate activitățile sunt atât de familiare pentru Thea, dar acum le lasă în urmă. Trece o oră, apoi încă una. Câmpurile se îndesesc la număr, dar locuințele se răresc. Bătrânul o întreabă dacă e sigură unde vrea să meargă, iar Thea spune să da, căci dacă ar spune nu ar însemna să se întoarcă, și nu poate face asta, nu acum.

Soarele pătrunde prin boneta ei și calul alungă muștele către ea cu coada.

Roțile căruței sunt zgomotoase și hipnotice, iar Amsterdamul nu mai pare decât un vis. Thea simte că i se face rău de frică, căci se distanțează din ce în ce mai mult de tot ce cunoaște. Cine știe, poate nu se apropie de nimic. Chiar și așa, nu îndrăznește să privească înapoi, de parcă dacă s-ar întoarce ar vedea că drumul s-a dizolvat și nu mai e nici o cale de întoarcere. În orice clipă întinderile de pământ de pe ambele părți ar putea să dispară în infinitul cerului, iar căruța, calul și bătrânul ar putea să dispară la rândul lor. Și atunci se va găsi neajutorată, neobservată, fără viitor sau trecut.

Se gândește la momentul în care Cornelia va realiza că a dispărut, și lacrimile o năpădesc, amenințând să cadă, dar nu poate să plângă în căruță. Trebuie să le țină înăuntru, altfel lacrimile vor șiroi fără oprire.

Judecând după poziția soarelui nunta ei e pe cale să înceapă. Thea și-l imaginează pe Jacob stând în Biserica Veche cu familia lui, cu pastorul și poate chiar și cu Rebecca. Toți așteaptă să vină mireasa. Thea se uită la spatele bătrânului, la părul lui cărunt, la ridurile de pe gât, la două alunițe lângă guler. Acesta este peisajul ei acum și începe să simtă magnitudinea acțiunilor ei, lipsa unui plan. Se întreabă dacă mătușa Nella va fi cea care va merge la biserică să le dea vestea că a dispărut.

Sigur că ea va merge. Numai mătușa Nella are suficientă putere.

Căruța continuă să înainteze. Thea atinge păpușa lui Walter și micul ananas din adâncul buzunarului, indiciile vieții ei care încă o derutează. A lăsat notele de șantaj ale lui Griete Riebeeck în grija Rebeccăi și acum și-a lipsit familia de aceste două talismane. Un fel de curățenie ciudată, iar Thea urăște faptul că-l are pe Walter cu ea. Nu putea să-l lase să fie găsit, dar nici nu se îndură să-l distrugă. Cât despre ananas, acum este pentru ea cea mai frumoasă dintre cele trei miniaturi. Uitându-se la căruțaș și văzându-l tot cu ochii la drum, Thea scoate fructul minuscul din buzunar și-l rotește între degetul mare și arătător. E uluită să observe că fructul pare să fi crescut în dimensiuni.

Nu se poate, se gândește Thea și se freacă la ochi ca să vadă mai bine. Poate că e lumina soarelui de vină. E o dimineată însorită, nu-l vede la lumina lumânării, de aceea adevăratele lui dimensiuni se disting mai bine. Îi e cu neputință să creadă că ar fi crescut, poate că e din cauză că s-a jucat cu el și materialul s-a umflat puțin. Dar ananasul nu și-a pierdut culoarea, dimpotrivă, pare chiar mai viu colorat și mai dolofan decât înainte. Aspectul lui îi amintește Theei de entuziasmul lui Caspar Witsen pentru gemul de ananas, de cunoștințele oferite sub formă de tincturi. Mătușa ei va avea nevoie acum de tincturile de dormit, presupune Thea.

Când mătușa Nella își va da seama că am fugit, își spune Thea, o să vrea să adoarmă tot orașul pentru o sută de ani. Oftează și îndeasă micul ananas înapoi în întunericul buzunarului. Clopotele de la Biserica Veche vor fi răsunat deja, iar Thea va fi fost deja soție. Mătușa Nella o să fie mâniaoasă.

Călătoresc mai departe la țară. Locuințele dispar, calul merge la trap pe lângă tufe de coacăz care cresc la marginea altor câmpuri, pe care soarele le arde în nuanțe de smarald și muștar, topaz și aur. Thea se simte de parcă ar călători prin unul dintre decorurile perfecte ale lui Walter cu scene bucolice, pe care teatrul le folosea întotdeauna pentru comedii. Dar nu simte nimic comic în tot ce se petrece.

— Ești *sigură* că vrei să mergi aici? Întreabă căruțașul cel bătrân peste umăr.

Thea se uită de jur împrejur la fel de nesigură.

— Da, spune, dar cum să fie sigură când n-a mai fost niciodată aici?

Bătrânul trage de hățuri și se uită în jur. Singurele sunete care se aud sunt bâzâitul insectelor din hățșurile de la marginea drumului și din înaltul văzduhului chemările păsărilor. Aici nu sunt pescăruși, ci păsări cântătoare pe care Thea nu le cunoaște. Nici urmă de om. Numai cer nesfârșit, pământuri care se întind în zare, nori maiestuoși și o briză care-i mișcă agale panglicile bonetei.

— Sunt orășean, spune el. Nu-mi place liniștea asta.

Nu e liniște, vrea să spună Thea. Nu auzi păsările cum cântă?

— Se spune că piraii vin așa departe să-și ascundă prada, continuă el și se uită împrejur de parcă se așteaptă ca un pirat să sară din tufișuri și să-i pună un cuțit la gât.

E ciudat, dar când aude temerile căruțașului Thea devine mai calmă. Își imaginează niște bărbați care au străbătut mările în lung și-n lat, bărbați precum unchiul ei, ieșind din apă să îngroape perle și lingouri de aur pe sub tufișurile de la marginea drumului. Pare absurd, dar spațiul care-i înconjoară este enorm și plin de posibilități. Crede că pământurile acestea sunt nespuse de frumoase.

— Nu merg mai departe, spune bătrânul, întrerupându-i gândurile. Mă duc înapoi. Cred că este cam la două verste de aici. Dar o să le faci pe jos.

— De ce? Ai zis...

— Un gulden nu te duce decât până aici. O privește lung. Sau mai ai încă unul?

Thea ezită, gândindu-se la guldenii cei mulți pe care încă-i mai are de pe urma vânzării hărții, ascunși în sacul ei. Ar putea să-l plătească, dar nu știe cât va trebui să trăiască din banii ei.

— Poți să mă lași aici.

Căruțașul oprește în sfârșit calul.

— Ai rude aici?

Thea sare din căruță, trăgându-și sacul după ea.

— Într-un fel.

Mijește ochii la ea.

— Ce vrea să însemne asta? Brusc înțelege. Ai fugit de-acasă, spune el.

Miliția e pe urmele tale?

— Miliția?

— Dacă tu crezi că ești prima fată care s-a urcat în căruța mea cu gând să fugă de-acasă...

— Am rude aici, în apropiere, spune Thea cu vocea tremurândă.

Când căruțașul a pomenit miliția, a speriat-o mai tare decât orice pirat.

— Întotdeauna le pare rău, spune omul. Cred că se pot descurca singure.

— Cine?

— *Fetele*, spune el, cele care fug de-acasă. Se uită la ea de parcă e înceată la minte.

— Eu nu...

— Ce te face să crezi că ești altfel?

Înainte ca Thea să răspundă, căruțașul ridică biciul să lovească crupa calului. Plesnetul e în disonanță cu dimineața plină de ciripitul păsărilor. Căruțașul întoarce căruța în direcția opusă pe drumul larg. Thea o privește micșorându-se și pierzându-se în depărtare. Nu s-a simțit niciodată mai singură.

Pornește în cealaltă direcție, parcurgând verstele care i-au mai rămas. Cerul este imens. Roua s-a topit deja în bătaia soarelui. Când pășește, sacul cu haine îi lovește coapsa. Nădușeala i se adună sub bonetă, o doare ceafa, gâtul îi arde și povara e mai grea decât anticipase. Vrea să se oprească, dar i-e teamă să fie singură pe drum, ca tânără femeie. Chiar dacă nu e nimeni în apropiere, dacă s-ar opri s-ar simți vulnerabilă într-un mod în care nu l-a înțeles niciodată când era în oraș. Cuvintele pe care i le spusese căruțașul la plecare o ustură. *Ce te face să crezi că ești altfel?*

Acum, își spune Thea, aș putea să fiu singura femeie din lume.

Ar fi în regulă să plângă acum, presupune ea, alungând cu palma o muscă amețită, când căldura emanată de drum face orizontul să tremure. Ar fi în regulă să lase să-i scape suspinul pe care și-l stăpânește de când a ieșit pe ușa casei, lăsând în urmă destinul pe care nu și-l dorise niciodată. Ar putea să plângă în hohote, chiar să țipe și nimeni n-ar avea de unde să știe.

Thea se uită de jur împrejur la cerul albastru și imens, la pământul întins și nesfârșit. Deci acesta e Assendelft. Aici a crescut mătușa ei.

Oare cât de mult a țipat mătușa Nella aici? Sau poate și-a stăpânit țipetele?

Ai ajuns atât de departe, își spune Thea, împiedicându-se. Continuă să mergi. Dar acum se teme că poate casa din Assendelft e o simplă poveste născocită de mătușa ei ca să explice de ce a evadat la Amsterdam, ca să-și justifice de-a lungul anilor amărăciunea, când acel vis a eșuat.

Poate că tatăl bețiv sau mama care a intrat în lac n-au existat niciodată. N-au existat nici fratele și sora. Poate că n-a existat nici o casă atât de îngrozitoare la care mătușa Thea să se întoarcă. Totul a fost o minciună, iar

Thea a pășit în mijlocul ei doar cu un sac cu haine și două miniaturi care să-i vină în ajutor.

Se gândise să vină la Assendelft pentru că știa că tatăl ei nu o crede capabilă să pornească pe acest drum, iar Corneliei nici nu i-ar trece prin cap. Mătușa ei nu va veni niciodată să o caute aici, căci este locul care-o bântuie în vise și a jurat să nu se mai întoarcă niciodată. Thea a venit într-un loc-neloc, unde crede că va fi în siguranță. Dar abia dacă au trecut câteva ore și nu-și dorește decât să fie găsită.

Tocmai când Thea simte că-i vine să plângă din cauza situației imposibile, o vede. Nu este un loc născocit, nu este rodul imaginației mătușii ei, ci un loc real. O casă cât o fărâmbă se vede în zare, cu coșurile mici urcând către cer. Trebuie să fie casa în care a copilărit mătușa Nella, căci nu se mai vede nici o altă în jur. Soarele de iunie o iluminează ca pe un giuvaier de cărămidă, înrămată de norii pe care se profilează, vestindu-i existența, de parcă o mână i-a dat drumul să cadă din cer în mijlocul pământurilor întinse, ca să vadă dacă rezistă.

Thea simte că inima îi bate mai tare. Picioarele ei o iau la fugă pe cărarea bătătorită. Lumea pare incendiată de multitudinea de culori. Continuă să fugă. Casa se vede tot mai bine: două etaje largi, cu ziduri groase, de cărămidă de culoarea sângelui uscat. Se apropie și i se taie răsuflarea când vede o gaură enormă în acoperiș, câteva coșuri cu cărămizi lipsă, iar celelalte de parcă sunt gata să se prăbușească. Se oprește la gardul putrezit, gâfâind amețită. Toate ferestrele sunt acoperite cu scânduri. Oarbă, legată și bandajată, cu câteva scânduri groase bătute în cuie de-a latul ușii de la intrare. Liane de iederă șerpuiesc de sub ferestrele de la parter și grădina mare din față e complet sălbătică.

Thea se strecoară printr-o gaură dintre stâlpii gardului putred. Deși casa pare straniu amuțită, are impresia că cineva o privește. Poate că cineva se uită la ea de după gard? Privește și așteaptă. Dar tot ce aude este zumzetul albinelor, vântul care adie prin frunze, muzica tânguitoare a păsărilor ascunse în desișul lor, cu nume pe care nu le cunoaște. Nu vede vaci. Nici găini. Nu-s nici oi sau cai sălbatici. Dar vede niște pomi fructiferi, așa cum i-a descris mătușa Nella, unii mai noduroși, alții mai tineri. Maci își ridică capetele deasupra ierbii înalte, ca niște emoții puternice pulsând înlăuntrul întinderii verzi.

Dar casa în care a copilărit mătușa Nella nu mai este ce-a fost odată. Thea privește zidurile vechi și este totodată atrasă și speriată până în adâncul sufletului. E ca o capcană pregătită să muște.

XXX

Zorii se revarsă deasupra Amsterdamului, dar stelele încă împânzesc cerul când Nella își pune câteva rânduri de lenjerie, două bluze și niște bonete într-o geantă de piele. Nu are un cufăr de călătorie de data asta, nici un papagal în cușca lui voluminoasă, ca atunci când a făcut călătoria în sens invers. Adaugă în geantă banii obținuți din vânzarea tabloului lui Marin cu naufragiul. Nelăsându-și timp să se răzgândească, împăturește planul cu casa în care a copilărit, locul care i-a bântuit gândurile de când și-a dat seama unde s-a dus Thea, și îl îndeasă și pe el în geantă. Sărută bebelușul miniatural și-l pune în buzunar. Scrijelește grăbită un bilet pentru Otto și Cornelia, pentru că deși știe că dispariția ei nu va cauza la fel de multă îngrijorare, Nella înțelege că nu poate să dispară la rândul ei. Speră că ei vor fi în stare să-i descifreze scrisul și să înțeleagă de ce a plecat.

Jos în hol Otto e încă adormit în scaun, țeapăn de oboseală. Felia de plăcintă cu pui a fost mâncată, dar judecând după bucățile de crustă de pe podea, Lucas a fost cel care a înfulecat-o, nu Otto. Nella nici nu-și poate imagina cât de obosit este de poate să doarmă într-o poziție atât de incomodă, dar pentru o clipă se teme că Otto se preface că doarme și că va insista să meargă cu ea. Însă vrea să plece de una singură. Așteaptă ținându-și respirația, dar Otto pare să fie în altă lume. Speră să fie într-una care-i oferă un răgaz să-și tragă sufletul, înainte de a se trezi la realitatea zilei. Se prea poate să fie furios pe ea că pleacă fără el, dar Nella rămâne neclintită în hotărârea ei și se strecoară tiptil în bucătărie, unde lasă biletul. Bagă cât poate de multă mâncare în geantă din cea pregătită pentru nuntă, adaugă și alte lucruri din camera Corneliei, apoi ia un cuțit ascuțit din cutia lor și-l strecoară în carâmbul ghetei. Descuie fără zgomot ușa din față, pe care o folosesc pentru livrări, și urcă scările abrupte ce duc pe Herengracht.

Nella se grăbește de-a lungul canalului, urmând același drum ca Thea cu o dimineată înainte, și se întreabă dacă Otto și Cornelia vor presupune că și ea fuge de acasă. Dar va trebui să aibă încredere în ea. E sigură că viitorul lor e împotmolit în Assendelft, unde se contopește cu trecutul ei.

Nella se vede de-a lungul canalului cu optsprezece ani în urmă, înainte de a deveni văduvă, când descinsese de pe barja lui Johannes, a doua cea mai

bună barcă. *Sper că nu te-am jignit?* a întreat-o Marin. *A doua cea mai bună, în această casă, înseamnă totuși vopsea proaspătă și o cabină tapisată cu mătase de Bengal.* Nella crezuse că vopseaua proaspătă și mătasea de Bengal erau semnele iubirii lui, însă erau doar cuvinte de mândrie și farmec, menite să astupe crăpăturile. Se gândește la văduvele pe care le-a privit trecând pe canale în toți acești ani, cu viețile lor scumpe și existențele misterioase. Tot timpul acesta și-a dorit o bogăție ca a lor, dar era numai un vis pe care n-a reușit să-l transforme în realitate.

Se îndreaptă către grajdurile de pe Reesstraat din Jordaan, la semnul cu patru potcoave, alături de hanul cu același nume. Calul e ușor de închiriat. Nella îi spune grăjdarului că ia iapa roaibă pentru o zi și o noapte, apoi se oprește și spune: *Trei zile. De fapt cinci.* Casa din Assendelft începe să se ridice cărămidă cu cărămidă înlăuntrul pieptului ei, aducând cu ea teroare și surescitație. O să aibă nevoie de timp, mai mult decât doar o zi și o noapte. Verifică ochii și nările iepei, copitele, apăsând cu degetele, cu blândețe, trupul animalului, cu reflexe vechi care-l iau prin surprindere pe grăjdar. Iată o femeie de familie bună de pe Cotul de Aur, care se apleacă pe lângă crupa frumoasă a animalului să-i examineze piciorul și să vadă dacă e sănătos. Dar grăjdarul e bun la ce face. Animalele lui sunt îngrijite, cu blana lucioasă și mușchi care le joacă pe sub piele. Roaiba e flexibilă și puternică, o frumusețe.

Nella aude din direcția hanului bărbații rămași după o noapte de băutură. Își amintește unde ar trebui să o ducă calul și ține frâiele mai strâns.

— Cât ar fi să o iau de tot? întrebă.

Grăjdarul ridică din sprâncene. E devreme pentru o târguială, dar e amsterdamez și obișnuit cu tranzacții în zori de ziua și plecări grăbite.

— Îți dau douăzeci, spune Nella înainte ca el să dicteze prețul. Cu șa și harnașament cu tot.

— Treizeci.

— Douăzeci și cinci. E cea mai bună ofertă pe care o pot face.

Roaiba valorează cel puțin patruzeci, dar grăjdarul ia banii Nellei.

— O să te ducă unde ai nevoie, spune el. Și te aduce și-napoi pe urmă.

Nella apucă iapa de frâie și merge pe jos două verste până ajunge la marginea orașului, unde drumul se lărgeste. Poate că nimeni n-ar trebui să facă cale-ntoarsă, se gândește, iar mâna-i mângâie ușor botul iepei. Dar ce s-ar putea să o aștepte la Assendelft nu are nimic de-a face cu ce s-a întâmplat înainte, ci numai cu ce va să vie.

Pământul e uscat, adie o briză, iar soarele nu e încă arzător. O uimește cât de bine își amintește cum să călărească. I-ar ului pe Cornelia și Otto, dar și pe Thea. Locuitorii Amsterdamului nu călăresc când pot să meargă pe jos, să ia o șaretă sau să circule pe apă. Dar cum de a uitat cât de minunat este să stai călare? Când Amsterdamul începe să se piardă în depărtare și Nella se simte

în siguranță, departe de orice privire dezaprobatoare, îndeamnă iapa să galopeze peste câmpii, iar animalul își destinde plămânii și gonește. Simte că zboară, de parcă iapa n-a fost doar o achiziție grăbită de la un grăjdar ostenit, care a lucrat toată noaptea servind bere unor bătrâni abătuți, ci Pegas, cel născut din corpul spintecat al Meduzei.

În orice moment, se gândește Nella, o să-mi arunc furia până la ceruri.

Cu toate acestea încetinește galopul, conștientă că nu cunoaște iapa prea bine și că nu le-ar face bine nici uneia din ele să exagereze. Aducând iapa la trap, Nella se simte surescitată. Întoarce capul la dreapta și vede că urmează ruta navigabilă, una pentru sistemele de bărci care ies din oraș de-a lungul unor canale naturale și al altora făcute de mâna omului. Pe apă sunt bărci joase, și Nella se simte aproape îndurerată când le vede. Cum îi amintesc de propriul ei voiaj la Amsterdam în urmă cu optsprezece ani! Trage de frâie și se întoarce la drum. Trebuie să fie diferit de data asta. Dacă nu este, atunci toți vor fi pierduți.

Pe măsură ce se apropie de peisajul copilăriei ei, începe să-l recunoască după înălțimea cerului, din felul în care pământul pare să apese mai tare orizontul, după norii care se adună tot mai sus în albastrul din ce în ce mai intens. Nella a crescut cu senzația asta de spațiu aproape sferic, pe care a dat-o la o parte ca să încapă în camere ordonate și în cabinete și mai ordonate, în frontoane de case rânduite alături de căi navigabile trasate matematic. Contrastul o șochează acum. Te-ai descurcat atât de bine, își spune. Te-ai obișnuit cu constrângerile de parcă acolo te-ai fi născut.

Și atunci o simte din nou. Senzația familiară și rece că este privită, urcându-i pe ceafă. Nu-și închipuie, căci și iapa simte ceva. În ciuda docilității ei de până acum, se dă înapoi și scoate un sunet care o crispează pe Nella. Liniștește iapa și o oprește, privind drept înainte. Animalul nechează și mișcă din copite. În față drumul e liber. Dar în spatele lor e ceva care așteaptă.

Nella așteaptă și ea nemișcată; nu se întoarce. O briză îi mișcă suvițele de păr desprinse. Păsările sunt mai gureșe aici, mierle, cinteze, porumbei. Țipătul unui șoim în depărtare, prea sus ca să-l vadă. Trilurile unui cânepar ascuns în lăstăriș. Pipăie bebelușul miniatural din buzunar și se imaginează întorcându-se și dând înapoi nou-născutul din palma întinsă. Aproape că o face, dar ce o așteaptă pe drumul din spatele ei? Nu este dragoste. Nu este limpezime. S-ar putea să nu fie altceva decât o siluetă cenușie, cu marginile neclare, prea departe ca să fie sigură că este o persoană. Un miraj care unduiește din cauza căldurii.

Avântul Nellei ar fi întrerupt de imaginea neclară. Dacă ar ceda tentației de a vedea cine este acolo, dacă ar mâna iapa înapoi, în direcția de unde venise, ar distruge traiectoria poveștii. Nu poți să ai două povești. Trebuie să rămâi cu una singură.

Nella se uită încă o dată la drumul care i se așterne în față, unde știe că

mama ei o aşteaptă. Şi sora ei, amândouă moarte de mulţi ani, dar cu trecerea lor în nefiinţă aproape neluată în seamă, acum le simte că se întorc la viaţă. Pe drum, în spatele ei, şi-i imaginează pe Marin şi Johannes, dar şi pe miniaturistă. Pieptul i se contractă, iar degetele apucă bebeluşul miniatural, un lucru solid, care i-a aparţinut atâţia ani. Se întreabă dacă se va gândi întotdeauna la stafiile acelea.

Se va gândi mereu. Le simte întotdeauna undeva pe drum, căci aşa este dragostea. În spatele ei dorinţa unduieşte la distanţă. Lasă altă femeie să o revendice pe miniaturistă, se gândeşte Nella. Dă-le drumul lui Marin şi lui Johannes. Te-ai descurcat fără ei timp de optsprezece ani. Există o persoană care te aşteaptă acolo şi care are nevoie de tine în fiecare zi.

Aşa că Nella nu se întoarce. Pune bebeluşul înapoi în buzunar, dă pîteni iepei şi merge mai departe. Şi apoi le vede, după optsprezece ani de la plecare: coşurile casei din Assendelft, la orizont.

XXXI

Nella închide ochii și lasă calul să meargă în voie. Vrea să asculte înainte de a vedea, să-și amintească cum era înainte să înceapă un nou capitol. Ce minunată e briza! Uitase. Cât de diferită e absența pescărușilor aici, unde cerul e plin de rândunici. Vrea să miroasă trandafirii sălbatici din gardul viu și leurda. Copitele creează un ritm hipnotic, măsurat, iar Nella își sincronizează bătăile inimii cu percuția muzicală a calului. Se află în afara timpului, are cincisprezece ani, acum are cinci ani. Are șaiszeci de ani, o femeie mai în vârstă, care cunoaște pământul de unde provine. Întotdeauna i-a spus lui Otto că pământul din jurul Assendelftului este mlăștinos și neschimbat tot timpul anului. În dimineața asta neobișnuită afirmația ei e cât se poate de departe de adevăr. A avut oare parte de un iunie ca acesta înainte de vârsta de optsprezece ani? De cele mai multe ori își vede copilăria inundată de soare, dar nu-și amintește să fie așa.

Aude bondarii care zboară în sus și în jos peste tufele de levănțică. Albinele mamei ei sunt probabil sălbătice, iar stupii lor, putrezi și goi. Mama ei era o apicultoare pricepută, care vorbea cu albinele mai bine decât vorbea cu oamenii. Niciodată nu s-a gândit să-i spună mamei: Știi așa de bine să ai grijă de albine și de pământ, învață-mă și pe mine. Lucruri care i-ar fi părut că atârnă greu ca pietrele pe limbă acum par simple comentarii. Nella nu i-a oferit niciodată mamei ei vreun cuvânt de admirație, pentru că hotărâse că doamna Oortman nu-l merita, căci era mulțumită să se afunde în hexagoanele ordonate pline cu siropul dulce, detașându-și complet mintea de haosul ce domnea în casă. De beții, de scenele de furie care alunecau în disperare.

Dar poate că nu era vorba de mulțumire? Poate că era resemnare sau neputință? Când Nella își întrebese mama dacă o să-l iubească pe Johannes, aceasta ridicase mâinile în aer. *Vrea și cireașa de pe tort*, exclamase mama ei, de parcă alăturarea ar fi fost imposibilă, doar un exemplu al lăcomiei și naivității fiicei ei. *Fata vrea iubire!*

Nella deschide ochii și trage ușor de hățuri. Acum știe ce înseamnă resemnarea și neputința. Nu dorește să mai audă de ele. Descalcă și leagă iapa de un copac, hrănind-o cu niște biscuiți cu ovăz din cămara Corneliiei.

Luându-și geanta și traversând câmpul, Nella ajunge deodată la marginea

lacului mamei. Se oprește brusc și stă în fața lui ca în fața unui mormânt. Și totuși nu simte repulsia de care-i era teamă. Suprafața apei e mai mică decât își amintea. În mintea ei părea imens, dar acum dă senzația că poate fi traversat într-un sfert de oră. Suprafața clipește în soare ca o placă de metal bătut în nestemate, fascinant și frumos. Nella uitase cât este de frumos, dar își amintește ce i-a spus Theei despre mama ei, cum spre sfârșitul vieții era greu pentru doamna Oortman să recunoască ce era real.

Poate că adevărata problemă era că mama vedea mult mai ușor ce este real, se gândește Nella, fixând lacul cu privirea. Într-o zi ca asta, cu cerul atât de albastru, pământul aproape biblic în abundența lui vibrantă, poate ar fi ușor să alunece sub placa împodobită cu nestemate, să se întâlnească cu păstrării și știucile ce trăiesc dedesubt și să aleagă să nu se mai întoarcă niciodată.

Tristețea amenință să dea pe din afară. Nella înaintează către partea principală a pământului familiei ei, forțându-se să nu se oprească prea mult asupra trecutului, să-și readucă gândurile la Thea. Thea trebuie să fie undeva aici, pentru că dacă nu este aici, atunci Nella nu știe ce să mai facă, și e posibil să nu se mai întâlnească niciodată. În fața ei se află partea unde începe livada. Și dincolo de livadă este casa. Nella abia dacă poate să-i arunce o privire. Își dă seama că-și ține respirația.

Casa dispare din nou în spatele livezii dese, și Nella răsuflă adânc, încercând să se liniștească, căci se apropie de meri, iar trecutul se face simțit din nou. Nella își amintește bine unde se află piatra de mormânt a tatălui ei, sub pomul lui preferat. Se duce către el ca și cum ar fi trasă de o forță imposibil de numit. Cei optsprezece ani au maturizat mulți dintre pomii pe care și-i amintește ca puieți, dar mărul tatălui ei e solid, iar piatra de mormânt e acoperită de licheni și dâre de melc, cu numele lui încă vizibil.

Nella se oprește în fața pietrei și-l vede pe tatăl ei în două ipostaze: umflat, în ziua când murise, și cu câțiva ani înainte, când îi luase pe cei trei copii în livadă, târând coșuri gigantice de răchită, și îi pusese să adune fructele scuturate pentru cidru. Stătuse acolo, privindu-i amuzat, lăudându-i pentru productivitatea brațelor lor slăbănoage și mici. Dacă Nella s-ar întoarce acum mai că l-ar vedea ca atunci, cu razele soarelui aruncând umbrele frunzelor pe el, cu cele trei siluete mici alergându-i în jur și aruncând mere în coșuri.

Mormântul mamei ei e lângă al lui. Și alături de al ei se află cel al Arabellei, trei lespezi plate care nu au alte inscripții decât numele și datele. Observă cu curiozitate că fratele ei, Carel, nu pare să aibă o piatră. O face să se simtă vinovată că trecerea lui în neființă a fost lăsată fără vreun semn și nu a mai rămas nimeni care să-i explice de ce.

Îngenunchează înaintea oaselor familiei ei, gândindu-se că ar trebui să spună ceva, o rugăciune, poate, dar nu e obișnuită să vorbească cu acești morți sau să le mulțumească pentru viețile pe care le-au avut. Au zăcut aici atât de multă vreme fără ca ea să le vorbească; acum pare greșit să înceapă.

Nella își pune mâna pe iarba de la picioarele mormântului mamei.

Poate mâine, își spune. Poate mă întorc mâine și le spun pe unde am fost. Și unde anume a fost, mai exact? Deși nu a stat decât într-un singur loc, nici nu știe unde ar putea să înceapă să descrie anii care au format coloana vertebrală a vieții ei. Nu le-a spus nimic despre Amsterdam. Despre pierderea lui Johannes, despre moartea lui Marin, despre nașterea Theei. A părăsit Assendelft și s-a prefăcut că nici n-a existat. Într-un fel s-a prefăcut că viața pe care a dus-o aici n-a existat nici ea.

Lasă în urmă pietrele de mormânt și pășește prin livezi, printre rândurile de peri și pruni, de damaschini¹⁰ și gutui, cu coroanele ca un baldachin ce ocrotește de soare. La marginea livezilor, agrișele și coacăzele se fac văzute și ele. E surprinsă să descopere cât de roditor e pământul, gândindu-se la solul mort descris de agent. Poate venise iarna? E posibil. Acum, când îl traversează, Nella nu-și mai amintește. Acum e ca o promisiune a bogăției de fructe de care nimeni nu a avut grijă atâta amar de ani, pe care nimeni nu le-a cules pentru a le pune în plăcinte, înainte ca excesul să se întoarcă în pământ, putrezind. Trece pe lângă câmpul de levănțică din dreapta, care s-a extins enorm dincolo de marginile îngrijite de mama ei. Doamna Oortman obișnuia să taie tulpinile și să le usuce, iar semințele le punea în săculeți de pânză pentru copiii ei, de pus sub pernă. Căpșoarele lor eliberau mireasma în timpul nopții.

10. Specie de prun originară din Siria, cu fructul oval și astringent, foarte comun în Europa.

Somnul era înmiresmat aici uneori, admite Nella. Nu era întotdeauna întrerupt și plin de griji.

Dar apropiindu-se de casă, după ce trece de peretele de protecție care îngăduia piersicilor să crească, inima ei începe să bată cu putere. Gâtul i se contractă, și nu poate să înghită. Aici, în aer liber, Nella abia poate să controleze amintirile copleșitoare, dar în casă va fi cu totul altceva. Agentul avea dreptate în ce privește grădinile de ierburi și zarzavat, remarcă ea, ca să evite să se gândească la ce o așteaptă în față. Menta și rozmarinul, tarhonul și salvia au dispărut. Mătrăguna și busuiocul cerbilor, la fel. Se gândește la Caspar Witsen și la cum i-a povestit despre locul acesta, despre grădina mamei ei. Nu i-a spus că era frumoasă, dar cu toate că e cam pustiită, este în continuare plăcută ochiului.

*

Casa e același loc pe care și-l amintește lăsat în urmă, dar și unul diferit. Tufele și lianele n-au fost niciodată atât de încălcate în jurul cărămidilor și

ferestrelor vechi, iar vopseaua de pe obloane nu se scorjise niciodată într-atât. Pare delapidată, de parcă nici o mână de om n-a atins-o de peste o sută de ani: arată abandonată, cu ferestrele acoperite cu scânduri, cu caprifoiul crescut prea mult și tufele de căpșuni uscate la poala clădirii. Nu arată nici pe departe precum casa poleită cu foiță de aur pe care Thea o ținuse în palmă.

Casa miniaturală găsită între așternuturile Theei plantase în Nella pentru prima oară ideea că Thea ar putea fi la Assendelft; la început poate chiar fără să-și dea seama prea bine. Mai târziu, când era singură în pat, se gândise că poate era un semn de la miniaturistă, un mijloc de a le trimite pe amândouă într-un loc al amintirilor, pentru a-l face real din nou. Amintirile au adus-o pe Nella aici, dar oare casa aurie a adus-o și pe Thea aici?

Dar nu. Raționamentele Nellei sunt încă un exemplu care ilustrează tendința ei fantastică de a-și închipui lucruri care nu există, de a vedea intrigi și planuri unde nu se știe dacă există. Oare venirea ei aici a fost o greșeală îngrozitoare?

Frontonul casei este la fel de înfricoșător. Ușa de la intrare are câteva scânduri bătute în cuie de-a curmezișul, iar Nella dă ocol casei. O parte din ea rezistă atracției casei, însă altă parte din ea e sigură că trebuie să intre, indiferent ce adevăr va descoperi înăuntru. Apoi vede la una dintre ferestrele din colțul casei că scândurile au fost smulse, că cineva a rupt lemnul putred. Geamul a fost spart și o gaură neagră se cascadează. Cu inima bătându-i furioasă, se uită ținută la rana suficient de mare pentru ca o persoană destul de mare să treacă prin ea, nu doar vreun animal venit din pădure pentru a se cuibări aici. E șocant să vadă intrarea forțată, invadarea casei. Dar nici măcar Nella nu are cheia, așa că ce se-așteaptă?

Pentru o clipă ezită. Dacă intră, pe ușă sau pe geam, înseamnă că deschide o cutie pe care a ținut-o închisă timp de mulți ani. Dacă o face, s-ar putea să nu mai fie în stare să iasă. Și-a jurat că nu se va mai întoarce niciodată.

Se gândește la Cornelia și la Otto în Amsterdam, la cât de înspăimântați și îngrijorați trebuie să fie. Se gândește la datoria pe care o au la cămătarii din orașul cel enorm și cum e posibil să distrugă felul în care au trăit. Și mai presus de toate, Nella se gândește la Thea, la dispariția ei înainte de ivirea zorilor către un viitor pe care nu știe cum să-l stăpânească, pusă pe fugă de un șantaj și de o inimă frântă.

Nella își aruncă geanta pe geam și se cațără pe urmele ei, iar o bucată răzleață de sticlă îi sfâșie fusta. Nu este o casă de aur, nu încă, se gândește Nella. E o casă întunecată, stranie. Va trebui să smulg toate scândurile, toate țăndărilor. Va trebui să găsec o cheie.

Chinuindu-se să vadă în întuneric, primul lucru care o izbește este mirosul. I-a fost teamă că va fi mai rău, un miros de animale descompuse, de

putreziciune, dar este doar mirosul de vechi, de umezeală al unui loc care n-a fost aerisit, care e răcoros și întunecos, în dezacord cu soarele necruțător al zilelor de iunie. Totul este tăcut aici, prin comparație cu hărmălaia păsărilor cântătoare, albinelor și insectelor din iarba de afară. E ca un cavou.

— Thea? o strigă ea. Ecoul vocii i se întoarce. Thea, ești aici?

Nici un răspuns. Încercând să nu-și închipuie ce-i mai rău, Nella privește în jur la lumina firavă care intră prin geamul spart, încercând să evalueze ce vede. Lespezile de piatră imense și reci îi întâmpină tălpile ca niște prietene vechi. E în camera de joacă. Încă mai sunt siluete de mobilă acoperite cu cearșafuri, tablouri sprijinite de perete, cu pânzele găurite pe alocuri. În colț, se află o spinetă. Văzând instrumentul părăsit, Nella nu poate să nu-și amintească de clavecinul lucios din salonul perfect al lui Jacob, de degetele lui care se mișcau cu îndemânare pe clape, scoțând sunete înșelătoare. I se pare că a intrat printr-o oglindă în această cameră surată, o versiune mai veche, obosită, unde n-ar trebuie să fie nimeni.

Încearcă să-și imagineze cum a fost pentru Arabella să locuiască aici singură cu mama lor. Ce făceau cele două femei în fiecare zi înainte ca Arabella să o găsească pe doamna Oortman în lac și să fie abandonată să crească aici singură? Oare tânjea ca sora ei să se întoarcă? Poate că Arabella stătea în camera asta privind la câmpuri, la orizontul plat și infinit, în speranța că va vedea un semn de la sora ei dispărută.

Nu te gândeai la asta, își spune Nella, căci s-a întors prea târziu cu poveștile ei despre marele oraș.

Lăsându-și geanta în urmă înaintează prin casă, înghițindu-și lacrimile și o greață ciudată, ducându-se către holul de la intrare de lângă coridorul din față. Capetele de cerbi ale tatălui ei încă mai sunt proeminente pe pereți, cu ochii lor sticloși acoperiți de pânze de păianjen. Soarele pătrunde pe unde poate printre scândurile bătute în cuie, îi dă senzația Nellei că pășește printre firele de lumină aurie care străpung întunericul. Se întoarce să verifice salonul, camera de primire. Deocamdată nici urmă de Thea.

Coridorul se deschide într-un hol, iar Nella vede căminul vechi și uriaș cu cărămizile lui înnegrite și grinda cu blazonul familiei, cu O de la Oortman în mijloc, înconjurat de liane și flori de câmp încrucișate. Masa lungă cu pedestal în jurul căreia se fugăreau, și se se certau, și glumeau este tot acolo. Nellei i se pare că încă mai poate să-i vadă pe toți stând acolo așa cum obișnuiau cândva. De parcă familia a continuat să trăiască fără ea, iar ea este acum stafia. Își trece un deget peste masă. Praful e gros și gălbui, neatins de ani de zile.

— Thea? strigă. Nici acum nu primește vreun răspuns.

Tocmai când Nella se pregătește să iasă din hol, de cealaltă parte a coridorului către scările din partea de nord, observă ceva în umbrele de pe masă. Întinzându-se să ia obiectul din penumbră, vârfurile degetelor ei ating

ceva aspru și țepos, și își retrace brusc mâna. Ce-i trece prin cap, încercând să pună mâna pe un șoarece mort de multă vreme? Dar când se uită mai atent în lumina puțină, vede că nu e un șoarece. Ezitând, Nella îl atinge din nou, și e tare, și compact.

Recunoaște calitatea obiectului, textura și perfecțiunea lui. Poate să simtă mâna care l-a făcut. Intrând în panică, Nella ridică obiectul și se mută lângă un geam ca să-l vadă mai bine. Încremenește.

În palma ei se află un ananas în miniatură, iluminat de una dintre razele de lumină.

Dimensiunile fructului și sentimentul de promisiune, de alteritate emană din corpul lui mic cu un smoc de frunze revărsându-se din creștet. Nella îl ține nemișcat și se uită afară pe geam, printre scândurile care-l astupă, făcând un efort să vadă pământurile care se întind dincolo de el. Se întoarce către scara din latura de nord.

— Thea? strigă, mai temătoare. Thea, ești aici?

Nu se aude nimic. Nella strecoară ananasul în buzunarul fustei și se mișcă repede prin semiîntuneric, găsind cu ușurință scările. La etaj deschide una câte una ușile de pe coridor, dar toate camerele sunt învăluite în întuneric.

— Thea, sunt aici, strigă. Am venit.

Dar Thea tot nu răspunde. De ce nu-mi răspunde? se întreabă Nella, iar frica începe să-i curgă prin vine. Nu mai rămâne decât o singură cameră, cea a Nellei. Se apropie de vechea ei ușă cu inima bătându-i tare, cu cele două miniaturi, ananasul și bebelușul vârâte adânc în buzunar.

Ultima oară când Nella a fost în camera asta era atât de tânără și plină de speranță. Cânta bine la lăută. Reușise să obțină un soț de la oraș, un bărbat din Amsterdam, cu familia lui care-i aștepta pe Herengracht. Își împachetase cufărul singură și pusese papagalul în cușcă pentru prima oară. Era atât de ignorantă.

Când atinge clanța, Nella se gândește la Johannes și la bărbatul pe nume Walter Riebeeck. Iubitul Theei, ascuns de ei toți, bărbatul care a furat inima Theei. Ce e mai rău, să ai un Walter, sau un Johannes în viața ta? Două extreme ale bărbaților. Unul care a luat tot ce a putut, iar altul care n-a dorit să ia nimic.

Nella inspiră adânc și apasă clanța. Obloanele sunt închise. Patul este exact unde l-a lăsat. Draperiile baldachinului sunt trase. Stă în prag și închide ochii. Îl aude pe tatăl ei cântând, aude chemările mamei. Tropăitul lui Carel pe lespezile de piatră. Râsetele Arabellei. Apoi se duce către draperii, și se lasă tăcerea. Apucă draperiile și le trage-n lături.

XXXII

Calul din visul Theei zdruncină pământul, îi zguduie craniul, iar sunetul copitelor e mai gălăgios decât orice zgomot al oraşului, decât furtuna care a distrus acoperişurile când era mică. În somn, animalul se apropie galopând peste câmpuri către casa mătuşii ei, călcând în picioare florile şi plantele. Galopează de jur împrejurul casei, cu coama fluturând în vânt, fără călăreţ. Thea nu-şi dă seama dacă fuge de ceva sau vine să se odihnească. Tresare violent şi se trezeşte. Deschide ochii pe jumătate şi priveşte în sus.

Mătuşa ei se lasă pe marginea patului cu capul în mâini.

— O, Thea, spune ea. Slavă Domnului!

Mătuşa Nella. Theei i se pare un lucru aproape inevitabil şi mult dorit faptul că mătuşa Nella este aici, că ea este cea care a găsit-o prima.

— Ai găsit camera mea, spune mătuşa ei.

— Ai adus un cal? murmură Thea încă pe jumătate adormită. Întinde o mână şi mătuşa ei o ia, împletindu-şi degetele cu ale ei. Jur că am auzit un cal.

— Ei bine, am lăsat calul mai încolo.

Thea deschide ochii de-a binelea. Aproape îşi ridică capul de pe pernă.

— Ai venit călare?

— Da, spune mătuşa Nella.

Spre uimirea Theei, îşi şterge o lacrimă de pe obraz. Thea nu-şi aminteşte să o fi văzut vreodată pe Nella plângând.

— Tot drumul? întreabă Thea.

Dar Nella se ridică de pe pat şi deschide obloanele. Pe după scândurile puse pe din afară, degetele lungi ale soarelui îşi croiesc drum înăuntru.

— Camerele astea dau către răsărit, spune ea. Dimineaţa soarele-ţi ajunge drept în ochi.

Thea se ridică, sprijinindu-se de pernele cu miros stătut. Poate e doar toropeala ei matinală de vină sau ameţeala cauzată de soare după întunericul catifelat al somnului, dar mătuşa Nella arată diferit. Nu sunt doar lacrimile, sau expresia ei de uşurare. Arată mai luminoasă. A căpătat culoare în obraji. Părul ei este răvăşit, un lucru neobişnuit. Când mătuşa ei se întoarce şi se aşază pe marginea patului, Thea simte efortul fizic pe care l-a făcut. Îşi adună puterile, pregătindu-se pentru reproşurile mătuşii, care cu siguranţă vor veni

acum, că a fost găsită în viața, după ce mătușa Nella a venit călare o cale atât de lungă.

Dar Nella nu pare mânioasă deloc. De fapt se poartă ca și cum Thea ar evada mereu la casa copilăriei ei, ca să doarmă într-un pat gigantic, care de fapt îi aparține Nellei.

— De unde ai știut că sunt aici? întreabă Thea.

— Ai lăsat un indiciu, bineînțeles. Se uită țintă una la cealaltă. Căsuța aurie? Și apoi am citit ce i-ai scris lui Caspar Witsen.

Thea nu-și ascunde surprinderea.

— Ți-a arătat scrisoarea mea?

— Da. A venit să-mi spună când ne-am dat seama că dispăraseși. I-ai scris despre livezi, Thea. Eram convinsă că nu i-ai scris pentru că erai interesată de buchete de nuntă sau tincturi. Te gândeai la un loc ca ăsta.

Thea își mușcă buzele.

— Poate.

— Și ai lăsat alt indiciu pentru mine aici, jos, în holul de la intrare. Întâi o casă aurie, apoi un ananas.

— Am crezut că o să le-nțelegi, spune Thea. Mai bine decât oricine altcineva.

Mătușa ei o privește atent, apoi bagă mâna în buzunar și scoate micuțul ananas.

— De când ai început să le primești? întreabă.

— Din ianuarie.

Acum e rândul mătușii ei să fie surprinsă.

— De atâta vreme, iar eu nici n-am știut. Cum ai aflat despre ea? Din *Lista lui Smit*? I-ai scris?

— Despre ea? Thea se simte intimidată de intensitatea mătușii ei.

Nella ține ananasul în palmă.

— Femeia care face obiectele astea. Numele ei e Petronella Windelbreke. Dar eu am numit-o întotdeauna miniaturista.

Pentru o clipă nici una nu mai spune nimic, doar privesc ananasul perfect.

— Au fost aduse pur și simplu, spune Thea. Nu i-am scris niciodată. Nici nu știam că există. Ai... întâlnit-o?

Nella oftează.

— Aproape. O singură dată.

Thea așteaptă să audă mai mult, dar nimic nu urmează.

— Te-am auzit vorbind cu Cornelia despre ea.

— Ai tras cu urechea?

— Fără să vreau!

Mătușa ei ridică o sprânceană, dar Thea se grăbește să explice.

— Am înțeles că a însemnat ceva pentru tine când erai de vârsta mea și poate încă mai înseamnă. I-ai spus Corneliei că erai încredințată că s-a întors.

Așa că m-am întrebat dacă era aceeași persoană care-mi trimite mie lucruri. Dar nu am fost niciodată sigură.

— Cred că e ea. Ochii mătușii ei strălucesc când examinează fructul în miniatură. Ananasul acesta e extraordinar.

Thea e tentată să-i spună că ea crede că ananasul a crescut, dar își amintește ce mânioasă a fost mătușa ei când Cornelia sugerase că miniaturista este o vrăjitoare.

— Arată atât de inocent, spune Thea.

Nella se întoarce.

— Ce te face să crezi că ar putea fi altfel?

— Păi... Cornelia nu pare să aibă încredere în ea.

— Dar tu?

Thea studiază obiectul mic și rotofei.

— Mi se pare ridicol că ne-am putea face griji cu privire la semnificația lui.

Mătușa ei oftează.

— Ai căutat-o pe miniaturistă după ce ai primit piesele?

— Niciodată. *Tu* crezi că s-a întors?

Nella bagă mâna din nou în buzunar, apoi o scoate și deschide încet pumnul. Când Thea vede ce are acolo, i se taie respirația.

— *Ce* este? șoptește, aplecându-se să vadă mai bine, dar bineînțeles că știe. E un bebeluș perfect în miniatură. Este propria ei miniatură scoasă de la pieptul mamei ei, bebelușul pe care mătușa Nella a mărturisit că l-a oprit pentru ea, o decizie care o înfuriase pe Cornelia.

— Ești tu, spune mătușa ei. Sau mai degrabă un simbol al tău. Chiar arată puțin ca tine atunci când te-ai născut. L-am luat din atelierul miniaturistei și l-am păstrat aproape în toți acești ani. Face o pauză. Thea, te-ai dus în pod, ai deschis cufărul mamei tale?

Ochii li se întâlnesc. E timpul să-și spună adevărul.

— Da, spune Thea. I-am văzut pe părinții mei, dar nu i-am luat. I-am lăsat unde erau.

— Un lucru înțelept, spune mătușa ei. În schimb eu am furat miniatura asta când te-ai născut tu! Oricum, mi-a oferit o consolare de-a lungul anilor.

— Ai crezut că miniaturista era la balul Sarragonilor, nu-i așa?

— Da. Mi-am dorit atât de mult să se întoarcă. Dar poate am greșit dorindu-mi. Nu cred că se va întoarce vreodată pentru mine. Și apoi am început cu toții să ne facem griji că poate s-a întors să te ia *pe tine*. Mătușa ei zâmbește. Dar n-am avut dreptate.

— Nu?

— Bineînțeles. N-o vezi pe undeva pe-aici, nu? Ai venit să te găsești pe tine însăși.

Tac pentru o clipă.

— Mătușă Nella, ești supărată pe mine din cauza nunții?

Mătușa ei trage aer adânc în piept.

— Nu. Doar mă bucur că ești teafără.

— Și... papa și Cornelia știu unde sunt?

Mătușa ei îi aruncă o privire mai severă.

— N-aș fi plecat fără să le spun unde merg. Le-am lăsat un răvaș. Dar Cornelia și poate chiar și tatăl tău încă sunt convinși că ai fost luată de miniaturistă.

— Nu cred că aș permite asta.

— Atunci ai o personalitate mai puternică decât mine, spune mătușa ei. Cred că aș fi lăsat-o să mă ia oriunde ar fi mers.

— Dar cum știe despre viața noastră?

— Eterna mea întrebare, răspunde Nella. Îmi place să cred că a fost steaua mea polară, un dascăl al vieții mele, dar Cornelia și tatăl tău cred că este doar o iscodă băgăreață. Și cred că ne observa de departe. Cred că voia să ne ofere viața noastră așa cum era deja. Face o pauză. Tatăl tău a angajat miliția Sfântului Gheorghe să purice orașul în căutarea ta. Să te scoată din ghearele ei.

— Miliția? Thea își acoperă fața cu mâinile.

Nu-și dă voie să plângă.

— Dar n-o vor găsi pe miniaturistă. Și n-o vor urmări pe ea, și nici pe tine, desigur. Acum, că te-am găsit.

— Jacob, murmură Thea, simțind iar vechea teroare.

Numele lui cade în așternuturile patului, anost. Walter și Griete îi răsar în minte, amenințând s-o copleșească.

— Mătușă Nella, îmi pare rău, nu am putut să merg până la capăt.

Mătușa ei se întinde și-i pune mâna pe braț.

— Înțeleg. Și îmi pare rău că ai simțit că trebuie să te măriți cu el.

— Ai vorbit cu el?

— Am vorbit.

— Ce i-ai spus?

— I-am spus adevărul. Că nu te putem găsi.

— Nu ai inventat nimic?

— Nu.

— Și el...

— Jacob o să supraviețuiască, spune Nella tăios. Și tu la fel.

Se dă jos de pe marginea patului, atrasă din nou de fereastră.

— Dar am atras o mare rușine asupra familiei.

— Nu mai multă decât în mod tradițional.

— Deși, mătușă Nella, cred că m-ar fi tratat ca pe clavecinul lui. Sau ca pe florile lui de seră, crescute în afara sezonului. Un obiect neobișnuit pe care

să-l expună în încăperile lui.

Mătușa ei se întoarce către ea.

— Ai dreptate. Nu te-a meritat niciodată, Thea. Gesticulează către vechea ei cameră, către draperiile uzate de catifea, către ananas și bebelușul înfășat care se odihnesc între cearșafuri. Îmi pare rău că mi-a luat atâta timp să-mi dau seama.

Un suspin se ridică în gâtteleul Theei, dar îl înăbușă.

— Ar trebui să trimit un mesaj în Herengracht, să le spun că ești teafără, continuă mătușa Thea. Probabil că sunt bolnavi de îngrijorare. La vreo două verste distanță e un han. Odinioară aveau mesageri care treceau pe acolo. O să merg să văd.

— Și dacă nu poți să trimiți vorbă?

— Va trebui să le spunem că ești bine. Thea, tu vrei să te întorci la Amsterdam? continuă Nella după o pauză.

Se uită una la cealaltă. Thea așteaptă. I se pare că pentru nimic în lume nu s-ar mai întoarce în oraș. Nu acum. Încă nu. Poate niciodată.

Nella se uită la Thea cu o tandrețe neașteptată, nemaipomenită. Silueta ei este încununată de un nimb format de lumina dimineții de afară.

— Thea, am aflat despre Walter Riebeeck.

Se lasă o lungă tăcere. La auzul numelui lui rostit de mătușa ei stomacul i se strânge și gura i se usucă. Thea lasă ochii în jos, de parcă nu e în stare să-i ridice, și simte o stare de greață. Ce știe oare mătușa ei? O să-i ceară informații, relatări și detalii? A încercat să fugă de Walter, însă mătușa ei l-a adus cu ea din oraș și l-a pus peste inima ei frântă.

Dar simte și ușurare. Că poate să vorbească despre el, să se elibereze de povară. Încet, Thea se întinde după sacul de in lăsat lângă pat. Cotrobăiește în el, inspiră adânc și scoate păpușa lui Walter, arătându-i-o mătușii ei.

— Nu pot să mă întorc, șoptește. Nu vreau.

Mătușa ei încremenește și nu-și poate lua ochii de la păpușa superbă din mâna Theei. Dar apoi se adună și o primește.

— A, spune ea, examinând bărbatul. Înțeleg.

Thea închide ochii și se gândește la atelierul de pictură. E imposibil să vorbească despre asta.

— L-am iubit, mătușă Nella, spune cu emoție în voce. L-am iubit cu adevărat.

— Sunt sigură, răspunde mătușa ei încet. Altfel nu cred că l-ai fi adus cu tine aici, după tot ce a făcut. Se încruntă la frumusețea lui Walter. Niciodată n-am crezut că voi mai vedea una dintre păpușile acestea. Când ai primit-o?

— A fost prima pe care mi-a trimis-o. Mătușă Nella, cum... cum de știi despre Walter?

Mătușa Nella ezită.

— Rebecca Bosman venise la nunta ta. Ea mi-a spus.

Thea simte o indignare bruscă.

— Ți-a spus?

— După ce a văzut ce se petrece între mine și Jacob, cred că a simțit că nu are de ales. Mă bucur că mi-a spus. Ține foarte mult la tine.

Nella se așază pe pat, continuând să-l țină pe Walter. Thea vrea să-l ia din mâinile mătușii Nella, dar totodată își dorește să nu-l mai atingă niciodată.

— Rebecca mi-a spus și despre soția lui, spune mătușa Nella.

Unde este Griete acum? se întreabă Thea. Mă caută? Acum pare improbabil, de aici, din Assendelft. E ca și cum Thea ar fi vrut ca femeia să o urmărească, cu toate că își spunea că e ultimul lucru pe care-l dorește. E ca o revelație pentru ea. Griete are și alte treburi decât Thea Brandt.

— Rebecca mi-a arătat și scrisorile, continuă mătușa Nella. Ia mâna Theei. Îmi pare foarte rău că a trebuit să te descurci de una singură.

Thea simte un val de oboseală.

— Papa știe?

— Nu știe. Nu eu sunt cea care ar putea să-i spună povestea asta.

— Mulțumesc, șoptește Thea. Face o pauză. Nu cred că voi putea să-i spun vreodată.

Nella se gândește la vorbele nepotei.

— Ei bine, nu e nevoie să știm chiar totul unii despre alții.

Thea zâmbește.

— Dar întotdeauna am spus că era una dintre problemele noastre. Avem prea multe secrete.

— Unele secrete sunt bune. Altele nu.

Thea se uită în direcția ferestrelor.

— Aici, în Assendelft, cred că în sfârșit încep să te cunosc mai bine.

Mătușa ei are un zâmbet sardonice.

— Spune-mi, crezi că praful e motivul? Grădina de ierburi, așa decimată cum e?

Thea râde.

— Nu. Libertatea pe care ai avut-o.

— A, libertatea!

— Nu, pot să o simt, să știi. Înainte de a-ți fi fost luată.

Mătușa ei își trece mâna peste față.

— Ar fi trebuit să te apăr mai bine. Dacă aș fi fost un tutore mai bun, dacă ți-aș fi spus mai multe, poate Walter Riebeeck și soția lui n-ar mai fi intrat în viața ta. Face o pauză. E vina mea, dar mi-aș fi dorit ca tu să simți că-mi poți spune.

— Am crezut că știu ce fac.

— Nici una din noi nu știe ce face.

Venită din partea mătușii ei, afirmația o surprinde pe Thea.

— Cu excepția miniaturistei? întreabă. Care pare să știe totul.

Mătușa ei privește miniaturile de pe cearșafuri.

— Pare să știe mai multe decât majoritatea oamenilor. Dar vorbeam despre *noi*. Nu despre ea. Inspiră adânc. Thea, nimeni nu mi-a frânt inima cum ți s-a întâmplat ție. Dar știi din alte cauze ce înseamnă neliniștea și tristețea. Știi ce înseamnă să iubești pe cineva, și ei să se dovedească să fie altfel decât credeai. Își mușcă buzele. E o durere ciudată, această înțelegerea, desprinderea. Durerea pe care o simți poate să te facă să-ți pui la îndoială propria viață. Dar îți promit un lucru: lucrurile se schimbă. Durerea se atenuază. Și cu timpul vei uita cât de intensă a fost.

— Dar cât timp va dura? întreabă Thea. Cât timp va dura?

Lacrimile îi curg acum. Nu poate să le mai oprească.

— Nu știi să-ți spun, spune mătușa Nella. Dar știi că va veni o zi când nu te vei mai gândi la el. Ți se va părea că Walter este o născocire. De parcă i s-a întâmplat altcuiva. De parcă nu a fost decât o păpușă.

— Putem să-l îngropăm? întreabă Thea brusc.

Mătușa ei pare surprinsă.

— Să-l îngropăm?

— Da. Putem să-l îngropăm în livadă?

Mătușa Nella zâmbește.

— E o idee bună. Sigur că putem.

Thea este recunoscătoare că e luată în serios. Și e fascinată de cât de radioasă pare mătușa Nella în razele intermitente de lumină aurie din această dimineață la Assendelft. Oricine a fost mătușa Nella în camera asta când avea optsprezece ani și oricine a devenit în anii care au urmat a venit călare din Amsterdam să o găsească pe Thea. A venit. Și a tras draperiile deoparte, unele pe care poate și-ar fi dorit să nu le mai tragă vreodată, ca să o smulgă pe Thea din coșmarul în care era prinsă.

— Mulțumesc, șoptește Thea și în sfârșit se lasă în voia plânsului. Plânge cu lacrimi mari și grele, în hohote care-i zdruncină plămâni. Mătușa ei o ține în brațe și pentru o bună bucată de vreme, mai lungă decât Thea își amintește să fi ținut vreodată, nici una din ele nu se desprinde.

XXXIII

Thea decide că trebuie să ia micul dejun afară – rulouri cu brânză din proviziile Nellei, pe care le mănâncă lângă tufele de levănțică pe o pătură veche, recuperată din camera de joacă.

— Nu mâncăm la masă, îi spune Nella nepoatei ei. Nu sunt exact manierele din Amsterdam.

— Nu mă deranjează, zice Thea. E atât de frumos aici.

— Știi ce spunea mama ta despre viața la țară? Întreabă Nella, strecurându-se afară prin gaura din geam făcută de Thea. Că aici nu ai ce să faci. Râde, sărind afară, și-și umbrește ochii ca să se uite mai bine la casă. Dar sunt o mulțime de lucruri de făcut.

Cerul dimineții este încă albastru pal, iar roua încă rezistă pe iarbă. Nella o privește pe Thea cum sare sprintenă de pe rama goală a ferestrei.

— Asta a fost imediat după ce am aflat despre tine, spune ea. I-am sugerat atunci lui Marin să se mute aici pe perioada sarcinii. Sau să te aducem la Assendelft, chiar dacă te naști în oraș.

Thea, care își scutura fustele de praf, ridică ochii la ea, uluită.

— Ai sugerat să mă aduceți la Assendelft?

— Da. I-am spus că aici nu vor fi ochi iscoditori, și că ați fi putut să trăiți în pace.

— Parcă n-ai fi tu! Mereu îmi spui ce minunată e viața la oraș.

Nella nu zice nimic și caută un loc potrivit lângă levănțică, cu tivul fustelor ud de rouă.

— Ce o să creadă Cornelia când o să descopere câtă mâncare am luat cu noi? spune Thea.

— Probabil se va bucura că o mâncăm.

— O să fie ca un traseu făcut din firimituri pe care să-l urmeze. Ca indiciile găsite de tine.

Nella zâmbeste.

— Eu urmez miniaturile, Cornelia urmează rulourile cu brânză? Nu-i spune că am zis asta.

După ce mestecă o bucată din ruloul ei, Thea spune:

— Ești măritată cu orașul, nu-i așa? Crezi că e singurul loc unde pot să trăiesc.

Nella se gândește la spusele ei.

— E adevărat că am spus asta ani la rândul. Afirmatia asta încă are sens. Orașul are atâtea lucruri de oferit.

— Dar nu încă. Nu acum.

Simțindu-se fără astâmpăr și nedorind să se mai contrazică, Nella se ridică în picioare.

— Trebuie să aduc iapa de lângă gard. O să-mi ia cam jumătate de oră. O să fii bine?

Thea închide ochii și se lasă mângâiată de soare.

— Chiar foarte bine.

*

Nella pășește pe lângă câmpurile de levănțică ale mamei ei și pe lângă zidul de protecție, prin livezi și pe lângă lac, către câmpuri. Iapa o așteaptă răbdătoare și Nella o conduce încet în livadă să pască în preajma merilor. Stând în umbra crengilor, sunetul de lemn tăiat îi atrage atenția. Ridică ochii. Printre pomi, Nella vede că Thea a găsit un topor – din dulapul de unelte al lui Geert Oortman, cel mai probabil. Nella o privește pe nepoata ei cum se mișcă metodic de la o fereastră de la parter la alta, tăind cu toporul scândurile putrede și spintecându-le ca să poată deschide obloanele.

Lemnul e atât de șubred că se despică ușor, de parcă vrea să fie tăiat. Nella e pironită locului, căci dezvăluirea treptată a casei îi amintește de incertitudinile ei vechi, iar frica apăsătoare încă nu a dispărut complet. Nellei i se pare că ochii casei se deschid asupra ei. Și că se trezește pentru prima oară după o lungă perioadă de timp. Stând în fața ei se simte de parcă și o parte din ea, care s-a aflat în adormire pentru mulți ani la rând, revine la viață. Nu e sigură de această parte a ei. De calitățile, punctele forte și defectele sale. A trecut foarte mult timp. Poate casa a așteptat-o dintotdeauna să se întoarcă, în bătaia ploii și soarelui. Dar întrebarea este: Oare înseamnă că ar trebui să se întoarcă?

Nella continuă să meargă în direcția casei. Deja Thea a înlăturat scândurile de pe ușa de la intrare și s-a mutat către marginea casei. Neobservată de nepoata ei, care este absorbită de smulgerea bandajelor în care a fost înfășată casa, Nella pătrunde fără să mai întâmpine vreun obstacol în holul de la intrare, apoi în bucătărie, unde și-o imaginează pe Cornelia în toiul gătitului, întinzându-se să ia o tigaie, fâțâind, gonindu-l pe Lucas de pe diverse suprafețe. Și-l imaginează pe Otto stând la masă și citind în scaunul unde obișnuia să se-așeze tatăl ei odinioară.

Gândindu-se la Otto, Nella ascultă să vadă dacă Thea încă se mai ocupă de desplicarea scândurilor. Se întinde după geanta de piele. Scoate vechiul

plan al Assendelftului adnotat de Caspar Witsen. Ce mâniaoasă a fost când l-a văzut, ce mult a rănit-o! Dar apoi își amintește planta de aloë adusă de Caspar, așezată lângă patul ei. Se gândește la grija lui pentru Thea, la hotărârea lui de a-i ajuta să o găsească. Se gândește la tincturile lui, la cât de în largul ei se simțise vorbind cu el, cum i-a povestit despre priceperea mamei ei la ierburi de toate felurile, ceva ce nu mai dezvăluisese nimănui niciodată. Nella se uită spre ușa de la bucătărie. Pentru o clipă i se pare că mama ei stă acolo, în prag, vorbind cu femeile venite să le ajute, cu ochii plini de recunoștință ațintiți asupra doamnei Oortman, datorită discreției și priceperii ei.

Nella se scutură să alunge stafiile ce o bântuie și se uită la hartă. Iată desenele lui Caspar pentru o seră ca extensie a bucătăriei. Uite notele lui despre sistemul de încălzire, calculele și adnotările lui. Nimic din toate acestea nu-i mai stârnește acum mânia. Poate că sunt niște linii care promit. Ce i-a spus Caspar atunci când stăteau împreună la masa din bucătărie, pe Herenghracht? *Grădina aceea este tot ce suntem și tot ce putem să fim.*

Otto a notat și el ceva, o însemnare scrisă de mâna lui pe latura schiței unei clădiri: *Brandt și Witsen Co – Furnizori de ananas din Amsterdam în întreaga lume.*

Nella se îndreaptă. Ce ușor au omis amândoi numele ei, cu toate că proprietatea pe care și-au desenat visurile îi aparține.

Se gândește la Thea afară, radioasă în lumina soarelui, înrămată de simetria vechii case, ținând toporul care-i aparținuse tatălui Nellei. Este o scenă foarte puternică. Se gândește din nou la ce spusese Thea despre atitudinea lui Jacob cu privire la căsătoria cu ea, ca la cumpărarea unui nou clavecin. Aproape că am observat prea târziu, își spune.

Dar nici locul acesta nu e perfect. Știe asta. Soarele nu va străluci mereu ca acum. Alte lucruri nu vor cădea la fel de ușor precum scândurile. Trecutul vine întotdeauna în întâmpinarea prezentului, și nu există decât mici momente de perfecțiune, de fericire. Cum îți cârmești restul timpului e mult mai important. Nella a trăit în acest paradis cândva. Îi înțelege limitele mai mult decât le-ar putea pricepe vreodată Otto, sau Caspar, sau Thea. Acele momente luminoase sunt trecătoare, și apoi rămâi întrebându-te când vor veni următoarele.

Dar acum este diferit, presupune Nella, pentru că are certitudinea că următorul moment de fericire *va veni*. Înainte, în această casă, și mai târziu, la Amsterdam, nu avusese niciodată siguranța asta, iar apoi a fost prinsă în capcana propriilor îndoieli.

Ar putea fi altfel, se gândește. Trebuie să fie. Trebuie să ia în considerare posibilitatea că Jacob van Loos nu le va mai înapoia acei guldeni dați pentru contractul de căsătorie. Mulțumită eforturilor Clarei Sarragon reputația lor în anumite cercuri din Amsterdam s-ar putea să fie distrusă iremediabil. Cel puțin casa de pe Herengracht rămâne a lui Otto, și poate face ce vrea cu ea,

datorită faptului că Jacob și Thea nu s-au căsătorit. Da, nu vor mai primi stipendiul ca să-i ajute să plătească împrumutul și să întrețină casa. Dar dacă Otto decide să vândă, și Nella îi spune că poate să lucreze la Assendelft, atunci de această dată lucrurile pot să fie altfel.

Și mai au ceva, pe lângă guldeni: mintea lui Caspar Witsen, și voința Nellei, și curajul lui Otto, și pe Cornelia. Vor avea întotdeauna inima Corneliiei. Și o vor avea pe Thea. Bebelușul care până la urmă poate că era sortit să locuiască aici.

Cu restul de bani, își spune Nella, ne vom construi un viitor. *Oortman, Brandt & Witsen*. Sună bine.

Își imaginează blazonul de pe șemineul din holul de la intrare, sculptat de un alt pietrar. *O. B. W.*, încununat de frunze de ananas. Acum nu mai au nimic de pierdut. De ce să continue să se mai lupte cu Amsterdamul? *Drenăm o parte din lac*, scrisese Caspar, *ca să irigăm semințele*. Se uită pe geam. Ce-ar spune mama ei despre toate astea? Și ce ar spune Marin, dacă ar ști despre vânzarea casei ei de pe Herengracht – casa ei, cândva călduroasă și uscată –, pentru a susține o ruină? Dar despre fiica ei ajunsă fermier de ananas?

Lui Johannes i-ar plăcea toate astea, își spune Nella. L-ar fi amuzat perspectiva unei provocări atât de mari, capacitatea oamenilor de a spera, de a avea un strop de nebunie. El a venit cândva aici să o audă cântând la lăută și a spus că priveliștea cu lacul este frumoasă.

— Brânza s-ar putea să fie mai ieftină aici, fără adaosul de oraș, spune Thea, făcând-o pe Nella să tresară și să iasă din gândurile ei. Dar va fi destul ca să o convingă pe Cornelia?

Nella era atât de absorbită, că nu a observat-o pe Thea intrând în casă. Se întoarce către nepoata ei care ține toporul în mână și are fruntea acoperită de sudoare. Nu mai are nici un rost să încerce să ascundă harta lui Witsen.

— Acelea sunt planurile lui papa, spune Thea, apropiindu-se.

— De fapt sunt ale mele.

Thea mijește ochii, citind scrisul lui Caspar.

— Motivul pentru care te-ai întors sunt doar eu?

— Sigur că da.

— De ce ai adus planurile cu tine, dacă te-au supărat atât de tare?

— Thea, nu tatăl tău sau Caspar Witsen, și nici miniaturista nu sunt cei care m-au adus aici. *Tu* ai fost motivul. Nella face o pauză. Și până la urmă tu ești cea care ai adus ananasul.

Thea se așază și se uită mai atent la ce au scris tatăl ei și Caspar. Ce mult are nevoie de dragostea mea, se gândește Nella. Cum de n-am văzut asta înainte?

— Sunt foarte ambițioase, spune Thea.

— Ei bine, și eu sunt. Iar tatăl tău de asemenea. Nella ezită. Și poate că am petrecut prea mult timp în Amsterdam.

Thea ridică ochii și-i face mari, înțelegând brusc.

— Chiar o să faci asta? După tot ce ai spus?

Nella trage aer adânc în piept.

— Toți merităm un nou început, nu crezi?

Thea nu răspunde imediat. Nu va mai fi aproape de teatru, presupune Nella. Nu va mai putea s-o viziteze pe Rebecca. Nu va avea parte de grandoare, ca aceea pe care putea să i-o ofere Jacob van Loos. Dar până la urmă Thea nu păruse niciodată impresionată de toate astea. Eu eram.

În loc să-i răspundă, Thea întoarce întrebarea către mătușa ei.

— Dar pentru tine nu este un început vechi? spune ea. Să te întorci aici?

— Să mă întorc în locul unde am copilărit? oftează Nella. Unii ar putea să considere asta un eșec. Am încercat atâta vreme să evaderez, cu mult înainte de nașterea ta. Dar acum, că m-am întors, văd că nu este același loc pe care l-am lăsat în urmă. Cum ar putea fi? Părinții mei nu mai sunt. Nici sora sau fratele meu. Poate deveni orice vreau eu să fie.

— Deci n-o să mai fugi de aici?

Nella își trece degetele peste scrisul lui Caspar.

— Nu.

— Așadar putem să rămânem?

— Putem. Iar când rostește cuvintele, Nella simte că-i crește inima cum nu i-a mai crescut de mulți ani. Thea?

— Da, mătușă Nella.

— Hai să mergem să-l îngropăm pe Walter.

Îngropăciunea nu durează mult, căci trupul lui Walter este mic. Thea a ales un nuc bătrân pentru locul de odihnă al iubitului ei. Îngenunchează și-l pune pe patul de pământ din groapa făcută cu săpăliga ruginită a doamnei Oortman.

— Mătușă Nella? Ai spus că dacă ai fi fost un tutore mai bun, atunci Walter nu s-ar mai fi întâmplat. Thea face o pauză și Nella o vede pe nepoata ei expirând încet și scuturându-se de pământ după ce se ridică din genunchi. Dar nu cred că vreau ca Walter să nu se fi întâmplat *niciodată*. Pentru că dacă nu s-ar fi întâmplat, dacă nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat, atunci n-aș mai fi venit aici. Și poate nici tu n-ai mai fi venit. Și nimic din ce urmează să se întâmple nu ar mai avea loc.

— E posibil. Dar poate că tu ai fi venit aici oricum? spune Nella. Nu poți să știi niciodată cu siguranță că într-o persoană se află doar o singură sămânță a următorului capitol din viața ei. Oricum ai lua-o. Face o pauză. Dar știi sigur că i-aș trage un pumn lui Walter dacă l-aș întâlni vreodată.

— Mătușă Nella!

— Drept în fața lui frumușică.

— Astea nu-s cuvinte potrivite pentru o înmormântare.

Râd amândouă. Thea se apleacă peste mormânt pentru ultima dată, ca să-i

acopere fața lui Walter cu pământ.

O iau spre casă pe un drum ocolit, înconjurate de corul păsărilor cântătoare din dimineața târzie, examinând rugul de scânduri putrede clădit de Thea. Pomii vibrează de ciripitul vioi, făcând frunzele să se miște ca bătute de vânt. Nella își dă brusc seama că s-ar putea să nu mai locuiască niciodată în casa de pe Herengracht, că soarta familiei lor atârână în balanță. Se îndreaptă către ceva, dar încă nu știu exact spre ce anume. Vigoarea pe care o transmit păsările este mai puternică decât orice sunet natural pe care Nella l-a auzit în ultimii ani. O sută, poate două sute de voci care cântă, fac triluri și sunt gureșe, de parcă ele și pomii lor sunt singurele lucruri care există pe lume, de parcă ea și Thea sunt niște mici siluete care se mișcă precum umbrele pe sub ele. Nella e uluită, de parcă toate păsările ar fi în capul ei, iar mintea îi strălucește de speranță cum n-a mai făcut-o de mult.

Și apoi îl aud, împletit cu cântecul păsărilor. Sunetul copitelor.

Thea fuge înapoi către gardul din fața casei, prin iarba înaltă. Se întoarce făcându-i semn mătușii ei să vină, iar Nella i se alătură la poartă, așteptând, cu ochii în zare, în direcția unde se află orașul și viața lor cea dinainte, dincolo de orizont, cu cerul radiind aur și albastru intens.

În depărtare, femeile văd două siluete, una mai scundă decât cealaltă, care se hurducă pe capra unei căruțe trase de un cal. Pe măsură ce calul înaintează pe drum, Nella e sigură că una dintre siluete îndreaptă o cușcă de răchită în care se află silueta unei pisici mari. Căruța pare să fie încărcată de cutii. Iapa Nellei, care se perinda agale în interiorul îngrăditurii, înalță capul când aude roțile întrerupând păsările cântătoare. Cu urechile ciulite, nechează ușor.

Sus pe capră figura mai scundă se întoarce către cea înaltă, spunându-i ceva. Un braț se ridică, un deget arată în direcția lor, iar starea de spirit a Nellei devine și mai bună. Thea le face cu mâna. O mână îi răspunde. Thea se întoarce către Nella cu fața strălucind, iar ziua devine mai albastră. Nella și nepoata ei se uită la drum. Otto și Cornelia se apropie, cu Lucas în cușca lui de răchită.

— Mă întreb dacă i-a pus un guler în onoarea acestei ocazii, spune Nella, punându-și brațul pe după umerii Theei.

Thea râde.

— Închipuie-ți doar! Probabil i s-ar face greață.

Curând vor ști dacă se vor sfădi pe tema motanului lor și a ce poartă la gât, presupune Nella. Dar are vreo importanță? Întotdeauna se sfădesc și se împacă. Toți patru sunt în picioare, își fac cu mâna și zâmbesc. Sunt gata să o ia de la capăt aici, în sălbăticie.

Mulțumiri

Le sunt profund recunoscătoare minunatei mele agente literare, Juliet Mushens, pentru sprijinul neprecupețit, grija și sfaturile oferite în timpul scrierii acestei cărți și întotdeauna, și lui Jenny Bent pentru cârmuirea destinului ei în America; redactorului meu, Sophie Jonathan, pentru îndrumarea poveștii cu atenție deosebită și mult suflet, și lui Kate Green pentru că are atâta considerație; echipei de design de la Picador, Line Lunnemann Andersen, Martin Andersen și Dave Hopkins, pentru coperta superbă și detaliată; tuturor celor de la Picador pentru munca asiduă și imaginație; lui Helen Gould, pentru generozitatea ei și pentru că m-a ajutat să cântăresc cu atenție lucrurile mai delicate; redactorului meu, Nick Blake, pentru conversații despre moșmoni și miei de companie; redactorilor și traducătorilor mei din străinătate, care au întâmpinat-o încă o dată cu brațele deschise pe Nella în limbile lor; librarilor și bloggerilor care, în mijlocul unui ocean zilnic de cărți, au oferit scrierilor mele timpul și entuziasmul lor vreme de aproape un deceniu; cititorilor cărora le-au făcut plăcere cărțile mele și au împărtășit acea plăcere cu mine și cu alții. Nimic nu se compară cu asta!

Le sunt profund recunoscătoare familiei mele dragi și prietenilor neclintii. Și lui S., care face totul posibil și mai bun, și micului I.B., pe care îl iubim mai mult decât am putea spune vreodată.

În seria de autor **Eric-Emmanuel Schmitt** au apărut

Milarepa
Domnul Ibrahim și florile din Coran
Oscar și Tanti Roz
Copilul lui Noe
Viața mea cu Mozart
Secta Egoiștilor
Evangelia după Pilat
Pe când eram o operă de artă
Cea mai frumoasă carte din lume și alte povestiri
Concert în memoria unui înger
Visătoarea din Ostende
Cei doi domni din Bruxelles

Femeia în fața oglinzii
Elixirul dragostei
Otrava iubirii
Noaptea de foc
Adolf H. Două vieți
Omul care vedea dincolo de chipuri
Răzbunarea iertării
Doamna Pylinska și secretul lui Chopin
Felix și izvorul invizibil
Jurnalul unei iubiri pierdute
Străbătând secolele I: Paradisuri pierdute
Străbătând secolele II: Poarta cerului

În seria de autor **Isabel Allende** au apărut

Casa spiritelor
Zorro
Fiica norocului
Eva Luna
Povestirile Evei Luna
Paula
Despre dragoste și umbră
Portret în sepia
Țara mea inventată
Inés a sufletului meu
Planul infinit

*Suma zilelor
Insula de sub mare
Caietul Mayei
Dragoste
Jocul Ripper
Amantul japonez
Dincolo de iarnă
O lungă petală de mare*

*Ce vrem noi femeile? Despre dragostea nerăbdătoare, viața lungă și
ursitoarele bune
Violeta*

În seria de autor **Mario Vargas Llosa** au apărut

*Mătușa Julia și condeierul
Lituma în Anzi
Orașul și câini
Rătăcirile fetei nesăbuite / Aventurile fetei dezmățate
Cinci colțuri
Istoria lui Mayta
Casa Verde
Băieții și alte povestiri
Chemarea tribului
Cine l-a ucis pe Palomino Molero
Elogiu mamei vitrege
Povestașul
Paradisul de după colț
Vremuri grele
Conversație la Catedrala
Visul celtului
Două singurătăți. Despre roman în America Latină: Mario Vargas Llosa în
dialog cu Gabriel García Márquez
Jumătate de secol cu Borges
Vânturile
Războiul sfârșitului lumii
Caietele lui don Rigoberto*

În seria de autor **Fernando Pessoa** au apărut

*Cartea neliniștirii
Opera poetică*

Ultimatum și alte manifeste
Cronica vieții care trece
Quaresma, descifrator. Proză polițistă
Vecin cu viața. Poezia ortonimă, 1911–1935
Marinarul și alte ficțiuni

În seria de autor **Amos Oz** au apărut

Scene de viață campestră
Rime despre viață și moarte
Poveste despre dragoste și întuneric
Cum să lecuiești un fanatic
Odihnă desăvârșită
Cutia neagră
Să nu pronunți: noapte
Muntele Sfatului Rău
Soțul meu, Michael
Pantera din subterană
Între prieteni
Sumki
Evreii și cuvintele (coautoare: Fania Oz-Salzberger)
Să cunoști o femeie
Iuda
Fima
Deodată în adâncul pădurii
Dragi fanatici
Din ce este făcut un măr? Convorbiri cu Shira Hadad
Aceeași mare
Isus și Iuda

În seria de autor **T.S. Eliot** au apărut

Opere poetice: 1909–1962
Eseuri alese. Critică literară
Tărâmul pustiit și alte poeme: 1909-1962

În seria de autor **James Joyce** au apărut

Oameni din Dublin
Portret al artistului la tinerețe
Ulise

Nikolai Leskov, *Lady Macbeth din Mțensk*
Francesc Miralles, Ángeles Doñate, *Un ceai la capătul lumii*
Yukio Mishima, *Zăpada de primăvară*
James Salter, *Un joc și o desfătare*
Ismail Kadare, *Înfruntare la nivel înalt: Misterul convorbirii telefonice*
Stalin–Pasternak
Anna Hope, *Așteptări*
J.M. Coetzee, *Așteptându-i pe barbari*
Melanie Benjamin, *Viscolul copiilor*
Maja Lunde, *Ultimii cai din stepă*
Yukio Mishima, *Cai în galop*
Heather Morris, *Trei surori*
David Foenkinos, *Familia Martin*
Alex Schulman, *Supraviețuitorii*
Teru Miyamoto, *Vis de primăvară*
Ingeborg Bachmann, *Malina*
Quentin Tarantino, *A fost odată la Hollywood*
Aleksandr Soljenițîn, *O zi din viața lui Ivan Denisovici*
Polly Samson, *Un teatru pentru vizători*
Rose Tremain, *Insulele iertării*
Fiona Davis, *Leii de pe Fifth Avenue*
Yaniv Iczkovits, *Fiica măcelarului*
Natsuko Imamura, *Femeia cu fustă violet*
Anaïs Nin, *Spioană în casa dragostei*
Janice Y.K. Lee, *Profesoara de pian*
Jay Parini, *Ultima gară*
Jane Smiley, *Perestroika la Paris*
Alan Hlad, *Mesagerul secret al lui Churchill*
Romain Gary, *Rădăcinile cerului*
Cormac McCarthy, *Drumul*
Eshkol Nevo, *Ultimul interviu*
Nicole Krauss, *Să fii bărbat*
Colson Whitehead, *Trișorii din Harlem*
Matteo Strukul, *Dante. Enigma*
Michel Houellebecq, *Anihilare*
Andrea Bajani, *Cartea caselor*
Vesna Goldsworthy, *Cortina de Fier*
Anthony Doerr, *Cetatea cucului din nori*
Arthur Koestler, *Întuneric la amiază*
Thomas Mann, *Mario și vrăjitorul. Povestiri 1919–1953*
François-Henri Désérable, *Stăpânul și cuceritorul meu*

Colm Tóibín, *Magicianul*
Naoise Dolan, *Vremuri interesante*
Susan Choi, *Studentul străin*
Clarice Lispector, *Fericire clandestină. Proză scurtă 1971–1977*
Genki Kawamura, *Dacă pisicile ar dispărea din lume*
Yukio Mishima, *Starul*
Anton Pavlovici Cehov, *Dragostea. 12 povestiri*
Gwen Strauss, *Cele nouă femei de la Ravensbrück: o poveste adevărată
despre supraviețuire în Germania nazistă*
Nikola Scott, *Fetele din livada cu meri*
Giuliano da Empoli, *Magul de la Kremlin*
Fiona Davis, *Adresa*
Nina Lykke, *Din cauze naturale*
Zeruya Shalev, *Destin*
Jessie Burton, *Miniaturista*
F. Scott Fitzgerald, *Blândețea nopții*
Narine Abgarian, *Simon*
Polly Samson, *Bunăitatea*
Colm Tóibín, *Casa numelor*
Jay Parini, *Călătoria lui Walter Benjamin*

Anuradha Roy, *Calul de lut*
Ludmila Ulițkaia, *Oamenii țarului nostru*
Hiro Arikawa, *Motanul care și-a luat rămas-bun*
Giulia Caminto, *Apa lacului nu e niciodată dulce*
Matteo Strukul, *Cimitirul din Veneția*
Lorenzo Marone, *Totul va fi perfect*
Sorj Chalandon, *Fiu de ticălos*
Romain Gary, *Păsările se duc să moară în Peru*
Stephane Carlier, *Clara citește Proust*
António Lobo Antunes, *Lunga scurtime a vieții*
Kerri Maher, *Librăreasa din Paris*
Jessie Burton, *Casa destinului*

Cuprins

Anul 1705. O moștenire

Daruri ciudate

O seră

O soție

Fata dispărută

Aurul verde

Mulțumiri